

Møte torsdag den 10. november 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 13):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av et varamedlem til Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen (Innst. 38 S (2011–2012))
2. Redegjørelse av justisministeren og forsvarsministeren om angrepene 22. juli 2011
3. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om merutgifter til norske styrkers deltakelse i operasjonen i Libya i perioden 24. juni til 1. august 2011 (Innst. 25 S (2011–2012), jf. Prop. 150 S (2010–2011))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Martin Kolberg, Per Olaf Lundteigen, Per-Kristian Foss, Hans Olav Syversen, Hallgeir H. Langeland og Trine Skei Grande om opphevelse av § 7 annet ledd i lov om Stortingets ombudsmann for forvaltningen for å sikre Sivilombudsmannen adgang til forvaltningens saksdokumenter, samt enkelte andre rettinger (Innst. 35 L (2011–2012), jf. Dokument 8:161 L (2010–2011))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Michael Tetzschner, Siri A. Meling og Per-Kristian Foss om å sikre vekstfremmende arbeidsinnvandring (Innst. 36 S (2011–2012), jf. Dokument 8:150 S (2010–2011))
6. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om årsmelding 2010 for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter (Innst. 37 S (2011–2012), jf. Meld. St. 27 (2010–2011))
7. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i lov om folketrygd, lov om Statens pensjonskasse og i enkelte andre pensjonslover (presiseringar mv. i samband med pensjonsreforma) (Innst. 34 L (2011–2012), jf. Prop. 114 L (2010–2011))
8. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om endring av regelverket for yrkesskadeforsikring (Innst. 32 S (2011–2012), jf. Dokument 8:138 S (2010–2011))
9. Innstilling fra finanskomiteen om skatteavtale mellom Norge og India (Innst. 26 S (2011–2012), jf. Prop. 140 S (2010–2011))
10. Innstilling fra finanskomiteen om endringer i betalingssystemloven og finansieringsvirksomhetsloven mv. (gjennomføring av EØS-regler som svarer til direktiv 2009/44/EF og direktiv 2009/110/EF) (Innst. 28 L (2011–2012), jf. Prop. 139 L (2010–2011))

11. Innstilling fra finanskomiteen om lov om verdipapirfond (verdipapirfondloven) (Innst. 27 L (2011–2012), jf. Prop. 149 L (2010–2011))
12. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om statsgaranti og tilsagn om statlig tilskudd for å arrangere olympiske vinterleker for ungdom i 2016 (Innst. 33 S (2011–2012), jf. Prop. 153 S (2010–2011))
13. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Solveig Horne og Ib Thomsen om ny fordelingsnøkkel for tippemidlene (Innst. 31 S (2011–2012), jf. Dokument 8:144 S (2010–2011))
14. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 (utvidet adgang til pålegg om trafikksikkerhetstiltak mv.) (Innst. 30 L (2011–2012), jf. Prop. 144 L (2010–2011))
15. Referat

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:01:16]: På vegne av representantene Åshild Karoline Haugland, Jan-Henrik Fredriksen, Arne Sortevik og meg selv har jeg gleden av å framsette forslag om et nasjonalt bredbåndsløft.

Presidenten: Representanten Åshild Karoline Haugland ønsker å framsette et representantforslag.

Åshild Karoline Haugland (FrP) [10:01:40]: På vegne av representantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Arne Sortevik, Christian Tybring-Gjedde, Peter N. Myhre og meg selv ønsker jeg herved å framsette et forslag om å oppheve den såkalte miljøfartsgrensen i Oslo.

Presidenten: Representanten Knut Arild Hareide ønsker å framsette et representantforslag.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:02:10]: På vegner av representantane Dagfinn Høybråten, Line Henriette Hjemdal, Geir Jørgen Bekkevold og meg sjølv har eg glede av å setje fram forslaget om meir effektive planprosessar for raskare realisering av nye vegprosjekt.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Vi går til sak nr. 1, og presidenten regner med at det er derfor det er godt frammøte i dag.

Sak nr. 1 [10.02.38]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av et varamedlem til Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteen

teene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen (Innst. 38 S (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering se side 389)

Sak nr. 2 [10.03.02]

Redegjørelse av justisministeren og forsvarsministeren om angrepene 22. juli 2011

Statsråd Knut Storberget [10:03:28]: Den 22. juli 2011 vil prege Norge som nasjon i lang tid. Åtte mennesker mistet livet i bombeeksplosjonen i regjeringskvartalet. 69 døde som følge av angrepet på Utøya. Mange mennesker ble skadet, og enda flere ble berørt som ofre eller pårørende. I tillegg medførte terrorhandlingene betydelige materielle skader.

Justisdepartementet har i budsjettproposisjonen for 2012 gitt en foreløpig redegjørelse om angrepene, de tiltak som var gjennomført før angrepene, og hva som er gjort i etterkant. Jeg har også redegjort for angrepene i trontaledebatten 4. oktober 2011. Samme dag redegjorde forsvarsministeren og jeg i den utvidede utenriks- og forsvarskomitee særskilt om terrorberedskapen i Norge.

Regjeringa ser det imidlertid som viktig ytterligere å informere Stortinget om de alvorlige angrepene Norge ble utsatt for, og oppfølgingen av disse. Derfor tilbød jeg Stortingets presidentskap i brev av 17. oktober 2011 å redegjøre overfor Stortinget om aktuelle forhold i tilknytning til 22. juli.

Det er viktig og på sin plass å gi honnør til dem som var i aksjon, fra både politiet, de andre nødetatene, Forsvaret og andre offentlig ansatte, i tillegg til de frivillige organisasjoner og mange personer som på eget initiativ deltok. Disse gjorde alle en formidabel innsats under svært vanskelige forhold. All ære til disse!

Samtidig er det legitimt å stille spørsmål rundt hvordan politiets aksjon og redningsarbeidet ble gjennomført. Jeg vil i denne forbindelse framheve hva representanten Per-Kristian Foss uttalte til Aftenposten 19. oktober, om at det viktigste blir å se om det er deler av politiberedskapen hvor det har vært svikt, som allerede nå kan styrkes. Representanten Anders Anundsen er inne på noe av det samme når han i samme avis uttaler at det viktigste blir å avklare mange av de forhold som har vært omtalt i mediene som feil, mangler og problemområder – altså at det allerede nå bør informeres om fakta og ses på områder som kan styrkes.

Dette er jeg enig i. Åpenhet rundt disse spørsmålene er viktig. Der vi ser forbedringspunkter, er det ingen grunn til å vente. Vi må erkjenne feil og mangler når slike avdekkes, og være villige til endring og læring. Jeg vil derfor i denne redegjørelsen vektlegge sju områder som jeg så langt mener fortjener både politisk oppmerksomhet, debatt og tiltak.

Mange detaljer og spørsmål omkring angrepene kan imidlertid vanskelig besvares før undersøkelsene og eva-

lueringene av de involverte instanser er fullført. Jeg minner om at det var enighet mellom regjeringa og alle de politiske partiene på Stortinget om å oppnevne en kommisjon for å gjennomgå angrepene på regjeringskvartalet og Utøya. Hensikten med kommisjonens arbeid er først og fremst å trekke lærdom fra angrepene. Kommisjonen skal kartlegge alle relevante sider ved hendelsesforløpet og avgi sin rapport, som kjent, innen 10. august 2012.

Videre gjennomfører som kjent Politidirektoratet og Politiets sikkerhetstjeneste interne evalueringer av politiets håndtering av angrepene 22. juli. Disse vil foreligge i uke 9 i 2012. Jeg har fått opplyst fra helse- og omsorgsministeren at tilsvarende gjelder for helsesektorens erfaringsgjennomgang.

Det pågår også en omfattende etterforskning. Mange spørsmål om hendelsesforløpet vil først være klarlagt når rettskraftig dom foreligger.

Jeg vil i tillegg peke på at alle handlingene må vurderes i sanntid, og ses i lys av den informasjon som var tilgjengelig for de operative mannskaper der og da. I ettertid vil det selvfølgelig være lettere å se andre handlingsalternativer. Når alle faktiske forhold er framkommet, må vi også stille spørsmål ved om, eller hvordan, eventuelle mangler har hatt betydning.

Jeg understreker på denne bakgrunn at ingen er tjent med at det treffes forhastede konklusjoner på et unyansert eller mangelfullt grunnlag.

I det følgende vil jeg kort redegjøre for rolle- og ansvarsmessige forhold samt planverk og ulike beredskapsressurser. Deretter vil jeg gi en framstilling av hendelsesforløpet den 22. juli og i den forbindelse komme inn på enkelte spørsmål som har fått særskilt oppmerksomhet. Jeg vil legge hovedvekt på de forhold som det tilligger meg som justisminister å redegjøre for, og med særlig vekt på politiets rolle. Øvrige ansvarsområder vil i liten grad bli berørt. I tillegg vil jeg peke på de utfordringer og dilemmaer vi som samfunn står overfor, og som vi må ta stilling til i tida framover.

Jeg vil understreke at min redegjørelse må avgrenses mot 22. juli-kommisjonens arbeid og de vurderinger det tilligger denne å foreta. Det vil ikke være riktig av meg på nåværende tidspunkt å trekke bastante konklusjoner om hendelsesforløpet. Nye fakta kan komme til, og faktagrunnlaget som denne redegjørelsen bygger på, kan endres.

Ekstraordinære hendelser i ytterkant av det ekstreme og kriser krever innsats på alle nivåer. Regjeringa og departementene utgjør det strategiske nivået. Justisdepartementet vil i de fleste nasjonale krisesituasjoner ha en sentral rolle. Under Justisdepartementet ivaretar Politidirektoratet, den sentrale enhet i PST og hovedredningsentralene det operative nivået. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er på vegne av departementet fag- og tilsynsorgan på det sivile samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Det taktiske nivå, hvor selve beredskapsinnsatsen utføres, ivaretas bl.a. av det enkelte politidistrikt.

Når det gjelder de overordnede prinsippene for nasjonalt sikkerhets- og beredskapsarbeid, viser jeg til omtalen av disse i Justisdepartementets budsjettproposisjon for

2012, men presiserer at nærhetsprinsippet ikke gjelder ved sikkerhetspolitiske kriser.

Det administrative apparatet for sentral krisehåndtering er basert på tre hovedelementer. Dette innebærer krisestyling gjennom lederdepartement, krisekoordinering gjennom Regjeringens kriseråd og bistand fra Krisestøtteenheten.

Politimesteren er ansvarlig for politiets håndtering av alle typer hendelser i eget politidistrikt, herunder kriser. Politidirektoratet kan i en krisesituasjon bl.a. bistå berørte politimestre og bidra til at tilstrekkelige personell- og materiellressurser er tilgjengelig. Ved kriser bistår PST bl.a. med innhenting av etterretningsinformasjon, rådgivning, varsling og utarbeidelse av trusselvurderinger.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap skal bidra til å styrke samfunnssikkerheten og krisehåndteringsevnen på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Hovedredningssentralene ivaretar den øverste operative samordning og ledelse av redningstjenesten.

Politiets beredskapssystem er fundamentet for en enhetlig og effektiv håndtering av så vel ordinære som ekstraordinære hendelser. Systemet består av Retningslinjer for politiets beredskap, Politidirektoratets styringsdokumenter og politidistriktenes planverk. Det er bl.a. utarbeidet planer for sikring av en rekke ulike objekter, som f.eks. bygninger og annen samfunnskritisk infrastruktur. I tillegg er det utarbeidet planer for en rekke scenarioer hvor politiet har en sentral rolle.

Beredskapstroppen ved Oslo politidistrikt er politiets nasjonale innsatsenhet mot terror og annen organisert eller alvorlig kriminalitet. Troppen kan etter anmodning bistå de øvrige politidistriktene ved konkrete aksjoner og med polititaktiske råd.

Bombegruppen i Oslo politidistrikt består av bombe-teknikere og tjenestepersoner med bombehunder, som bl.a. kan yte bistand til de øvrige politidistriktene i forbindelse med bombesøk og fjerning av eksplosiver.

For å styrke politiets beredskapskompetanse ble det i 1986 etablert egne utrykningsenheter. Mannskapene i utrykningsenhetene benyttes i væpnede aksjoner i politidistriktene og utfører ordenstjeneste til daglig. Fra år 2002 har alle landets politidistrikter hatt minimum ett utrykningslag. Mannskapene gjennomgår årlig vedlikeholdstrening på totalt 103 timer.

Politihelikopteret, som er etablert som en egen enhet i Oslo politidistrikt, er et supplement til andre politiresurser. Helikopteret kan brukes som oversikts- eller observasjonsplattform ved bl.a. alvorlige ulykker, væpnede aksjoner og annen alvorlig kriminalitet. Politihelikopteret har svært begrenset transportkapasitet og er verken utstyrt for eller egnet til skarpe oppdrag.

I tillegg kan redningshelikoptertjenesten, som opereres av Forsvaret, være en viktig ressurs for transportstøtte til politiet i alvorlige situasjoner. Dette vil jeg komme tilbake til senere. Hovedredningssentralene styrer bruken av disse redningshelikoptrene.

Jeg minner også om at Forsvaret disponerer betydelige ressurser som det sivile samfunn kan gjøre seg nytte av i flere sammenhenger. Jeg vil i denne forbindelse rette

en stor takk til Forsvaret for deres bistand til politiet i tilknytning til 22. juli.

Forsvarets bistand til politiet er nærmere regulert i en egen bistandsinstruks. Forsvarsministeren vil i sin redegjørelse omtale nærmere denne instruksjonen og Forsvarets bistand til politiet i forbindelse med angrepene 22. juli.

Jeg viser i tillegg til at det i Justisdepartementets budsjettproposisjon for 2012 bl.a. er gitt en oversikt over øvrig relevant beredskapsarbeid.

Jeg vil nå redegjøre for politiets rolle 22. juli med den informasjon som det har vært mulig å frambringe om saksforholdet per dags dato.

Den påfølgende faktaredegjørelsen er basert på innspill fra Politiets sikkerhetstjeneste, Politidirektoratet, Kripos, Oslo politidistrikt og Nordre Buskerud politidistrikt samt øvrige undersøkelser. Redegjørelsen er så uttømmende som mulig på nåværende tidspunkt. Jeg understreker imidlertid at omfanget av den informasjonen som skal kartlegges i forbindelse med denne redegjørelsen, er betydelig. Det er derfor åpenbart at det på et senere tidspunkt vil kunne framkomme ytterligere faktainformasjon av betydning. Presentasjonen jeg nå gir av saksforholdet, gis således med disse forbehold. Alle tidsangivelser må forstås som cirka-angivelser. Samtlige innspill jeg nå baserer min gjennomgang på, vil i sin helhet bli gjort offentlig tilgjengelig kl. 12.

Operasjonssentralen i Oslo politidistrikt mottok første melding om bombeeksplosjonen i regjeringskvartalet kl. 15.26. Meldingen ble umiddelbart lest ut til samtlige bilpatruljer. Første bilpatrolje ankom Youngs gate ved Folkets Hus kl. 15.28, og kl. 15.30 rykket politidistriktets bombegruppe ut fra eget tjenestested. Politiets innsatsleder var til stede i Akersgaten fra kl. 15.32.

I løpet av en time hadde beredskapstroppen 23 tjenestepersoner i og rundt regjeringskvartalet samt fem tjenestepersoner i stab. Beredskapstroppen ble sammen med bombegruppen benyttet til søk i regjeringskvartalet og i andre oppdrag.

Alle tilgjengelige mannskaper ble satt inn i arbeidet med å ivareta liv og helse i regjeringskvartalet og i tilstøtende gater. I tillegg bisto mange frivillige med uvurderlig innsats.

Politiets opprettet kommandoplass for innsatsleder på Einar Gerhardsens plass. Youngstorget ble valgt som oppmøtested for mannskaper fra politiet, Oslo brann- og redningsetat og ambulansetjenesten. På samme sted ble det opprettet samle plass for skadde og evakuerte.

Kl. 15.46 fikk politidistriktet melding om at det muligens var to udetonerte bomber i området. Dette medførte en kortvarig evakuering av redningsmannskapene.

Videre mottok politiet meldinger om mistenkelige gjenstander og mistenkelig atferd i Oslo sentrum som det var nødvendig å undersøke nærmere. Dette var ressurskrevende.

Kripos kontaktet på eget initiativ operasjonssentralen i Oslo litt etter kl. 16.00 for å be om informasjon om hendelsen i regjeringskvartalet. Kripos mottok en situasjonsbeskrivelse og en anmodning om at det ble iverksatt riksalarm med varsling om at et nærmere beskrevet kjøretøy

var av interesse for politiet og kunne settes i sammenheng med eksplosjonen i Oslo sentrum. Rett i etterkant av dette ble politidistriktene Asker og Bærum, Romerike og Follo informert av operasjonsleder om samme kjøretøy samt om person med uniform, våpen og skuddsikker hjelm.

Kripos opplyser at det tok ca. 25 minutter å effektivt varslingen til alle politiets operasjonssentraler, dvs. fra anmodningen om å iverksette varsling kom, til den ble formidlet til alle landets politidistrikter. Kripos formidlet til politidistriktene ved riksalarm ca. kl. 18.10 at det var besluttet å gjeninnføre grensekontroll på Schengens indre grenser, altså Norges grenser mot andre Schengen-land. Totalt ble det i perioden 22.–24. juli formidlet ni nasjonale varslinger fra Kripos.

Operasjonssentralen i Nordre Buskerud politidistrikt fikk, via akuttmedisinsk kommunikasjonsentral, AMK, den første telefonen om angrepet på Utøya kl. 17.25. Nordre Buskerud politidistrikt opplyser i redegjørelse av 2. november 2011 at man på det tidspunktet hadde en bemanning på fem tjenestepersoner som befant seg på politihuset i Hønefoss. I tillegg hadde politidistriktet fem tjenestepersoner på jobb andre steder i distriktet og med lengre avstand til Utøya. Varslinger ble foretatt fra operasjonssentralen, slik at man i løpet av kort tid fikk flere mannskaper på plass. I løpet av kvelden og natten var ca. 60 tjenestepersoner fra Nordre Buskerud politidistrikt på jobb.

Oslo politidistrikt opplyser å ha blitt informert om skytingen på Utøya kl. 17.29. Informasjonen kom fra Politidirektoratets liaison i politidistriktets stab, som hadde telefonkontakt med sin datter på Utøya. Samtalen var et viktig element i vurderingen av en hurtigst mulig utrykning til Utøya, og det ble besluttet at beredskapstroppens mannskaper skulle avbryte sine oppgaver i regjeringskvartalet og begi seg til Utøya for å bistå Nordre Buskerud politidistrikt. Kun en liten styrke av beredskapstroppen ble igjen i Oslo.

Oslo politidistrikt mottok kl. 17.38 formell anmodning fra Nordre Buskerud politidistrikt om bistand fra beredskapstroppen. Oslo politidistrikt opplyser at da anmodningen forelå, hadde første kjøretøy fra beredskapstroppen allerede passert Lysaker. På vei mot Utøya mottok beredskapstroppen informasjon om at det angivelig skulle være to–tre gjerningspersoner, og at det skulle være plassert sprengladninger i skogen på Utøya.

Det har i ettertid vist seg at det var en riktig og viktig beslutning raskt å sende hovedtyngden av beredskapstroppens mannskaper til Utøya. På forespørsel har politiet opplyst at man samtidig bygget opp politiberedskapen i Oslo gjennom innkalling av mannskaper. Jeg vil i denne forbindelse minne om det jeg innledningsvis sa, om viktigheten av å vurdere hendelser i sanntid. Politiet så ikke bort fra muligheten for flere angrep i Oslo. Vi vet fra terroraksjoner internasjonalt at det ikke er uvanlig at et bombeangrep i en by etterfølges av ett eller flere angrep i samme by. Denne usikkerheten var en del av situasjonsbildet for dem som foretok de mange meget krevende operative vurderinger. Jeg mener dette borger for ettertanke.

Første politipatrolje fra Nordre Buskerud politidis-

trikt ankom Utøya kai ca. kl. 17.50. Beredskapstroppens oppmøtested var ved Storøya, og de var der ca. kl. 18.09.

Politiet har videre opplyst at beredskapstroppen gikk i land på Utøya kl. 18.25. Da politiet ankom øya, ble gjerningsmannen raskt lokalisert. Beredskapstroppen opplyser at gjerningsmannen ble pågrepet kl. 18.27. Materialet fra Nordre Buskerud politidistrikt angir et noe senere tidspunkt, mellom kl. 18.32 og kl. 18.34.

I forbindelse med pågripelsen opplyste gjerningsmannen at det eksisterte ytterligere to celler som var utplassert eller var aktive. Kripos opplyser at denne meldingen ble meddelt alle politidistriktene som riksalarm kl. 18.50.

Det ble opprettet pårørendesentre både i Oslo og på Sundvolden Hotel. Det ble også opprettet et nasjonalt telefonnummer for pårørende. Videre ble det etablert pårørendekontakter i politidistriktene.

Også på andre nivåer foregikk det et betydelig arbeid. Da eksplosjonen i regjeringskvartalet inntraff, var jourhavende i Politidirektoratets beredskapsseksjon til stede i direktoratet. Om den videre håndteringen opplyser direktoratet i notat av 1. november 2011 at vedkommende straks iverksatte tiltak for å varsle sentrale personer i ledelsen i direktoratet, og at det ble iverksatt innkalling av ekstra mannskaper. Forsvarets liaison i Politidirektoratet ble innkalt og møtte i direktoratet kl. 16.55. Videre ble det besluttet å sende liaison fra Politidirektoratet til Oslo politidistrikt. Om situasjonen på Utøya opplyser Politidirektoratet bl.a. – og jeg siterer:

«POD ble orientert om situasjonen på Utøya, loggført til kl. 17.45 22.7. Informasjonen gikk på at person i politilignende uniform hadde skutt rundt seg på Utøya i Tyrifjorden. På dette tidspunkt hadde POD ingen informasjon som tilsa at det skulle være en sammenheng mellom Utøya og eksplosjonen i Regjeringskvartalet.» Videre opplyser direktoratet:

«Da det ble kjent at man stod overfor to hendelser som hadde sammenheng, besluttet politidirektøren tidlig om kvelden, ca kl. 19.00, å gi politimesteren i Oslo ansvar for å koordinere den taktiske innsatsen mellom berørte politidistrikt.»

Politiets sikkerhetstjenestes situasjonssenter ble umiddelbart varslet av egne ansatte om at det var en eksplosjon i Oslo sentrum. Situasjonssenteret iverksatte umiddelbart varsling av nøkkelpersonell. Senteret var pålogget Oslo politidistrikts operative logg og kunne fortløpende følge de operative tiltakene som ble iverksatt. Personellet i PST hadde i initialfasen fokus på hensiktsmessig organisering av nødvendige stabsfunksjoner, som er forhåndsplanlagt for ekstraordinære hendelser. Om den videre håndteringen opplyser PST i brev av 4. november 2011 bl.a. følgende:

«PSTs hovedprioritet etter eksplosjonen i regjeringskvartalet var å etablere et apparat for informasjonsinnhenting. Informasjonsinnhenting hadde som mål å avdekke hvem som stod bak eksplosjonen, forebygge og avverge eventuelle nye angrep, og å kartlegge trusselsituasjonen. Informasjonen skulle også gi grunnlag til PSTs analysearbeid, herunder utarbeidelsen av trusselvurderinger.

Det ble raskt avklart at Oslo politidistrikt skulle

være ansvarlig for etterforskningen og PST forberedte bistand til etterforskningsarbeidet.

PST har ansvar for beskyttelse av myndighetspersoner og innkalte samtlige tilgjengelige livvakter umiddelbart etter eksplosjonen. Ødeleggelsene i regjeringskvartalet medførte blant annet at regjeringens bil-tjeneste ikke fikk forflyttet sine biler, og livvaktseksjonen gjennomførte derfor transport og nærsikring av fem regjeringsmedlemmer.»

Jeg var selv utenbys – i Engerdal – da angrepet fant sted i Oslo, og ga derfor kl. 15.41 assisterende departementsråd i Justisdepartementet fullmakt til å vurdere og videresende politiets bistandsanmodninger om håndhevelsesbistand og operativ bistand til Forsvarsdepartementet.

Under håndteringen av angrepene 22. juli ivaretok Justisdepartementet rollen som lederdepartement, og regjeringas krisestøtteenhet understøttet dette arbeidet. Krisestøtteenhetens personell tok seg fysisk uskadd ut av situasjonssenteret i første etasje i høyblokka og iverksatte tilnærmet umiddelbart varsling om hendelsen. Krisestøtteenheten flyttet raskt inn i tildelte lokaler i Forsvarsdepartementet, og flere personer fra enhetens beredskapsgruppe ble innkalt. Krisestøtteenheten har mobile løsninger som gjør enheten fleksibel, og har øvd på å operere i alternative lokaler. Jeg er dem svært takknemlig.

Representanter fra de faste medlemmene av Regjeringens kriseråd og deler av Justisdepartementets administrative ledelse møtte i Forsvarsdepartementet kl. 17.00. Regjeringens kriseråd avholdt videre to møter om kvelden 22. juli, henholdsvis kl. 18.30 og kl. 22.30.

Jeg ankom regjeringas representasjonsanlegg kl. 19.40. I tidsrommet fram til kl. 20.25 ankom også utenriksministeren og forsvarsministeren.

Justisdepartementet opprettet en liaison i Politidirektoratet ca. kl. 20 for å lette kommunikasjonen og for å få tidsriktig informasjon til Regjeringens kriseråd og Justisdepartementet.

I det følgende vil jeg gå inn på enkelte beredskapsmessige spørsmål som er blitt gitt særlig oppmerksomhet.

Det har blitt reist spørsmål ved beredskapstroppens transport fra Oslo til Utøya og muligheten for helikopterstøtte i den forbindelse. Oslo politidistrikt opplyser at det hittil i evalueringsarbeidet er registrert at beredskapstroppens ledelse var i første kontakt med Forsvarets 720 skvadron om helikopterbistand ca. kl. 16.50. I brev av 28. oktober 2011 uttaler Oslo politidistrikt videre bl.a. følgende:

«Helikopterstøtten var ikke tilgjengelig. Forflytning med kjøretøy var derfor det eneste alternativet man hadde. Selv om helikopterstøtte hadde vært tilgjengelig, og hadde blitt vurdert som tidseffektivt, ville uansett deler av innsatsstyrken benyttet kjøretøy til forflytning fra Regjeringskvartalet og til oppmøtested i Hole Kommune.»

Kl. 17.09 landet et redningshelikopter på Voldsløkka i Oslo som kom fra Rygge flystasjon. Oslo politidistrikt opplyser i notat av 4. november 2011 bl.a. at redningshelikopterret fra Rygge ble rekvirert av AMK gjennom Hovedredningssentralen Sør-Norge, og var tiltenkt en rolle ved

eventuell flytting av bårepasienter ut av Oslo. Helikopterret var innredet deretter. Denne rekvisisjonen var ukjent for Oslo politidistrikt på det tidspunkt man fikk melding om skyting på Utøya kl. 17.29.

Videre opplyser Oslo politidistrikt i notat av 8. november 2011 bl.a. følgende:

«Hadde politiet kjent til dette helikopterret og ville benytte det til transport til Storøya hadde man måttet ta ut [og] demontere utstyr, frigjøre helikopterret fra HRS», altså Hovedredningssentralen, «samt briefe mannskapet før det kunne lette fra Voldsløkka. Dette ville vært en ren transport og ikke en skarp innsetting ut fra SAR-maskinens beskaffenhet. Hovedtyngden av mannskaper ville i tillegg benyttet biler ...»

Jeg har merket meg Oslo politidistrikts opplysninger om dette. Dersom politiet hadde vært kjent med helikopterret på Voldsløkka, måtte likevel flere forhold vært tatt med i vurderingen av om helikoptertransport ville ført til en raskere utrykning til Utøya enn bruk av bil. Jeg tenker her bl.a. på reisetid til helikopterret, omlastingstid, helikopterets egenskaper og værforhold, noe som også har vært reist i media. Det er i dag vanskelig å konkludere om dette, og etter min mening tilligger det 22. juli-kommisjonen å vurdere disse forholdene nærmere. Regjeringa har, som jeg vil komme tilbake til, likevel valgt å styrke helikopterkapasiteten for transportstøtte til politiet.

Også spørsmål om hvorfor mannskaper fra Nordre Buskerud politidistrikt ikke umiddelbart prøvde å ta seg ut til Utøya, herunder spørsmål om politiets forståelse av retningslinjene for «skyting pågår», er reist. Innledningsvis finner jeg grunn til å presisere at det ikke er utarbeidet en egen instruks om «skyting pågår», men at temaet er omhandlet i Håndbok for innsatspersonell, som er en del av politiets beredskapssystem.

Her framgår det bl.a. følgende:

«Ved melding om at skyting pågår i tett beferdet område (innendørs eller utendørs) skal politiet gjøre alt for å stoppe gjerningspersonen så raskt som mulig, slik at uskyldig tredjepart blir minst mulig skadelidende.»

Nordre Buskerud politidistrikt opplyser i redegjørelse av 2. november 2011 bl.a. følgende om dette forholdet:

«Nordre Buskerud planla å aksjonere med egne mannskaper, men siden Beredskapstroppen ankom på et tidlig tidspunkt, ble dette et samarbeid. Både mannskapene fra Nordre Buskerud og fra Beredskapstroppen stod klare på landsiden da båttransporten ankom Storøya.»

Det er ikke tvil om at politiet må utføre tjenesteoppdrag som kan medføre betydelig fare for de tjenestepersoner som deltar. Oppdragene må utføres profesjonelt og innenfor de rammer som er satt for tjenesten. Tjenestepersonene må i sine vurderinger bl.a. ta stilling til hvor farlig oppdraget er, både med hensyn til egen sikkerhet, hensynet til andres liv og helse og, ikke minst, muligheten for å lykkes med operasjonen, og hvor raskt bistand fra andre, i dette tilfellet beredskapstroppen, kan påregnes. Når det gjelder vurderingene som ble gjort, må vi avvente 22. juli-kommisjonen og deres vurderinger og konklusjoner. For øvrig viser jeg til at Politidirektoratet gjennom sin

evaluering skal se på retningslinjene for «skyting pågår». Dersom det etter dette skulle være tvil om forståelsen, vil Justisdepartementet gjøre en særlig vurdering av dette.

Det er også blitt reist spørsmål om transport og oppmøtested. Det er i denne sammenheng allment kjent at politiets båt havarerte under transporten mot Utøya.

Om disse forhold uttaler Nordre Buskerud politidistrikt bl.a.:

«Politiet hadde i den første hektiske fasen ikke tilgang til andre båter enn sin egen. I området hvor politiet hadde sin oppmøteplass lå det mange båter til kai, flere av disse forsøkt «tyvkoblet», men båtene var godt sikret av sine eiere. Det lykkes derfor ikke politiet å benytte disse båtene. Derimot beordret politiet to båter, som ble anropt fra kaia på Liagård, om å reise mot Storøya for å bistå Beredskapstroppen med transport. Det var disse båtene man lastet over til fra politiets egen båt.» Nordre Buskerud politidistrikt påpeker videre:

«Hendelsen skjedde en fredag ettermiddag, med til dels meget stor trafikk på E16 forbi Hønefoss, som er veien fra politihuset til Utøya. Området (eller) veinettet på landsiden av Utøya var preget av omkjøring, mye veiarbeid og fare for å ikke komme frem med bil (og) henger.

Valg av utsettingssted ble gjort med bakgrunn i dette, samt at stedet som ble valgt var godt kjent av båtføreren og er et sted brukt flere ganger av politiet i forbindelse med øvelser.

Vurderingen innebar at man ville bruke kortere tid til vanns enn i tett trafikk med få eller ingen muligheter til å ta seg raskt frem.»

Oslo politidistrikt opplyser videre at beredskapstroppen kjørte biler fram til avtalt oppmøtested på Storøya, og at overfarten fra Storøya til Utøya foregikk i båter etter hvert som de ble tilgjengelige.

Jeg legger til grunn at det ble foretatt vurderinger knyttet til valg av transport og oppmøtested, og mener at det må tilligge 22. juli-kommisjonen å vurdere om dette er riktige vurderinger i sanntid.

Om meldinger fra gjerningsmannen om overgivelse uttaler Nordre Buskerud politidistrikt følgende:

«Det er kjent at han har kommet gjennom på politiets nødnummer 112 – to ganger. Den ene samtalen ble mottatt på operasjonssentralen i Nordre Buskerud og den andre på operasjonssentralen i Søndre Buskerud. Begge samtaler ble ringt inn fra telefoner som ikke tilhørte gjerningsmannen.

Samtalen til Nordre ble brutt av gjerningsmannen etter ca. 30 sekunder – da det ble forsøkt å ringe tilbake ble det ikke oppnådd kontakt. Samtalen til Søndre varte i ca. 1 minutt og 30 sekunder, men ble også her etter hvert brutt, og politiet fikk ikke registrert noe telefonnummer det ble ringt fra.

Det ble fra politiets side forsøkt å innhente så mange opplysninger som mulig fra gjerningsmannen, men lite tydet på at han hadde til hensikt og overgi seg på de tidspunktene han ringte. Dette understøttes av at man i nødsamtaler umiddelbart etter første anmodning fra gjerningsmannen om å overgi seg, hører en hurtig

skuddtakt. Den andre anmodningen om å overgi seg ble ringt inn kort tid før pågripelsen.»

Samtalene mellom politiet og gjerningsmannen er tidligere offentliggjort, og disse fant sted henholdsvis ca. kl. 17.59 og 18.24. Jeg konstaterer at politiet forsøkte å både holde og opprette ny kontakt med gjerningsmannen uten at dette lyktes.

Ulike forhold vedrørende kommunikasjon, knyttet til både nødnettet og anrop på politiets nødnummer 112, har vært tema i forbindelse med angrepene.

Oslo politidistrikt har gitt uttrykk for at nødnettet etter deres vurdering fungerte etter intensjonen. Nordre Buskerud politidistrikt har derimot ikke fått installert det nye nødnettet og opererte således med det gamle analoge sambandet. Nordre Buskerud politidistrikt opplyser i sin redegjørelse av 2. november 2011 bl.a. følgende:

«Det er ikke mulig å kommunisere med det nye nødnettet fra sentralen i Nordre Buskerud. Flere av de politidistriktene som bistod, Oslo, Asker og Bærum (og) Søndre Buskerud samt helse, benyttet det nye nødnettet. Dette vanskeliggjorde kommunikasjonen fra operasjonssentralen til mannskapene fra disse distriktene.

Videre utbygging av et landsdekkende nødnett ble besluttet før 22.7, og Nordre Buskerud var allerede i gang med planlegging av nytt nett for hendelsen.

Det analoge sambandet og kommunikasjonen mellom operasjonssentralen og egne mannskaper fungerte ikke optimalt. I området som hendelsen skjedde er det til dels dårlig sambandsdekning, og det ble til tider ikke oppnådd kontakt mellom mannskapene eller mellom operasjonssentralen og mannskapene. Trafikken på sambandet var ekstremt stor, og kapasiteten med å motta og bearbeide informasjonen (og) opplysningene ble en utfordring.

Det samme gjaldt den enorme pågangen på telefon. Kapasiteten med mottak kombinert med gammelt utstyr gjorde at man ikke fikk prioritert de viktigste telefonene først.»

Nordre Buskerud politidistrikt opplyser at man ved hendelsens oppstart på Utøya kun var bemannet med én person som betjente 112-telefonen på operasjonssentralen. Oslo politidistrikts operasjonssentral var ved eksplosjonen i regjeringskvartalet bemannet med én operasjonsleder, fire operatører og tre operatørassistenter.

Om politiets nødnummer uttaler Oslo politidistrikt at distriktet ikke hadde tekniske problemer med linjer inn på 112, men at pågangen i denne situasjonen var større enn antall personer som kunne motta 112-samtaler. Mellom kl. 15.00 og 16.00 ble 60 pst. av nødanropene på 112 besvart innen 20 sekunder. Operasjonssentralen hadde imidlertid problemer med å komme i kontakt med Nordre Buskerud politidistrikt, men informasjonen som kom inn, ble viderefremidlet til beredskapstroppens representant i staben i Nordre Buskerud politidistrikt.

Nordre Buskerud politidistrikt uttaler følgende om nødnummer:

«Nødnummeret – 112 som går til operasjonssentralen i Nordre Buskerud bestod av 2 linjer inn til sentralen.

I praksis vil det si at man kunne motta 2 nødssamtaler samtidig, den tredje som ringte fikk opptatt og kom ikke gjennom.»

Jeg konstaterer at dersom det nye nødnettet også hadde vært ferdig utbygd i Nordre Buskerud politidistrikt, ville dette ha lettet kommunikasjonen vår betydelig.

Det er også blitt reist spørsmål om tidsbruken i forbindelse med vakthold og sikring av utsatte bygningsobjekter etter anslaget i Oslo, herunder sikringen av Stortinget. Oslo politidistrikt uttaler i brev av 28. oktober 2011 at det ble satt opp en liste med totalt 24 objekter som man prioriterte ut fra forhold til objektvakthold. Videre uttales bl.a. følgende om disse forholdene:

«Ut over ettermiddagen fikk man også kjennskap til gjerningsmannens identitet samt det manifest som var lagt ut på internett. I manifestet var det oppgitt åtte «hatobjekter» som også ble sjekket ut. Politiet så ikke bort fra et mulig angrep nr. to, jf. modus internasjonalt og eget oppdatert planverk, og disponerte ressursene ut fra et slikt scenario.»

Videre opplyser Oslo politidistrikt i notat av 8. november 2011 om vakthold ved Stortinget:

«Oppdraget med objektsikring ble gitt til Sentrum politistasjon kl. 1708. Stortinget ble besatt med egne mannskaper fra kl. 1805 den 22.7.11. Dette (på grunn av) at man måtte få inn ekstra mannskaper til oppdraget. I etterkant av bombeeksplosjonen i Regjeringskvartalet fikk Oslo politidistrikt inn flere meldinger om mistenkelige gjenstander. En av disse meldingene som politiet responderte på, er loggført kl. 1546 med adresse Stortingsgata 14. Vi hadde således politimannskaper til stede i Stortingets nærområde fra ca. kl. 1550 den 22.7.11.»

Det har vært reist spørsmål om mulige forsinkelser i forbindelse med behandlingen av politiets anmodninger om bistand fra Forsvaret. Basert på den informasjonen jeg sitter på i dag, synes det imidlertid ikke å ha vært unødig opphold i framsendelsen og effektueringen av disse anmodningene. Forsvarsministeren vil i sitt innlegg omtale nærmere de ulike bistandsanmodningene og behandlingen av disse.

Et annet forhold som har blitt gitt betydelig oppmerksomhet, er PSTs kjennskap til og oppfølging av prosjektet Global Shield. Jeg har fått opplyst av PST at PST første gang mottok informasjon om Global Shield 22. september 2010, og da som en orientering fra Kripos. Prosjektet er rettet mot ulovlig handel med kjemikalier som kan brukes i produksjon av eksplosiver. PST var ikke hovedadressat for opplysningene om Global Shield, men mottok opplysningene om prosjektet til orientering. I brev av 27. oktober 2011 opplyser PST bl.a. følgende:

«PST mottok etter dette flere dokumenter om prosjektet Global Shield. Sentralt i denne sammenheng er en oversendelse fra Toll- og avgiftsdirektoratet 3. desember 2010 om en navngitt norsk borger som kunne relateres til prosjektet.»

Jeg presiserer at denne navngitte borgeren ikke var gjerningsmannen 22. juli. Videre uttaler PST:

«I tillegg lå det ved en liste fra valutaregisteret over 41

norske borgere som har hatt pengeoverføringer til et bankkontonummer i Polen. [Gjerningsmannen] var blant de 41 norske borgerne.»

På listen over transaksjoner framgikk det også at gjerningsmannen handlet for 121,22 kr. Det framgikk ikke hva slags varer dette dreide seg om. PST opplyser videre at tjenestens interne evaluering så langt har klarlagt at tjenesten ikke har hatt søkelys på gjerningsmannen før 22. juli eller funnet annen informasjon om ham i PST fra tida før 22. juli. Her må vi også avvente PSTs egen gjennomgang samt selvfølgelig kommisjonens konklusjoner.

Jeg vil nå kort omtale etterforskningen og den kommende rettssaken. Riksadvokaten besluttet allerede på kvelden den 22. juli at Oslo politidistrikt skulle ha ansvaret for etterforskningen av både bombeaksjonen i regjeringskvartalet og skytingen på Utøya. Det ble raskt etablert en egen gruppe på 140 personer som skulle stå for etterforskningen. Fra og med 1. november er antallet personer som arbeider med saken, redusert til 85, og det forventes ytterligere reduksjon til ca. 60 personer fra årsskiftet. Etterforskningen forventes ferdig før påsken 2012. Rettssaken skal gå for Oslo tingrett.

I enhver krisesituasjon hvor personer omkommer eller blir skadet, er det av stor viktighet å ta vare på og vise omsorg for alle involverte.

Det ble i tida etter 22. juli arrangert en rekke minneseremonier. Det ble videre holdt en minnemarkering i regjeringskvartalet 8. august for ansatte i departementene og en samling for etterlatte og berørte i regjeringskvartalet 20. august. I tillegg er det gjennomført flere arrangementer på Utøya for både etterlatte, overlevende og pårørende.

Terrorangrepene skapte også betydelig internasjonal oppmerksomhet. Pågangen fra internasjonale media var fra første stund meget stor, og mange utenlandske politikere og andre tok kontakt både for å uttrykke sympati og for å kondolere. I dagene etter ugjerningene ble det arrangert minnemarkeringer i en rekke land over hele verden. Flere av ofrene på Utøya var utenlandske ungdommer, og utenriktjenesten bisto de rammede og deres pårørende med hjelp og oppfølging.

Så til utfordringene framover. Regjeringa har som en av sine viktigste oppgaver å bekjempe alle trusler mot vårt demokrati og sikre befolkningens trygghet. Regjeringa har valgt å styrke politiets og påtalemyndighetens budsjetter betydelig i løpet av de siste årene. Bevilgningen har økt nominelt fra 8,2 mrd. kr i 2005 til 12,2 mrd. kr i 2011 – en økning på om lag 4 mrd. kr. For neste år foreslås en ytterligere økning av politibudsjettet på 696 mill. kr. I tillegg foreslår regjeringa at det bevilges om lag 1,5 mrd. kr i 2012 til investeringer i landsdekkende utbygging av Nødnett og 526 mill. kr til drift av Nødnett og Direktoratet for nødkommunikasjon. Det er dermed lagt opp til en betydelig styrking av samfunnssikkerheten og beredskapen allerede i budsjettet for 2012.

Regjeringas langvarige satsing på økte ressurser til politiet, bl.a. gjennom doubling av opptaket på Politihøgskolen, flere årsverk og økte budsjetter, fortsetter i regjeringas forslag til statsbudsjett for 2012.

En god beredskap handler imidlertid ikke bare om økte

bevilgninger. Det handler også om å gå inn i de politiske utfordringene og – jeg vil understreke – dilemmaene som trer fram. Med bakgrunn i denne redegjørelsen ser jeg så langt sju hovedområder som bør være gjenstand for viktige politiske debatter framover. Jeg er i så måte glad for å få anledning til i denne redegjørelsen å presentere hva jeg så langt mener er sju viktige områder.

For det første, forebygging og radikaliserings av voldelig ekstremisme:

Forebyggingsarbeidet må baseres på dagens trusselbilde, og jeg vil derfor gi en kort omtale av dette. Innledningsvis minner jeg om at PST i flere år har vurdert at ekstreme islamister utgjør den mest alvorlige terrortrusselen mot Norge og norske interesser. Denne vurderingen er ikke endret etter 22. juli. I sin åpne trusselvurdering av 29. juli 2011 viser PST til at sjøl om få personer i Norge støtter opp om ekstrem islamisme, er aktivitetsnivået i enkelte ekstreme islamistiske miljøer høyt.

Om antiislamske miljøer viser PST i brev av 27. oktober 2011 bl.a. til at det over tid også har vokst fram et slikt miljø i Norge. Denne utviklingen må ses i sammenheng med en generell økt oppslutning om fremmed- og innvandringsfiendtlige organisasjoner i flere europeiske land. Miljøene syns å ha større og bredere rekrutteringsgrunnlag enn høyreekstreme grupper, bl.a. fordi medlemmene i utgangspunktet ikke assosieres med tradisjonelle høyreekstreme symboler og holdninger.

Gruppene i Norge er først og fremst synlige i ulike sosiale medier. Foreløpig syns trusselen primært å være relatert til enkeltpersoner som er tilknyttet miljøet.

PST har i etterkant av angrepet 22. juli vært bekymret for mulige følgehandlinger. Videre viser terrorhandlingene 22. juli hvilke utfordringer som er knyttet til å avdekke personer som planlegger og gjennomfører terrorhandlinger alene. Slike personer kan være motivert av ulike ideologiske retninger.

Rammen for PSTs ansvar følger av politiloven og omfatter alvorlige straffbare handlinger som truer sikkerheten i samfunnet og grunnleggende samfunnsinstitusjoner. I denne sammenheng er det forebyggende aspektet særdeles viktig. Det forebyggende arbeidet innebærer først og fremst å identifisere radikaliserede miljøer og enkeltaktører med de ressurser og metoder PST har til rådighet til enhver tid. Spesielt viktig i kartleggingen er å avdekke om de aktuelle miljøer og enkeltaktører har intensjon om og kapasitet til å utøve eller støtte voldshandlinger.

Regjeringa har over tid valgt å styrke PSTs budsjetter. I perioden 2005–2011 er tjenestens budsjett nominelt økt med 61 pst., fra 240 mill. kr til 386 mill. kr. I regjeringas budsjettforslag for 2012 foreslås det å styrke PST med ytterligere 46,4 mill. kr sammenlignet med saldert budsjett for 2011. Disse midlene vil bl.a. gå til å styrke PSTs arbeid med åpen informasjonsinnhenting, det såkalte OSINT, Open Source Intelligence, som bl.a. innebærer systematisk innsamling av åpen informasjon fra Internett. Det forventes at denne styrkingen vil bedre tilgangen på relevant informasjon innenfor hele tjenestens ansvarsområde, men det er et svært krevende arbeid og et svært omfattende arbeid.

Jeg har ved flere anledninger fått forespørsel om å gi mer informasjon om trusselbildet og PSTs virksomhet. Regjeringa har i de senere år derfor valgt en åpenhetslinje om tjenesten. Siden vi tiltrådte i 2005, har vi valgt å være åpne om bl.a. tjenestens budsjett og bemanning. Videre er det siden 2010 utarbeidet en utvidet årlig nasjonal trusselvurdering, som er offentlig. I de senere år er bl.a. justiskomiteen invitert til PST, og det er gitt redegjørelser i Stortinget.

Det har fra ulike hold blitt reist spørsmål om ressurs-situasjonen i PST. 22. juli-kommisjonen står fritt til også å vurdere denne. Jeg mener likevel det kan være klokt å få en ekstern gjennomgang av ressurs-situasjonen, slik at man har et best mulig grunnlag for behandling av PSTs framtidige budsjetter.

Jeg nevner også at regjeringa 1. desember 2010 la fram handlingsplanen Felles trygghet – felles ansvar – altså 1. desember 2010 – for å sikre en bred og koordinert innsats i arbeidet med å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme. Dette forebyggingsarbeidet kan ikke politiet gjøre alene. Med et bredt samarbeid mellom ulike aktører på et tidlig stadium legger vi til rette for en mer effektiv forebygging og dermed økt trygghet.

Slik jeg ser det, er det helt avgjørende med gode arbeidsformer og analyser av trusselbildet i både politiet og sikkerhetstjenesten samt et godt nasjonalt og internasjonalt samarbeid med alle relevante aktører. En bred forebyggende innsats på et tidlig stadium, før ekstreme holdninger blir til voldelige handlinger, er sammen med målrettet styrking av beredskapen av avgjørende betydning for vår trygghet. Jeg vil derfor oppfordre Stortinget til en bred debatt om forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.

For det andre, rammebetingelsene til PST og politiet er avhengig av at det lovmessig tilrettelegges for bruk av adekvate metoder:

I de senere år er både politiets og sikkerhetstjenestens adgang til metodebruk, som romavlytting, kommunikasjonskontroll og basestasjonssøk, betydelig styrket og utvidet. Også terrorlovgivningen er oppdatert.

I denne forbindelse er jeg tilfreds med at Stortinget har vedtatt at datalagringsdirektivet skal gjennomføres i norsk rett. Dette verktøyet er etter min vurdering av meget stor betydning for at politiet skal kunne forebygge og bekjempe alvorlig kriminalitet som terror. Samtidig viste debatten om datalagringsdirektivet dilemmaene som knytter seg til personvern, og hva politiet bør kunne registrere og overvåke. Dette er viktige spørsmål som Stortinget også i tida framover må være forberedt på å ta stilling til i andre sammenhenger.

Justisdepartementet arbeider nå med å følge opp Metodekontrollutvalgets utredning, Skjult informasjon – åpen kontroll, som omhandler politiets etterforskningsmetoder og behandling av informasjon i straffesaker. Departementet har dessuten i noen tid arbeidet med spørsmålet om ytterligere kriminalisering av handlinger som kan være forberedelse til terrorhandlinger. Lovendringer på terrorlovgivningens område har hittil hovedsakelig hatt for øye handlinger med flere involverte og hvor forberedelsene ty-

pisk skjer i samarbeid mellom flere. Handlingene 22. juli 2011 aktualiserer i høy grad spørsmålet om hvorvidt eksisterende lovgivning i tilstrekkelig grad rammer forberedelseshandlinger når det bare er én gjerningsperson inne i bildet, såkalt soloterrorisme. Videre har departementet nylig fått til vurdering et forslag fra PST om endringer i terrorlovgivning og metodebruk.

Det er et prinsipielt viktig spørsmål om nye metoder og nye straffebestemmelser alltid er veien å gå for å hindre ny kriminalitet. Vi må alltid spørre oss om dagens metoder er utnyttet tilstrekkelig før vi innfører nye bestemmelser. Viktige spørsmål er grensen mellom personvern, individets frihet og samfunnets behov for trygghet. Jeg mener derfor at det er viktig at vi tar oss nødvendig tid i arbeidet med eventuelle lovendringer. Ingen lovendringer av denne type har blitt særlig gode når de har blitt tatt i kjølvannet av krisesituasjoner. Derfor vil jeg oppfordre til at vi tar denne viktige politiske debatten. Personvern, frihet og trygghet for borgerne må debatteres under ett.

Det tredje hovedområdet jeg ser, er hvilke forventninger vi har til responstiden i beredskapsstaten:

Beredskapsstaten, og ikke minst politiets responstid, er et viktig spørsmål for Stortinget. Med responstid sikter jeg til den tida det tar fra politiet mottar en melding om en hendelse, til politiet er på stedet. Norsk politi vil vanskelig kunne klare å oppfylle et krav om lik responstid i alle geografiske områder. Til det er vårt land for langstrakt og kupert.

Vi må ha en debatt i tida framover om hva vi skal forvente av responstid når ekstreme situasjoner oppstår.

Politiets helikoptertjeneste ble evaluert i 2007. Evalueringen pekte på flere områder hvor en mer kostnadseffektiv drift kunne oppnås. Som orientert om i revidert nasjonalbudsjett i 2007 fikk Politidirektoratet samme år i oppdrag å fastsette beredskapskravene for helikoptertjenesten, tekniske krav og organiseringen av tjenesten.

Justisdepartementet ga i starten av 2011 Politidirektoratet i oppdrag å utrede kjøp av nytt helikopter og herunder vurdere behovet for et reservehelikopter.

For å styrke helikopterberedskapen i politiet har regjeringa i budsjettforslaget for 2012 foreslått å øke bevilgningen med 29,7 mill. kr til styrket politihelikopterberedskap. Formålet med styrkingen er å etablere en døgnkontinuerlig tjeneste, styrke bemanningen og inngå leasingavtale for et reservehelikopter.

Regjeringa foreslår også å øke bevilgningen med 50 mill. kr til å videreføre prosessen med anskaffelse av nye redningshelikoptre og 40 mill. kr til å styrke vedlikeholdet av dagens redningshelikoptre. I kravspesifikasjonen til de nye redningshelikoptrene ligger det inne at disse også skal ha en mulighet til å støtte politiet i bekjempelse av særlig alvorlig kriminalitet, spesielt terror. Jeg minner om at dette har vært omdiskutert. Ikke alle er enig i det. Med utgangspunkt i basestrukturen med seks baser, døgnkontinuerlig tilstedeværelse og en responstid på 15 minutter vil redningshelikoptrene utgjøre en viktig beredskapsressurs for politiet i hele landet. Snakker man om luftbåren støtte for norsk politi, er dette i aller høyeste grad en svært relevant aktør, både nå og for framtida.

Justisdepartementet vil derfor, i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet og Forsvarsdepartementet, klargjøre retningslinjene for hovedredningsentralens vurdering og prioritering av politiets anmodning om bruk av redningshelikoptre i akutte situasjoner. Etter min vurdering er det viktig å sikre at politiets bistandsbehov gis høy prioritet.

Jeg minner også om at Forsvaret, som kjent, nylig har etablert en militær helikopterberedskap med Bell 412 på Rygge flystasjon, som etter anmodning kan yte administrativ transportbistand til politiet. Dette vil forsvarsministeren komme nærmere inn på i sin redegjørelse.

Det er viktig for responstida at vi sikrer at noen av våre mest operative beredskapsstyrker sikres bedre fasiliteter, med hensyn til både bedre ressursutnyttning, rask utrykningstid og trening. På denne bakgrunn prioriterer regjeringa nå arbeidet med å planlegge opprettelsen av et nytt beredskapssenter for politiet i Oslo med sikte på å samle helikoptertjeneste, beredskapstroppen og hundetjenesten i Oslo politidistrikt.

I denne sammenheng vil jeg også minne om at regjeringa i budsjettet for 2012 foreslår å øke bevilgningen til beredskapstroppen med 25 mill. kr til ytterligere utstyrsanskaffelser.

Utdanning og øvelser er også viktige elementer i politiets beredskap og krisehåndtering. Politihøgskolen har etablert en rekke utdanningstilbud på flere nivåer innenfor området sivil krisehåndtering. Dette omfatter bl.a. stabskurs og årlige studier for operasjonsledere og innsatsledere i politiet samt grunnkurs i bekjempelse av terrorhandlinger.

Fra 2007 har Politidirektoratet gjennomført en større årlig samvirkeøvelse, Øvelse Tyr, for å styrke politidistriktenes evne til krisehåndtering. Øvelse Tyr 2011 skulle vært gjennomført i regjeringskvartalet. Viktige momenter fra denne øvelsen vil imidlertid inngå i øvelsen som er planlagt i 2012. Dette omfatter objektsikring av en regjeringsbygning i Oslo.

Regjeringa vil i 2012 legge fram en helhetlig stortingsmelding om samfunnssikkerhet. Jeg vil i denne meldingen legge opp til at vi fortsatt har et høyt ambisjonsnivå for sivile øvelser.

Jeg vil også nevne at Justisdepartementet i november 2010 startet et arbeid, den såkalte resultatreformen, som bl.a. skal se på politiets oppgaver og organisering samt vurdere utviklingen av politi- og lensmannsetaten – først og fremst for å få opp en debatt ikke bare om ressurser, men også om hvordan vi anvender ressursene. En sentral del av arbeidet vil være vurderinger knyttet til beredskap, bemanning, utstyr og responstid. Angrepene 22. juli viser også at det er behov for å vurdere kapasitet, organisering og andre spørsmål knyttet til driften av operasjonssentralene i politidistriktene.

Det vil nødvendigvis måtte gå en grense for hva som vil være en realistisk responstid for politiet, men jeg mener det er viktig at også Stortinget går inn i denne debatten rundt hva som er å anse som en akseptabel responstid.

Det fjerde hovedområdet jeg ønsker å trekke fram, er utfordringer knyttet til kommunikasjon:

Kommunikasjon er helt sentralt for å kunne utføre politioperasjoner og øvrig rednings- og beredskapsarbeid. Direktoratet for nødkommunikasjon har evaluert hvordan nødnettet fungerte 22. juli gjennom å analysere trafikkdata og opplysninger nødetatene har gitt i ulike fora. I Oslo sentrum var omtrent 1 000 nødnettradioer i bruk, og ved Utøya ble det registrert i underkant av 300 radioer.

Nytt nødnett er, som tidligere redegjort for, ikke utbygd i Nordre Buskerud politidistrikt, hvor Utøya ligger. Avstanden til Søndre Buskerud politidistrikt, hvor nødnettet er utbygd, er imidlertid kort. Det medførte at nødnettradioer kunne benyttes av bl.a. innsatspersonell som kom fra omliggende distrikter. Under innsatsen ved Utøya ble det derfor en utfordring å håndtere kommunikasjon mellom de ulike aktørene.

Nytt nødnett er som kjent etablert på det sentrale Østlandet. Stortinget vedtok 9. juni 2011 at Nødnett skal bygges ut i hele Fastlands-Norge. Dette er en betydelig satsing på økt samfunnssikkerhet som vil gi nød- og beredskapsstaten i Norge et nytt og moderne radiosamband. Regjeringa ser det som viktig å videreføre arbeidet med utvikling og drift av et nytt landsdekkende nødnett. Det er derfor bevilgningen er foreslått til 1,5 mrd. kr i 2012, for å sikre framdriften.

Redegjørelsen viser også at kapasiteten på nødnummer 112 kan være meget sårbar. Jeg er i denne forbindelse orientert om at Politidirektoratet er i ferd med å vurdere behovet for å styrke operasjonssentralenes mottakskapasitet, og, som sagt, det pågår altså et arbeid for å se på hvordan vi organiserer dette over det ganske land i den varslede stortingsmeldingen jeg henviste til i sted.

Robuste kommunikasjonsnett kan være avgjørende i mange situasjoner. Prioritet i nettet for viktige meldinger er en annen problemstilling. Også kapasiteten ved nødsentralene og organiseringen av disse oppimot f.eks. samlokalisering er komplekse utfordringer som vi må være villige til å gå inn i. Dette er også en debatt jeg mener man må ta, og som relaterer seg til kapasitet, strukturer og sårbarhet knyttet til kommunikasjonen nødetatene imellom.

Det femte hovedområdet jeg ser, er hvilken sikring og beskyttelse av utsatte objekter vi skal ha i fremtida:

Vi har lang tradisjon for at stortingsrepresentanter og statsråder kan bevege seg fritt i samfunnet. Fra våre naboland har vi imidlertid sett at det i lengre tid har vært et annet regime for sikkerhet rundt rikspolitikere enn i Norge.

De ansatte på Stortinget og i departementene har også krav på at tilstrekkelige sikkerhetstiltak iverksettes på deres arbeidsplass. Jeg er i dag glad for å kunne konstatere at de departementene som ble rammet av bombeeksplosjonen 22. juli, er i god drift i nye eller midlertidige lokaler. Regjeringa eller departementene var aldri satt ut av funksjon, men mange har fortsatt krevende arbeidsforhold.

Etter 22. juli er det iverksatt et arbeid som Fornyings- og administrasjonsdepartementet leder, for å gjenoppbygge regjeringskvartalet og for å gjennomgå sikkerheten for departementene der de i dag er lokalisert. Angrepet kan nødvendigvis ytterligere sikkerhetstiltak.

Jeg mener at vi parallelt med dette arbeidet må starte en prinsipiell debatt om hvordan vi som politikere ønsker

at vårt samfunn skal framstå. Regjeringa har etter 22. juli uttalt at vi ønsker mer åpenhet og mer demokrati, men ikke naivitet. Samtidig må vi sikre at de funksjoner som regjeringa og Stortinget innebærer, ikke settes ut av funksjon. Jeg mener at man bør ha en bred, prinsipiell debatt rundt nettopp disse spørsmålene.

For det sjette, samhandlingen mellom politi og Forsvaret:

Norge er, som sagt, et langstrakt land og med en spredt bosetting. Det vil ikke være hensiktsmessig at store etater bygger seg opp uten tanke på samhandling. Derfor er ett av de forsvarspolitiske målene i Norge at Forsvaret også skal bidra til å ivareta norsk samfunnssikkerhet, redde liv og begrense følgene av ulykker, katastrofer, terroranslag og angrep.

Som jeg har vist til tidligere, og som forsvarsministeren vil gå nærmere igjennom, er Forsvarets bistand til politiet regulert i en egen instruks. Videre er det opprettet en egen liaisonordning mellom politi og forsvar som skal sikre rask respons. Vi bør likevel kunne reise en debatt og gå inn i problemstillinger om man skal se på ytterligere samhandling mellom politi og forsvar innenfor de grenser som Grunnloven setter. Ansvarsforholdene er klargjort de senere år og skulle i seg sjøl ikke være problematiske.

Det er viktig å respektere Forsvarets rolle for å ivareta norsk suverenitet, men vi bør også se på om Forsvaret i enda større grad bør legge vekt på sin bistandsfunksjon overfor det sivile samfunn når det planlegges, investeres og øves. Både Forsvarets og politiets rolle er å beskytte demokratiet, og å skape trygghet for innbyggerne i Norge, innenfor sine respektive ansvarsområder. Den debatten jeg her viser til, og som forsvarsministeren også kommer inn på, er en debatt jeg også mener vi må ta.

Et sjuende og siste område er ikke minst omsorg for og oppfølging av ofre og pårørende etter 22. juli. Kommunene har i tida etter 22. juli hatt ansvaret for den psykososiale oppfølgingen av de rammede. Dette ansvaret utøves i nært samarbeid med spesialisthelsetjenesten, og kommunene understøttes av kompetanse fra de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og sjølmordsforebygging. Helsedirektoratet følger dette arbeidet, som har høy prioritet, og som fortsatt pågår. Gjennom å tilby de rammede en fast kontaktperson, og gjennom å sørge for en tett og proaktiv oppfølging, skal kommunene bidra til at den enkeltes behov fanges opp, og at den enkelte får den hjelpen han eller hun trenger.

Etter voldsoffererstatningsordningen kan terrorofrene få erstatning av staten for økonomisk tap, oppreisning og menerstatning, dersom dette ikke er dekket av andre ordninger. Regjeringa har i statsbudsjettet for 2012 foreslått å øke bevilgningen med 30 mill. kr til voldsoffererstatningsmyndighetene for å sikre en mer effektiv og god behandling av søknadene. Det er besluttet at disse søknadene kan behandles sjøl om straffesaken ikke er endelig avgjort.

Angrepene har i tillegg tydeliggjort de pårørendes store behov for informasjon, og vi må se på om dagens håndtering av dette er god nok.

Det påligger alle et ansvar som medmennesker å være der for dem som trenger det etter disse hendelsene. Mange

er blitt påført veldig store lidelser, og de må aldri glemmes. Dette vil utfordre oss på flere politiske nivåer og i lang tid framover.

Jeg har nå gitt en redegjørelse om bl.a. de faktiske forholdene 22. juli, så langt jeg per dags dato er kjent med saksforholdet, og vi offentliggjør altså alle innspill som faktaredegjørelsen er basert på, i sin helhet i dag. Det er en videreføring av regjeringas åpenhetslinje. For øvrig vil jeg nevne at Justisdepartementet har understreket overfor våre relevante underliggende etater betydningen av å medvirke til å gi informasjon til 22. juli-kommisjonen.

Vi har alle hatt tunge dager bak oss. Mange sliter fortsatt og ser mørkt på framtida. Mange savner noen. 4. august ble jeg bedt om å komme til Ullevål sykehus for å markere 18-årsdagen til Viljar Hansen, en av ungdommene på Utøya som ble hardt skadet av flere skudd. Han var hardt rammet og svak. Han tok meg straks i hånda og sa: «Knut, det finnes så mange gode mennesker der ute.» Det gleder meg enormt at Viljar i dag er oppe og går – og til alt overmål er aktiv i lokalpolitikken, som nyvalgt representant i lokalstyret i Longyearbyen. Kanskje hans innsats og stå-på-vilje kan stå som et eksempel på statsministerens ord: «mer demokrati, mer åpenhet, men aldri naivitet.»

Jeg har nå redegjort for bl.a. politiets innsats og regjeringas tiltak mot terror både før og etter 22. juli. Helt til slutt: Ansvaret for angrepene er ene og alene gjerningsmannens. Det var et feigt angrep på demokratiet, på politisk engasjert ungdom på Utøya, på regjeringa og statsforvaltningens ansatte.

Det påhviler oss alle et stort ansvar å vise i ord og handling: at demokratiet skal vinne. Det er den politiske debatten jeg nå har tatt til orde for.

Statsråd Grete Faremo [11:05:23]: I det følgende vil jeg redegjøre for relevante sider ved forsvarssektorens rolle og ansvar knyttet til samfunnsikkerhet, om Forsvarets ressurser til støtte for sivile myndigheter og om hjemmelsgrunnlaget for slik støtte. Deretter vil jeg gi en framstilling av forsvarssektorens håndtering den 22. juli og de påfølgende dagene. Enkelte spørsmål har fått stor offentlig oppmerksomhet. De vil jeg derfor belyse særskilt. Jeg vil også redegjøre for strakstiltak som er iverksatt etter terroranslagene 22. juli. Regjeringen vil også legge fram ny langtidsplan for Forsvaret til våren. Sivilmilitært samarbeid vil være en viktig del av denne planen. Noen problemstillinger vil nok også måtte avvente 22. juli-kommisjonens rapport.

Forsvaret har som en av sine oppgaver å bidra til ivaretagelse av samfunnsikkerheten og andre sentrale samfunnsoppgaver ved ulykker, kriser, naturkatastrofer og terroranslag. Den kapasitet Forsvaret har til å løse sine primæroppgaver, kan på anmodning stilles til rådighet for politiet når det er behov for bistand.

Samtidig er det viktig å minne om at Forsvarets hovedoppgave er å hevde Norges suverenitet og forsvare oss mot ytre angrep. Følgelig har Forsvaret også primæransvar for å håndtere terroranslag som konstateres å være et væpnet angrep i henhold til FN-paktens artikkel 51.

Politiet og Forsvaret er statens to sentrale maktmid-

ler. Sammen må politiet og Forsvaret tilrettelegge for at deres virkemidler til enhver tid og på en mest mulig effektiv, samfunnsøkonomisk og legitim måte kan møte de utfordringer vi står overfor.

Det er samtidig viktig å understreke at enkelte prinsipielle og formelle forhold må ivaretas. De kan etter omstendighetene faktisk hindre at den ene etaten bistår den andre. Forsvarets bistand til politiet må som hovedregel ha et hjemmelsgrunnlag i formell lov. Dette følger av Grunnloven § 99 annet ledd, som bestemmer at

«Regjeringen er ikke berettiget til militær Magts Anvendelse mod Statens Medlemmer, uden efter de i Lovgivningen bestemte Former».

Grunnlovsbestemmelsen er tolket slik at bistand til terrorbekjempelse faller utenfor dette alminnelige forbudet. Bistand i form av logistikk og administrativ støtte, eller bistand i forbindelse med ulykker og naturkatastrofer, faller også utenfor bestemmelsens saklige ramme om forbud mot anvendelse av militær makt.

Når det gjelder ettersøking, pågripelse og lignende tiltak overfor farlige personer, kan det vises til lang og etablert praksis for bistand fra Forsvaret, og at grunnlovsforbudet var myntet på helt andre situasjoner. Dette medfører også at slik bistand er ansett å falle utenfor bestemmelsens rekkevidde.

Bistand til enkelte andre former for kriminalitetsbekjempelse krever imidlertid klar lovhjemmel. Menstadslaget i 1931 står fortsatt i manges bevissthet som en viktig historisk hendelse som satte bruk av såkalt militært ordensvern i nasjonale konflikter i fokus. Enheter fra Hæren og Marinen ble mobilisert, men ble ikke satt inn som maktmiddel i arbeidskonflikten den gang. Grunnlovsbestemmelsen har også vært gjenstand for fokus i nyere tid, bl.a. i forbindelse med demonstrasjonene i Stilla mot utbygging av Altavassdraget på begynnelsen av 1980-tallet.

På noen områder er det i dag etablert et særskilt lovgrunnlag for militær bistand, bl.a. gjennom tolloven, kystvaktloven og politiloven. For eksempel åpner politiloven for at den militære grensevakten kan bistå politiet med grenseoppsyn på den norsk-russiske landgrense.

Innenfor disse prinsipielle og overordnede rammer er samarbeidet mellom politiet og Forsvaret viktig for å kunne møte dagens og morgendagens trusler. Ansvarsforholdene er klargjort de senere år.

Samarbeidet mellom Forsvaret og politiet er regulert gjennom bistandsinstruksen, fastsatt ved kongelig resolusjon i 2003. Instruksen forvaltes av Forsvarsdepartementet. I instruksen skilles det mellom ulike former for bistand: Med administrativ bistand menes transport, utlån av teknisk utstyr og annen administrativ støtte. Med operativ bistand menes bistand ved ulykker og naturkatastrofer samt bistand som innebærer uskadeliggjøring og fjerning av eksplosiver o.l. Håndhevelsesbistand omfatter ettersøking og pågripelse av farlige personer samt bistand i situasjoner hvor det foreligger fare for anslag av særlig skadevoldende karakter rettet mot vesentlige samfunnsinteresser. Ved terrorhendelser kan militært personell benyttes til direkte bekjempelse av terroristene som håndhevelsesbistand.

Administrativ og operativ bistand kan etter anmodning fra vedkommende politimester klareres av Forsvarets operative hovedkvarter. Håndhevelsesbistand krever klarering på politisk nivå. I slike tilfeller sender Justisdepartementet en anmodning til Forsvarsdepartementet, som godkjenner denne. I hastetilfeller etableres direktekontakt mellom politiet og aktuell bistandsenhet for straks å starte planlegging, uten å avvente formell beslutning om at bistand kan ytes. I nødssituasjoner kan enhver sjef treffe innledende tiltak uten hensyn til den formelle klarering for å unngå at verdifull tid går tapt.

Det er viktig å understreke at de formelle krav til politisk godkjenning av håndhevelsesbistand ikke skal være til hinder for raske og løpende avklaringer og godkjenninger underveis når situasjonen krever det. En slik tilnærming ble lagt til grunn 22. juli.

Samarbeidet mellom justis- og forsvarssektoren i krisesituasjoner og øvelser er forbedret i de senere årene. Dette gjelder bl.a. hva angår prosedyrer og rutiner for bistandsanmodninger. Det er opprettet god kontakt mellom Politidirektoratet og Forsvarets operative hovedkvarter og mellom Politidirektoratet og Forsvarsstaben. Fra 2007 har en liaison fra Forsvaret tjenestegjort i Politidirektoratet. Noe senere ble en tilsvarende ordning fra Politidirektoratet til Forsvarets operative hovedkvarter opprettet. Liaisonfunksjonen har styrket kontakten mellom justis- og forsvarssektoren og spiller en viktig rolle med hensyn til gjensidig oppdatering, informasjonsutveksling og koordinering. Erfaringene fra 22. juli bekrefter at utveksling av liaisonoffiserer er et viktig tiltak.

Også samarbeidet mellom Etterretningstjenesten og Politiets sikkerhetstjeneste er styrket betraktelig de senere årene. E-tjenestens hovedoppgave knyttet til terror er å identifisere grupper eller individer i utlandet som har kapasitet til og intensjon om å angripe Norge eller norske interesser. E-tjenesten støtter Politiets sikkerhetstjeneste i saker som har spor til utlandet. Støtten skjer i hovedsak ved innhenting av informasjon fra utlandet, teknisk støtte og analysekapasitet. Det leveres i tillegg såkalt overskuddsinformasjon, bl.a. informasjon fra samarbeidende tjenester om individer med tilknytning til Norge eller norske forhold. Analytikere fra E-tjenesten og PST møtes jevnlig for faglige diskusjoner og koordinering i pågående saker, eksempelvis knyttet til trusselvurderinger ved VIP-reiser til utlandet og vurderinger om internasjonal terrorisme.

22. juli var det tidlig klart at vi sto overfor meget alvorlige kriminelle handlinger, og at hovedansvaret for å håndtere situasjonen derfor lå hos politiet. Forsvarets oppgave ble dermed å bistå politiet på best mulig måte.

Forsvarsdepartementet og Forsvaret har foretatt en grundig gjennomgang av egen håndtering 22. juli og de påfølgende dagene. Dette er grunnlaget for den redegjørelsen jeg gir i dag. Dette grunnlaget danner også basis for Forsvarets innspill til den pågående evaluering i politiet og 22. juli-kommisjonens arbeid i tillegg til vårt eget oppfølgingsarbeid i kjølvannet av terroraksjonene. Jeg bruker tidspunkter som er oppført i Forsvarets logger. Disse må likevel tas med et visst forbehold, da de ikke nødvendigvis er ført i sanntid på grunn av stort tidspress og høyt akti-

vitetsnivå. Dette er forhold som 22. juli-kommisjonen og politiets egen evaluering vil gå nærmere inn i.

Jeg vil gjøre oppmerksom på at personell fra Forsvarsdepartementet etablerte seg i Forsvarsstabens situasjonssenter den 22. juli fra kl. 15.30. Situasjonssenteret understøtter i kriser både Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben. Hovedoppgaven er å etablere og formidle situasjonsforståelse, herunder loggføring.

Bomben gikk av i regjeringskvartalet kl. 15.26. Klokkene 15.32 hadde jeg den første kontakten med eget departement. Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben etablerte umiddelbart et krisehåndteringsapparat basert på vaktbemanning, forsterket av det personellet som fortsatt var på jobb da bomben smalt, samt innkalte forsterkninger. Det ble iverksatt varsling til Forsvarets politiske og militærstrategiske ledelse, og kl. 15.50 var alle varslet i henhold til varslingslisten.

Vaktpersonell ved Hans Majestet Kongens Garde reagerte umiddelbart på eksplosjonen i regjeringskvartalet, og ca. kl. 15.40 er det registrert kontakt mot Den Kongelige Politieskorte. Fra kl. 15.51 er det loggført at Gardene har fulgt sin egen varslingsplan og iverksatt forsterkning av vaktholdet ved de kongelige residenser på Slottet, Bygdøy og Skaugum i henhold til deres stående oppdrag.

Forsvaret har et selvstendig ansvar for å sikre militære mål, også i fredstid. Forsvaret iverksatte således egne terrorberedskapstiltak ved avdelinger over hele landet, herunder vakthold og sikring av Forsvarets ledelsesbygg på Akershus, i tillegg til de nevnte kongelige residenser.

E-tjenesten opprettet kontakt med Politiets sikkerhetstjeneste ca. kl. 15.40. E-tjenestens situasjonssenter er bemannet på døgnkontinuerlig basis. I tillegg kalte E-tjenesten inn ekstra personell for å undersøke eventuelle spor fra utlandet og begynne analysearbeidet innenfor eget ansvarsområde. En liaison fra E-tjenesten var på plass hos Politiets sikkerhetstjeneste 22. juli kort tid etter kl. 17.00.

Forsvarsdepartementet ga tidlig tilbud om at Regjeringens kriseråd og Krisestøtteenheten kunne ta sete i Forsvarsdepartementets lokaler da Krisestøtteenhetens lokaler i Justisdepartementet måtte evakueres.

Klokkene 16.21 ga jeg klar beskjed til Forsvarsdepartementet om at alle anmodninger fra politiet om bistand skulle etterkommes raskt og effektivt. Dette ble videreført til Forsvaret.

Mange av Forsvarets avdelinger iverksatte egne interne forberedelser i påvente av mulig anmodning fra politiet. Mange avbrøt på eget initiativ ferie og meldte seg til tjeneste ved sin avdeling. Det ble svært raskt opprettet kontakt på taktisk nivå mellom politiet og enkelte avdelinger i Forsvaret som er spesielt forberedt på støtte til politiet.

Forsvarets faste liaison i Politidirektoratet tok plass i direktoratets lokaler kl. 16.55. I tillegg ble det kl. 21.50 etablert liaison fra Forsvarets operative hovedkvarter ved Oslo politidistrikt.

Oppsummert mottok Forsvarsdepartementet i alt fem formelle anmodninger fra politiet om håndhevelsesbistand. Alle anmodningene ble først varslet muntlig per telefon til Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben. Det ble varslet tilbake at anmodningene ville bli innvilget. For-

svaret hadde allerede igangsatt klargjøring av de relevante ressurser før politiet anmodet om disse. I etterkant ble det framsendt skriftlige anmodninger, og disse ble formelt skriftlig besvart.

Jeg vil nå redegjøre for disse fem anmodningene om håndhevelsesbistand. Det er altså tidspunktene som er loggført i Situasjonssenteret, som oppgis.

Den første skriftlige bistandsanmodningen er loggført mottatt i Situasjonssenteret kl. 19.09, og skriftlig innvilget av Forsvarsdepartementet kl. 19.33. Denne omhandlet håndhevelsesbistand fra Forsvarets spesialkommando. Situasjonssenteret har i tillegg loggført at denne anmodningen ble mottatt muntlig kl. 18.44, og muntlig innvilget kl. 19.06. Forsvaret var på forhånd kjent med at den ville komme gjennom muntlig dialog, og forberedelser var allerede iverksatt på dette tidspunktet. Styrker fra Forsvarets spesialkommando sto i beredskap fram til 24. juli, men ble ikke satt i aksjon.

Den andre skriftlige bistandsanmodningen er loggført mottatt i Situasjonssenteret kl. 19.26, hvor det i tillegg ble anmodet om håndhevelsesbistand fra helikopter og eksplosivryddetjenesten. Denne ble skriftlig innvilget av Forsvarsdepartementet kl. 20.06. Situasjonssenteret har loggført at denne anmodningen ble mottatt muntlig kl. 18.14. Da var allerede eksplosivrydderesurser i operativ bistandsstøtte til politiet i Oslo sentrum, og helikopterressursene var under full klargjøring. Situasjonssenteret har loggført at anmodningen ble muntlig innvilget kl. 19.22.

Jeg kommer tilbake til helikopterberedskapen senere i redegjørelsen. La meg først utdype videre når det gjelder eksplosivryddetjenesten.

Cirka kl. 15.35 ringte sjef Forsvarets ammunisjons- og eksplosivryddeskole til Forsvarets operative hovedkvarter for å diskutere mulig behov for bistand fra eksplosivryddetjenesten i Forsvaret. Forsvarets operative hovedkvarter besluttet meget hurtig at slikt personell skulle sammendras og klargjøres på Sessvollmoen raskest mulig. Cirka kl. 15.54 alarmerte Forsvarets operative hovedkvarter Forsvarets eksplosivryddeberedskap. Beredskapen ble denne dagen ivaretatt fra Ørland. Cirka kl. 18.00 var det første laget klart for innsats fra Youngstorget. Andre lag var klart ca. kl. 18.45. Det tredje laget ble transportert med Sea King-helikopter fra Ørland til Oslo og landet ca. kl. 18.58. De ble deretter kjørt umiddelbart til Oslo sentrum, og det fjerde laget kom noe i etterkant av dette. Ressursene ble senere omdisponert fra Oslo sentrum til å bistå politiet både på Utøya og på Åsta.

Den tredje skriftlige bistandsanmodningen er loggført mottatt i Situasjonssenteret kl. 22.52, og skriftlig innvilget kl. 23.09. Denne gjaldt håndhevelsesbistand fra HV-02 til vakt og sikring i Oslo på aktuelle objekter, herunder regjeringskvartalet og Stortinget. Forsvaret har i tillegg loggført at denne anmodningen ble mottatt muntlig kl. 22.24. Politiet var da kjent med at den ville bli innvilget. Det ble senere avklart at Heimevernet skulle støtte politiet i objektsikring av utvalgte objekter med virkning fra lørdag 23. juli kl. 06.00.

Den fjerde skriftlige bistandsanmodningen er loggført mottatt i Situasjonssenteret kl. 23.09 og gjaldt håndhevel-

sesbistand fra ytterligere tre Bell- og to Lynx-helikoptre for å kunne opprettholde luftstøtte over tid. Denne anmodningen ble skriftlig innvilget fra Forsvarsdepartementet kl. 23.56. Da var forberedelser allerede iverksatt, og politiet var informert på forhånd.

Den femte skriftlige bistandsanmodningen er loggført mottatt i Situasjonssenteret 23. juli kl. 02.15 og omhandlet håndhevelsesbistand fra Garden til vakt og sikring på utvalgte objekter i Oslo sentrum. Bistandsanmodningen ble skriftlig innvilget fra Forsvarsdepartementet kl. 03.30. Anmodningen gjaldt objektsikring med spesiell vekt på Utenriksdepartementet, regjeringskvartalet, Stortinget og Miljøverndepartementet, med virkning fra 23. juli kl. 06.00.

Både Heimevernet og Garden var i stand til å iverksette oppdragene til angitt tid grunnet de forberedelser som allerede var iverksatt på forhånd.

Også i de påfølgende dagene, fra 23. til 25. juli, fortsatte bistanden fra flere enheter i Forsvaret til politiet. Eksplosivryddelag deltok i Oslo sentrum, på Utøya og på gjerningsmannens gård på Åsta. Garden og Heimevernet opprettholdt vakt og sikring av sentrale bygninger i Oslo sentrum. Ytterligere tre Bell-helikoptre og to Lynx-helikoptre ble – som jeg nevnte – flyttet fra Bardufoss til Rygge for å stå til disposisjon for politiet fra 23. juli. Disse ble ikke benyttet.

Analysesressurser fra E-tjenesten ble formelt avgitt til PST med full instruksjonsmyndighet, bl.a. for å avdekke gjerningsmannens eventuelle internasjonale nettverk og forbindelser. Personellet var avgitt til PST i perioden 22. juli–9. august i år.

I tillegg bisto en rekke spesialister innen stressmestring, toksikologi og samband. En rekke andre relevante kapasiteter fra alle forsvarsgrener ble klargjort for mulig bistand, men ikke alle ble benyttet.

Totalt var ca. 530 mannskaper involvert i støtte til politiet i perioden 22.–25. juli, i tillegg til at en rekke stabsfunksjoner i Forsvarsdepartementet, Forsvarsstaben, Forsvarets operative hovedkvarter og E-tjenesten ble forsterket.

Også i perioden etter den akutte krisehåndteringen har Forsvaret bidratt med bistandsressurser, bl.a. i forbindelse med de overlevendes og pårørendes besøk til Utøya 19. og 20. august. I tillegg deltok personell fra Forsvaret i forbindelse med planleggingen og gjennomføringen av den nasjonale minneseremonien i Oslo Spektrum 21. august. Forsvaret har også bistått med mye støtte til traumebehandling og oppfølging av berørt personell i sivil sektor gjennom deltakelse fra flere av Forsvarets stressmestringsteam.

Fram til sommeren 2009 opprettholdt Forsvaret en beredskap med Bell-helikoptre på Rygge. Denne helikopterkapasiteten kunne etter anmodning også bistå politiet med administrativ transportstøtte og håndhevelsesbistand.

I 2009 ble det besluttet å forlenge det norske helikopterbidraget i Afghanistan, det såkalte Norwegian Aeromedical Detachment – vi kjenner det som NAD. Regjeringen konsulterte Stortinget om denne forlengelsen som også ville redusere beredskapen i Norge, 2. april 2009. Det ble presisert i brev til Justisdepartementet i september 2009 at beredskapen på Rygge ville bli avvirket, og at Forsvaret

ikke lenger hadde helikoptre som til enhver tid ville være klare innenfor en gitt beredskapstid. Det ble samtidig understreket at enhver anmodning om helikopterstøtte vil bli behandlet på vanlig måte, men vil være avhengig av den til enhver tids- og stedsmessige tilgjengelige kapasitet.

Bell-helikoptrene på Rygge hadde altså ikke beredskapspålegg 22. juli i år. På tross av dette, og ferietid, var helikoptrene i lufta før den formelle skriftlige anmodningen om bistand forelå.

Så la meg derfor redegjøre for den aktiviteten som er registrert forut for dette: Allerede kl. 16.20 varslet Forsvarets operative hovedkvarter luftvingen på Rygge om å skaffe oversikt over tilgjengelige helikoptre og mannskap. Fra kl. 16.36 ble innkalling av mannskaper iverksatt. Forsvaret har loggført at Politiets beredskapstropp tok kontakt med Bell-skvadronen på Rygge ca. kl. 16.50 for å få tilbakemelding på hva som kunne forventes av luftstøttekapasitet. På dette tidspunkt var ingen helikoptre klarlagt, men det ble opplyst at de ville bli gjort tilgjengelige for politiet så raskt som mulig. Bell-helikoptre tok av fra Rygge kl. 18.57, 19.18 og 19.37.

Etter terroren 22. juli har Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet i fellesskap vurdert tiltak for på kort sikt å bedre helikopterberedskapen til støtte for politiet. Ett av tiltakene er etablering av militær beredskap med to Bell-helikoptre på Rygge fra 1. oktober i år som etter anmodning kan støtte politiet innen to timer med transport i akutte situasjoner. Med betydelig velvilje fra et hardt presset miljø og tilførsel av nyutdannet personell er det nå mulig å etablere denne beredskapen. Kapasiteten er begrenset til administrativ transport og omfatter ikke håndhevelsesbistand. Ordningen skal foreløpig gjelde fram til 1. august 2012. Forlengelse utover dette vil bli vurdert.

Heimevernets struktur og kapasitet er etablert for å løse de militære oppgavene. Heimevernet har i dag et territorielt ansvar og løser oppdrag som bl.a. militært vakthold og sikring av viktige objekter og infrastruktur. Heimevernet vil også kunne yte bistand til politiet på anmodning. Heimevernets innsatsstyrker trener på slike oppdrag og er derfor særlig relevante for slike oppgaver. Det var innsatsstyrkene fra HV-02, lokalisert i Oslo, og HV-05, lokalisert på Elverum, i tillegg til Garden som bisto politiet med objektsikring i Oslo sentrum hele den aktuelle helgen. Dersom det hadde vært behov for ytterligere styrker, ville innsatsstyrker fra andre heimevernsdistrikter i regionen samt Sjøheimevernskommandoen også kunne blitt satt inn. Det er verdt å merke seg at Heimevernet stilte godt innenfor de beredskapstider som er satt, selv om det var midt i fellesferien.

Spørsmål vedrørende Heimevernets tilgang på våpen og ammunisjon har også vært omtalt i det siste. Det har framkommet påstander om at den korte reaksjonstiden 22. juli medførte utfordringer i forbindelse med uttak av tennstempler og ammunisjon fra lager. HV skal ha våpen og ammunisjon tilgjengelig innenfor gitte tidsrammer. Da operasjonene 22. juli krevde raskere responstid enn hva disse rammene forutsetter, hadde HV begrensede mengder ammunisjon tilgjengelig i Oslo. Jeg kan bekrefte at noen av HVs personell innledningsvis ble oppsatt med

skarp ammunisjon opprinnelig beregnet for øvingsformål. Forsvarets bruk av denne ammunisjonstypen er tillatt i operasjoner i fredstid.

Den korte reaksjonstiden innebar en utfordring med hensyn til tennstemplene. La meg minne om at etter flere tilfeller av tyverier av våpen fra HV-soldatenes bopel og enkelte tilfeller av affektdrap hvor heimevernsvåpen var benyttet, vedtok Stortinget gjennom Budsjett-innst. S. nr. 7 for 2006–2007 at inndragning av våpenenes tennstempel skulle gjøres til en permanent ordning. Jeg vil forsikre meg om at det i framtiden finnes ordninger som ikke unødiggjører HVs evne til å stille klar.

I kjølvannet av terrorangrepene 22. juli er det naturlig at alle sider ved forsvarssektorens støtte til sivile etater ved alvorlige hendelser, ulykker og katastrofer gjennomgås, med den målsetting å sette Forsvaret enda bedre i stand til å yte støtte til det sivile samfunn. Både beredskap, ressurser og samarbeidsordninger med sivil sektor må gjennomgås.

Noen tiltak er allerede iverksatt. Helikopterberedskapen er, som jeg nettopp nevnte, styrket for å gi bedre evne til å bistå politiet. I samarbeid med Justisdepartementet ble det allerede før 22. juli igangsatt et arbeid for å gjennomgå gjeldende prinsipper for politiets og Forsvarets utpeking, klassifisering og sikring av objekter med sikringsstyrker. Erfaringene fra 22. juli vil bli trukket inn i dette arbeidet.

Videre vil det i samarbeid med Justisdepartementet bli gjennomført en vurdering av bistandsinstruksen med fokus på å vurdere dens anvendelsesområde, prosedyrer og kommandoforhold.

Jeg ga den 12. september forsvarssjefen en presisering av mandatet for hans pågående arbeid med det fagmilitære rådet til kommende langtidsplan. Han fikk her i oppdrag å vurdere hvordan Forsvarets ressurser kan innrettes og disponeres mer hensiktsmessig med tanke på å yte bistand til politiet innenfor gjeldende oppgaver og ansvarslinjer. Jeg mottar det fagmilitære rådet 24. november i år.

Det vil bli vurdert om det i Forsvarets egne prosedyrer bør innarbeides et krav om at det straks settes i gang interne forberedende aktiviteter dersom en alvorlig krisesituasjon oppstår eller man har mistanke om at en slik kan oppstå, og det kan bli aktuelt med bistand fra Forsvaret. En slik proaktiv tilnærming vil imidlertid ha ressursmessige konsekvenser og må nøye vurderes i det videre arbeid.

Likeledes bør det fra politiets side vurderes om det i manualene bør innarbeides mer konkrete krav om proaktiv varsling til Forsvaret i krisesituasjoner der det senere kan oppstå et behov for bistand.

Forsvarssjefens fagmilitære råd inngår i grunnlagsmaterialet for regjeringens arbeid med ny langtidsplan for Forsvaret. Denne vil bli lagt fram våren 2012. Regjeringen vurderer ytterligere tiltak som kan ha konsekvenser for Forsvarets kapasiteter, struktur og organisasjon. Det er derfor nødvendig å se disse tiltakene i en mer helhetlig ramme.

I henhold til gjeldende langtidsplan for Forsvaret 2009–2012, St.prp. nr. 48 for 2007–2008, skal Forsvarets bidrag til ivaretagelse av samfunnssikkerheten gjennomføres med utgangspunkt i den struktur, kompetanse og de kapasiteter som er etablert for å løse Forsvarets primær-

oppgaver knyttet til militært forsvar. Det er i utgangspunktet ikke satt av øremerkede midler til samfunnssikkerhetsoppgavene. De er som sådan ikke dimensjonerende for Forsvarets innretting.

Imidlertid har flere av deloppgavene i denne kategorien for alle praktiske formål betydning for sammensetning og utvikling av begrensede deler av Forsvarets operative struktur. Eksempler på dette er allerede nevnt. Det er Kystvaktens bistand innen fiskerioppsyn, kystberedskap og slepebåtberedskap, og også Forsvarets spesialkommando med støttehelikopter på beredskap for maritim kontraterror.

I den videre utvikling av Forsvarets struktur og organisasjon vil det bli tatt høyde for at Forsvaret kan bli pålagt flere eksplisitte, men begrensede oppgaver knyttet til ivaretagelse av samfunnssikkerheten. Disse oppgavene kan for alle praktiske formål få en enda større betydning for Forsvarets videre utvikling enn tilfellet har vært hittil.

Ytterligere tiltak som følge av anbefalingene fra 22. juli-kommisjonen kan heller ikke utelukkes. Jeg vil alt nå understreke at vi må evne å håndtere det uventede. Det er derfor viktig å videreutvikle robuste og fleksible ordninger for beredskap og krisehåndtering hvor alle samfunnets ressurser kan opptre i samspill, og som øves regelmessig. Bare slik kan vi være best mulig forberedt til å håndtere bredden av de sikkerhetsutfordringer framtiden kan bringe.

Kommisjonen har et bredt mandat for sitt oppdrag og vil også kunne komme opp med synspunkter og anbefalinger som angår rollefordelingen mellom forsvarssektoren og sivile aktører i krisehåndteringssammenheng. Dette er i så fall en debatt jeg hilser velkommen.

Avslutningsvis vil jeg gjerne få benytte anledningen til å takke alle som gjorde en innsats den 22. juli – både forsvarssektoren og hele samfunnet for øvrig. Vi vet allerede at det ble gjort innsats som reddet liv, som bisto både dem som ble rammet, og deres pårørende, og som beskyttet samfunnets interesser, verdier og holdninger.

Vi vet også at vi helt sikkert har lærdommer å ta med oss fra det som skjedde, og hvordan hendelsene ble håndtert. I tillegg til den viktige jobben kommisjonen nå gjør, er jeg derfor glad for å få lov til å redegjøre her i Stortinget i dag sammen med justisministeren.

Min svenske kollega besøkte justisministeren og meg selv for to uker siden. Han minnet oss på hvordan Sverige fortsatt har usikkerhet og granskninger rundt det som skjedde ved Estonia-ulykken. Dette viser at usikkerhet ofte vedvarer i lang tid etter slike nasjonale katastrofer. Målet vårt må være å etablere så mye fakta og informasjon tidlig, at de som blir rammet, og deres pårørende ikke føler at usikkerheten vil følge dem i lang tid framover, og at vi så raskt som mulig har sikret at vi har en samlet ressursbruk og beredskap som gjør oss best mulig rustet for framtiden.

Presidenten: Da vil presidenten, i henhold til Stortingets forretningsorden § 34 a annet ledd, foreslå at det åpnes for en kort kommentarrunde begrenset til innlegg på inntil 5 minutter fra hver partigruppe og et avsluttende innlegg fra statsrådene.

– Det anses vedtatt.

Martin Kolberg (A) [11:41:50]: Jeg vil takke for to svært gode og grundige redegjørelser, fra justisministeren og fra forsvarsministeren. Jeg mener at de overfor Stortinget i dag har gitt et bredt innsyn i mange av de relevante problemstillingene etter det forferdelige terrorangrepet 22. juli. Jeg mener også at det var riktig og nødvendig av statsrådene å gi en redegjørelse for Stortinget på det nåværende tidspunkt.

Jeg slutter meg til det som justisministeren og forsvarsministeren sa og sterkt understreket, at det er viktig med åpenhet om politiets aksjon, om sikrings- og redningsarbeidet og selvfølgelig også om Forsvarets innsats. Det er viktig og riktig at den nye dokumentasjonen som er kommet fram i disse to redegjørelsene, og som til dels ligger til grunn for dem, offentliggjøres i sin helhet. Det er bare åpenhet og kunnskap som kan gi oss et godt grunnlag for en enda bedre beredskap i framtiden, og det er kun åpenhet som kan hjelpe de pårørende i deres sorg, slik at også de får svar på alle sine spørsmål.

Også jeg vil understreke at jeg har forståelse for at det fremdeles er spørsmål som det vil ta tid å besvare, og det blir lett feil å trekke skråsikre konklusjoner for tidlig. Det skal vi derfor ikke gjøre.

Det var et samlet politisk Norge som nedsatte den kommisjonen som nå arbeider med å belyse alle sider av terrorhandlingen for å gi oss et samlet bilde av hvordan katastrofen ble håndtert. Jeg er glad for å kunne konstatere at Stortinget fortsatt står samlet bak denne handlingslinjen.

Men det er allikevel viktig at vi har en beredskap bygget på den kunnskap vi så langt har fått etter denne tragedien. Regjeringen har derfor – som det allerede er sagt – i statsbudsjettet for 2012 fremmet en rekke forslag som det er redegjort for også her i dag. Jeg slutter meg til disse forslagene. Arbeiderpartiets stortingsgruppe vil komme tilbake til det konkrete når innstillingen kommer til behandling i Stortinget senere i denne sesjonen. At flere av de opplysningene vi allerede har, vil avstedkomme endringer i rutiner, bevilgninger og styrking av vår beredskap, er åpenbart, og jeg vil si, helt nødvendig.

Redegjørelsene viser at de institusjonene vi setter vår lit til, sørget for at det meste fungerte da det virkelig gjaldt. Dette må, etter min mening, være grunnlaget når vi også må stille de vanskelige, men uunngåelige spørsmålene om responstid, politiplanverk, samarbeidet mellom Forsvaret og politiet, PSTs rolle og flere andre viktige spørsmål.

Mye av den politiske debatten dreier seg nå om innholdet i ordet «sikkerhet». Det kan og skal styrkes på mange felter. Øvelser kan gjøre oss bedre forberedt, med kompetente, samtrente og godt utstyrte beredskapsenheter. Planverk, sikringstiltak og lovgivning skal også bedres. Alt dette skal vi ha. Men jeg mener likevel at ingen i Norge kunne være godt nok forberedt på den grenseløse ondskap som rammet regjeringskvartalet og Utøya.

For framtiden må våre sikkerhetsinstitusjoner og den politiske styringsstrukturen fortsatt forsterke, fornye og forbedre vår beredskap. Klarer vi ikke å endre måten vi tenker på om beredskap, vil det ikke hjelpe med all verdens planverk. Skal dette brukes effektivt, må vi endre

måten vi tenker på om beredskapsmessige spørsmål. Her kan det finnes rom for forbedringer.

Jeg vil sterkt understreke en ting som kom fram i justisministerens redegjørelse, nemlig den politiske kampen mot all form for ekstremisme i det norske samfunn. Det er kanskje noe av det viktigste som politikken kan bidra med, med tanke på å skape et sivilisert samfunn som har kraft til å stå imot det vi opplevde 22. juli.

Per Sandberg (FrP) [11:47:06]: Jeg vil slutte meg til her og takke for redegjørelser, som var gode oppsummeringer av det som har vært fokus og debatt siden 22. juli. Jeg vil også slutte meg til det som justisministeren sier, at fokuset aldri må bli annerledes når det gjelder ansvar. Det er én person som alene har ansvaret for det som skjedde 22. juli, og det er den tiltalte. Jeg vil også, i likhet med justisministeren, takke alle som har bistått og vært involvert på alle mulige måter rundt hendelsen 22. juli. Jeg er sikker på at alle innenfor offentlige etater og institusjoner, og den sivile delen, har gjort sitt aller, aller beste i kjølvannet av denne hendelsen.

Jeg er veldig glad for at vi har fått disse redegjørelsene, glad for at disse redegjørelsene vil føre til at vi får en prosess i Stortinget parallelt med 22. juli-kommisjonen. Som både forsvarsministeren og justisministeren er inne på, kommer det flere meldinger og handlingsplaner innenfor disse områdene også i forkant av 22. juli-kommisjonens konklusjoner.

Jeg tar fatt i det som justisministeren er inne på: Truselnivået er akkurat det samme i dag som det var før 22. juli. Kanskje kan det også være ytterligere økt som et resultat av 22. juli. Derfor er det viktig for Fremskrittspartiet å ha fokus på noen områder som vi raskt kan gjøre noe med, og som det stilles tvil ved.

Jeg registrerer at justisministeren er innoen de aller fleste områdene, og jeg mener at dette er områder som vi kan ta fatt i ganske raskt. Det gjelder ikke minst bistandsinstruksjonen. Vi hører av loggtallene og tidspunktene fra forsvarsministeren at det tok tre og en halv time før den første bistandsanmodningen kom, og det tok åtte og en halv time før den tredje bistandsanmodningen kom. Det er klart at det gjør noe med responstiden vår når vi har den type loggføring av tid, og det ikke skjer raskt nok.

Jeg er også opptatt av «skyting pågår» – som ikke er en instruks, det er helt riktig – fordi det er blitt sådd tvil om hvorvidt denne gjaldt 22. juli. Fremskrittspartiet har fått svar fra justisministeren på et skriftlig spørsmål, om at den var gjeldende, og da er det klart at det er viktig å få svar på hvorfor den ikke ble gjeldende. Selv om det kom vekslende meldinger om antall gjerningsmenn, så vi for 14 dager siden at det ble konkludert med at man nesten hele tiden hadde visst at det handlet om én gjerningsmann.

Jeg er også veldig opptatt av kommandolinjene mellom Forsvaret og politiet. Når man ikke greier å fange opp og reagere raskere enn det man har sett i dette tilfellet, må vi gå igjennom denne bistandsordningen og se på hvorvidt vi kan hente ut noe kortere responstid her.

Når man skal gå igjennom en så forferdelig hendelse,

er det også viktig at man ikke er redd for å ta selvkritikk. For det er ingen tvil om at gjennom de 10–15 siste årene har det vært et sterkt fokus på beredskap og sikkerhet: Sårbarhetsutvalget, i 2004 kom PST med en egen risikoanalyse, vi hadde en øvelse i 2006, vi har hatt åpne trusselvurderinger som hele tiden har gitt oss signaler om at vi må styrke beredskap og sikkerhet. På tross av dette ser vi altså – etter 22. juli – at vi har store mangler.

Jeg registrerer de syv punktene til justisministeren, og jeg tror at struktur innenfor alle disse områdene er veldig viktig. Når vi registrerer at det er fem politidistrikter som indirekte eller direkte er involvert – du har beredskapsgruppen, Heimevernet, E-tjenesten, PST, fylkesmannen og nødeter som skal samordnes – er det kanskje viktig at vi finner en annen måte å samordne systemet på, når den type hendelser skjer.

Erna Solberg (H) [11:52:31]: Det er for tidlig nå å trekke de endelige slutningene etter angrepet 22. juli. Angrepene i Oslo og på Utøya hadde så grusomme, så voldsomme konsekvenser og er så alvorlige at saken må behandles med grundighet, den største varsomhet og ettertanke, også i denne forsamlingen.

Jeg tror vi alle følte kaoset, usikkerheten og frykten den dagen. De som sto midt oppi de dramatiske begivenhetene, følte det i enda større grad. Mange måtte ta dramatiske valg i løpet av sekunder. Mange gjorde en heltmodig innsats og reddet mange liv. Kanskje kunne noen ha handlet annerledes. Ganske sikkert – med det vi vet i dag – kunne regjeringen ha gjort noe annerledes. Og ganske sikkert – med det vi vet i dag – kunne denne forsamlingen ha vedtatt andre ting i årene før. Men for å trekke endelige konklusjoner om hva som skulle ha vært gjort bedre før, om noen ikke har fulgt opp det de skulle, trenger Stortinget alle fakta på bordet, og de trenger det presentert samlet. Det vil Stortinget få når 22. juli-kommisjonen leverer sin rapport. Selv om vi i dag ser med tydelighet at 22. juli har vist klare svakheter i vår terrorberedskap, skal vi aldri glemme den ene tingen – at det er én person som står ansvarlig for 22. juli. Det er gjerningsmannen og gjerningsmannen alene som har skylden for angrepene 22. juli.

Den 22. juli 2011 kommer alltid til å bli husket som en av de mørkeste dagene i norgeshistorien. Samtidig var reaksjonen fra det norske folk i dagene som fulgte, ett av vår nasjons stolteste øyeblikk. Reaksjonen vil prege og forme oss for generasjoner. Jeg mener det er verdt å huske dette når Stortinget i dag starter med å gjøre de aller første vurderingene etter angrepene.

Jeg tror ikke vi hedrer ofrene ved å begynne å fordele skyld. Derfor skal vi heller ikke lete etter syndebukker, vi skal lete etter kunnskap. Den kunnskapen vi finner, skal brukes til å bedre forebyggingen og bedre sikkerheten i tråd med våre demokratiske idealer og vår åpenhetskultur. Åpenhetskulturen må først og fremst også nå gjelde de pårørende. Det er et voksende krav fra de pårørende om å få delta mer, få vite mer og få høre mer. Fire måneder etter 22. juli har de krav på å få vite mer. Ikke alt skal holdes igjen av etterforskningsmessige hensyn. Det blir opp-

levd som en beskyttelse av etatene når man ikke gir mer opplysninger enn man gjør i dag.

Hvilken beredskap Norge faktisk har, både i politiet og i Forsvaret, vet vi kan være ulikt det vi ofte hører og leser i dokumenter Stortinget blir forelagt. Det er forskjell på hva vi har på papiret, og hva vi har i realiteten. Derfor er det nødvendig å få realiteten på plass nå og ikke bare papirplanene. Det er også nødvendig at alle nød- og beredskapssetater jobber sammen, og at endringer i dem blir vurdert også ut fra konsekvensene for helheten, og at man er pragmatisk når det gjelder bruken av ressurser, personell og materiell mellom forsvar og politi. Høyre har lenge ønsket seg en politistudie, nettopp for å se på ulike deler av politiets oppgaver sammen med andre oppgaver vi har – ikke bare av terrorhensyn, men av hensyn til hele kriminalitetsbekjempelsen. Det mener jeg er viktig. Men jeg mener også det er bra at vi i dag er kommet ett skritt lenger i det siste årets diskusjon om vi skal få en uavhengig gjennomgang av PST, når justisministeren i dag innrømmer Høyre det vi har forsøkt å få til det siste året: å få en uavhengig gjennomgang av PST – ikke for å lete etter syndebukker i denne saken, men for å vite hvilken kapasitet vi har for fremtiden.

Vi skal i den prosessen vi går gjennom nå, ikke være naive. Men det er også naivt å tro at forebygging og sikkerhet bare handler om barrierer, gitter, stengte gater og bombefilm på vinduene. Det vil nemlig alltid finnes én gate i våre byer som ikke er sperret, og som kan bli et mål. Det vil alltid finnes én bygning hvor det finnes ruter som kan knuses, og hvor mål kan nås. Og det vil – forhåpentligvis – alltid finnes ungdom som samles under åpen himmel for å diskutere hva slags fremtid de ønsker seg. Det er det samfunnet vi ønsker oss.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:58:07]: Eg vil først takke justisministeren og forsvarsministeren for gode og grundige utgreiingar. På vegner av SVs gruppe vil eg òg takke dei og resten av regjeringa for den innsatsen som er gjord etter det forferdelege terrorangrepet. Han har vore viktig, og han har vore god.

Men på vegner av gruppa vil eg ikkje minst nytte høvet til å takke alle som bidrog med redningsarbeid, hjelpearbeid og anna arbeid i samband med terrorangrepet – offentlege etatar av alle slag, frivillige, alle stader dei bidrog. Ein viktig lærdom frå utgreiingane i dag er at mange gjorde mykje viktig som redda liv. Ein annan viktig lærdom frå utgreiingane er at det er ting som kan gjerast betre i ekstreme situasjonar i framtida.

Mange samfunnsinstitusjonar, kongehus, adel, forsvarsmakt uttrykkjer sin storleik gjennom fysiske monument. Demokratiet har vore parlament, men demokratiets storleik kjem først og fremst til uttrykk gjennom handlingar, gjennom augneblinkar – den franske revolusjonen, Murens fall, Eidsvoll 1814, eller små hendingar, som Rosa Parks som i 1955 nekta å reise seg frå setet sitt på avdelinga for svarte på bussen i Montgomery, Alabama. Ein kvit mann ville ha setet hennar fordi det var fullt på avdelinga for kvite. Ho vart arrestert, men det var opptakta til ein bussboikott som førte til slutten på raseskiljet på

bussane i byen, og etter kvart i USA. Utan samanlikning elles: Det norske folket sin reaksjon på terrorangrepet, den frivillige innsatsen, rosetoget, kjærleiken, samholdet, statsminister Jens Stoltenberg sin bodskap om meir demokrati, meir openheit – kanskje den viktigaste politiske enkeltbodskapen i Noreg i nyare tid – er eit eksempel på ein demokratisk viktig augneblink i vår nyare historie. Det er eit stort ansvar for Stortinget å følge opp og setje ut i livet det svaret. Derfor er det klokt av regjeringa å kome til Stortinget og greie ut om det no og å offentleggjere alt bakgrunns materialet for utgreiinga.

Frå SV si side er vi førebudde på å delta i debatten om alle dei hovudområda som justisministeren tek opp i si utgreiing. Det same gjeld utfordringane som ligg frå forsvarsministeren. Debatten må først kontinuerleg, og informasjonen vil kome gradvis. Nokre konklusjonar er trekte, andre vil verte trekte framover. Eg vil likevel påpeike at det viktigaste er at konklusjonane er riktige, ikkje berre raske, og eg vil nytte sjansen til å åtvare mot at vi får ein partipolitisk debatt om dette.

Eg vil òg trekkje fram nokre andre viktige perspektiv. Det finst mange eksempel på at sikkerheit og fridom er to sider av same sak. Sikkerheit mot ulykker og angrep legg t.d. eit viktig grunnlag for fridomen vår. Men det finst òg eksempel på at sikkerheit og fridom må balanserast mot kvarandre, fordi sikkerheitstiltak fråtek oss nærleik til maktthavarar, eller moglegheita til å kommunisere så fritt som ønskjeleg. I dei tilfella må vi erkjenne motsetningar og debattere dei, som justisministeren tek initiativ til.

Politisk vald i nyare tid i Noreg er utøvd av høgreekstreme miljø. I andre land er biletet annleis, men òg i eit europeisk perspektiv står høgreekstreme bak svært mykje politisk vald. Eg meiner det er rett å føre ein debatt framover om vi har hatt nok fokus på dei miljøa, og om vi må prioritere det sterkare framover. Eg ser fram til openheit om PST sine prioriteringar og ein politisk debatt om prioriteringane.

Til sist: Terrorangrepet var eit politisk angrep på regjeringa, på AUF, på verdiar som mangfald, demokrati og eit fleirkulturelt samfunn. Korleis sørgjer vi for at det verdigrunlaget best vert vareteke vidare? Terrorangrepet var òg eit angrep på menneske, og menneske vert best hjelpte av menneske: familie, vener, frivillige og profesjonelle. Korleis utviklar vi vidare eit samfunn der samholdet mellom oss står sterkt, der tilliten er høg, viljen til å vise solidaritet er sterk og det offentlege tilbodet fungerer godt? Svaret på dei utfordringane utgjer kanskje vår aller viktigaste beredskap som samfunn for framtida.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:03:15]: Takk til justisminister Storberget og forsvarsminister Faremo for grundige redegjørelser, som fikk fram noen av alle de komplekse valgene vårt samfunn og våre beredskapsenheter sto overfor den 22. juli.

Det var én mann alene som sto bak den tragedien som rammet mange, men som rammet oss alle. Vi må aldri

glemme at det er han som har ansvaret. Uansett hvilke svakheter vi finner, er det han, og han alene, som har ansvaret.

Han var alene. Men mange bidro. Her i Oslo var det mange enkeltpersoner som bidro før ambulansetjenesten var der, mange som bidro til å redde liv. I nærheten av Utøya var det folk som satte sitt eget liv i fare for å hjelpe dem som ble rammet av det forferdelige terrorangrepet. Det viser at vi alle som samfunnsborgere også har en del av ansvaret for samfunnsberedskapen. Når nøden er størst, må vi alle bidra. Selv i Oslo sentrum klarer ikke nødeta-ten å være der før medmennesket er der og kan bidra med grunnleggende førstehjelp.

22. juli har lært oss mye, og den vil lære oss enda mer. En ting den har lært oss, er at det er umulig å si hvor terror rammer. Hvem hadde trodd at det var i Hole kom-mune i Buskerud at det mest grusomme terrorangrepet, det største angrepet mot vårt land etter annen verdenskrig, skulle komme? Det gjør jo også at situasjonen framover og det å lage en beredskapsplan for hele landet er den store utfordringen – hvordan vi skal ha et politi, et forsvar, en helsetjeneste, et sivilt samfunn, som har en beredskap som kan takle veldig mange ulike hendelser.

Når vi nå går inn i arbeidet med ny langtidsplan for For-svaret, er det viktig at vi klarer å se samfunnets ulike resurser i sammenheng, og se hvordan vi sammen på tvers av politi, helse og forsvar kan styrke samfunnets samlede beredskap, og at vi kan få en beredskapsplanlegging for hele landet vårt.

I dagene etter 22. juli fant vi sammen. Det var repre-sentanter fra alle de politiske partiene som var samlet da vi satte i gang 22. juli-kommisjonen – det var et samlet poli-tisk Norge. Denne redegjørelsen og de debattene som vi har hatt etter 22. juli, har vist hvor komplekst det er – vi har ikke alle svarene, vi har ikke all informasjonen. 22. juli-kommisjonen skal prøve å gi oss flest mulig svar, slik at vi som storting, og regjeringen, kan ta mest mulig opp-lyste valg. Jeg håper at vi i ånden etter 22. juli, også når vi skal ta de valgene, klarer å diskutere rolig sammen hva som er best for vårt land, hvordan vi kan videreføre våre verdier på best mulig måte.

Til slutt: Det blir vår oppgave å veie ulike hensyn opp mot hverandre. Vi vil aldri kunne sikre et samfunn mot all risiko. Hvor mye overvåkning er det vi tillater, hvor mange gater vil vi stenge, hvor mye sikkerhet og kontroll skal vi ha rundt myndighetspersoner? Det står grunnleggende verdier på spill hvis vi ikke tar en grundig og god debatt om hvordan vi kan sikre en god beredskap, samtidig som vi tar vare på personvernet og åpenheten i vårt samfunn.

Hendelsene 22. juli var en stor tragedie. Det er én person, og én person alene, som har ansvaret.

D a g T e r j e A n d r e s e n hadde her gjeninntatt pre-sidentplassen.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:07:36]: Jeg vil også på vegne av Kristelig Folkeparti få takke for to viktige redegjørelser.

Jeg vil vel kanskje si at konklusjonen er at redegjørel-

sene først og fremst er faktaredegjørelser, mer enn rede-gjørelser som gir vurderinger av hvilke endringer som bør foretas. Jeg har notert meg kanskje ett felt hvor det er mer samstemthet i de to redegjørelsene om hvor det bør skje endringer, og det gjelder et mulig samarbeid politi–forsvar i sterkere grad enn i dag.

Jeg slutter meg fullt og helt til justisministerens innled-ning. Dette blir et spørsmål om vilje til endring og vilje til læring. Hvis vi har det som overskrift, kan vi også komme videre som samfunn etter det som skjedde den 22. juli.

Vi har nedsatt en kommisjon. Det har Kristelig Folke-parti gitt sin fulle tilslutning til. Men det må samtidig ikke være slik at kommisjonen blir en form for unnskyldning for at man ikke foretar endringer i det som åpenbart må rettes på i vår beredskap. Jeg har ikke oppfattet at det er regjeringens holdning, men jeg vil gjerne få understreke det også fra denne talerstol.

For oss er det viktig at kommisjonen blir en sannhets-kommisjon. Fakta må på bordet – ikke for å utpeke synde-bukker eller klandre enkeltpersoner først og fremst, men for å identifisere systemsvikt som må forbedres. Det gjel-der instruksjer, prosedyrer, samarbeidsrelasjoner, kommuni-kasjonslinjer, ansvarsfordeling, materiell og utstyr som de forskjellige etater er satt opp med. Bare ved å få kartlagt dette fullt og helt kan vi vedta nødvendige forbedringer. Jeg vil derfor også gi en liten utfordring til justisminister-en, som jo skal ha ordet igjen: Når regjeringen har sagt nei til kommisjonens ønske om at enkeltpersoner kan avgi for-klaringer under taushet, hvordan vil regjeringen sikre at det som skal på bordet, kommer på bordet, og at ingen – også med bakgrunn i tidligere situasjoner – føler at de ikke kan gjøre det, av frykt for etterfølgende represalier?

For det første, som justisministeren var inne på, er det den samlede beredskapen som jo må være målet for for-bedring, og, som jeg sa, herunder systemsvikt, slik vi nå har fokusert på. For det andre gjelder det det løpende ar-beidet med å forbedre det som vi ser svikter. Her skulle jeg gjerne hørt mer fra justisministeren om hva han og re-gjeringen mener det er grunnleggende nødvendig å rette på. Det synes jeg kanskje det var mindre av enn jeg hadde trodd før vi fikk redegjørelsen.

Så merket jeg meg at det skal fremlegges interne eva-lueringer på nyåret, i februar. Spørsmålet til justisminis-teren og forsvarsministeren er: Hvordan vil regjeringen håndtere disse interne evalueringene? Har man tenkt å la dem inngå som en del av 22. juli-kommisjonens arbeid og fremlegges i etterkant, eller vil de bli offentliggjort når de foreligger?

Så til vår egen rolle. Vi lever i en tid der vanskelige saker ofte skal forenkles. Ikke minst hendelser som rys-ter oss, gir raskt krav om forklaringer, ansvarsplassering og skyld og behov for raske tiltak. Der vil jeg si at det er også vårt ansvar i fellesskap – posisjon og opposisjon – at vi ikke overforenkler og dermed kan komme til helt for-hastede konklusjoner. Men en kritisk og faktabasert oppo-sisjon er også nødvendig for at vi skal få mer demokrati.

Trine Skei Grande (V) [12:12:56]: Jeg vil også takke statsrådene for at de kom hit og hadde denne redegjørel-

sen i landets parlament. Det er der det hører hjemme å ta disse debattene. Jeg tror det er viktig at vi ikke lukker noen debatter, at vi prøver å holde dem så åpne som vi kan, hele tida.

Vi har laget et fellesskap i dette landet som har som formål å sikre liv. Det er vår fremste oppgave. Som jeg har sagt før fra denne talerstolen – det klarte vi ikke den dagen. Jeg er ikke opptatt av at vi skal finne syndebukker i systemet, men å innrømme at systemet vårt faktisk sviktet den dagen. Derfor er det viktig å ikke ha lukkede prosesser om dette. Derfor er det viktig å snakke om hva det var som gikk galt, uten å prøve å finne en person som har vurdert feil, når vi alle vet at det var systemene våre som ikke fungerte. Da må vi tore å ta de vanskelige debattene. Da må vi også tore å ta dem over tid.

Jeg er enig i justisministerens kommentar om at det er viktig å ikke dra konklusjoner for tidlig når det gjelder de grepene vi vet må tas, for vi kan ikke si at alt var perfekt den dagen. Det var veldig mange som gjorde veldig mye mer enn det som kunne forventes av dem, men det var også noe som vi ikke fikk gjort. Vi fikk ikke sikret flere liv. Det som fungerte godt, var det vi så av sivilsamfunnet vårt den dagen, eller, det som fungerte veldig godt i helse-systemet vårt – så godt at ikke helseministeren er her under dagens orientering.

Vi så politifolk som stilte opp mye mer enn det som krevdes. Vi så leger som var på vei til sykehus før de var blitt innkalt. Vi så hundrevis, ja, kanskje tusenvis av blodgivere i Oslo som sto klare til å bidra. Vi så alle de folkene som gjorde kanskje det aller modigste, nemlig å begynne å ro, men likevel så vi at systemene våre sviktet. Jeg vil gjerne tiltre den takken som begge statsrådene uttrykte til de mange som bidro, men det er viktig at vi kan se åpent på det som ikke fungerte.

Justisministeren dro opp en del punkter som jeg synes er veldig interessante, hvordan vi skal bekjempe voldelig ekstremisme, som jeg tror blir en viktig del av vår trygghetskamp framover. Men jeg synes det er viktig å understreke at det betyr alle typer voldelig ekstremisme. Jeg frykter at vi har hatt et for stort fokus på ekstremisme fra islamsk side, og at vi glemmer den ekstremismen som ofte oppstår på andre politiske hold. Jeg synes justisministeren må forsikre seg om at dette fokuset blir helt annerledes i tida framover.

Det skal kjempes for åpenhet i samfunnet. Politimetoder må alltid diskuteres. Jeg tenkte ikke at jeg skulle dra den store personverndebatten i dag, men jeg er veldig bekymret over den store fascinasjonen av masseinnhentingsskanning – masseinnhenting av informasjon som man tror skal skape sikkerhet – når vi ser at prinsippet om masseinnhenting av informasjon har feilet gang etter gang etter gang. Her ble det også snakk om at man gjennom masseinnhentingssystemer hadde navn på lister, men at man likevel ikke klarte å bruke det. Jeg er mye mer opptatt av å ha et overvåkingspoliti med dyktige fagfolk som kjenner folk, som kjenner miljøer, og som ferdes der de skal ferdes, enn å tro at store databaser skal sikre vår frihet og trygghet. Åpenhet gjør oss sårbare, men lukkethet gjør oss ikke nødvendigvis sikre.

Da jeg første gang, som 14-åring, var på en stor internasjonal konferanse i Sveits, er det eneste jeg husker fra turen, og som gjorde skikkelig inntrykk, at politimennene på flyplassen gikk med maskingevær. Jeg har aldri følt meg så usikker. Åpenhet kan også gi sikkerhet når vi som fellesskap tar ansvar for vår sikkerhet. Statsministeren sa i de dagene det gjaldt, at vi skal kjempe for mer åpenhet, mer demokrati og ikke naivitet. Vi var alle sammen enige da, og vi i Venstre skal i hvert fall sørge for at disse ordene blir husket også videre i debatten.

Statsråd Knut Storberget [12:18:12]: Aller først har jeg lyst til å gjenta min takk for å kunne redegjøre. Etter å ha hørt tilbakemeldingene må jeg si at jeg er enda mer overbevist om hvor riktig det først og fremst er at vi får en bred debatt rundt de temaene som er løftet fram i Stortinget i dag. De innspill som er kommet, borger etter mitt skjønn godt for at vi alle skal evne å ta de vanskelige valgene som ligger bl.a. i de sju utfordringene jeg hadde i redegjørelsen. I så måte synes jeg dagen i dag er et godt anslag også for å kunne gjøre sikkerheten enda mer optimal.

Jeg har erfart gjennom de årene jeg har vært i Justisdepartementet, at denne type arbeid blir vi aldri ferdig med. En slik hendelse som vi den 22. juli ble utsatt for, aktualiserer og peker på de svakheter man kan se i svært ekstreme situasjoner – gjennom begges redegjørelser. Det skulle bare mangle om man ikke hadde mulighet for i det politiske rom som Stortinget er, å ta ordentlige og gode avveininger rundt dette.

Jeg er også helt enig med representanten Skei Grande i at et samfunn som lukker seg helt inne, og som er omgitt med de kvasseste politimetoder, enten det er bevæpning eller andre typer overvåking, ofte kan bli en falsk trygghet, og at det faktisk ligger mye trygghet i åpenheten som sådan, og at det ikke nødvendigvis er motsetninger mellom disse størrelsene. Men på enkelte områder er vi helt avhengig av å finne nyttigere redskap. Hvis det stilles krav til oss om at det skal komme inn opplysninger om personer som handler i Polen for et lite beløp, og hvis vi skal klare å etterforske i kjølvannet av en slik alvorlig hendelse, er det også nyttig å ha mulighet til å registrere, mulighet til å lagre data innenfor et visst rom, slik som bl.a. datalagringsdirektivet gir hjemmel for. Det er en politisk debatt som vi hadde i vår, som jeg tror bare vil eskalere, og som vil vise at det er behov for at vi klarer å trekke en anstendig og nyttig grense for den type virkemidler.

Noen har vært inne på spørsmålet om informasjon. Jeg ivrer for at vi skal ha mest mulig informasjon ut. Derfor har vi nå offentliggjort underlagsmaterialet til min redegjørelse. Det er et underlagsmateriale som innebærer alt fra redegjørelse på tid, men som også er korrigeringer i forhold til det arbeidet vi har gjort med forberedelsen av redegjørelsen. Vi ser at det er nyttig i den politiske debatten, men jeg mener også at det i veldig stor grad er nyttig overfor de som er mest berørt av tragedien etter 22. juli. Jeg er derfor av den oppfatning at mye av det materialet som politiet nå besitter, og som går på tid og beslutning, ikke nødvendigvis er særlig relevant å holde tilbake lenger med hensyn til etterforskning eller av andre hensyn.

Så er det slik at det er riksadvokaten og påtalemyndigheten som avgjør spørsmålet om hva som ligger inn under etterforskningen. Jeg skal ikke legge meg opp i det, men jeg skal love at jeg skal fortsette å bidra i kontakten med pårørende og etterlatte, slik at de får den informasjonen det er mulig å gi, så raskt som mulig.

Når det gjelder spørsmålet om politiets interne evalueringer, som er helt vanlig at man foretar etter så dramatiske hendelser, har politiet forsikret om at evalueringsrapportene vil bli stilt til rådighet for kommisjonen. Jeg har valgt å ikke legge meg opp i det evalueringsarbeidet politiet nå gjør, men jeg skal bidra til at vi får størst mulig offentlighet også ellers – altså utover at det skal til kommisjonen – slik at det også kan bidra til å kaste lys over de politiske debattene som vil komme. Det er som representanten Sandberg var inne på; det vil komme flere debatter før kommisjonen kommer med sin innstilling, og det vil være viktig fra vår side også å kunne ha mulighet for å dra veksler på det materialet.

Så til representanten Syversen, som var inne på spørsmålet om tiltak. De sju områdene som nå ble nevnt i redegjørelsen, innebærer også å kaste lys over tiltak. Jeg nevner bare kort: nødnettutbyggingen vedtatt før 22. juli, helikoptertiltakene, enten det er redningshelikopter eller Bell eller politihelikopter, spørsmålet om metodebruk, hvor det er varslet tiltak, og ikke minst spørsmålet om bevilgninger til de etater som er berørt. – Men så langt takker jeg Stortinget for en veldig flott runde om dette.

Statsråd Grete Faremo [12:23:54]: Jeg vil også benytte anledningen til å gjenta en takk for å få lov til å redegjøre for Forsvarets bistand 22. juli og dagene etterpå.

Ikke overraskende – og jeg må si jeg er glad for det – har samarbeidet mellom Forsvaret og politiet hatt stor oppmerksomhet i dag. Norge er et lite land med begrensede ressurser til beredskap og krisehåndtering. De samlede ressurser må derfor utnyttes på en mest mulig effektiv måte for samfunnet som helhet. Vi har en lang tradisjon for samarbeid mellom militær og sivil sektor, og slikt samarbeid skjer løpende hver dag. Vi må likevel vurdere hvordan vi kan bidra med ytterligere forbedringer.

Grunnloven og bistandsinstruksen utgjør det juridiske rammeverket for Forsvarets bistand til politiet. Politiet definerer behovet for bistand i hvert enkelt tilfelle. Forsvaret skal likevel være proaktive med tanke på å iverksette de nødvendige forberedelser for å være best mulig klar dersom anmodning om bistand kommer.

I utgangspunktet kan alle Forsvarets tilgjengelige ressurser bistå sivile myndigheter ved behov. Noen kapasiteter er likevel mer relevante og gripbare for bistand i kritiske situasjoner. Håndteringen i forbindelse med terroraksjonene 22. juli har satt et spesielt søkelys på noen av disse. Det er derfor også allerede iverksatt tiltak for å følge opp noen av de erfaringene vi har gjort oss. Det er, som nevnt, slik at den militære helikopterberedskapen er styrket allerede, og vår evne til å bistå med objektsikring ved bruk av sikringsstyrker vurderes nærmere, og, som også flere har vært inne på, trenger bistandsinstruksen en gjennomgang. Vi gjennomgår denne, både prosedyrer og

rutiner, ikke minst med sikte på hvordan vi kan forenkle samhandlingen ytterligere.

Jeg er også åpen for innspill om hvordan Forsvaret hurtig og effektivt kan bistå politiet med sin kompetanse og sine ressurser på en enda mer effektiv måte enn i dag, og da spesielt hva gjelder terrorberedskapen. La meg igjen understreke at vi må kunne håndtere det uventede. Det er derfor viktig å videreutvikle robuste og fleksible ordninger for beredskap og krisehåndtering, hvor alle samfunnets ressurser kan opptre i samspill. Det må også øves regelmessig. Bare slik kan vi være best mulig forberedt på å håndtere bredden av de sikkerhetsutfordringer som framtiden kan bringe.

Jeg vil også vise til det justisministeren sa om åpenhet. Vi skal gjøre alt vi kan for å bidra til at de faktiske forhold blir best mulig belyst. Vi bidrar der med informasjon til politiet, som nå gjennomgår og evaluerer sin innsats, og vi bidrar også til 22. juli-kommisjonens arbeid. Åpenhet, så langt det er mulig, må være vårt felles mål.

Med dette vil jeg igjen bare takke for de synspunktene som er kommet. Jeg ser fram til viktige debatter om hvordan vi kan sikre en best mulig anvendelse av de totale ressurser i situasjoner som krever det. 22. juli krevde det.

Presidenten: Dermed er debatten etter redegjørelsene avsluttet.

I denne typen sak er det riktig umiddelbart ved slutten av saken å konkludere med eventuell viderebehandling. Det er årsaken til at det nå ringes til votering.

Jeg har grunn til å tro at det er relativt bred enighet om den framgangsmåten presidenten har tenkt å foreslå, nemlig at justisministerens og forsvarsministerens redegjørelser om angrepet 22. juli 2011 behandles videre etter forretningsordenen § 34a bokstav c. – altså at vi sender den til komité for videre behandling. Det oppfatter jeg at det er enighet om, gitt at vi oversender den i forbindelse med en referatsak senere, og da med hvilken komité som da skal ta saken til behandling. Forslaget er altså at vi behandler saken etter forretningsordenen § 34a bokstav c., sender den til komité for videre behandling. Kan Stortinget godkjenne det, og så kommer vi tilbake til det under et referat?

– Det anses vedtatt.

Sak n r. 3 [12:29:47]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om merutgifter til norske styrkers deltakelse i operasjonen i Libya i perioden 24. juni til 1. august 2011 (Innst. 25 S (2011–2012), jf. Prop. 150 S (2010–2011))

Ivar Kristiansen (H) [12:30:30]: Det har seg slik at den valgte ordfører for denne saken er kalt ut til et viktig oppdrag. Når komiteen legger frem en enstemmig innstilling, skal jeg bare knytte noen få merknader til den i saksordførers fravær.

Dette handler om en tilleggsbevilgning på 100 mill. kr som Stortinget beslutter skal bevilges til operasjonen i

Libya, altså igjen en situasjon hvor norske styrker har vært involvert i et utenlandsoppdrag. Alle forutsetninger for denne operasjonen og deltakelsen var på plass via FNs sikkerhetsråds resolusjon 1973 – igjen en aksjon hvor NATO spilte en helt sentral rolle.

En hel verden har fått se og blitt rystet over de bildene som har vist Gaddafis overgrep mot sin egen befolkning. Denne aksjonen har bidratt til at det nå er opp til befolkningen selv å legge til rette for en utvikling som kan skape fred, ro, demokrati og utvikling i Libya.

Komiteen understreker det selvfølgelig i at når man deltar i denne typen meget skarpe og krevende oppdrag, skal alle forutsetninger rundt øving, trening, materiell og utstyr være på plass. Komiteen har også lagt til grunn at når denne typen aktivitet gjennomføres utenom de årlige, planlagte aktivitetene for Forsvaret, skal dette også finansieres utenom det vedtatte, årlige forsvarsbudsjettet, som det også blir i dette tilfellet.

La meg bare avslutningsvis si at utenriks- og forsvarskomiteen besøkte USA i forrige uke. Det var en entydig tilbakemelding som ble gitt når det gjelder den norske innsatsen – den får den best oppnåelige karakter som kan gis. Det brukes de sterkeste og beste adjektiver om det norske bidraget, både om ledelse, kvalitet og utrykning. «Best in Class» og «Gold Star» er adjektiv som blir brukt om den norske innsatsen. På kryssjekkingsspørsmål om dette er en omtale som gis til alle av generell høflighet, ble dette på det bestemte avvist. Jeg tror det er en enstemmig komité som har grunn til å slå fast at dette er en tilbakemelding og en karakter som vi alle har grunn til å være meget stolt av.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering se side 389)

Sak nr. 4 [12:33:31]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Martin Kolberg, Per Olaf Lundteigen, Per-Kristian Foss, Hans Olav Syversen, Hallgeir H. Langeland og Trine Skei Grande om opphevelse av § 7 annet ledd i lov om Stortingets ombudsmann for forvaltningen for å sikre Sivilombudsmannen adgang til forvaltningens saksdokumenter, samt enkelte andre rettinger (Innst. 35 L (2011–2012), jf. Dokument 8:161 L (2010–2011))

Anders Anundsen (FrP) [12:34:25] (komiteens leder og ordfører for saken): Det er leit å se at salen tømmes når vi skal behandle noe så viktig som Stortingets ombudsmann for forvaltningens innsynsrett i forvaltningens dokumenter. Men bakgrunnen for denne saken er, som vi hørte av opprøpsingen av forslagsstillerne, noe så sjeldent som et representantforslag fra samtlige av Stortingets partier. Så sånn sett er det verdt å markere.

Bakgrunnen er at sivilombudsmannen i flere omganger tidligere har pekt på en litt spesiell bestemmelse i ombudsmannsloven § 7 annet ledd, som i hvert fall i teorien har begrenset sivilombudsmannens innsyn i en del dokumenter.

Komiteen mener at innsynsretten til sivilombudsmannen er helt fundamental og uinnskrenket, og at det er unaturlig å beholde en innskrenkning av ombudsmannens innsynsrett slik § 7 annet ledd har gjort. Derfor har en enstemmig komité støttet representantforslaget fra samtlige partier om at en skal oppheve denne innsynsbegrensningen.

I forbindelse med komiteens arbeid med innstillingen dukket det opp en annen problemstilling, som gjaldt opplysninger som er taushetsbelagt i henhold til sikkerhetsloven og beskyttelsesinstruksen, noe som ikke er særskilt presisert i denne loven. Derfor har komiteen på eget initiativ supplert forslaget fra forslagsstillerne med en presisering av taushetsbestemmelsen. Selv om komiteen i utgangspunktet mener at den eksisterende bestemmelsen likevel ville ha dekket det, er det greit at all tvil her er rensket ut.

Det er også fremmet forslag om noen andre små endringer. Det er i hovedsak bare formaliteter – der henvisninger i loven ikke er blitt endret i tråd med endringer i andre lover, i tillegg til at lov om Stortingets ombudsmann for forvaltningen ikke har hatt noen kortform tidligere. Det er jo vanlig i norsk lovpraksis at lover gis kortformer. Forslaget går nå ut på at vi skal slippe å si lov om Stortingets ombudsmann for forvaltningen, men kan si «sivilombudsmannsloven». Det er en slags forenkling og en koordinering med det øvrige lovverket.

I praksis vil nok ikke dette forslaget ha stor betydning, men det vil kunne lette ombudsmannens arbeid med hensyn til å få innsyn, fordi det ved noen anledninger har dukket opp en situasjon hvor forvaltningen har vært tilbakeholden med å gi sivilombudsmannen opplysninger, bl.a. med bakgrunn i § 7 annet ledd. Den tvilen og den usikkerheten er nå fjernet, og det er helt i tråd med det som har vært Stortingets intensjon når det gjelder Stortingets ombudsmannens innsynsrett: Den skal være tilnærmet absolutt. Selv om ikke alle har oversikt over det, er det en stor forskjell på det å gjøre dokumenter offentlige og det å gjøre dem tilgjengelige for sivilombudsmannen. Det at sivilombudsmannen får tilgang til dokumenter som er nødvendige for hans arbeid, betyr verken at klager eller at andre får innsyn i disse dokumentene. Det er også helt klart i forhold til de taushetsbestemmelsene som gjelder.

Så dette er en god dag for sivilombudsmannen, som får gjennomslag for påpekinger som han har kommet med flere ganger tidligere, hos det som vil bli et enstemmig storting.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, se side 389)

Sak nr. 5 [12:38:16]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Michael Tetzschner, Siri A. Meling og Per-Kristian Foss om å sikre vekstfremmende arbeidsinnvandring (Innst. 36 S (2011–2012), jf. Dokument 8:150 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter hovedinnlegg fra hvert parti og inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lise Christoffersen (A) [12:39:22] (ordfører for saken): Vi behandler nå forslag fra Høyres Trond Helleland, Michael Tetzschner mfl. om å sikre vekstfremmende arbeidsinnvandring.

Alt i tittelen signaliserer forslagsstillerne at arbeidsinnvandring er positivt for det norske samfunnet. Utenlandske arbeidstakere bidrar til økonomisk vekst. Økonomisk vekst bidrar til å sikre velferd. Det synspunktet deles av en samlet komité. Viktige oppgaver for regjeringen, som full barnehagedekning og en historisk satsing på vei og jernbane, hadde ikke vært mulig uten tilgang på utenlandsk arbeidskraft. Hotell- og restaurantnæringen og landbruket er andre næringer som er helt avhengige av denne arbeidskraften. Vår evne til innovasjon er et annet stikkord.

En samlet komité er enig i at gode administrative rutiner og effektiv saksbehandling er viktig for ikke å lage unødige hindringer for nødvendig rekruttering utenfra. Men der stopper enigheten.

Komiteen har delt seg i et flertall og et mindretall når det gjelder de konkrete virkemidlene for å oppnå det alle ønsker. Flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, foreslår at de åtte forslagene som fremmes, vedlegges protokollen. Begrunnelsen er at intensjonen i forslagene allerede er ivarett ved gjeldende praksis eller i spørsmål som regjeringen allerede har til vurdering. Mindretallet, bestående av Høyre, selvsagt, og Kristelig Folkeparti, ønsker at forslagene stemmes over og vedtas her og nå. Mindretallet vil selv fremme forslagene og begrunne dem. Jeg skal redegjøre for flertallets syn.

Å lese dette representantforslaget er som å lese et sammendrag av sammendraget av St.meld. nr. 18 for 2007–2008 om arbeidsinnvandring. Dette er i realiteten en omkamp om forslag som ble nedstemt for kun tre år siden. I mellomtiden har vi fått en ny utlendingslov og -forskrift, som ivaretar mye av dette.

Jeg vil ta for meg forslagene i tur og orden.

1. forhåndsgodkjenning av bedrifter, slik at en ansatt kan jobbe mens søknad om arbeid og opphold behandles: En enklere ordning er allerede innført. Faglærte, spesielt kvalifiserte og spesialister kan begynne å jobbe mens søknaden behandles, uten at bedriften trenger godkjenning i tillegg. Høyres forslag gir en ekstra søknadsrunde for hver bedrift. Hvis det er slik at vi fortsatt har problemer, gjelder vel det kanskje snarere definisjonen av hvem som er faglært. Flertallet har derfor bedt regjeringen se på praksis i forhold til intensjonen i utlendingsforskriften.
2. Kravene til kompetanse skal i større grad bestemmes av arbeidsgiveren:
I dag skal UDI kun vurdere om denne kompetansen er relevant, ikke om den er nødvendig, slik det var før. Den vurderingen som gjenstår, er for å sikre oss mot forsøk på sosial dumping.
3. forenkling av regelverket for fornyelse av en arbeidstillatelse:
Det er forenklet for EØS-borgere. For tredjelandsborgere er det mer kontroll, igjen for å sikre oss mot sosial dumping og andre omgørelser av regelverket.
4. forenkling av reglene for familiejenforening fra tredjeland:
Etter flertallets mening er rask saksbehandling mer treffsikkert enn nye regelendringer. Noen bedringer er allerede oppnådd, men flertallet er ikke fornøyd og har bedt regjeringen jobbe mer med saksbehandlingsrutinene i slike saker.
5. rett til språkopplæring for ledigmeldte fra EØS:
Det er fint at Høyre og Kristelig Folkeparti nå vil gjeninnføre en ordning de selv fjernet i 2004, men regjeringen har altså saken allerede, på oppdrag fra Stortinget. I mellomtiden kan språk inkluderes i individuelle arbeidsmarkedstiltak.
6. fjerne taket på 5 000 spesialister:
Taket er satt med god margin og med god grunn. Alternativet er mer byråkrati, ikke mindre, fordi hver søker ellers måtte vurderes i forhold til EØS-regelverket om fortrinnsrett.
7. innføre EUs «Blue Card»-ordning:
Denne ordningen handler om rekruttering av høyt kvalifiserte, innenfor noen rammer av kontroll, etterspørsel og fortrinnsrett for EØS. Det er vårt system i dag. Det heter bare ikke «Blue Card».
8. enklere system for personnummer:
De aller fleste får personnummer på noen dager. Tar det lengre tid, er det ofte på grunn av usikker identitet. Flertallet ønsker ikke å redusere sikkerheten på dette området.

Så helt til slutt: Komiteen mente det ikke var nødvendig med høring i denne saken. Det var det en samlet komité som sto bak, nettopp fordi dette er en sak som var på en grundig høring for bare noen få år siden, noe som ytterligere understreker at dette er en omkamp om ting som ble behandlet i denne salen for bare litt over tre år siden.

Presidenten: Presidenten registrerer at statsråden nå er

kommet til salen. Presidenten vil bare minne om at statsråder skal være til stede når man starter behandlingen av saker i salen.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:44:56]: Saksordføreren redegjorde på en god måte for hvorfor flertallet i komiteen ønsker at forslaget vedlegges protokollen.

Omkomper kan ha noe for seg hvis forutsetningene har endret seg, og hvis sjansen for å vinne er større enn sist. Det er vel ingen av de forutsetningene som er til stede i denne saken, og da er det jo greit at noen får anledning til å foreta en politisk markering. Det skal vi ikke kimse av. Jeg synes det er greit at partier får lov til det, at de skal gjøre det, og at de behandles med respekt.

Til saken: Som jeg sa, redegjorde saksordføreren for flertallets syn, men det er et par punkter jeg ønsker å gå litt inn på.

Det ene gjelder mangel på arbeidskraft med spesialkompetanse og hvorvidt den mangelen er stor eller ikke. Det ser ut til – når en ser at kvoter ikke er fylt opp, og at det ikke er noe skrikende behov i bedriftene for spesialkompetanse – at behovet ikke er spesielt stort. Det er klart at enkelte bedrifter har behov for en helt spesiell kompetanse, og klarer å få tak i den kompetansen uten de helt store problemene. Som saksordføreren også var inne på, er det gjort en del endringer i lovverk og regelverk som gjør det enklere for bedrifter å få tak i den kompetansen de behøver.

Det blir i forslaget nevnt «bærekraftig arbeidsinnvandring», og da stiller jeg meg spørsmålet: «bærekraftig» for hvem? En dansk undersøkelse, som ble gjort for noen få år siden, viste at hvis en arbeidsinnvandrer skulle være «bærekraftig», måtte vedkommende komme til landet i en alder av 30 år, være ferdig utdannet, uten å ha med seg familie og unger som skulle i barnehage og skole, tjene rundt 500 000 kr i året og flytte hjem i en alder av 62. Da kunne denne arbeidsinnvandreren faktisk være «bærekraftig». Hvorvidt det er tilfellet i Norge, der arbeidsinnvandrere ofte har med seg familien – har med seg unger som skal gå på skole og i barnehage – samtidig som forslagsstillerne krever at det skal være en rettighet at de får norskopplæring, lurer jeg på hvor «bærekraftig» denne innvandringen egentlig blir, og for hvem.

Når en arbeidsinnvandrer kommer til Norge, og søker jobb i Norge, bør det være dennes ansvar å lære seg språket i Norge, eller eventuelt i det landet vedkommende kommer til. Er det en bedrift som headhunter og får inn spesialister, må det også være bedriftens ansvar at disse lærer språket i det landet de kommer til.

Så er Høyre opptatt av at det er vanskelig å få arbeidskraft til Norge på grunn av lønninger, eller, rettere sagt, det som blir igjen av lønningene etter at skatten er betalt. Jeg kan til dels være enig i det Høyre sier om skatt, men da ikke bare for arbeidsinnvandrere, men for hele landets befolkning. Vi har et for høyt skattenivå på lønninger – det er det ingen tvil om. Men hvis vi da skal gå ut og plukke ut enkeltgrupper som skal få lavere skatt fordi de kommer til Norge for å jobbe, så blir det for meg en måte å diskriminere norske arbeidstakere på. Diskrimine-

ring fører som kjent ikke noe godt med seg, så slike særordninger ser ikke Fremskrittspartiet at det er noen fordel å ha. Skal vi gjøre noe med skatten, bør skattenivået for samtlige arbeidstakere reduseres, slik at det blir rettferdig. Det er litt overraskende at Høyre vil være en forkjemper for diskriminering av norske arbeidstakere.

Utover det er det ikke så mye å tilføye i saken. Det er gjort mye på området. En del tilpasninger som er gjort, vil gå seg til etter hvert. Jeg håper at vi får en arbeidsinnvandring som ivaretar de behovene Norge har for arbeidskraft, og så får vi håpe at vi får et godt og «bærekraftig» arbeidsliv, også i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingalill Olsen (A) [12:49:39]: Fremskrittspartiet er med på en flertallsmerknad, hvor vi ber regjeringen se på praktiseringen av regelverket om hvem som kan anses som faglært, og om den praktiseringen er i samsvar med intensjonen i regelverket.

Fremskrittspartiet følger imidlertid ikke resten av flertallet når vi sier at eventuelle justeringer «må skje innen rammene som er lagt for å forhindre sosial dumping». Det er rart, for ved behandlingen av arbeidsinnvandringsmeldingen var Fremskrittspartiet med på et felles Beredlingsforslag, hvor man ba regjeringen «om å styrke Arbeidstilsynet for å sikre en god oppfølging av handlingsplanen mot sosial dumping». Hva betyr det? Har Fremskrittspartiet endret standpunkt? Mener Fremskrittspartiet nå, i motsetning til for tre år siden, at sosial dumping når det gjelder utenlandske arbeidstakere, er helt greit?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:50:36]: Nei. Fremskrittspartiet mener ikke at det er helt greit at en del arbeidstakere blir utsatt for uakseptable lønns- og arbeidsvilkår. Det vi er mer opptatt av, er begrepet «sosial dumping». Som jeg sa, uakseptable lønns- og arbeidsvilkår skal ikke forekomme, de skal reguleres via tariff.

«Sosial dumping» er ikke et godt begrep, og vi vil ikke være med på et slikt begrep. Hadde det derimot vært «sosialistisk dumping», kunne vi vært mer velvillige til å være med på det, men da i helt andre sammenhenger.

Michael Tetzschner (H) [12:51:19]: Jeg merket meg henvisningen fra representanten Ørsal Johansen til danske arbeidsmarkedsundersøkelser, som angivelig skulle gå ut på at for at en arbeidsinnvandrer skulle være «bærekraftig» samfunnsøkonomisk, måtte vedkommende komme ferdig utdannet til landet, arbeide uten familie – og så skulle man altså reise hjem når man blir 62 år.

Siden jeg har respekt for både representanten Ørsal Johansen og Stortinget, som blir presentert dette som et faktum, vil jeg etterlyse nærmere kildeangivelse til denne oppsiktsvekkende undersøkelsen. Den er i strid med alt annet i hvert fall jeg har tilegnet meg om dette emnet.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:52:14]: Den danske versjonen av Norges Bank, den danske Riksbanken, gjorde en slik undersøkelse for – jeg tror det var – fire

eller fem år siden og kom fram til disse resultatene. Det er dem jeg refererer til.

Heikki Holmås (SV) [12:52:43]: Jeg er ikke overrasket over en politikk fra Fremskrittspartiet som går ut på at nordmenn skal kunne få lov til å reise hvor de vil i verden, og bosette seg hvor de vil, la oss si i Spania, der Fremskrittspartiet har et eget lag av fremskrittspartimedlemmer, eller i Thailand eller i andre deler av verden, og jobbe eller nyte sitt otium som ferdig utdannede og ferdige i det norske arbeidslivet. Men problemet oppstår når man legger denne logikken til grunn også i Norge. Jeg hører Morten Ørsal Johansen sier at han angivelig ikke er imot lønnsdumping, men er imot bruken av begrepet «sosial dumping».

Da stiller jeg spørsmålet til Morten Ørsal Johansen: Er det sånn at Fremskrittspartiet på noe som helst tidspunkt i forbindelse med behandlingen av dette forslaget fra Høyre – som er ganske fritt for bekymring for sosial dumping i sin forslagsstilling, det skal sies, opptatt av å åpne for arbeidsinnvandring, men ikke så veldig opptatt av sosial dumping – foreslo noen tiltak for å bekjempe sosial dumping, om enn med et annet navn?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:53:50]: I forbindelse med dette Dokument 8-forslaget har vi ikke foreslått noen ting. Vi har gått inn på de flertallsmerknadene som er der.

Som jeg redegjorde for i den første replikken, er vi også opptatt av at ingen skal ha uakseptable lønns- og arbeidsvilkår. Det skal dekkes gjennom tariff, og de som jobber i Norge, skal jobbe under tariffavtaler som gjelder for Norge, uansett. Vi ser ikke noe stort behov for å fremme egne forslag om det, når det dekkes av loven.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Trond Helleland (H) [12:54:42]: Jeg takker for muligheten til å diskutere dette viktige temaet. Nå blir det kanskje ikke den helt store debatten i dag – i lys av det som vi har hørt tidligere i dag.

Jeg må begynne med å understreke, eller poengtere, at det er litt morsomt å se Arbeiderpartiet og SV ta replikk på Fremskrittspartiet i en sak der de er helt enige. Det er en rørende enighet mellom Fremskrittspartiet, SV og Arbeiderpartiet i en av de viktigste sakene Norge står overfor, nemlig tilgangen på kvalifisert arbeidskraft og tilgangen på arbeidskraft som kan bidra til å holde norske distrikter i gang.

Jeg var på Voss i forrige uke sammen med komitéleder Holmås. Vi satt i en paneldebatt der han hyllet flere av de forslagene Høyre hadde når det gjaldt arbeidsinnvandring. Vi satt i et panel med kommunalminister Navarsete, med ordføreren, fra Arbeiderpartiet, i Hasvik, som hadde en skrikende mangel på arbeidskraft, og som hadde ett ønske: enklere regler, slik at det var mulig å hente kompetent russisk arbeidskraft over grensen. Den siste i panelet var ordføreren i Austevoll, Helge André Njåstad fra Fremskrittspartiet, som nærmest var panegyrisk sin hyl-

lest av det å kunne ta imot flest mulig arbeidsinnvandrere, som var helt nødvendig for at fiskeindustrien i Austevoll skulle klare seg, og som sa: Vi gjør alt for å legge til rette for disse arbeidsinnvandrerne. Vi gjør alt for at kona eller mannen som ikke har jobb, skal få jobb. Vi gjør alt for å legge til rette for skoletilbud osv. Dette illustrerer én ting. Tidligere på dagen ble vi presentert en statistikk som viste at tilsynelatende gikk norsk distriktspolitikk så det suste, for det var ikke noen stor folketallsnedgang i norske distriktskommuner for øyeblikket. Det var ekspedisjonssjef i Kommunaldepartementet, Hallgeir Aalbu, som la fram denne statistikken, og som hadde tatt for seg den samme statistikken uten arbeidsinnvandrere. Da var tallene dramatiske, da var det kraftig folketallsnedgang i de distriktskommunene som nettopp lever av å foredle råvarene våre. Men på grunn av arbeidsinnvandringen har vi altså en helt annen situasjon.

Når vi ønsker å gjøre dette enklere, blir det kalt en omkamp. Vel, jeg ser svaret fra departementet. Jeg synes faktisk mange av svarene også er gode. Men det er ingen tvil om at vi som stortingsrepresentanter – i hvert fall gjør jeg det – svært ofte får henvendelser om folk som ønsker å ta inn kompetent arbeidskraft, og som da sliter med det fordi byråkratiet er vanskelig, kravene til hvem som skal tas inn, er strenge, osv. Så vi ser helt klart behovet for dette.

Komiteen har vært i Sverige, og komiteen har vært i Danmark. Begge land har åpnet opp for arbeidsinnvandring fra tredjeland, altså land utenfor EØS-området. Norge har nå en innvandringspolitikk der du enten må være forfulgt – altså være asylsøker – eller du må være EØS-borger for å kunne slippe inn. Det er en spesialistkvote, det er riktig, men kravene til den – jeg har vært borti flere saker, og det har også saksordføreren, Lise Christoffersen, vært, bl.a. i Drammen – viser at det er et byråkrati uten like. Det er vanskelig å få godkjenning. Hadde det ikke vært bedre om seriøse norske bedrifter selv kunne få godkjenning og tilby jobb til folk som de mente var nødvendige for å skaffe seg kompetanse?

Når det gjelder Fremskrittspartiets kostnadsberegninger og henvisning til den danske Riksbanken, vil jeg gjerne lese den undersøkelsen. For hvis en skal ta fremskrittspartiordføreren i Austevoll på ordet, hadde Austevoll stoppet opp uten arbeidsinnvandring, og hvis en skal ta ordføreren i Hasvik på ordet, er det helt nødvendig med økt arbeidsinnvandring også fra land utenfor EØS-området. Så jeg ber om at våre forslag blir stemt over. Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti er med og støtter dette.

Jeg tror vi går inn i en tid der begrepet «sirkulær migrasjon» vil bli mye viktigere i den politiske debatten, nemlig at du vokser opp i ett land, du studerer i et andreland, du får deg jobb i et tredjeland, og du flytter kanskje tilbake til førsteland når du blir pensjonist. Dette er den verden vi nå lever i – en global verden der det blir kamp om kompetansen. Vi registrerer at i USA og Canada har 50 pst. av innvandrerne høyere utdanning. I Europa har 5 pst. av innvandrerne høyere utdanning. Det er en situasjon Europa, og ikke minst Norge, vil tape på.

Presidenten: Presidenten antar at representanten

Helleland har fremsatt de forslagene som står i innstillingen.

Trond Helleland (H) [12:59:50]: Det var det jeg forsøkte. Det er kanskje litt feil måte å si det på, men det er herved gjort.

Presidenten: Det var betryggende.

Representanten Trond Helleland har da tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Håkon Haugli (A) [13:00:12]: I merknadene til saken tar Høyre sammen med Kristelig Folkeparti til orde for skatteincentiver for å øke innvandringen av kvalifisert arbeidskraft. Et tilsvarende forslag ble vurdert og forkastet av det såkalte Skauge-utvalget i 2003, ledet av en tidligere finansminister fra Høyre. Har Høyre snudd her? Mener Høyre virkelig at vi skal innføre et regelverk der utlendinger systematisk betaler mindre skatt enn nordmenn med samme inntekt? Og siden Høyre ønsker økt arbeidsinnvandring, hva tror representanten Helleland en slik regel vil bety for den øvrige befolkningens oppslutning om arbeidsinnvandring?

Trond Helleland (H) [13:00:49]: Det er ett av mange tiltak som jeg ber om blir vurdert. Det har sammenheng med behovet for kompetent arbeidskraft, og det har sammenheng med at vi har et høyt kostnadsnivå i Norge. Vi snakker om de ypperste spesialistene. Jeg tror at viktigere enn skatteincentiver er det å få sving på dette med forhåndsgodkjenning av bedrifter som kan hente inn arbeidsinnvandrere, og at en fokuserer på det å få fart i det byråkratiske systemet, bl.a. ved å få personnummer. Vi mener at dette er ett av flere forslag som bør vurderes, og jeg er skuffet over at Arbeiderpartiet i denne saken er mer opptatt av å verne om LO enn å gi norske bedrifter tilgang til kompetent arbeidskraft.

Heikki Holmås (SV) [13:01:49]: Jeg synes det er litt for billig av Helleland å si at dette handler om å verne LO. Men jeg skal komme tilbake til det i hovedinnlegget mitt.

Jeg vil egentlig bare komme med en påstand, og så får Trond Helleland kommentere den hvis han vil. Jeg synes det er veldig bra at Høyre har fremmet dette forslaget. Jeg synes det er bra at Høyre ønsker å ta denne debatten, men jeg oppfatter det som et linjeskift fra Høyres side. Fra å møte arbeidsinnvandringen som kom i forbindelse med EØS-utvidelsen, med den holdningen at greit, disse menneskene kan godt få lov å komme hit, men de skal i minst mulig grad integreres i det norske samfunnet og heller dra tilbake igjen når de er ferdige og det ikke er behov for dem, oppfatter jeg at dette er et signal fra Høyre om at, nei, vet du hva, vi må møte folk sånn som de gjør i Canada, i USA og en god del andre steder. Så istedenfor å si: Hvor raskt skal du reise hjem til det landet du kom fra?, sier man: Hvor raskt har du lyst til å bli norsk og delta i det norske arbeidslivet? Så skal du få lov til å reise fram og tilbake mellom de forskjellige landene, fordi det går an å ha flere identiteter.

Trond Helleland (H) [13:02:57]: Jeg synes Heikki Holmås hadde en god replikk. Han touchet ikke bare – han var inne på et viktig poeng. Jeg vil ikke si det er et linjeskift, men det er en erkjennelse av at vi nå lever i et annet verdensbilde der migrasjonen vil være global, der den vil gå mellom land. Jeg avsluttet innlegget mitt med å snakke om det jeg kaller sirkulær migrasjon, der du faktisk kan vokse opp i ett land, studere i et annet, jobbe i et tredje og så gå tilbake. Dette trenger vi en politikk for, og vi mener at arbeidsinnvandrere som mister jobben, naturligvis må få tilbud om norskopplæring istedenfor å bli straffet ved å bli tatt fra dagpengene dersom de studerer norsk. Så dette er helt riktig observert. Norge har fortsatt stor mangel på arbeidskraft og vil få det i årene framover. Vi trenger kompetente arbeidsinnvandrere, og vi ønsker å stimulere til det. Så det er riktig. Jeg håper SV kan være med på det etter hvert når de kommer seg ut av regjering.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:04:18]: Jeg er glad for at vi kan ha denne debatten. Det er en litt annen side ved innvandringsdebatter enn det vi ellers pleier å ha, så jeg er glad for at vi kan diskutere en sak som denne.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi må tilrettelegge for nødvendig arbeidsinnvandring og gjøre landet attraktivt for spesialister og høyt utdannet arbeidskraft. Vi er også opptatt av at vi skal ha en seriøs innvandringsdebatt, der vi snakker om de utfordringer som eksisterer, men også om de positive effektene ved innvandring.

Det har rådet en sprikende oppfatning av hvor lønnsomt innvandring er. I kjølvannet av Brochmann-utvalgets rapport ble det hevdet at ikke-vestlig innvandring er et rent nettotap. I det stille har Statistisk sentralbyrå utarbeidet et innvanderregnskap. Man kan like det, eller ikke like det, men det viser at selv for de innvandergrupper som man tror er overrepresentert når det gjelder å være mottaker av ulike velferdsgoder – grupper fra Somalia, Irak og afghanere – er det faktisk sånn at inntekter fra arbeid og kapital utgjør en høyere del enn velferdsordninger. Det er i hvert fall liten tvil om at høyt utdannet arbeidskraft har en høy etterspørsel på det internasjonale arbeidsmarkedet, og det er ingen tvil om at landene som klarer å tiltrekke seg de beste hodene, tjener på det. De blir vinnerne i en stadig tøffere internasjonal konkurranse.

Arbeidsmarkedet vil trolig være preget av at arbeidstakere og tjenesteytere i årene framover vil migrere mer, slik representanten Helleland har vært inne på, men også av større konkurranse om arbeidskraft mellom land.

Det er en stor politisk utfordring i årene som kommer, å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft. Det krever en politikk som er helhetlig, og som ikke er unødvendig byråkratisk. Forslagsstillerne skriver:

«Kunnskap og kompetanse, sammen med mangfold i arbeidsstyrken, er avgjørende for innovasjon og næringsutvikling i et stadig mer konkurranseutsatt og internasjonalt arbeids- og næringsliv.»

Det er Kristelig Folkeparti enig i.

Hvis Norge skal ta et steg fra å være råvareeksportør til

å bli en kunnskapsnasjon, bør det være slik at næringslivet vårt tiltrekker seg nyutdannede fra de beste universiteter i verden. Vår jobb som politikere er å sørge for at barrierene er minst mulig for disse arbeidsinnvandrerne, og nettopp derfor støtter Kristelig Folkeparti Høyres forslag i denne saken.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [13:08:02]: Kristelig Folkeparti har valgt å følge Høyre i denne saken. Forslagsstillerne fra Høyre viser, både i forrige runde og nå, til at vår såkalte sammenpressede lønnsstruktur er et problem når det gjelder å rekruttere høyt kompetent arbeidskraft i Norge, og videre at denne problemstillingen må tas på alvor dersom Norge i fremtiden skal kunne vedlikeholde og videreutvikle velferdssamfunnet Norge til å bli en kunnskapsnasjon.

Mitt spørsmål til representanten fra Kristelig Folkeparti er: Deler Kristelig Folkeparti Høyres utgangspunkt om at svaret på framtidens utfordringer er at vi må få større forskjeller mellom folk? Eller sagt på en annen måte: Mener Kristelig Folkeparti at det er en fordel eller en ulempe at vi bor i et land med mindre sosiale forskjeller enn i veldig mange andre land?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:08:55]: Kristelig Folkeparti er også veldig opptatt av å utjevne forskjeller mellom folk. Det har vært Kristelig Folkepartis linje og politikk bestandig.

Det som er utgangspunkt i denne saken, og som jeg også var litt inne på i mitt innlegg, er at spranget fra å være en råvarenasjon til å bli en kunnskapsnasjon er avhengig av at vi klarer å tiltrekke oss de beste hodene. Det kommer vi til å være avhengig av i tiden framover, og vi må legge til rette for at det skjer. Derfor er mange av disse forslagene veldig gode forslag. Det pekes på en helhetlig politikk rundt dette spørsmålet.

Når det gjelder å utjevne forskjeller, tror jeg Arbeiderpartiet vet at Kristelig Folkeparti er med i kampen for å utjevne forskjellene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Heikki Holmås (SV) [13:10:04] (komiteens leder): Som jeg sa til Trond Helleland, er jeg veldig glad for dette forslaget. Jeg mener at vi fra posisjonspartiene, altså regjeringspartiene, har behandlet det på en veldig ordentlig måte, imøtekommet noen av forslagene og signalisert at vi er villige til å gå videre.

Jeg mener at det er viktig å understreke at dette markerer et linjeskifte. Trond Helleland kaller det en «erkjennelse» – det er helt ok for meg – en erkjennelse av at verden har forandret seg. Men egentlig er det ikke verden som har forandret seg, men Høyres politikk som har forandret seg. Det synes jeg er bra, for det markerer en end-

ring i klimaet i innvandringsdebatten. Fra min side er det i hvert fall et håp om at det markerer en endring i klimaet i innvandringsdebatten, og at det også betyr noe med tanke på at det ikke er sånn at en kan se alle deler av innvandringspolitikken og integreringspolitikken helt atskilt. Det handler tvert imot om at det er noen overlappende effekter som spiller en rolle for hverandre. Ta det helt enkle: I det øyeblikket du erkjenner at mennesker kan komme til å migrere fram og tilbake mellom et land og andre land, får det umiddelbart to implikasjoner. Bosettingstillatelsen, som vi har innført som en permanent bosettingstillatelse, får du i Norge etter tre år, mens du f.eks. i Canada får den umiddelbart i det øyeblikket du får oppholdstillatelse. Så erkjenner man ... La meg gå tilbake i resonnementet: Hvis en erkjenner at folk flytter på seg, kan en ikke ha rigide bosettingstillatelsesregler som sier at en i løpet av en treårsperiode må ha oppholdt seg så og så lenge i Norge, ellers mister en bosettingstillatelsen og må starte kvernen på nytt igjen. Hvis en er interessert i å få inn arbeidsinnvandrere, betyr det kanskje at en må ha mer fleksible regler med lavere terskel.

Tilsvarende gjelder for dobbelt statsborgerskap. Det var bare SV som forrige gang vi behandlet dette, gikk inn for dobbelt statsborgerskap i Norge. Vi må erkjenne at mennesker kan opparbeide seg flere identiteter. Tro meg: Som utflyttet bergenser til Oslo kan jeg noe om dette, forstår betydningen av Oslo og har Oslo i hele mitt hjerte, men jeg har også Bergen i hele mitt hjerte. Jeg skjønner at det er mulig å ha to identiteter. Når du i tillegg vet at statsborgerskap betyr mye for rettighetene i det landet du oppholder deg, har det noe å si – kanskje er vi nødt til å se på statsborgerskapsreglene på nytt. Vi kommer til å ha en prosess som går på statsborgerskap. Det er tatt opp som en del av Integreringsutvalgets innstilling, og vi må ha en diskusjon også om statsborgerskap. I Canada og i 90 andre land i verden er det mulig å ha dobbelt statsborgerskap. Det har du i alle de vestlige innvandringslandene av betydning, og som har erfaringer med dette. EU-kommisjonen har selv sagt at statsborgerskap har betydning for opparbeidelse av lojalitet til et land. Det er fryktelig viktig for å unngå ekstremisme, sammen med andre former for sivile rettigheter.

Hvorfor er dette viktig når det gjelder spørsmålet om sirkulær migrasjon? Det perspektivet som jeg mener at Høyre ikke har tatt inn over seg ennå, er behovet for å tenke sosial dumping og utnyttelsesmuligheter i alle disse forholdene. Har du en arbeidstillatelse som skal fornyes hvert år, er det klart at arbeidsgiver står i en enormt sterk situasjon hvert eneste år når arbeidstillatelsen skal fornyes, hvis det er sånn at du risikerer å måtte dra tilbake til det landet du har migrert fra, dersom du ikke – skal vi si – føyer arbeidsgiver. Det er noe som må inn i diskusjonen. Det må Høyre også ta inn over seg, for ellers klarer vi ikke å finne fram til en felles god løsning på dette. I Sverige har man løst det ved to år pluss to år. I Canada har man løst det ved permanent bosettingstillatelse fra dag én. Hvordan skal vi løse det i Norge? Vi må i hvert fall ha en diskusjon.

På et annet område, familiejenforening, ligger det

også forslag fra Høyre. Det har vært et enormt trykk på at det er fryktelig viktig å være streng når det gjelder familieinnvandringsfeltet. For tre år siden hadde vi store diskusjoner rundt dette. Vi endte opp med å lande på en politikk som så på fortidige arbeidsinntekter, og som satte kravet til fortidige arbeidsinntekter ganske høyt. Det ble mye mer byråkrati rundt disse reglene på det tidspunktet.

Fra flertallets side er vi helt med på å se på hva vi kan gjøre. Det er ikke sikkert det gjelder regelverkets side. Det kan hende det gjelder andre områder. Men det er viktig å sørge for at dette behandles i fellesskap.

Til slutt litt om språk, for jeg synes på en måte det er det fineste stedet der det har foregått en endring i Høyre. Det var Erna Solberg som, mot protester fra andre partier, avskaffet språkopplæringen. Nå vil Høyre rettighetsfeste den. Det synes jeg er bra. Men da må du tenke at det er noe vi må gjøre nettopp for å sikre integrering i arbeidslivet og for å se på hvordan Norge kan tilknytte seg mennesker så fort som mulig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [13:15:28]: Heikki Holmås betegner Høyres forslag som et linjeskifte, mens saksordføreren fra samme blokk, Lise Christoffersen, betegner det som en omkamp. Er det en omkamp, eller er det et linjeskifte? Jeg sier at det er en ny erkjennelse fra vår side. Vi vil få et helt annet trykk på dette med arbeidsinnvandring. Vi vil få nye utfordringer for å kunne bekle viktige jobber i det norske samfunn. I en fiskeribedrift på Frøya med 430 ansatte er det 400 utlendinger og 30 nordmenn. Rådmanden i kommunen har vært smart og sagt at blant de 400 ansatte er det mange som er overkvalifisert for å jobbe i fiskeribedriften med det de gjør der, og kan kanskje brukes i kommunal virksomhet.

Så spørsmålet til Heikki Holmås er: Oppfatter også Holmås dette forslaget fra Høyre som en omkamp? Eller ser han på det som litt spennende nytenkning, som han gjerne kunne vært med på hvis det ikke hadde vært for at han satt i regjering?

Heikki Holmås (SV) [13:16:32]: Jeg må innrømme at jeg synes det er lettere å være med på dette nettopp fordi vi sitter i regjering og har muligheten til å «trække» dette gjennom og ta ordentlige diskusjoner rundt det. Jeg mener at det er det vi får til.

Trond Helleland har på en måte kommet til en ny erkjennelse nettopp nå. Det synes jeg er kjempebra. Men arbeidsinnvandringsmeldingen som vi laget, synes jeg Trond Helleland har gitt litt for lite kred. Da vi laget den, så vi nettopp på å utvide de snevre spesialistutdanningskriteriene som lå på 500 000 kr, til også å gjelde fagarbeidere. Det er en ganske betydelig utviding. Hvis vi er enige om at folk skal ha skikkelige lønninger når de jobber i Norge, må Høyre være med på å se på det. Der man har stor arbeidsinnvandring, f.eks. i fiskeribedrifter, risikerer man at fiskeribedrifter leier inn vikarer fra andre land i EU til luse-lønninger, og man ender opp med å få folk som aldri har muligheten til å integrere seg, for de vil aldri ha råd til det.

Så jeg sier: erkjennelse – kjempeflott at det er en erkjennelse, og så tar vi inn over oss den erkjennelsen og ser at dette kan vi bygge videre på.

Presidenten: Siden ingen flere har bedt om replikk, skal presidenten la være å be representantene bytte plass. Begge representantene sto nå på feil plasser.

Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:18:10]: La meg få lov til å starte med å beklage at jeg kom for sent inn i salen.

La meg så innledningsvis si at jeg deler synspunktene til forslagsstillerne om behovet for en vekstfremmende arbeidsinnvandring.

Arbeidsinnvandringen de siste årene har vært positiv for Norge. Arbeidsinnvandrerne bidrar til å dekke etterspørselen etter arbeidskraft, de bidrar til at viktige oppgaver blir utført, og de tilfører nyttig kompetanse.

Grunnlaget for dagens arbeidsinnvandringspolitikk ble lagt i arbeidsinnvandringsmeldingen som regjeringen la fram i 2008. Målet for politikken er å legge til rette for at bedrifter og virksomheter kan rekruttere kvalifisert arbeidskraft fra utlandet på en enkel og effektiv måte, når de måtte ha behov for det. Samtidig skal hver enkelt arbeidstaker sikres gode forhold i arbeidslivet. Derfor er kampen mot sosial dumping en viktig del av regjeringens arbeidsinnvandringspolitikk.

Politikken må også utformes slik at arbeidsinnvandring bidrar til bærekraftig utvikling av velferdssamfunnet. Framtidig etterspørsel etter arbeidskraft skal hovedsakelig dekkes ved å mobilisere innenlandske arbeidskraftressurser. Arbeidsinnvandring skal supplere innenlandsk arbeidskraft, ikke erstatte den.

Jeg oppfatter det slik at Høyre står bak hovedlinjene i dagens arbeidsinnvandringspolitikk. Så kan vi selvsagt diskutere om enkeltordninger er gode nok. Vi har imidlertid ganske nylig hatt en bred gjennomgang av arbeidsinnvandringspolitikken, og vi har nylig innført nye ordninger, mange i tråd med det Høyre nå foreslår. Jeg synes derfor at vi skal la ordningene virke noe lenger før vi tar nye grep. Samtidig vil jeg be OECD om å vurdere Norges arbeidsinnvandringspolitikk, som et ledd i deres gjennomgang av denne politikken, i de landene som ønsker å være med på dette.

Når arbeidsinnvandringspolitikken diskuteres, fokuseres det ofte på regelverket for borgere fra land utenfor EØS-området, men diskusjonen må ta utgangspunkt i at Norge er med i et felles europeisk arbeidsmarked. Det meste av arbeidsinnvandringen kommer da også fra andre europeiske land. Mange av disse arbeidsinnvandrerne har relativt god utdanning.

Forslagsstillerne foreslår å la arbeidsgiverne i større grad bestemme kompetansen til de kvalifiserte arbeidsinnvandrerne fra tredjeland. Det var det vi gjorde i forbindelse med ny utlendingslovgivning i fjor. Den gamle faglærtbestemmelsen ble forenklet, og de nye ordningene med spesialistbestemmelsen og «tidlig arbeidsstart» ga arbeidsgi-

verne en større adgang til å vurdere arbeidsinnvandrernes kompetanse selv.

Forslagsstillerne foreslår videre å innføre en ordning med forhåndsgodkjenning av bedrifter. Det er langt på vei det vi har gjort, men på enklest måte, ved at alle bedrifter som tilfredsstillt noen få krav, nemlig at det framlegges skatteattest og HMS-egenerklæring, kan la arbeidsinnvandreren begynne å arbeide mens myndighetene behandler søknaden, eller de kan ansette hvem de vil så lenge arbeidsinnvandreren mottar en lønn over 500 000 kr.

Jeg mener det er betimelig å stille spørsmål ved tilbudet om språkopplæring til EØS-innvandrere. Regjeringen har fått råd fra to forskjellige offentlige utvalg om dette spørsmålet. Kaldheim-utvalget anbefaler gratis språkopplæring, mens flertallet i Brochmann-utvalget ikke gjør det. De forskjellige vurderingene viser at det er behov for grundig vurdering før en konkluderer. Spørsmål om norskopplæring for arbeidsinnvandrere vil bli behandlet i forbindelse med stortingsmeldingen om integrering, som regjeringen etter planen vil legge fram for Stortinget i løpet av 2012.

La meg til slutt understreke at det viktigste nå er å få ned saksbehandlingstiden, slik at vi kan oppnå målet om fire ukers saksbehandlingstid for alle fullstendige søknader. Jeg legger stor vekt på å nå dette målet, nå som elektronisk saksbehandling snart er på plass.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:22:43]: Det er stor enighet om at behovet for arbeidsinnvandring er der, men størrelsen regulerer seg jo ut fra den kompetansen som finnes i Norge til enhver tid. Det er slik at en del av dem som utdanner seg, utdanner seg til arbeidsledighet, og enkelte kompetanseområder forsvinner fra arbeidslivet. Det sies at over halvparten av de bedrifter og den kompetansen som er om 20 år, ikke finnes i dag.

Da må man utdanne i tråd med det næringslivet har behov for. Det viser seg at en del av de utdanningstilbudene vi har i dag, som er populære, finnes det ikke arbeid for i dag og heller ikke i framtiden. Er det næringslivet og samfunnet som skal være retningsgivende for utdanningstilbudet, eller er det ungdommens ønsker?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:23:36]: Jeg tror vi er enige om at næringslivet og etterspørselen etter arbeidskraft må være veldig avgjørende for hva slags utdanning man har. Men jeg håper også at vi kan klare å kombinere det med hva ungdom ønsker, og jeg tror faktisk ikke det trenger å være noen motsetning over tid mellom de to tingene.

Michael Tetzschner (H) [13:24:07]: Statsråden var så vennlig å kommentere forslagsstillerens forslag, bl.a. dette om språkopplæring. I sitt brev har statsråden gjort rede for at grunnen til at man ikke har gått inn på dette, er dels at Bondevik-regjeringen angivelig skal ha avskaffet en ordning for generell språkopplæring for EØS-innvandrere i 2004, hvilket må antas å være et forhold man var klar over da man fremmet St.meld. nr. 18 for 2007–2008. Man har

altså nå brukt foreløpig fire år på å vurdere dette, uten at det har kommet noe resultat ut av det. Og et siste argument for ikke å gjøre noe med det er at disse to utvalgene i NOU 2011:7 og NOU 2011:14 også gir motstridende råd. Vårt forslag går ikke ut på en generell opplæring av EØS-borgere, men nettopp av de ledigmeldte, og det forslaget har statsråden ikke kommentert.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:25:11]: Det er helt riktig at dette er en sak som Bondevik-regjeringen reverserte, og det er riktig at vi var klar over dette tilfellet da vi la fram meldingen i 2008, og at vi for så vidt har vurdert spørsmålet siden da. Jeg understreker at det at de to anbefalingene vi har fått nå, er motstridende, også viser at det er behov for å se på om dette er den riktige måten å rette inn innsatsen på.

Jeg er veldig opptatt av det som Nav gjør nå, at man knytter språkopplæring til ulike typer kurs, arbeidstrening osv. for dem som er utenfor arbeidslivet, og dem som har mistet jobben sin ved å komme til Norge. De vil særlig trenge dette.

Jeg tror vi i det store og hele er enige om hvor vi skal hen. Spørsmålet er hvordan det er fornuftig å innrette norskopplæringen.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:26:15]: Jeg synes ikke statsråden i sitt svarbrev svarer særlig godt på det som har med «Blue Card»-ordningen å gjøre. Hun bare avviser det, for vi må ikke innføre det.

I Tyskland satser de nå på «Blue Card». De har nylig redusert beløpsgrensen til 380 000 i året, slik at langt flere kommer inn under ordningen. Ser ikke ministeren at det kan være ryddig for en arbeidssøker at Norge er en del av et europeisk system, slik at arbeidssøkeren ikke trenger å lære seg et særegent norsk system, som kan være logisk nok for oss, men som kompliserer saken for f.eks. en indisk ingeniør som kunne tenke seg å jobbe i Skandinavia, eller i Tyskland for den saks skyld?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:27:01]: Det er sånn at heller ikke Danmark har innført denne «Blue Card»-ordningen. Så dette er ikke et enhetlig system innenfor EU-området og EØS-området.

Jeg er opptatt av at de hensynene som ligger bak «Blue Card»-ordningen, langt på vei også ligger inne i det nye systemet vi nå har etablert siden 1. januar 2010, og som jeg har vært tydelig på at jeg synes vi skal se hvordan virker mer over tid. Da er det f.eks. paradoksalt at saksbehandlingstiden i «Blue Card»-ordningen er lengre enn den saksbehandlingstiden vi legger opp til.

For meg er det ikke avgjørende at vi skal inn i et slikt system. Nå har vi lagt, mener jeg, kortene for en ordning som jeg har tro på, og som det er viktig at vi nå ser hvordan virker før vi gjør nye endringer.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingalill Olsen (A) [13:28:27]: Arbeidsinnvandring er viktig, og jeg synes det er bra at vi får en anledning til å debattere dette viktige feltet.

Norge trenger kompetente mennesker til å fylle alle nødvendige stillinger i landet. Men like viktig er det at arbeidsinnvandring er regulert og satt i system. Et regulert arbeidsliv er en stor del av forutsetningen for utviklingen av Velferds-Norge. Vi har stor likhet i Norge mellom mennesker og ulike grupper. Mange av de elementene som har ført til denne situasjonen, er kjempet fram av fagbevegelsen.

Forslagsstillerne framstiller det som om det er svært vanskelig å komme som arbeidsinnvandrer til Norge. I statsrådets svarbrev til komiteen viser hun til de rekordhøye tallene for arbeidsinnvandring, og at tilbakemeldingen fra arbeidsgiverne ikke tyder på at det er store administrative barrierer som motvirker arbeidsinnvandring til landet. Det betyr ikke at det ikke kan være uheldige enkeltsaker.

Høyres Helleland kommenterte i replikkvekslingen at Arbeiderpartiet ville verne LO. Det er ikke et vern av LO, men det er et vern av mennesker og menneskeverdet og en anstendig behandling av arbeidstakere.

Et annet urovekkende felt som vi har sett i Norge, er saker som dukker opp knyttet til sosial dumping. Utenlandske arbeidstakere, både innenfor og utenfor EØS-området, er overrepresentert i disse tragiske sakene. Disse må bekjempes, og vi må alle være på vakt mot et uanstendig arbeidsliv. Vi så noen groteske eksempler i fiskeindustrien sist vinter som verken denne næringen eller landet for øvrig kan være bekjent av.

For tredjelandsborgere som er faglært eller har spesielle kvalifikasjoner, er heller ikke inngangen til arbeidstillatelse i Norge spesielt vanskelig. De kan få arbeidstillatelse for tre år til en bestemt type arbeid, ikke til en bestemt arbeidsgiver. Det betyr at det er lagt inn en fleksibel ordning, slik at tredjelandsborgere som har tillatelse etter denne kategori, kan skifte arbeidsgiver og slik sett er en del av det fleksible norske arbeidsmarkedet.

Arbeidsinnvandring er ikke det feltet hvor det er helt åpenbart at en må gjøre raske endringer. Det betyr ikke at vi ikke skal følge utviklingen og gjøre endringer der det er nødvendig, og når det er nødvendig.

Michael Tetzschner (H) [13:31:29]: Jeg tror vi kan slå fast at arbeidsinnvandring er et ubetinget gode. Det som er ulykken i vår tid, er at det blandes sammen med diskusjonen om en annen type innvandring, nemlig innvandring til arbeidsledighet og et liv som klient i velferdsstaten. Når disse to diskusjonene blandes sammen, kan man lett gå feil.

La meg minne om at historisk sett har vi hatt glede av arbeidsinnvandring. Nidarosdomen hadde ikke vært reist uten stenhuggere fra England. Et poeng i denne forbindelse er også at det var en privat sparebank som besluttet gjenoppbyggingen av Nidaros etter at Stortinget hadde sagt nei, men det ligger utenfor denne debatten.

Det som er poenget her, er at vi må ha en bevisst og helhetlig politikk som sikrer en bærekraftig arbeidsinn-

vandring, og det er en av de store økonomiske utfordringene i årene som kommer. Dette har også betydning for handelsbalansen, for hensikten med arbeidsinnvandring er at varer og tjenester kan produseres i Norge. Derfor blir alternativet til arbeidsinnvandring at tjenester – og særlig varer – produseres andre steder og til slutt importeres til Norge, og dermed fastholder oss i rollen som en råvareleverandør som betaler for importert kunnskap fra utsiden. Vi må også ha en politikk som underbygger tilgang på kunnskap og kompetanse i samfunnet, sammen med mangfold i arbeidsstyrken, som også kan bidra til innovasjon og næringsutvikling i et mer konkurranseutsatt og internasjonalt arbeids- og næringsliv.

Det er ut fra dette vi da må vurdere om vi har virkemidler som er gode nok, og da har vi fra Høyre fremmet disse konkrete forslag til overveielse. Så hører vi at enten så er alt i orden, eller så har regjeringen funnet bedre måter å gjøre det på. Jeg vil imidlertid oppfordre statsråden til å gå nøye gjennom Høyres forslag. Det er ikke nødvendigvis slik at alt vi peker på, skal løses akkurat etter våre innspill, men jeg etterlyser en mer offensiv politikk for å gjennomføre det vi er ute etter, nemlig en bærekraftig arbeidsinnvandring.

Jeg legger også merke til at departementet ser nok verden litt annerledes fra sine kontorer enn næringslivet ser den ut fra sine, for vi får meldinger om at bedrifter ofte må vente i seks måneder for å få klargjort arbeidskraft som oppfyller kravene som vi ellers er enige om å sette.

Til slutt vil jeg da også, bare som et eksempel på at departementet ikke forhaster seg, imøtese at man utreder nærmere forslaget om språkopplæring for de EØS-borgerne som er blitt arbeidsledige mens de er her.

Lise Christoffersen (A) [13:34:47]: Bare kort på tappen av en ganske god debatt, synes jeg – en debatt som vi kanskje egentlig burde ha rigget i motsatt retning, for Trond Helleland stilte i sitt innlegg mange spørsmål som jeg allerede hadde svart på i mitt første innlegg. Når jeg sier «omkamp», er det fordi jeg har lest debatten og innstillingen fra tre år tilbake, og det er ikke så mye nytt. Det er veldig mye av det som den gangen ble nedstemt i Stortinget. I mellomtiden har det kommet nye og forbedrede regler som faktisk også er enklere enn en del av det som Høyre foreslår.

Trond Helleland ga en beskrivelse av utfordringer i distriktskommuner. Ja, det er utfordringer vi også ser, men det kan jo ikke føre til at en ikke skal ha noen kontroll med tanke på en viss beskyttelse mot sosial dumping. Det har ikke noe med knefall for Landsorganisasjonen å gjøre, det har å gjøre med hvilke tilstander vi ønsker i norsk arbeidsliv.

For det andre vil en del av forslagene til Høyre neppe virke etter hensikten. Jeg skal ikke dra hele det første innlegget på nytt, men et av hovedpoengene mine var at Høyres forslag, en del av dem i hvert fall, kan føre til at en risikerer mer byråkrati og doble søknadsprosesser, og da har en ikke oppnådd noe.

Trond Helleland nevnte også eksempler, bl.a. fra Drammen. Ja, jeg skal ikke nøle med å kalle det eksemplet som

representanten der hadde i tankene, for en skandale. Men den saken handler først og fremst om hva som er definisjonen på «faglært», og det har også flertallet bedt regjeringen se nærmere på. I den saken Helleland nevner, illustreres akkurat det definisjonsproblemet med at UDI og UNE hadde to ulike oppfatninger av det samme, men det var også faktisk to ulike oppfatninger internt i UNE av det samme, og da sier det seg selv at vi er nødt til å gå og se på praktiseringen av det regelverket i forhold til Stortingets intensjon.

Så var det snakk om at Høyres forslag bærer preg av nytenkning. Jeg er ikke helt enig i det. Som sagt er veldig mange av disse forslagene fremmet og debattert før. Nå begynner taletiden min å gå ut, men la meg ta ett eksempel, det med språkopplæring for ledige EØS-borgere. Da har jeg lyst til å returnere spørsmålet til Høyre: Hvorfor bare ledigmeldte? Spørsmål nr. 2: Hvorfor ikke også familien? Det er jo det som statsråden sier i sitt svarbrev faktisk utredes for tiden. Det er også sånn at Bondevik II-regjeringen fjernet en ordning i 2004. Det kan hende at det er nytenkning internt i Høyre og Kristelig Folkeparti, men det er i hvert fall ikke nytt for oss andre. Som statsråden sa: Brochmann-utvalget sier nei, Kaldheim-utvalget sier ja, Arbeiderpartiets landsmøte sa ja. Det blir spennende å se hva Lysbakken sier til våren.

Heikki Holmås (SV) [13:38:04]: Jeg kan bare slutte meg til det Lise Christoffersen sier. Vi har jo ment dette hele tiden og er veldig glade for at både Arbeiderpartiet og Høyre nå åpenbart åpner for det. Arbeiderpartiet har fattet et vedtak på sitt landsmøte der man er enig i det SV har stått for. Så vi har i hvert fall to regjeringspartier som er tydelige på at man ønsker dette.

Så vil jeg også oppfordre Høyre til å ta den diskusjonen litt bredere. Vi har ikke råd til dette i årets budsjett, men vi er positive til språkopplæring. Jeg er veldig spent på å se om f.eks. Høyre kommer til å gå inn for språkopplæring for arbeidsløse EØS-innvandrere i sitt alternative statsbudsjett nå, eller om dette er noe som de tenker seg en eller annen gang i framtiden. Det blir all right å se.

Jeg vil bare imøtegå én ting som Michael Tetzschner sa; det er egentlig bare en oppfordring til å tenke litt på det jeg sier. Og så skal jeg ta en litt teit regelgreie i etterkant.

Når man sier at arbeidsinnvandring er et ubetinget gode, vil jeg si at det ikke er riktig, for hvis man har arbeidsinnvandring som bidrar til f.eks. dramatisk å redusere lønnsutbetalingene til utdannede og ufaglærte i Norge, vil jeg ikke se på det som ubetinget positivt. Vi har behov for å sørge for at arbeidskraft i Norge brukes til det beste for samfunnet sett under ett. Det er best at det kun utføres arbeid som er mest mulig produktivt, og som gir mest mulig avkastning. Får man en rekke ufaglærte mennesker som arbeider billig, får man håndvask av bil-priser, sånn som vi har det her i Oslo, som ligger langt under det vi alle sammen vil mene er en anstendig timelønn. Det er ikke ønskelig.

Tilsvarende vil jeg si at det er grunn til å være litt bekymret for den delen av norsk næringsliv som har tatt inn flest arbeidsinnvandrere de siste årene, nemlig byggenæ-

ringen. Det er ingen næring som har hatt så negativ produktivitetsutvikling de siste årene, som byggenæringen. Det er ingen tvil om at det kan skyldes at man tar inn arbeidsinnvandrere der man har et kortsiktig perspektiv på hvor lenge man har tenkt å ansette dem, folk som reiser igjen når høykonjunkturen er over – og så har man en negativ produktivitetsutvikling.

Det gjør også at jeg vil be Høyre vurdere om ikke spørsmålet om språkopplæring bør være bredere enn bare for de arbeidsløse, og om det ikke er bra for samfunnet å gjøre det de gjør i Canada, nemlig å si at alle som kommer hit, skal få hjelp til språkopplæring, sånn at alle kan yte sitt beste i arbeidslivet, istedenfor å si at man vil vente med å bruke språkkompetansen til man er ferdig.

La meg bare helt til slutt ta ett eksempel der jeg mener vi må ha en regelendring. I dag vil det være sånn at hvis du er fagutdannet som snekker eller tømrer, vil du kunne få jobb som tømrer. Hvis du er fagutdannet som bygningsingeniør og har en utdanning som absolutt vil være lukrativ for Norge, får du ikke arbeidstillatelse som tømrer. Det er ikke åpenbart at det er et fornuftig regelverk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 390)

Sak nr. 6 [13:41:14]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om årsmelding 2010 for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter (Innst. 37 S (2011–2012), jf. Meld. St. 27 (2010–2011))

Presidenten: Ønsker saksordføreren ordet? – Da er første taler Robert Eriksson.

Robert Eriksson (FrP) [13:41:54] (komiteens leder og ordfører for saken): Det skal gå veldig fort. Jeg vil bare helt formelt tilrå komiteens innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 390)

Sak nr. 7 [13:42:08]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i lov om folketrygd, lov om Statens pensjonskasse og i enkelte andre pensjonslover (presiseringar mv. i samband med pensjonsreforma) (Innst. 34 L (2011–2012), jf. Prop. 114 L (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter

innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er representanten Steinar Gullvåg som skal ha ordet på vegne av saksordfører Heidi Ørnlo, som var vararepresentant da saken ble avgitt.

Steinar Gullvåg (A) [13:43:39]: Den foreliggende proposisjonen omhandler endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og flere andre pensjonslover som en følge av pensjonsreformen. De fleste av endringene er en klargjøring av gjeldende rett, oppfølging av endret regelverk og språklige og lovtekniske korrigeringer. Noen av endringene har imidlertid større substansiell betydning og vil for de pensjonistene det gjelder, faktisk kunne utgjøre noen tusenlapper i løpet av året.

Ta f.eks. samordningsfritaket for opptjening av tilleggspensjon etter fylte 70 år. Fra 1. januar 2010 kan tilleggspensjon tjenes opp til og med det året en fyller 75 år. I dag er opptjeningen av tilleggspensjon i folketrygden fra 67 til 70 år unntatt samordning. Nå foreslår altså regjeringen at unntaket skal gjelde fram til 75 år – som en følge av pensjonsreformen. Endringen vil først og fremst være til fordel for dem som ikke har full opptjening ved fylte 70 år.

Virkingen av endringen kan belyses ved følgende eksempel: En person som er født i 1949, og som fratrer ved fylte 70 år med et pensjonsgrunnlag på 450 000 kr, som har full opptjening etter 30 år i Statens pensjonskasse og 38 poengår i folketrygden, vil enkelt sagt kunne øke sin samlede pensjon med godt over 5 000 kr per år med ytterligere ett års opptjening.

På samme måte vil de endringene som gjøres i pensjonsgrunnlaget for etterlattepensjon og barnpensjon for personer som har tatt ut alderspensjon eller AFP, og som dør før fylte 67 år, kunne utgjøre et par-tre tusenlapper i året, igjen regnet ut fra et pensjonsgrunnlag på 450 000 kr i året.

En samlet komité mener at de endringene som nå gjøres i samordningsregelverket, aktualiserer en gjennomgang av dagens aldersgrenser. Arbeidsmiljøloven har som kjent en aldersgrense på 70 år, mens vi altså har en generell pensjonsalder på 67 år. Samtidig har vi vedtatt en pensjonsreform med fleksibel pensjonsalder fra 62 til 75 år, i den gode hensikt å få flere til å arbeide lenger, bidra til økt verdiskaping og dermed lette pensjonsbyrden for kommende generasjoner. Den enkelte kan selv velge å ta ut alderspensjon på det tidspunkt han eller hun ønsker, fortsette å arbeide og tjene opp nye pensjonsrettigheter til fylte 75 år.

På forsommeren kom den såkalte Gjensidige-dommen i Høyesterett, der forsikringsselskapet fikk medhold i en oppsigelsessak med grunnlag i en avgangsalder på 67 år. I offentlig sektor vil arbeidstakere som ønsker det, vanligvis kunne stå i arbeid til fylte 70 år. I frie yrker er det derimot ikke uvanlig å møte arbeidstakere som fortsetter i arbeid til langt opp i 80-årene. For at vi alle skal bli i

stand til å utnytte valgfriheten og fleksibiliteten i det nye pensjonssystemet, og også fordi vi i årene som kommer vil ha god bruk for seniorenas kunnskap, kompetanse og arbeidskraft, er det nødvendig å se nærmere på dagens ulike aldersgrenser. Komiteen ber derfor regjeringen vurdere disse spørsmålene i nært samarbeid med partene i arbeidslivet.

Aldersgrenser er ingen enkel tematikk. For oss er det ganske utenkelig å tre løsninger som de selv ikke ønsker, ned over hodet på partene i arbeidslivet.

Fremskrittspartiet derimot sjenerer seg ikke for slikt. De turer fram som de alltid har gjort, og vil endre arbeidsmiljøloven uten forutgående drøftinger med arbeidslivets parter. De vil fjerne aldersgrensene med et pennestrøk, og jeg går uten videre ut fra at partene i arbeidslivet registrerer hva som venter dem, om så galt skulle skje at Fremskrittspartiet kommer med i en borgerlig regjering etter valget i 2013.

Så har jeg, siden vi i høy grad behandler eldre arbeidstakeres plass i arbeidslivet, lyst til å minne om at vi i fjor på denne tida, nærmere bestemt 13. desember, også behandlet en tilsvarende endringsproposisjon. Da avviklet vi særreglene for dagpengemottakere over 64 år med en overgangsordning på ett år. Regjeringen kommer for øvrig tilbake til dette i budsjettproposisjonen for 2012. Imidlertid er det, med bakgrunn i et par henvendelser jeg har mottatt, ting som tyder på at enkelte mottakere av dagpenger i aldersgruppen over 64 år ikke er informert om denne lovendringen før nå, og langt mindre har fått den oppfølgingen de har behov for, og som komiteen forutsatte.

Jeg har i all beskjedenhet tatt opp dette med statsråden, som naturligvis har behov for å gå nærmere inn i saken. Statsråden vil komme tilbake til dette så raskt som mulig.

Robert Eriksson (FrP) [13:48:59] (komiteens leder): Det er viktige momenter saksordføreren peker på, nemlig det at man – at alle – skal kunne tjene opp pensjon til man er 75 år, og også det at man kan få muligheten til å stå i arbeidslivet så lenge.

Jeg blir litt forundret når jeg hører saksordføreren redegjøre, og lurer på om han har et dobbeltspor eller er noe ambivalent i sin tilnærming til problematikken. For det første sier han at man nå ønsker å endre aldersgrensene, og samtidig gir han refs til Fremskrittspartiet som foreslår den konkrete lovendringen og som må til for å kunne endre aldersgrensene. Det mener han er useriøst, men han ønsker samtidig å gjøre det. Da synes jeg det er rart at ikke regjeringspartiene legger frem et forslag ut fra det de egentlig ønsker, istedenfor hele tiden å skylde på at den typen drøftelser må skje mellom partene i arbeidslivet. Første gangen dette var oppe, var i 2006. Da ble det sagt at det måtte drøftes av partene i arbeidslivet. I 2009 var finansministeren ute og sa at dette var en regel som måtte endres. Da skulle det også drøftes av partene i arbeidslivet. Fremskrittspartiet fremmet et representantforslag. Man kunne ikke støtte forslaget. Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har hatt en rekke forslag oppe i forbindelse med budsjettforslagene. Da ble det også henvist til at en ikke kunne støtte forslagene. De måtte drøftes av partene

i arbeidslivet. Det har vært en rekke lønnsoppgjør etter at de forslagene ble fremmet. Partene i arbeidslivet har hatt rikelig med sjanser til å drøfte dette og komme med en konklusjon. Når så ikke skjer, og når vi ser Gjensidige-dommen: Det er denne forsamlingen som er den lovgivende forsamling. Hvis vi mener at Gjensidige-dommen er feil, hvis vi mener det er feil at bedriftsinterne regler kan skyve ansatte ut av arbeidslivet fra 67 år, så er det denne forsamlingen som må påpeke det. Det er denne forsamlingen som må endre de lovene. Jeg håper for all del at også representanten Gullvåg og regjeringspartiene mener det er riktig at det er denne forsamlingen som skal styre lovverket, også når det gjelder arbeidspolitikken fremover.

Så er jeg litt forundret – og litt skuffet – over at man egentlig ønsker Fremskrittspartiets forslag velkommen, men velger å stemme imot det.

Når det gjelder de endringene som er foreslått på pensjon: Dem er jeg for så vidt enig i. Så er det ett vesentlig moment til: Representanten Gullvåg går ut i media og viser til den avkortingen som skjer, og samordningen med de med offentlige tjenestepensjoner. Han var ute på NRK 20. oktober, hvis jeg ikke tar feil. Jeg viser også til et oppslag i Aftenposten som berører den problematikken. Representanten Gullvåg eller regjeringspartiene har jo ikke gjort noen endringer i det hele tatt for den gruppen – ikke en eneste endring. Man viderefører det lovverket som er i dag, og synliggjør det i lovteksten. Det er forskjell, for den case-en går på dem som slutter, og som begynner å ta ut alderspensjon når de er 67 år, men som ønsker å fortsette å tjene opp tjenestepensjon til de er 70. Så synes man det da blir feil å få en samordning som om man også hadde tatt ut alderspensjon ved 70 år. Det er jo det som er problematikken i forhold til den case-en og i forhold til den samordningen. Det gjør man da ingenting med i dette lovverket – ingen verdens ting. Man bare viderefører muligheten til å tjene opp folketrygdpensjon til man er 75 år.

Men Fremskrittspartiet ønsker å invitere regjeringspartiene og kommer med et forslag i forbindelse med budsjettet som retter opp også den skjevheten, og da forventer jeg at representanten Gullvågs uttalelser i media står ved lag, og at Arbeiderpartiet støtter det forslaget, slik at vi får flertall i Stortinget for det forslaget når vi skal votere under budsjettdebatten.

Til slutt tar jeg opp det forslaget Fremskrittspartiet har fremmet.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp det forslaget han refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:53:27]: Først vil jeg si at det var et grundig og godt innlegg fra saksordføreren, og jeg deler mange av hans refleksjoner, iallfall det som var på vegne av komiteen.

Men det som er grunnen til at jeg ønsker å ta ordet, er problematikken med at vi som lovgivende forsamling har valgt å legge opp til en reform der en kan opptjene pensjon til en er 75 år, samtidig som vi også har innført en levealdersjustering, både for stimulere folk til å jobbe og stå lenger i arbeid, og også gjennom det legge opp til en

innsparing. For at pensjonister skal få lov til å kompensere for levealdersjusteringen, legges det opp til at de kan få lov til å jobbe lenger. Det gir oss et stort ansvar, for når vi ser at tilfellet er at man faktisk ikke får lov til å jobbe lenger, at det er hindre i veien for at en skal få lov til å jobbe lenger, krever det også at vi i denne salen gjør noen endringer.

Jeg synes også at innlegget til saksordføreren viser at det er behov for en gjennomgang, at det trengs noen endringer. Som flere har vist til, har Gjensidige-dommen gjort at en kan avtale i bedriftene alternative ordninger for hvem som f.eks. skal gå først. Vi har tidligere vært i møte med eldre piloter som har fått sparken bare de er over 60 år, og tapt sak når det gjelder det. Avtaleretten står så sterkt at den faktisk utkonkurrerer arbeidsmiljøloven. Jeg trodde det var et stillingsvern, jeg, til de var 70 år, og så kan en diskutere den grensen, men at det faktisk er sånn at en kan risikere å måtte gå så tidlig som rett over 60 år, er et stort problem.

Så langt jeg kan se, er det ikke gjort noe med særaldersgrensene siden 1960. I forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 24 for 2005–2006 ba komiteen i Innst. O. nr. 18 samme år om en særskilt gjennomgang av særaldersgrensene i arbeidslivet og lovgivningen, og at en skulle komme tilbake til Stortinget våren 2006. Komiteen pekte på at denne «gjennomgangen må legge til grunn det tverrpolitiske ønsket om å motvirke diskriminering i arbeidslivet, fremming av et inkluderende arbeidsliv og hindre utstøting av eldre arbeidstakere».

Jeg har ikke oversikten over alt arbeid som er gjort siden da, men det viser at denne problematikken ikke er noe nytt. Den har vært kjent lenge, og den har vært diskutert mange ganger. Så det skulle være interessant å vite når denne saken, gjennomgangen, kommer, slik at vi kan sette oss grundig inn i den. Det er, som saksordføreren sier, et dilemma når det gjelder dette med aldersgrenser. Men som lovgivende forsamling som har innført levealdersjustering og opptjening til 75 år, påligger det oss et stort ansvar.

I den sammenheng vil jeg også oppfordre ministeren til å ta dette opp som en viktig del av – og det er sikkert en del av – samtalene med partene. Særlig krever det en ny og bedre arbeidsgiverpolitikk. Det kreves kanskje at en legger mer til rette for seniorene, slik at en kan velge andre typer karriereløsninger på slutten – tilrettelegging for at de kan få lov til å innta andre roller – at arbeidsgiver har et ønske om at de skal bli, og at de ikke støtes ut og hindres i å komme med.

Til slutt vil jeg bare slutte meg til det saksordføreren sa om korttidsytelse når det gjelder dem over 64 år. Det er veldig viktig, og det påpekte vi i debatten i fjor, at det også skulle komme en grundig gjennomgang av alle ytelsene der. Så mitt budskap i dag er at vi trenger at det kommer saker, for det er en viktig problemstilling. Det er mange mennesker som nå blir rammet av dette, og vi trenger å få saker fra regjeringen, så en kan få behandlet dette grundig i Stortinget.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:57:49]: Det har vist seg nødvendig å foreta visse presiseringer, klargjøring-

ger og språklige opprettinger i lov om folketrygd, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover.

Uførepensjonister i folketrygden får alderspensjon fra fylte 67 år. Personer som blir uføre på grunn av yrkesskade, men som ikke har rett til alderspensjon fordi de har mindre enn tre års trygdetid, mottar i dag uførepensjon livet ut. Det er innført en ny regulering og levealdersjustering av folketrygdens alderspensjon. En videreføring av gjeldende regler vil innebære at yrkesskadde med mindre enn tre års trygdetid vil motta en høyere ytelse fra 67 år enn yrkesskadde som har mer enn tre års trygdetid, og som derfor får en levealdersjustert alderspensjon. Dette har ikke vært tilsiktet, og forslaget innebærer at det gjøres unntak fra kravet om tre års trygdetid for personer som er innvilget uførepensjon etter yrkesskade.

Ellers omfatter forslaget til endringer i folketrygdloven presiseringer og språklige opprettinger.

Det har videre vist seg nødvendig med enkelte presiseringer i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser når det gjelder samordning av offentlig tjenstepensjon med alders- og uførepensjon fra folketrygden. Det må gå klart fram av samordningsbestemmelsene at tillegg som gis til folketrygdens alders- og uførepensjonister for å sikre et minste pensjonsnivå, er samordningspliktige.

Tilleggspensjon fra folketrygden som opptjenes i årene 67–69 etter uttak av hel tjenstepensjon, holdes i dag utenfor samordning. Fra 2010 kan det tjenes opp pensjonspoeng i folketrygden til og med det kalenderåret vedkommende fyller 75 år. Det er rimelig at samordningsfritaket også skal gjelde for slik opptjening for årene vedkommende fylte 70 til 75 år.

Alderspensjon og avtalefestet pensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning reguleres på samme måte som alderspensjon fra folketrygden, dvs. med lønnsveksten, og fratrekkes deretter 0,75 pst. For å motvirke at personer med tidlig uttak av pensjon får flere år med svakere regulering, skal pensjonsgrunnlaget i alderspensjon etter særaldersgrense og AFP omregnes ved 67 år ved at grunnlaget etterreguleres med lønnsveksten fra pensjonsuttaket og fram til fylte 67 år.

Hvis medlemmet dør før fylte 67 år, har pensjonsgrunnlaget ennå ikke blitt etterregulert på denne måten.

Enke- og enkemannspensjon og barnpensjon vil derfor bli beregnet ut fra det svakere oppregulerte pensjonsgrunnlaget. Jeg mener dette ikke er rimelig, og det har heller ikke vært meningen. Den foreslåtte endringen i bl.a. lov om Statens pensjonskasse vil rette opp dette.

Jeg er glad for at en samlet komité støtte regjeringens forslag til nødvendige endringer i pensjons- og samordningsregelverket.

Aldersgrensene i arbeidslivet er ikke en del av det foreliggende forslaget til lovvedtak. Som vi tidligere har sagt, er det naturlig å se på aldersgrensene i arbeidslivet i lys av pensjonsreformen, så dette vil jeg komme tilbake til. Jeg har bare lyst til å understreke at Gjensidige-dommen ikke gir en helt tilfeldig adgang til å si opp arbeidstakere under 67 år. Det er klart at vi må ha ikke-diskriminerende regler osv. Men jeg er veldig tydelig på at Gjensidige-dommen er en dom til ettertanke, og at vi må se nærme-

re på disse reglene. Noe av det vi avventer, er utredningen til Banklovkommisjonen II. Den er etter sigende ventet å komme før jul. Den er et viktig innspill for at vi skal kunne se ordentlig på denne ordningen, som jo også er et utgangspunkt for at bedriftene trenger å ha holdepunkter når de skal regne ut sine framtidige pensjonsforpliktelser. De trenger å ha utgangspunkt i når ansatte fratrer arbeidet.

Jeg viser til spørsmål som er reist knyttet til overgangsordningen som ble etablert i forbindelse med at særreglene for eldre dagpengemottakere ble avvirket fra 1. januar 2011, og den informasjonen som er gitt til de berørte i den forbindelse. På bakgrunn av henvendelser som har kommet, har jeg bedt Arbeids- og velferdsetaten om en fullstendig redegjørelse for saksbehandlingen knyttet til lovendringen og overgangsreglene. Når denne redegjørelsen foreligger, vil jeg vurdere om det er behov for tiltak, og informere Stortinget om dette på egnet måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [14:02:14]: Som jeg viste til i mitt innlegg, og som også statsråden understreket i sitt innlegg, har man nå gjort endringer i samordningsregelverket for dem som har startet uttak av tjenstepensjon, dvs. at man starter uttak ved f.eks. 67 år, men fortsetter opptjening i folketrygden til man er f.eks. 70 år – eller 75 år, for den saks skyld.

Hvis man tenker seg det motsatte, en person som jobber i det offentlige, en ressursperson som fortsatt er i jobb og ikke vil over i privat sektor. Han vil fortsatt jobbe i den virksomheten han har blitt ansatt i, men begynner å ta ut folketrygdpensjon fra 67 år og fortsetter å tjene opp tjenstepensjon til han er 70 år. Synes statsråden det er rimelig at vedkommende persons trygd skal samordnes som om han hadde tjent opp folketrygdpensjon til han er 70 år? Det er der man får den negative differansen. Vil statsråden gjøre endringer også på det området?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [14:03:14]: Først vil jeg understreke at den situasjonen som beskrives av representanten, er en konsekvens av at vi har to ulike pensjonsordninger i henholdsvis offentlig og privat sektor. Det har aldri vært denne regjeringens ønske å ha dette, men gjennom forhandlingene i 2009 fikk vi ikke med oss pensjonistene fra det offentlige på en ordning som ville ha gjort at denne problemstillingen ikke ville ha eksistert.

Det man har gjort, er å innføre et fleksibelt uttak av alderspensjon for statspensjonistene, men man har beholdt en bruttopensjonsordning på 66 pst. Når de to tingene fungerer sammen, gir de det utslaget at hvis man tar ut folkepensionen tidligere, vil man over tid etterpå få en lavere samlet pensjon per år. Men legger du sammen det du faktisk får i de tre årene i folkepension, vil du samlet sett komme ut mer eller mindre på samme måte. Du får ikke i både pose og sekk, og det er det heller ikke regjeringens ønske at du skal få.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:04:20]: Mitt spørsmål er egentlig knyttet til innlegget mitt, for jeg mener at vi bør få en grundig gjennomgang av regelverket. 70 årsgrensen er én ting, det har vi diskutert før. Men det har vært tilfeller, og, som statsråden påpeker, er det ikke en generell adgang. Men det kan virke som om det i alle fall glir i den retningen, og det er en utfordring knyttet til dommene uansett. Er ikke statsråden enig i at det bør komme en vurdering, og at dette er problematisk?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [14:04:56]: Jeg har også uttalt og vært helt tydelig på at vi skal gå igjennom følgende: Vi må gå igjennom den situasjonen som Gjensidige-dommen viser. Der tror jeg det er veldig viktig også å ha en diskusjon med partene, fordi det er kostnader knyttet til dette for pensjonsordningen. Så må vi gå igjennom aldersgrensen på 75 år kontra 70 år. Det er, som også representanten sier, to ulike spørsmål. Så må vi komme tilbake til særaldersgrensene. Det er også varslet, og jeg skal komme tilbake til når vi konkret kan komme tilbake til det – det ble mange «tilbake» her. Det er en stor utredning å gå igjennom alle særaldersgrensene, så etter mitt syn bør vi se på de to første spørsmålene isolert først, ellers tror jeg dette vil kunne ta veldig lang tid.

Kanskje det aller viktigste knyttet til eldre i arbeidslivet er å hindre den diskrimineringen vi ser. Vi kan ha veldig gode aldersregler, men hvis situasjonen for eldre i arbeidslivet er slik at de ikke ønsker å stå i arbeid, hjelper det veldig lite om vi forrykker aldersgrensene. Så disse tre tingene må vi gjøre samlet.

Robert Eriksson (FrP) [14:06:15]: Bare en kort kommentar til svaret på det forrige spørsmålet: Det er ikke snakk om at man skal få i både pose og sekk, men det er snakk om at man ikke skal samordne mot et beløp som man ikke har tjent opp. Men det kan vi ta i en annen debatt, vi kan komme tilbake til det.

Det jeg ønsker å stille spørsmål om nå, går på Gjensidige-dommen. Både representanten Ropstad og statsråden har vært innom den grundig. Min inngang er ganske enkel, for slik det fungerer i dag, viser man i en del av domspremissene til de bedriftsinterne reglene som ikke er forhandlet med de ansatte, men som er vedtatt på styrerommet i Gjensidige, og som gir disse konsekvensene.

Da blir mitt spørsmål mer av en prinsipiell art: Mener statsråden det er riktig at bedriftsinterne regler skal ha en rang som overgår de lovgivende reglene som er nedfelt i arbeidsmiljøloven?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [14:07:10]: Dagens arbeidsmiljølov er utformet på en slik måte at dette er lovlig å gjøre. Jeg skal medgi at jeg også satte meg veldig grundig inn i den jusen da jeg så dette, for å være sikker på at det er lovlig. Det er lovlig å gjøre det. Det er den rettslige situasjonen.

Men som jeg har gitt uttrykk for, og som jeg føler at veldig mange her i denne salen deler, er dette en situasjon vi bør se på hvordan vi skal håndtere for framtiden, og derfor er jeg tydelig på at jeg kommer tilbake til dette.

Men det er et poeng å få vurderingen til Banklovkommissjonen II, som også skal se på denne type pensjonsordninger. Men intensjonene tror jeg vi langt på vei er enige om.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Steinar Gullvåg (A) [14:08:21]: Jeg er ikke spesielt overrasket over at Fremskrittspartiet nok en gang demonstrerer at de har svært liten aktelse for den rolle som partene i arbeidslivet spiller, og spesielt den rolle som partene i arbeidslivet spiller i pensjonsspørsmål. Det er faktisk slik at pensjonsforhold i stor grad reguleres gjennom tariffavtalene i det norske samfunnet. Det er jeg glad for. Jeg er også glad for at partene i arbeidslivet har medvirket til at vi har fått en pensjonsreform som har bred oppslutning, ikke bare i arbeidslivet, men i det norske samfunnet. Det jeg er forbauset over, er at Fremskrittspartiet ikke skjønner den handlingsrekkefølgen som følger av pensjonsreformen, altså at man i ettertid – slik hensikten hele tida har vært – kan se konsekvensene som reformen har i forhold til de aldersgrensene man har i arbeidslivet, noe jeg gjorde et forsøk på å skissere i mitt hovedinnlegg.

Nå svarte jo statsråden også på et spørsmål fra representanten Eriksson om samordningsspørsmålene i offentlig sektor. Igjen har vi altså den situasjon at partene har forhandlet seg fram til en pensjonsavtale i 2009, som står seg og som får konsekvenser for uttak av pensjon fra man fyller 67 til man fyller 75, i offentlig sektor, og som – slik statsråden helt riktig poengterte – gir en annen ordning enn den man har i privat sektor. Så kan man stille seg spørsmålet om man liker eller ikke liker det forhandlingsresultatet som ble oppnådd i 2009 i offentlig sektor. Jeg konstaterer bare at partene ble enige om en ordning, og inntil partene blir enige om en ny ordning, står den ordningen vi har, ved lag.

Robert Eriksson (FrP) [14:11:18]: Med respekt å melde overfor representanten Gullvåg, så lurer jeg på om vi egentlig deltar i samme debatt og diskuterer det samme. Jeg blir litt forundret over det, for her blir det blandet inn veldig mye som ikke har noe med den saken å gjøre.

Men la meg svare litt på det som går på det partene har kommet fram til når det gjelder pensjon: Jo, men vi vet også at i ettertid – siden offentlig tjenestepensjon ble forhandlet i lønnsoppgjøret 2009, etter at de vedtakene ble gjort – har LO Kommune, Parat, YS og flere tatt til orde for at man ønsker omgjøringer fordi det har kommet utilsiktede virkninger. Det gikk litt fort i svingene den natten, for å si det på godt norsk. Det er resultatet. Skal vi da som lovgivende forsamling lene oss tilbake og si: Det er deres problem. Vi vil ikke ta stilling til at det gikk fort i svingene, at dere ønsker å gjøre endringer nå når vi ser de utilsiktede virkningene. So what? Jeg synes det er en arrogant holdning overfor de partene i arbeidslivet som representanten Gullvåg tydeligvis er veldig opptatt av.

Til det lovmessige her: Man trenger ikke gå inn og gjøre om prinsippene i det vedtaket som partene kom til enighet om. Det er en forholdsvis enkel lovteknisk end-

ring som skal til for å få vekk den utilsiktede virkningen, og i mitt hode er det slik at det er kun Stortinget som kan gjøre de lovmessige endringene. Da må vi jo være villige til å gjøre dem, i stedet for å sitte bakoverlent og skylde på noen helt andre, uten å ta det ansvaret vi har som lovgivende forsamling.

Mitt poeng når det gjelder aldersgrensen: Partene i arbeidslivet har hatt rikelig med anledninger fra 2006 og frem til i dag til å forhandle om det spørsmålet og ta det opp. Det ønsker man ikke. Men hvis vi videre synes det er riktig å gjøre de lovendringene, ja, så mener jeg prinsipielt at det er Stortinget som også skal fatte de lovmessige beslutningene for det som har med arbeidslivet å gjøre. Det er vi som lager loven, og hvis vi mener at det er uriktig – selv om ikke partene vil ta opp den debatten som de har fått invitasjon til å gjøre nå i over fem år – må vi kunne gjøre det vi mener er rett. Så enkelt er det. I allfall er det slik jeg ivaretar min folkevalgtgjerning og vil ivareta den på den måten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 390)

Sak nr. 8 [14:14:19]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om endring av regelverket for yrkesskadeforsikring (Innst. 32 S (2011–2012), jf. Dokument 8:138 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegget fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Geir Pollestad (Sp) [14:15:27] (ordfører for saken): Representantforslaget fra Trine Skei Grande og Borghild Tenden om endring av regelverket for yrkesskadeforsikring blir av flertallet foreslått vedlagt protokollen. Det konkrete forslaget går – litt folkelig sagt – ut på å endre regelverket slik at frostskafer som ikke skyldes ulykker eller er oppstått i ishavsstrøk, og skal omfattes av yrkesskaderegelverket.

Det er en enstemmig komité som mener det vil være uheldig å foreta denne enkeltstående endringen i yrkesskadeforsikringsloven og yrkessykdomsforskriften før utfallet av den bredere gjennomgangen av yrkesskadefeltet foreligger. Det pågår et arbeid med å gjennomgå yrkessa-

delovgivningen på generelt grunnlag som en oppfølging av NOU 2004:3 Arbeidsskadeforsikring.

Opposisjonen gir i sine merknader uttrykk for en utålmodighet etter å få til behandling av en samlet vurdering av yrkesskadefeltet. Til det vil jeg bemerke at det har vært framdrift i prosessen, og departementet har kommet med høringsforslag om oppfølging av utredningen, og det er gjennomført en høring som bl.a. også omhandler en ny organisatorisk modell for yrkesskadefeltet. Jeg deler opposisjonens utålmodighet, men vil og understreke at dette er en sak som reiser komplekse problemstillinger, og som har store økonomiske konsekvenser for næringslivet vårt.

Jeg vil benytte anledningen til å oppfordre partene i arbeidslivet til nå fullt ut å erkjenne behovet for endringer på dette området og ikke minst bidra til at det er mulig å finne samlende og robuste løsninger for framtidens yrkesskadeforsikring. Jeg er glad for at det i Stortinget i dag ser ut til å være bred tilslutning til at dagens kompliserte og lite oversiktlige tosporsystem bør erstattes med en enklere ordning.

Ett av forholdene som flertallet spesielt har understreket at en ønsker hensyntatt i arbeidet med ny yrkessykdomsliste, er hvordan sykdomslistene og regelverk framstår i et likestillingsperspektiv. Det kan med gode grunner anføres at dagens yrkesskadeordning ivaretar menn bedre enn kvinner.

Senterpartiet har programfestet at loven om yrkesskadeerstatning skal gjennomgå og tilpasses alle yrkesgrupper. Det har vi gjort fordi vi ønsker trygghet for alle som deltar i arbeidslivet, og vi mener at en god yrkesskadeforsikring er en viktig del av vårt sosiale sikkerhetsnett. Vi ser fram til å få en samlet sak til Stortinget om temaet.

Jeg registrerer så at mindretallet i komiteen er mer opp-tatt av å få en sak fram før april, enn å ta seg tid til en god prosess som involverer partene. Vi er utålmodige, men vi vil sette av tid til en god prosess med partene og håper det er mulig å få fram en samlet sak om dette til Stortinget i løpet av 2012.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [14:19:11]: Ein stor takk til Venstre som har lagt fram eit dokument som omhandlar så viktige område som regelverk og yrkesskadeforsikring. Med dette får ein igjen belyst at ein ikkje har eit godt nok regelverk – eit regelverk som ikkje berre belyser temaet kulde og frostskafer, men også andre og nye sjukdommar som bør belysast ut frå samfunnsendringar og nye yrke og omgivnader, som igjen kan påverka og påføra menneske yrkesskafer. Vi har i denne salen hatt ein stor debatt m.a. om tannhelsesekretærene, som òg skapte ein situasjon der ein stilte spørsmål ved akkurat dette.

Framstegspartiet ønskjer ein brei og grundig gjennomgang av gjeldande yrkessjukdomslistene. Men det er grunn til å stilla spørsmål ved den tida som regjeringa skal bruka på ei utgreiing og ei eventuell endring av regelverket. Til saksordføraren: Ja, vi ønskjer ei framdrift, og vi ønskjer ein god prosess. Men – hjelpe meg – frå november 2008 og fram til i dag har det jammen gått nokre år. Det er spesielt at ein skal bruka så lang tid på dette. Ja, eg er einig i at det er viktig. Men vi krev no at noko skal skje. Derfor

legg vi inn i forslaget vårt at vi har ein dato å halda oss til, og det synest eg er positivt. Eg tek opp att forslaget frå mindretallet.

Presidenten: Representanten Laila Marie Reiertsen har tatt opp det forslag hun refererte til.

Karin Andersen (SV) [14:20:34]: Saker om regelverket rundt yrkesskade og yrkessykdom er viktige fordi det omhandler et av de viktige sikkerhetsnettene vi har i vårt land knyttet til risiko ved å være i arbeid. Det er komplisert. Men jeg deler utålmodigheten etter å få dette regelverket revidert. Det handler ikke om at de endringene vi nå har sett, har kommet de senere år. Dette har vært et behov som har vært der i veldig lang tid – spesielt knyttet til likestillingsperspektivet og det faktum at mange sykdommer som kvinner rammes av i typiske kvinneyrker, ikke er fanget opp av det regelverket vi i dag har. Da handler det også om noen ganske kompliserte medisinske og faglige uenigheter knyttet til disse spørsmålene. Her i dag har tannlegeassistentene og eventuelle kvikksølvskader vært nevnt, og det er en rekke andre lidelser som det også knyttes den type medisinsk og faglig uenighet til. Det er behov for å få en avklaring av dette. Noen av disse spørsmålene finner kanskje ikke en medisinsk og faglig avklaring, men krever en politisk avgjørelse om hvor man ønsker å legge seg i disse spørsmålene – nettopp fordi det kan være vanskelig å finne akkurat den riktige medisinske begrunnelsen for alle forhold som kommer inn under denne saken.

Det er også svært viktig, det som blir sagt, at partene i arbeidslivet må gå tungt inn i dette, for dette er også et ansvar for arbeidsgiverne for å akseptere nye ordninger som faktisk vil bli ganske kostnadskrevene for dem også, hvis man da ikke velger en annen innfallsvinkel til det fra arbeidsgivernes side og går mye sterkere inn for IA-arbeid og for å sikre at arbeidsmiljøet skal skape mindre uhelse og mindre skader i framtida. Det er særlig interessant knyttet til mange av kvinneyrkene, der vi ser at utstøtingen fra arbeidslivet er stor. Det er i stor grad kostnader som disse kvinnene og familiene tar sjøl, fordi de går ned i lønn, fordi de ikke kan stå i fulle stillinger – i dag får veldig mange av dem ikke godkjent sin sykdom eller sin skade innenfor det regelverket vi nå er i ferd med å gjøre et arbeid på.

Den konkrete saken som er tatt opp i dette Dokument 8-forslaget, er sjølsagt også et forhold som må vurderes. Det sier noe om at regelverket er gammelt og har forholdt seg til et arbeidsliv som ikke er akkurat slik som det er i dag. Jeg er helt enig med dem som sier at det aller viktigste å få på plass nå, er en systematisk, bred gjennomgang, slik at man får fanget opp de virkelig store manglene i dagens system. Det er de store manglene som er knyttet til de yrkessykdommer og -skader som spesielt er knyttet til kvinner og kvinners yrkesdeltakelse.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:24:16]: Jeg vil også takke forslagsstillerne for å ha lagt fram en viktig sak som vi har hatt en god diskusjon om både i komiteen og her i Stortinget.

Det er viktig å ha god yrkesskadeerstatning, og vi må

ha gode regler. Venstres utgangspunkt er snevert, men det er egentlig godt. De har et eksempel som viser det ganske bra, og jeg med min logiske tenkning synes at det høres veldig rimelig ut. Når en tar utgangspunkt i at en som går igjennom isen og får frostskafer, har krav på erstatning, mens en som er på jobb eller i militæret, og som går med våte sokker lenge eller av andre grunner fryser mye og får frostskafer, ikke har krav på erstatning, høres det veldig spesielt ut – men det er et godt eksempel på at noe må gjøres.

Samtidig er vi veldig opptatt av at det også må ses i en helhet. Jeg synes, som flere har vært inne på, at når det f.eks. gjelder likestilling, når listen over yrkesskader viser at ni av ti gjelder menn, er det spesielt. Forrige gang man gikk grundig igjennom dette, var i 1957 – for over 50 siden. Da sier det seg selv at det har vært en viss utvikling, og derfor er det klart at opposisjonen er utålmodig. Men jeg stusser også litt over utålmodigheten til regjeringspartiene. Jeg synes det var et godt innlegg av Karin Andersen, og jeg skjønner at hun er utålmodig, men da jeg jobbet med saken, fant jeg et innlegg av Karin Andersen som i 2008 gremmes over reglene – det er gått over tre år siden det.

Når en ser på saksgangen, er det klart at det har vært jobbet med dette lenge, og jeg skjønner at det har vært viktig å gjøre vurderinger underveis og komme tilbake med NOU-er og nye høringer. Men en startet i 2001, fikk en NOU i 2004, en NOU i 2008 og en høring rett i etterkant, og da synes jeg at det fra høringen høsten 2008 og fram til i dag burde vært mulig å legge fram en sak. Derfor må jeg si at det egentlig er litt pinlig at forslaget fra Høyre, Framskrittpartiet og Kristelig Folkeparti, som jeg synes er veldig godt – der en peker på at nå trengs det handling, og at saken bør komme til våren – blir stemt ned. Det burde jo egentlig oversendes – i det minste – for det er viktig at det snart kommer. Grunnen til jeg også mener det er viktig at en ikke stemmer for forslagene i dag, er, som statsråden pekte på i svarbrevet, at det kan få veldig vide konsekvenser å vedta dette – å gjøre det ut fra denne saken isolert sett er ikke riktig. Derfor er området overmodent – holdt jeg på å si – for en gjennomgang, men gjennomgangen har vi hatt; det er overmodent for en endring. Jeg synes det er et paradoks at det er rettsvesenet som skal løse problemene og ikke vi som er her. Derfor mener jeg det bør komme et klarere standpunkt fra politisk hold om hvilke yrkesskader som skal være innenfor rammene.

Jeg vil også trekke fram flere paralleller: Tannhelseassistentene er nevnt, som jeg synes er et viktig eksempel når det gjelder kvikksølvskader, men også, som en har vært inne på før noen ganger, oljearbeiderne som, ut fra mitt syn, klart har vært utsatt for kjemikalier på jobb – man kommer ikke med oppetsede hender hvis en ikke har vært det.

Det er klart at vi her har et stort ansvar for at det skal komme nytt regelverk på plass. Derfor er jeg glad for at det arbeides, jeg er glad for at det gjennomgås, men jeg hadde vært enda mer glad dersom det kom noe håndfast. Det er klart at etter den saken vi hadde i stad, er det mye som skal gjennomgås, og mye som skal tilbake til Stortinget, men dette er et av feltene som virkelig må priorite-

res. Derfor går opposisjonen, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet, sammen om å kreve at nå må saken også komme til Stortinget. Det synes jeg, ærlig talt, at regjeringspartiene også kunne stemt for.

Trine Skei Grande (V) [14:28:56]: Dette er landets nasjonalforsamling. Det betyr at vi skal ha de store, overordnede blikkene. Men vi er også en sammensetning av ombud, vi har en ombudsrolle. Dagens forslag fra Venstre tar utgangspunkt i vår ombudsrolle, en ombudsrolle som handler om at når vi ser lovverket opp mot virkeligheten, er det ikke alltid at virkeligheten er slik som vi trodde den skulle bli da lovverket ble laget. Dette er et godt eksempel på det: Når en soldat under manøver, på jobben sin, får frostskafer og får beskjed om at man ikke kan få yrkesskadeerstatning fordi det ikke var en akutt hendelse, ser man at det bryter fundamentalt med intensjonen og tankegangen som vi har i denne salen. Da ser jeg det som min plikt som ombud å ta opp det lovverket. Det er det vi har gjort i dette forslaget.

Så skjønner jeg at man må se dette i en større sammenheng. Men jeg skjønner også at det er viktig å være litt utålmodig her, for nå har vi ventet veldig, veldig lenge. Jeg skjønner at det er en komplisert sak, men jeg mener at Stortinget bør legge inn en bestilling, og en frist, for når vi bør få den saken fram. For dette angår ikke bare vår historie om en frostskafer soldat, det angår også mange andre. Jeg mener at vi ikke gjør ombudsrollen vår ordentlig hvis vi ikke klarer å sette frister for når vi skal få ryddet opp i disse feilene.

Presidenten: Representanten Skei Grande ville kanskje ta opp forslaget?

Trine Skei Grande (V) [14:30:42]: Nei, jeg støtter det forslaget som er tatt opp.

Presidenten: Representanten Skei Grande støtter det forslaget som er tatt opp.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [14:30:54]: Representantene Skei Grande og Tenden har fremmet forslag om endringer i regelverket for yrkesskadeforsikring. Konkret er det foreslått endringer i yrkesskadeforsikringsloven og den såkalte yrkessykdomslisten i folketrygden. Bakgrunnen for forslaget ser ut til å være en dom i Høyesterett, hvor kuldeskade ikke falt inn under yrkesskadeforsikringsloven.

Jeg viser til justisministerens brev av 19. mai 2011, hvor det er gitt en grundig vurdering av forslaget, og jeg vil her bare knytte noen utfyllende kommentarer til denne.

Regjeringen er opptatt av at vi må ha gode ordninger som sikrer arbeidstakerne økonomisk og personlig trygghet ved yrkesskader og yrkessykdommer, også dem som rammes av kuldeskader. Det er imidlertid ikke slik at arbeidstakere som har fått kuldeskader, står uten yrkesskade rettigheter etter gjeldende regelverk. I dag kan kuldeskade godkjennes som yrkesskade både under folketrygden og yrkesskadeforsikringsloven dersom de er forårsaket av

en arbeidsulykke. I tillegg kan kuldeskader godkjennes som yrkessykdom etter begge regelverkene hvis de skyldes kulde og lav temperatur under arbeid i ishavsstrøk. Utover dette kan kuldeskader godkjennes som yrkesskade eller yrkessykdom etter den såkalte sikkerhetsventilen i yrkesskadeforsikringsloven. Høyesterett kom imidlertid til at en øvelse over fire dager ikke kunne anses som en arbeidsprosess i lovens forstand.

I dag sikres arbeidstakerne økonomisk kompensasjon ved yrkesskader og yrkessykdommer gjennom folketrygden og den lovpålagte yrkesskadeforsikringen. Dette tosporede systemet fungerer, men det er ikke spesielt hensiktsmessig. I tillegg gir dagens regelverk heller ikke et fullgodt svar på de utfordringene en står overfor i framtidens arbeidsliv.

Arbeidsdepartementet hadde i 2007 på høring et nytt forslag om organisering av ny yrkesskadeordning. Forslaget innebærer blant annet at det opprettes en frittstående og uavhengig arbeidsskadeenhet i offentlig regi som skal avgjøre krav om erstatning ved arbeidsskade. På bakgrunn av høringsinstansenes innspill ble forslaget nærmere utdypet og konkretisert og sendt på ny høring i 2009.

Det er bred enighet om at en bør slå sammen dagens to yrkesskadeordninger til én arbeidsskadeforsikring. Departementets forslag i høringene innebar en løsning hvor det er tatt hensyn til ulike interesser. Det er viktig at det gjøres en grundig jobb, og at en ny ordning har støtte hos partene i arbeidslivet.

Arbeidsdepartementet tar sikte på å ha en kontakt med de berørte organisasjonene og komme tilbake til Stortinget med saken i løpet av annet halvår 2012.

Jeg har forståelse for at man har vært utålmodig i denne saken, men understreker at dette er et komplisert spørsmål med store økonomiske konsekvenser for næringslivet, og hvor de veivalgene man tar, også har store konsekvenser for dem man ønsker å regulere, som igjen kan ha ulike utilsiktede konsekvenser. Så behovet for å utrede dette nærmere er til stede. Men jeg har altså nå vært tydelig på annet halvår 2012.

Inntil utfallet av arbeidet med å vurdere behovet for endringer i organisering og regelverk på yrkesskadeområdet foreligger, vil det etter regjeringens syn være uheldig å foreta enkeltstående endringer i yrkesskadeforsikringsloven og yrkessykdomsforskriften.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [14:34:13]: Eg takkar statsråden for eit godt innlegg. Det er ikkje så ofte her i denne sal at vi er så pass einige som vi er i dag, og det synest eg er positivt. Statsråden sa til slutt at ein skulle komma tilbake til Stortinget om dette andre halvår neste år, dvs. at vi mellom juni og desember kan venta oss ei sak tilbake til Stortinget. Men det er litt spesielt, for vi har jo stilt eit forslag om april og synest at dette burde vore på plass til dess.

Er det vanskeleg for statsråden å seia at vi kunne ha fått ordna dette til april, eller må det vera eit eige forslag om dette når det gjeld tid, for å seia det sånn?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [14:35:07]: Jeg er nå tydelig på annet halvår 2012.

Jeg understreker at dette er en vanskelig sak. Den må forankres godt også hos næringslivet, for dette har store økonomiske kostnader for norsk næringsliv. Det tror jeg man skal være klar over. Jeg mener dette er riktig, ut fra de argumentasjonene alle har hørt her i dag, og som alle representantene har gitt uttrykk for, men det er en jobb som skal gjøres, og april er ikke lenge til.

Jeg må også få lov til å si at det er de samme som sitter og arbeider både med uførereformen, pensjonsreformen osv. Derfor har dette måttet tas i tur og orden. Nå er jeg tydelig på at det kommer i annet halvår 2012. Det håper jeg at man kan slå seg til ro med.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 393)

Sak nr. 9 [14:36:22]

Innstilling fra finanskomiteen om skatteavtale mellom Norge og India (Innst. 26 S (2011–2012), jf. Prop. 140 S (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 393)

Sak nr. 10 [14:36:43]

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i betalingsystemloven og finansieringsvirksomhetsloven mv. (gjennomføring av EØS-regler som svarer til direktiv 2009/44/EF og direktiv 2009/110/EF) (Innst. 28 L (2011–2012), jf. Prop. 139 L (2010–2011))

Gunvor Eldegard (A) [14:37:25] (ordfører for saka): Denne saka gjeld berre tre tekniske endringer i betalings-systemlova og finansieringsverksemdslova. Dette er gjennomføringa av EØS-reglar som svarar til to direktiv, som Stortinget har slutta seg til frå før. Som eg sa, er det veldig teknisk, men eg skal prøva å gå gjennom dei tre endringane som skjer.

Endringane i finalitetsdirektivet er hovudsakeleg grunngeve i teknologiutvikling, auka internasjonal konkurranse og auka krav til pantessikkerheit. Det vert foreslått reglar for å sikra einsarta rettsvernsakter og verknader mellom samankopla system. Endringane tek høgde for det auka talet på koplingar mellom t. d. marknadsplassar og oppgjerssentrar. Årsaka til denne auken er auka globalisering, europeisk integrasjon og finansielle og teknologiske nyvinningar som har funne stad det siste tiåret.

Den andre lovendringa er å gjennomføre EØS-reglar som svarar til direktivet om e-pengar, eller elektroniske pengar. E-pengedirektivet inneheld reglar om retten til å

ferda ut elektroniske pengar, under dette ein definisjon av omgrepet elektroniske pengar, og verksemdsreglar for e-pengeføretak. I tillegg til e-pengeføretak kan kredittinstitusjonar, t.d. bankar som Noregs Bank og postgirokontor, ferda ut elektroniske pengar.

Fristen for å gjennomføre direktivet var 30. april i år for EU-landa. Det er ikkje ein eigen frist for EØS-landa, men ut frå omsynet til mest mogeleg samsvar mellom EU-retten og EØS-retten bør dette gjennomførast i norsk rett så nær som mogeleg fristen i EU for det tilsvarende direktivet.

Derfor er det her foreslått å vedta ei mellombels løysing i finansieringsverksemdslova med overordna avgjerdar om elektroniske pengeføretak. Forslaget er basert på Banklovkommisjonens forslag og vil enkelt kunna førast vidare i ei ny samla finanslov.

Den tredje lovendringa ber i seg at Statens innkrevjingsentral kan krevja inn med tvang gebyr for brot etter verdipapirhandelova. Statens innkrevjingsentral har det nødvendige apparatet og rutinar for handtering av slike saker og vil på ein meir effektiv måte enn Finanstilsynet eller andre kunna driva inn gebyr på vegner av staten. Det er ein samla komité som går inn for saka.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10. (Votering, se side 393)

Sak nr. 11 [14:40:39]

Innstilling fra finanskomiteen om lov om verdipapirfond (verdipapirfondloven) (Innst. 27 L (2011–2012), jf. Prop. 149 L (2010–2011))

Jørund Rytman (FrP) [14:41:07] (ordfører for saken): Denne proposisjonen om ny verdipapirfondlov bygger på et forslag fra en arbeidsgruppe nedsatt av Finanstilsynet. Denne vil erstatte gjeldende lov, verdipapirfondloven, som er fra 1981. Lovforslaget innebærer dels en videreføring og dels endringer i forhold til gjeldende rett. Bakgrunnen for endringene i lovforslaget i forhold til gjeldende rett, er endringer i EØS-reglene.

Det nye direktivet viderefører i stor grad tidligere direktiv, men inneholder i tillegg nye regler og reguleringer med det formål å legge til rette for økt effektivisering i forvaltningen av verdipapirfond og noe større fleksibilitet i hvordan verdipapirfond kan organiseres og forvaltes, spesielt på tvers av landegrensene, slik at man på den måten styrker den europeiske verdipapirfondbransjens konkurransevne, gir investorer større valgmuligheter, samtidig som tilgangen til informasjon om fondene forbedres.

Det nye rammeverket legger bedre til rette for utnyttelse av stordriftsfordeler i forvaltningen, bl.a. gjennom adgang til å fusjonere fond og gjennom å legge til rette for en struktur med tilførings- og mottakerfond.

Adgangen til å kunne etablere verdipapirfond i et annet land enn der forvaltningsselskapet er hjemmehørende, kan

innebære nye forretningsmuligheter for selskapene og økt konkurranse i de enkelte markedene for verdipapirfond. Større fleksibilitet med hensyn til opprettelse og forvaltning av verdipapirfond kan styrke verdipapirfond som investeringsalternativ og som nevnt styrke den europeiske verdipapirfondbransjens konkurranseevne.

Det legges også til grunn at direktivet ikke vil ha store økonomiske og administrative konsekvenser for myndighetene. Lovforslaget innebærer at Finanstilsynet gis visse nye oppgaver, noe som vil kunne medføre merarbeid, men komiteen og departementet mener dette kan utføres innenfor gjeldende budsjettammer.

I forbindelse med behandlingen av denne saken i komiteen la vi opp til skriftlig høring, slik at den berørte næringen kunne komme med innspill. Det eneste innspillet vi fikk, var fra Verdipapirfondenes forening, der de i korte trekk understreket at norsk fondsbransje nyter godt av direktivet, og at de var svært tilfreds med at finanskomiteen i en travel budsjettid ryddet rom for å behandle forslaget til ny verdipapirfondlov.

Imidlertid hadde dette direktivet implementeringsfrist allerede 1. juli i år, og de hadde helst sett at norske myndigheter hadde sendt denne saken til Stortinget noe tidligere. De mener det er uheldig at norske fondsforvaltningselskaper på denne måten lider tap som følge av forsinket norsk behandling. Derfor var de svært glad for at vi i finanskomiteen har intensivert behandlingen.

Som saksordfører er jeg også selvfølgelig svært fornøyd med innspillene foreningen kom med, fordi de hadde noen gode poenger – at noe kunne misforstås, noe finanskomiteen fikk rettet opp. Jeg vil samtidig rette en stor takk til representantene fra regjeringspartiene som i denne sak har opptrådt konstruktivt og har vist vilje til å rette opp uklarheter, slik at det nå er en samlet finanskomité som står bak den nye verdipapirfondloven.

Det ble til slutt i innstillingen innarbeidet en merknad med forslag om en mindre tekstendring i lovforslagets § 6-7 annet ledd annet punktum, det er også utdelt på representantenes plasser, og som etter komiteens forslag skal lyde slik:

«Plasseringer i henhold til § 6-6 annet ledd nr. 1 til 2 kan likevel utgjøre inntil 20 prosent av fondets eiendeler, hvis de finansielle instrumentene er utstedt av ulike selskap i samme konsern.»

Komiteens forslag til denne endrede lovteksten ble korrekt innarbeidet i tilrådingen som ble avgitt. Likevel har den på forunderlig vis blitt borte på veien til trykt innstilling.

Jeg vil da bare ta opp forslaget på vegne av hele komiteen. Gjennom det fremmer jeg bare samme forslag, som allerede gjort i innstillingen, men som ved en inkurie ikke har kommet til uttrykk i innstillingen.

Presidenten: Da har ordføreren for saken gjort rede for at det er en feil i innstillingen og hvilket forslag som foreslås vedtatt – og har tatt opp forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.
(Votering, se side 396)

Sak nr. 12 [14:46:06]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om statsgaranti og tilsagn om statlig tilskudd for å arrangere olympiske vinterleker for ungdom i 2016 (Innst. 33 S (2011–2012), jf. Prop. 153 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Olemic Thommessen (H) [14:47:36] (ordfører for saken): Ungdoms-OL 2016 er en gladsak. Det er hyggelig å konstatere at alle partier stiller opp når det gjelder regjeringens forslag om å stille de nødvendige garantier og gi nødvendige tilsagn om midler, slik at Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité skal kunne ta på seg dette arrangementet.

Norge er eneste søker. Det betyr at når vi får vedtatt å stille garanti og gi tilskudd i dag, betyr det for alle praktiske formål at Norge får dette arrangementet.

Dette er et viktig arrangement, som vil bidra til å styrke interessen for idrett blant ungdom. Det er en særlig motivasjon at dette arrangementet vil løfte frem også kulturelle verdier og verdirelatert aktivitet, bl.a. i regi av Norsk humanistisk akademi, Nansenskolene. Den olympiske bevegelse er også bygd på viktige grunnleggende verdier knyttet til fred, deltakelse og menneskerettigheter. Det er forhold som vi bør være stolte av: at vi i sterkere grad skal bringe dette inn i de olympiske arrangementene enn det vi kanskje har sett fra mange steder så langt.

Ungdoms-OL passer også godt inn i planene om å utvikle Lillehammer-regionen til en fin vintersportsdestinasjon. Planene for olympisk arv, såkalt Olympic legacy, vil kunne bidra til å bygge idrettsrelatert kompetanse av betydning for hele landet.

Selv om det selvsagt først og fremst skal tas arrangementsmessige hensyn i planleggingen og gjennomføringen av ungdomslekene, er det vel verdt å merke seg at IOC også har et idrettslig etterbruksperspektiv i sin deltakelse. Det er i dette arrangementet ikke ubetydelig. IOC går, i tillegg til å gi lekene med alle rettigheter og muligheter, også inn med betydelige økonomiske midler.

Denne holdningen bør åpne for gode prosesser også med tanke på stor grad av etterbruk gjennom planleggings- og gjennomføringsfase. I denne sammenheng kommer vi

til et punkt der det er litt forskjellig tilnærming mellom opposisjonen og regjeringspartiene.

Opposisjonen hadde gjerne sett et litt annet grep enn det regjeringen har lagt opp til når det gjelder spørsmålet om å kontrollere arrangementet sett i forhold til de garantier som blir gitt. Det knytter seg til spørsmålet om eierskap. Fra Høyres side tar vi til etterretning at regjeringen med henvisning til garantien ønsker kontroll gjennom eierskap. Vi mener selvsagt også at det er nødvendig å ha god kontroll på bruken av statens midler, men vi mener at dette kan og bør gjøres på mer operative måter enn det å eie. Det vil være fullt mulig å ivareta kontrollen gjennom fastsatte kontrollrutiner, regelmessig rapportering og, om nødvendig, sette inn en kontrollfunksjon i organisasjonen som skal etableres.

Høyre mener de deltakende aktørene, Norges idrettsforbund, de aktuelle kommunene osv., burde ha et dominerende eierskap og dermed kontroll på bruken av bufferen som eventuelt måtte bli igjen. Dette underbygger idrettens autonome stilling, det skaper incentiver for gode kostnadsbesparende grep, og det gir motivasjon til å legge til rette for best mulige grep med tanke på etterbruk.

Høyre tar flertallets holdning til dette til etterretning, men vil selvsagt ut fra den modellen som nå velges, nøye følge med på hvordan regjeringen velger å håndtere dette eierskapet, og hvilken vilje og hvilke initiativ regjeringen vil komme med – altså Kulturdepartementet – for å følge opp både arrangementet som sådan og de etterbruksmuligheter og perspektiver som både proposisjonen og søkeren om dette arrangementet beskriver.

Men først og fremst: Dette er en gladsak som vi står sammen om. Vi tror vi kan slutte oss – jeg holdt på å si – til hverandre og ønske lykke til med et fantastisk spennende og løfterikt prosjekt.

Presidenten: Presidenten kan ikke se at representanten Gunn Karin Gjøl er i salen, og dermed gir presidenten ordet videre til representanten Øyvind Korsberg, som har en taletid på inntil 5 minutter. Vær så god.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:52:41]: Takk for det, president! Det er jo en god erstatning at undertegnede kommer – istedenfor Gunn Karin Gjøl. Men for å bruke idrettspråket er hun vel meldt og er underveis.

La meg først få lov å takke saksordføreren for en glimrende jobb med behandlingen av denne saken i komiteen. Som saksordføreren redegjorde for, er det enighet i komiteen og i Stortinget om denne saken og at det er en gladsak. Jeg er for øvrig også glad for at komiteen er så raus med taletiden i en sak der vi er helt enige – det siste var vel en smule ironisk ment.

Det er jo ikke ofte man får lov å behandle en søknad, eller mene noe om en OL-søknad, som er så realistisk som denne. En del andre søknader, som riktignok ikke er kommet til Stortinget, men som har vært debattert i media, har jo en helt annen virkelighetsoppfatning enn denne søknaden, bare så det er sagt.

Det er bred enighet om å støtte denne søknaden. Man ser viktigheten av å legge forholdene til rette også for ung-

dommen for at de skal få en arena for å utøve sin idrett og sin sport. Denne aldersgruppen, fra 14 til 18 år, som det her er snakk om, tar jo på mange måter steget inn i de voksnes verden også når det gjelder idretten. Derfor er det bra at man kan prioritere en slik garanti, sånn at det blir en mulighet til å få dette arrangementet i Norge.

På ett punkt skiller komiteen litt lag, og det går på det forslaget som vi har framsatt, og som jeg også framsetter her i salen. Vi mener at et ungdoms-OL er flott. Men det er lokalisert på ett sted, og vi synes det bør være på sin plass å gi en god mulighet også til resten av landet, for det er altså i hele landet man finner gode idrettsutøvere. Man finner en kommende Andreas Thorkildsen, en kommende Petter Northug, en kommende Thor Hushovd og en kommende Marit Bjørgen. De er i hele landet, og derfor ønsker vi å legge mulighetene til rette også for det. Så vi fremmer et forslag om å bevilge like mye midler som denne statsgarantien, som da kan spres over hele landet. Jeg tror et sånt forslag hadde blitt svært godt mottatt ute i Idretts-Norge, for det vi vet – og som vi også skal behandle i neste sak – er at det er et skrikende behov i hele landet for midler til idrett. Det gjelder ikke minst barne-, ungdoms- og breddeidretten. At noen partier som i mange sammenhenger snakker varmt for disse gruppene, ikke kan være med å støtte et sånt forslag, synes jeg er litt merkelig. Man ser verdien av å tilføre midler til denne gruppen rundt omkring i landet dersom man er interessert i idrett, og dersom man deltar på litt av det idrettsarbeidet som skjer rundt i landet. Så dette ville vært kjærkomne midler. Man kunne på mange måter ha arrangert et mini-OL i hvert eneste fylke i landet og fått mye stor og god oppmerksomhet omkring dette. Men det ønsker altså ikke de andre partiene å være med på. Det synes jeg er litt trist og litt leit på vegne av idretten – barne-, ungdoms- og breddeidretten i Norge.

Til slutt vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen, og håper og ønsker at flere partier kan slutte seg til det glimrende forslaget.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Aksel Hagen (SV) [14:57:29]: I den tida jeg var fylkespolitiker i Oppland, må jeg innrømme at dette ungdoms-OL sto fram som noe uklart for meg, både hva det var, hva det var ment å skulle være, og hva det kunne bli. Jeg må vel innrømme at som stortingspolitiker er jeg fortsatt litt usikker, samtidig som jeg støtter innstillinga her i dag – ingen tvil om det.

Jeg tror ikke jeg er alene om å være usikker her, og jeg mener også av forståelige årsaker, for dette skal jo være et vinter-OL, skal vi si, i tradisjonell forstand – her skal det konkurreres i mer eller mindre edel olympisk kappestrid i sju øvelser – men samtidig skal det jo være noe mer, forhåpentligvis noe mye mer. For i tillegg til idrettskonkurransen skal det inn noe som her har blitt kalt et obligatorisk kultur- og utdanningsprogram, og det er klart at da begynner dette å bli ganske avvikende i forhold til det vi tradisjonelt forbinder med olympiske leker. Dette avviket blir

i og for seg større og større jo mer vi leser i dokumentene. Her dukker det jo fram ord som vi ikke vanligvis forbinder med OL: breddeprofil, frivillighetskultur, helse og ernæring, sosialt ansvar, multikulturell dialog osv., og det dukker fram institusjoner som Nansen-skolen f.eks. For meg og for SV – det burde vel vært i omvendt rekkefølge kanskje – er det viktig med disse avvikene. Det er nettopp det som gjør ungdoms-OL så spennende, og det er nettopp det som gjør at det er så riktig at også vi i Stortinget stiller oss bak det utviklingsarbeidet og etter hvert det arrangementet som skal gjennomføres. Men, som sagt, det er krevende, dels fordi bredde jo er krevende i seg sjøl, uten at det skal gå på bekostning av kvalitet, og så er det krevende rett og slett fordi vi her prater om mye upløyd mark, altså et konsept som skal utvikles. Det er ikke bare å kopiere tidligere arrangører. Søknaden bærer sjølsagt også preg av at det nettopp har en slik helhetsvinkling og sterk samfunnsmessig vinkling.

Ett stikkord som også går veldig tydelig fram i søknaden, og som ikke er nevnt ennå, er dette med miljø. Det ble presentert som en av de fire sentrale verdiene som skal løftes fram, sammen med sport, kultur og utdanning, som er nevnt tidligere i innlegget.

Det er klart at vi som kommer fra Lillehammer og Oppland, vil si at er det noe Lillehammer-området – eller Mjøsoområdet, Oppland og Hedmark – nettopp har vist tidligere, er at vi er gode til å ta miljødimensjonen inn i et olympisk arrangement. Slik sett skulle vi ha de beste forutsetninger for å gjøre det også denne gangen. Men det kommer ikke av seg sjøl. Dette er mange år siden. Det er ikke så mange som var med på det arrangementet i den tiden, og det er ikke tvil om at sjøl om dette har vært skrevet inn i dokumentene så langt, er det ikke konkretisert klart nok, og godt nok – tydelig nok. Så her er det også et utviklingsarbeid som skal gjøres framover, for at vi nettopp skal få dette med miljødimensjonen på plass. Dette burde i seg sjøl vært helt sjølsagt i forbindelse med et slikt arrangement. IOC har siden 1994 markert veldig godt at nettopp dette er en dimensjon som skal kobles sammen med alle OL-arrangementer – at det arrangeres konferanser osv. i den forbindelse – men jeg tror ikke det er tvil om at miljødimensjonen kunne ha vært mye sterkere vektlagt i de siste års arrangementer, litt sett i forhold til det de gjorde på Lillehammer i sin tid.

Så her er det all grunn til å ta et nytt krafttak og på nytt vise at ikke minst vi i Norge er opptatt av at det er viktig at miljø og OL kobles sammen på en god måte. Da tenker vi ikke bare på utbygging – det er også viktig. Her blir det særlig viktig å vise at vi klarer å rehabilitere på en miljømessig god måte. Det er veldig viktig at vi i hele formidlingen både før, under og etter tar med oss miljødimensjonen, at det ikke bare blir idrett og kultur ut av det, men at det også blir miljø – at det virkelig blir en fjerde dimensjon, som blir en del av hele budskapet vårt rundt dette arrangementet. Og det er veldig viktig at vi viser at det skal bli en – skal vi si – bærekraftig etterbruk også i miljømessig forstand.

Det er fint at dette går igjennom her i dag – som det helt sikkert gjør – og jeg ser veldig fram til det spennende

utviklingsarbeidet, ikke minst, som skal foregå fram til arrangementet i 2016.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [15:02:38]: Spørsmålet om å arrangere olympiske vinterleker for ungdom i 2016 er en veldig positiv sak, som skaper mye engasjement og vil bety mye for Lillehammer og regionen rundt, men det er også en sak som er veldig relevant og interessant for hele landet.

Senterpartiet støtter forslaget som ligger her, om en statsgaranti og tilsagn om statlig tilskudd, som også saksordføreren har redegjort for. Det er et veldig bredt flertall for dette i komiteen. Vi ser også på dette arrangementet som en mulighet for Norge til igjen å kunne få være vertskap for et olympisk arrangement, og det er mange gode grunner til å støtte opp om det.

For det første er det et løft for ungdomsidretten, for innlandsregionen og for norsk idrett generelt. Vi ser at ungdoms-OL som et toppidrettsarrangement for barn og unge passer veldig godt med den profilen som vi har i idrettspolitikken i Norge, med fokusering på satsingen nettopp på barn og unge. Det er klart at dette arrangementet også vil gi en stor mulighet til å ha mer fokusering på det i norsk idrett generelt.

For det andre er det klart at et slikt arrangement på Lillehammer vil være med og utvikle Lillehammer-regionen som vintersportsdestinasjon, og ikke minst den muligheten vi har til å fokusere på etterbruk etter de olympiske leker i 1994.

Så er det slik at Norge også vil få mye igjen for dette. Det er klart at det vil bidra til stor motivasjon hos de barn og unge som i dag er veldig idrettsengasjert, og som bruker mye av tiden sin på idrett.

Så har flere vært innom både bygging av studentboliger og den brede profilen som dette arrangementet skal ha.

Ellers er jeg enig i de vurderingene som regjeringen har gjort, at det er nødvendig at organisasjonskomiteen som er forutsatt etablert for å planlegge og gjennomføre ungdoms-OL, blir et aksjeselskap der også staten kan være med og ivareta de interessene. Samtidig er det viktig at dette skjer slik at målet og interessene til både IOC og NIF er det som er styrende, for dette skal jo være en sak som skal være med og løfte idretten. Da er det viktig at regjeringen er med og bidrar positivt til det.

D a g f i n n H ø y b r å t e n hadde her overtatt presidentplassen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:05:19]: Ungdoms-OL i 2016 er et spleiselag der både IOC, Norges idrettsforbund, fylkeskommunene i Oppland og Hedmark og kommunene Lillehammer, Hamar, Gjøvik og Øyer deltar sammen med staten.

Ungdoms-OL i 2016 vil være en flott mulighet for Norge til igjen å stå som vertskap for et olympisk arrangement. Arrangementet kan bli til inspirasjon for både utøvere, trenere og idrettsledere i Norge. Det er også positivt at det kan bli en fornuftig etterbruk av OL-anleggene fra 1994.

OL er noe som klinger godt for mange av oss. Som KrFU-leder for noen år siden ivret jeg sterkt for ungdoms-OL til Norge. Den gangen ble jeg satt kraftig på plass av journalisten jeg prøvde å selge inn saken til. Han mente det var reklamepress, at det var økonomi det hele dreide seg om, og at det var mye kynisme mot ungdom. Det kan være at det er en nyttig påminnelse om at det ikke må være resultatet av et ungdoms-OL, men jeg vil vektlegge de positive sidene og heller oppfordre til at en faktisk jobber med det som er det positive med et ungdoms-OL.

Den internasjonale olympiske komité har ønsket å få på plass en rask avklaring når det gjelder forhold knyttet til statsgaranti. Jeg vil i så måte berømme komiteen og da særlig saksordføreren, Olemic Thommessen, for en god behandling av saken. Og jeg ser jo at med tanke på representanten Thommessens geografiske tilhørighet er det kanskje ikke så overraskende at han har vist en viss iver for saken. Det er bra.

Jeg registrerer også at det er nye og positive signaler fra Fremskrittspartiet, for selv om Fremskrittspartiet skriver i sine merknader at profesjonell idrett ikke skal være statens høyest prioriterte felt innen idrettspolitikken, erkjenner Fremskrittspartiet samtidig at topp og bredde henger uatskillelig sammen. For det er selvsagt helt riktig som Fremskrittspartiet skriver i sine merknader, at en ikke kan lukke øynene for at prestasjoner på toppnivå betyr svært mye for den generelle rekrutteringen – selvsagt, vil kanskje mange si. Men at Fremskrittspartiet nå vektlegger betydningen av å satse på både bredde og topp, er bra, og det lover godt! Jeg håper at det også kan gjelde for Fremskrittspartiets kulturpolitikk for øvrig.

Vi får ingen stjerner uten en aktiv og god grasrotbevegelse, og stjernene – toppen – er helt nødvendige for å sikre rekruttering, helt nødvendige for å skape bred begeistring og inspirasjon, og så må staten ta en aktiv rolle for å legge til rette for nettopp dette.

Jeg er enig med idrettspresident Børre Rognlien, som i en pressemelding sier at beslutningen om tilskudd og statsgaranti «er en meget viktig milepæl i arbeidet for at Norge kan realisere Ungdoms-OL på innlandet».

Nå ligger alt til rette for at det kan bli et flott arrangement på Lillehammer i 2016. Det er bare å ønske lykke til!

Trine Skei Grande (V) [15:08:49]: I denne salen har vi stor evne til å ha lange debatter, sjøl om saker vi er enige om. Det er spesielt når det er snakk om lokalisering, og da er det jo hyggelig at noen av oss har fått innspill fra fylker vi ikke representerer, for å representere bredden.

Som Oslo-representant vil jeg gjerne også si at vi i Venstre støtter det forslaget som legges fram her i dag. Og for å si hva det er vi også lokalt har understreket sterkt når det gjelder å kunne gjennomføre et slikt arrangement, er det å ha fokus på at det ikke bare er et stort idrettsarrangement, men det er også et kulturarrangement, og det er et utdannings- eller dannelsesarrangement.

Samarbeidet med Høgskolen i Lillehammer og med Nansenskolen, som er planlagt rundt dette, synes vi er med

på å gjøre dette til et mye mer spennende arrangement enn et vanlig idrettsarrangement. Jeg tror at Lillehammer som kulturby, hvor man har stor grad av frivillig innsats og stor grad av dugnadsånd, som de viste oss sist det var olympiade der, har mange muligheter til å bruke det kulturlivet og alle de skapende utøverne som er der – gi rom for et levende kulturuttrykk, også på et slikt sportsarrangement.

Det som er viktig for Venstre, er at det også er en sterk lokal forankring og en forankring i idretten når det gjelder ledelsen av sjølve arrangementet.

Så vil jeg også få understreke at Lillehammer-OL i sin tid hadde en helt ny standard når det gjaldt det å arrangere store idrettsarrangementer – når det gjaldt miljø. Det var virkelig et av de arrangementene som viste hvordan vi kunne lage nye miljøstandarder knyttet til så store folkesamlinger som en olympiade er. Jeg synes det er viktig at Lillehammer kommune og arrangementet blir i stand til å videreføre det miljøengasjementet som fantes rundt Lillehammer-OL, at man får en miljødimensjon også knyttet til dette arrangementet, som gjør at man kan vise at man kan lage store folkefester, men likevel ha en god miljøprofil på arrangementet. Det tror jeg de lokale arrangørene er veldig opptatt av. Så jeg håper at vi som stat gir dem mulighet til å utvikle det i en positiv retning.

Statsråd Anniken Huitfeldt [15:11:55]: Det er en glede å delta i debatten her i dag, for det er et enstemmig storting som, etter det jeg kan se, kommer til å vedta at vi gir støtte til et statstilskudd og en statsgaranti når det gjelder ungdoms-OL på Lillehammer i 2016. Jeg tror det er flere enn representanten Olemic Thommessen og jeg som kan glede seg til å meddele IOC at et enstemmig storting ønsker å gi støtte til et slikt arrangement.

Ungdoms-OL er et toppidrettsarrangement for aldersgruppen 14–18 år. Det konkurreres i de samme idrettene og grenene som under en ordinær olympiade, men det er færre øvelser og deltagere. I tillegg er det også et idrettsarrangement som har egne kultur- og utdanningsprogrammer, som veldig mange her har vært inne på.

De første lekene for ungdom ble arrangert i Singapore i 2010, og det første vinter-ungdoms-OL blir arrangert i Innsbruck i Østerrike i januar 2012. Dermed blir lekene på Lillehammer det andre ungdoms-OL på vinteren.

Det er flere grunner til at regjeringen har ønsket å imøtekomme søknaden fra både Idrettsforbundet og Lillehammer kommune om statsgaranti og tilskudd til ungdoms-OL.

For det første mener vi at dette arrangementet legger til rette for et ungdomsløft i idretten, der målet er å redusere frafallet og å få ungdom til å være fysisk aktive lenger. Gjennom støtte til ungdoms-OL bidrar vi til økt fokusering på trening og fysisk aktivitet blant barn og unge i årene som kommer.

Vi vil også støtte dette arrangementet fordi vi mener at det bidrar til å støtte opp under innlandsregionens satsing på vintersport. Mange av våre fremste toppidrettsutøvere bor i dag på Lillehammer, og der er det god kompetanse og et godt treningsmiljø.

Hvis vi ser på arbeidsplassutvikling i Norge, ser vi

at det er ikke like stor vekst i innlandet som i resten av Norge. Det å satse på idrett er absolutt et vekstpotensial i innlandsregionen, hvor det finnes mye kompetanse. Vi ønsker å støtte opp om disse miljøene. Derfor vil regjeringen sette av minst 6 mill. kr av budsjettreserven til Legacy-programmet og bidra til at Lillehammer forblir en internasjonal arena for ungdomsidrett, også etter 2016. Ungdoms-OL vil også bidra til å styrke etterbruken av eksisterende anlegg.

Så har jo dette arrangementet også det perspektiv å knytte til seg en ny generasjon frivillige. Vi er helt avhengige av dem som yter frivillig innsats innenfor idretten, og vi mener at dette arrangementet kan bidra til å utvikle en ny generasjon av frivillige. I tillegg er vi fornøyd med søknaden, i den forstand at den bidrar til 360 nye studentboliger på Lillehammer. IOC yter et ekstraordinært tilskudd til dette formålet, og det synes vi er veldig bra. Ungdoms-OL bidrar dermed på flere måter i Lillehammer-regionen.

La det være klart at regjeringens hensikt er å medvirke til en god gjennomføring av ungdoms-OL på Lillehammer. Det vil vi gjøre gjennom å støtte arrangementet og også sørge for en forsvarlig utnyttelse av statstilskuddet og ivaretagelse av statsgarantien. Det er mulig å sikre nødvendig styring av statstilskuddet gjennom de styringsverktøyene som bl.a. økonomireglementet i staten gir. Men for å sikre at statsgarantien ivaretas på en god nok måte, må også andre mekanismer tas i bruk. I realiteten er dette en ubegrenset finansiell garanti. Det betyr at ungdoms-OL i realiteten får en blankofullmakt når det gjelder bruk av penger. Derfor ønsker vi å ha en god styring på hvordan disse pengene brukes og derfor ønsker vi en statlig eierandel og en styrerepresentasjon på 50 pst. Det som er viktig for meg i denne saken, er at dette er i tråd med de anbefalinger som vi får fra ekstern kvalitetssikrer. Det skal være rimelig gode argumenter som skal ligge til grunn for at jeg vil anbefale Stortinget å fravike fra de anbefalingene som kvalitetssikrer kommer med.

Det er også slik at man som regjering kan bli stilt ansvarlig overfor Stortinget dersom man ikke ivaretar forpliktelsene knyttet til finansiell edruelighet i dette prosjektet. For at regjeringen skal være helt klar på at den har ansvaret for dette arrangementet rent økonomisk sett, ønsker vi denne eierskapsmodellen. Det betyr selvsagt ikke at vi skal gå inn og regulere hva slags type idrettsarrangementer som skal foregå på Lillehammer. Det var overhodet ikke slik under Lillehammer-OL at kulturministeren den gangen gikk inn og detaljstyrte hvordan åpningsarrangementet skulle være, eller at statsminister Gro Harlem Brundtland gikk inn og dikterte reglene for hvordan bobbanen skulle designes. Snarere tvert imot var dette en god form for styring, som sikret at idretten hadde kontroll og makt over det som var viktig for idretten, men der staten garanterte fullt ut og bidro til en god økonomisk styring av prosjektet. Derfor har vi valgt samme modell her. Vi mener at det bidrar til å legge til rette for idrettens autonomi, men at regjeringen er ansvarlig overfor Stortinget for pengebruken. Hvis noe går galt med den økonomiske styringen av dette prosjektet, skal det ikke være noen tvil

om hvem som har ansvaret. Men dette er en liten sak, der det har vært noe uenighet mellom opposisjonen og regjeringen. For øvrig står vi samlet i denne saken, og det er jeg veldig, veldig glad for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olemic Thommessen (H) [15:18:30]: Det var et løfterikt innlegg fra statsråden.

Vi har jo vært litt uenige om dette med eierskapet. Jeg har ikke tenkt å gjøre det til noen stor sak eller invitere til noen polemikk rundt det, men det er et viktig poeng knyttet til det. En viktig grunn til at de andre partene skulle være med og eie, var jo incitamentet som lå der. Det er jo nettopp incitamentet til å få til en del av de tingene som statsråden var inne på, og som representanten Aksel Hagen var inne på. Jeg tror at når man nå velger den løsningen man gjør – vi tar det til etterretning – er det viktig å holde god kontakt med en del av de aktørene som nettopp representerer interessene rundt dette, for å bygge bredere allianser og styrke incitamentene til en innsats som er fremtidsrettet. Da snakker vi om Nansenskolen, da snakker vi om høyskolen, og da snakker vi om kommunen.

Jeg vil gjerne at statsråden reflekterer litt rundt det – om hun har tenkt i retning av om departementet vil spille en aktiv rolle i det eierskapet, inn mot denne brede alliansen.

Statsråd Anniken Huitfeldt [15:19:39]: Dersom representanten ønsker svar fra meg på hvordan vi eventuelt skal bruke en større del av overskuddet dersom det er på 6 mill. kr, vil jeg gjerne vite litt mer konkret om de planene som Lillehammer-regionen har. Foreløpig er dette på planleggingsstadiet. Det kan godt hende at det er grunnlag for å styrke aktiviteten utover de 6 mill. kr som er satt av her, men det vil jeg at vi skal komme tilbake til når vi ser mer konkret hva det handler om. Det foreligger absolutt gode planer her for hvordan man kan utvikle Lillehammer-regionen ytterligere i tiden som kommer.

Når det gjelder innblanding i det som skal være idrettens ansvar, er jeg helt sikker på at representanten Olemic Thommessen har vesentlig større grunnlag for innblanding i åpningsseremoni og andre ting enn det statsråden har i denne saken.

Øyvind Korsberg (FrP) [15:20:44]: Det kunne vært hyggelig å være på åpningsseremonien – så har jeg sendt den meldingen.

Som statsråden var inne på, er det bred enighet i denne salen. Et arrangement av denne typen betyr jo mye for den regionen og for Lillehammer. Her har man god kompetanse, man har gode anlegg, og man sikrer en god bruk av disse.

Men nå er det jo slik at idrettsutøvere har en tendens til å dukke opp over hele landet, og som jeg også sa i mitt innlegg, er anleggssituasjonen prekær rundt omkring i hele landet. I og med at denne regionen har fått et ekstraordinært løft, er spørsmålet til statsråden: Hva vil statsråden gjøre for resten av landet når det gjelder barne-, ungdoms- og breddeidretten?

Statsråd Anniken Huitfeldt [15:21:46]: Dersom representanten ønsker å delta på åpningsseremonien under ungdoms-OL, kan det være en mulighet for at det i 2016 faktisk er representanten Korsberg som kommer inn på en isbjørn, ikke som sist gang – Sissel Kyrkjebø. Det kan være en mulighet for at man da kan overvære arrangementet.

Når det gjelder situasjonen for barne- og ungdomsidretten generelt, får Stortinget rikelig anledning til å diskutere det i forbindelse med at vi skal legge fram en idrettsmelding i løpet av vinteren. Da vil vi komme med en rekke forslag til tiltak for hvordan vi kan styrke barne- og ungdomsidretten i hele Norge. Vi vet at norsk barne- og ungdomsidrett har et større tilfang av medlemmer enn noen gang. 85 pst. av barn og unge er med i et idrettslag. Vi trenger idretten enda mer enn før, fordi vi har en mye mer stillesittende hverdag. Men mange steder er det press på anleggene, og det er en type problemstillinger som vi vil diskutere i denne idrettsmeldingen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme – idet representanten Korsberg ikke følte behov for å kommentere det sjenerøse tilbudet fra statsråden om å delta under åpningsseremonien.

Per Roar Bredvold (FrP) [15:23:13]: Det er snart 18 år siden Norge arrangerte vinter-OL på Lillehammer. Dette var et arrangement som ble mye diskutert, bl.a. nytteverdien av det, før det ble bestemt at Norge skulle få det. Store økonomiske utgifter lå foran oss, og dessuten svært mange utfordringer på mange plan. Når så åpningsseremonien var der, og alt var i orden, var det vel ikke mange nordmenn, herunder frivillige og idrettsutøvere, som ikke var svært stolte. Ja, hele Norge var stolt, og vi følte oss som en familie enten vi var i sofaen i stuen foran tv-en, på arbeidsplassen eller var publikum.

Lekene gikk sin gang, og ettertiden har fostret enda flere gode idrettspersoner. Men ikke bare det, breddeidretten har vokst, og mange flere prøver seg. Det handler mye om å få folk, herunder ungdom, engasjert i noe positivt for kropp og sjel, investere i seg selv, komme seg vekk fra pc-en, eller tv-en – hva det måtte være – og isteden prøve noe nytt på en positiv måte.

Fremskrittspartiet er av den formening at et idrettsarrangement, enten det er et kretsmesterskap eller et gigantisk OL, vil gi mye tilbake, uansett alder, kjønn, bosted, yrke, sosiale kår etc.

Et OL vil også kunne gi, slik som OL i 1994, en rekke investeringer til lokalsamfunnet som det ellers ikke hadde hatt råd til. Idrettshaller, arenaer, infrastruktur, arbeidsplasser etc. vil kunne få en vekst. Fremskrittspartiet ser samtidig samholdet på tvers av alt og alle som idretten gir. Mange av oss har heldigvis den egenskap at vi klapper og heier nesten like mye på den som kommer sist i mål – men som har fullført noe som man i utgangspunktet ikke skulle tro han eller hun hadde forutsetninger for å kunne lykkes med – som på den som vant hele mesterskapet.

Når man møter i en alvorlig idrettskamp, er målet selvfølgelig å vinne, men gleden over å kunne delta er også en seier – en seier for at alle kan få prøve, enten å vinne

et enkelt diplom til å henge på veggen på jente- eller gutterommet eller en stor gullmedalje, med det som det kan medføre av et endret liv senere.

Derfor mener Fremskrittspartiet at man bør satse på både toppidrett og breddeidrett. Begge deler er avhengig av hverandre for å bli gode. De fremste talentene vokser seg ikke gode hvis ikke apparatet er der, og vi får ikke bredde hvis ikke de gode får lov til å bli best. Derfor er masseidrett avhengig av at vi gir de beste mulighet til å bli best, men det må samtidig være bredde å vokse opp fra. Fremskrittspartiet mener dessuten at det å investere i breddeidrett gjør at mange unge får interesser, herunder sunne interesser, som de kanskje ikke ville fått ellers i livet.

Dagens samfunn har så mye å friste med, alt fra enkle, positive ting til det som er kjempeavansert og kanskje bare interessant for en liten del av ungdommen. Slik er det, og slik skal det være. Men samfunnet har også mange fristelser som ikke er bra, og når tilbudet, eller kanskje lysten til å bruke tilbudene, ikke er til stede, har vi et problem. Dette må vi ta alvorlig, og bidra til å løse ungdommen – og de voksne – inn på et mer fornuftig spor. Det er her idretten kan bidra på en svært positiv måte.

Idrettsglede og samhold vil for alltid være der som noe positivt i ens liv – et kameratskap som vanskelig kan skapes på andre arenaer. Derfor vil jeg markere dette som en gledens dag, da det sies ja til et arrangement hvor ungdom og idrettsglede blir en del av det positive som skjer på tvers av landegrensene, hvor det anslagsvis vil delta over 1 000 aktive utøvere, hvor over 70 nasjoner vil delta, og hvor svært mange frivillige vil gi av seg selv for noe de har tro på.

At Lillehammer blir valgt, er også positivt. Da får vi rustet opp det som bør rustes opp etter OL i 1994, og vi står da sterkere til å søke om å få et nytt OL når det eventuelt skulle være ønskelig.

Til slutt vil jeg ønske alle lykke til med de olympiske vinterleker for ungdom i 2016 på Lillehammer.

Kåre Simensen (A) [15:28:03]: Først vil jeg takke saksordføreren for et godt innlegg. Men jeg er også, i likhet med representanten Aksel Hagen, litt usikker på hva dette arrangementet egentlig er – men som han går jeg selvfølgelig for innstillingen.

Jeg synes også det er stor stas når Norge står som arrangør av store idrettsarrangementer, og også av et ungdoms-OL i 2016. Jeg tror at ved å si ja til dette arrangementet har vi litt bedre kort på hånden hvis vi skal søke om et vinter-OL på et senere tidspunkt.

Det er svært mye positivt som ligger forankret i arrangementet. Som mange har nevnt fra talerstolen her – jeg skal ikke gjenta det – er alle sider av arrangementet, også utenom idretten, utrolig positive, og jeg håper at det får stort fokus under arrangementet.

Men jeg har lyst til å sette noe i fokus. Det er ikke bare hurra fra min side, det er også noen betenkeligheter som jeg har lyst til å påpeke i mitt innlegg. Det er spesielt at IOC krever at søkerne til et ungdoms-OL skal oppfylle de samme typer krav og garantier som søkere til

et ordinært OL, og at det er staten som må garantere for dette – gjennom saken vi i dag behandler.

Når IOC stiller krav om en økonomisk bruttogaranti, er det verdt å se på hva dette innebærer. Det er en ubegrenset garanti fra staten for alle kostnader som vil kunne påløpe i forbindelse med planlegging og gjennomføring av et ungdoms-OL. En slik garanti inkluderer også alle investeringer som er nødvendige for å gjennomføre arrangementet. I tillegg krever IOC garantier av ikke-økonomisk art. Skal jeg ha innvendinger mot dette arrangementet, er det at IOC stiller slike krav som kan oppfattes som et ultimatum. Risikoen er alle andres utenom IOC's. Det er mulig jeg har misforstått, men det er slik jeg oppfatter garantisummene og det som handler om en økonomisk bruttogaranti.

Statsråden sa fra talerstolen at hun vil følge arrangementet nøye gjennom en knallhard økonomisk styring. Det er jeg trygg på. Kanskje blir ikke en del av de garantiene som man blir stilt overfor, innfridd. Men jeg synes i hvert fall at dette er verdt å sette fingeren på.

Noe annet som jeg har lyst til å ta fram i mitt innlegg, er at ungdoms-OL er et toppidrettsarrangement for ungdom i alderen 14–18 år, med en målsetting som skal bidra til å styrke den helhetlige idrettssatsingen mot barn og ungdom. Etter mitt syn er det positivt at en gjennom et slikt arrangement bidrar til å legge til rette for et ungdomsløft i idretten. Oppnår man i tillegg målsettingen om å redusere frafallet og få ungdommer til å være fysisk aktive lenger, er det også i seg selv en stor samfunnsgevinst.

Mange stiller spørsmål om et toppidrettsarrangement for utøvere ned til 14 år er riktig. Det gjør også jeg og flere med meg. I sakspapirene leser vi at både Kulturdepartementet og NIF er seg denne problemstillingen bevisst. Det er bra. Men årsaken til min skepsis er at den nedre aldersgrensen ved et eventuelt arrangement på Lillehammer er 14 år. Det betyr at alle som har ambisjoner om å delta, må starte en spissing av sin idrett allerede som tolvåringer, kanskje enda tidligere. Er det dit vi vil? Derfor er det veldig bra at både regjeringen og NIF har som ambisjon å få hevet den nedre aldersgrensen for deltakelse i ungdoms-OL på sikt, og på sikt bør være så snart som mulig.

Jeg håper at IOC tar denne anmodningen på alvor, og at deltakerne ved neste korsvei er i en litt annen aldersgruppe enn det som det legges opp til i dette arrangementet. Lykkes vi med det, vil det også være lettere å forsvare bruk av penger på slike arrangementer.

Jeg vil avslutte med at jeg ønsker alle lykke til, og håper at arrangementet blir slik som ambisjonene er, at dette vil være positivt ikke bare for regionen, men også for oss som representerer andre deler av landet. Jeg tror det er et viktig poeng å få med seg at dette skal komme hele landet til gode.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:32:48]: Lillehammer skal igjen få muligheten til å arrangere et stort idrettsarrangement. Sist var i 1994 da OL ble arrangert. Det klarte Lillehammer med glans. Det skulle bare mangle! Lillehammer ligger i Oppland, og opplendinger klarer akkurat det de vil. Vi er impulsive bare vi får tenkt oss litt om! Det tror jeg gjør at vi er gode på å få til store ting – vi

tenker oss om. Lillehammer har bevist at de er gode på å arrangere OL. De er gode på å få til store arrangementer, ikke bare OL.

Det som det ble stilt spørsmål om rundt Lillehammer-OL, var etterbruken av anleggene. Mange anlegg på Lillehammer ble dømt nord og ned, mens man hadde litt større forhåpninger til andre. Nå har bl.a. skianlegg og hoppbakker bevist sin eksistens, mens f.eks. akebakker og bobbakker, som ble dømt nord og ned i begynnelsen, har også vist seg å være gode å ha i turistøyemed de senere årene.

Nå er det slik at effekten av et OL varer en viss tid, og så dabber den av. Så har også til dels skjedd med Lillehammer, når det gjelder både den idrettsmessige effekten og etterbruken. Et sånn OL som nå skal arrangeres, der det er ungdom som skal delta, tror jeg kan være med på å gjøre mye positivt for idretten.

Det som er aller, aller viktigst for Fremskrittspartiet når det gjelder idrett, er breddeidretten, det å ta vare på barn og unge, slik at de får et positivt forhold til idrett. Når det kan arrangeres et sånt arrangement på Lillehammer og i Norge, tror jeg det vil bidra til å skape interesse for breddeidretten. De som deltar på et slikt arrangement, er toppungdommen, toppidrettsutøverne blant ungdom. Det er likevel mange ungdommer som blir inspirert av hva disse klarer å få til. At norske idrettsutøvere klarer å vinne gullmedaljer, klarer å vinne medaljer, klarer å være gode på ski, klarer å være gode i hopp, inspirerer også andre ungdommer til å delta i idrett.

Oppland har fostret mange gode idrettsutøvere opp gjennom tidene – søskenparet Berger, for ikke så lenge siden Inger Helene Nybråten og ikke minst Roger Ruud, som på 1980-tallet herjet både i hoppbakken og på byen. Disse har vist seg å være gode ambassadører for Norge, og de har bidratt til at både hoppporten og skisporten har fått løft etter store arrangementer.

Fremskrittspartiet er positiv til arrangementer som tar for seg ungdommen. Men det vi er bekymret for, er at breddeidretten blir lidende fordi vi bevilger mange penger til et så stort arrangement. Det er det idretten selv er bekymret for, og det breddeidretten er bekymret for. Hvis vi går inn med en garanti for et så stort arrangement, vil breddeidretten, den vanlige idrettsutøveren som driver på hobbybasis rundt omkring i Norges land, bli skadelidende. Jeg håper ikke det. Jeg håper at storting og regjering er seg bevisst denne problemstillingen, slik at ikke breddeidretten, de vanlige ungene som deltar i idrett fordi de synes det er moro og egentlig ikke har ambisjoner om å bli så veldig gode, men har ambisjoner om å drive med idrett fordi de synes det er moro, skal bli skadelidende gjennom at deres muligheter til å få idrettsarenaer som er gode å drive på, blir redusert.

Fremskrittspartiets bønn til både storting og regjering: Vær så snill og tenk på breddeidretten! La ikke den lide under dette!

Ellers tror jeg dette kommer til å bli et kjempearrangement, et arrangement som Norge kan være stolt av, og Lillehammer og Oppland skal igjen bli stolte arrangører av et kjempearrangement.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12. (Votering, se side 413)

Sak nr. 13 [15:37:00]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Solveig Horne og Ib Thomsen om ny fordelingsnøkkel for tippemidlene (Innst. 31 S (2011–2012), jf. Dokument 8:144 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [15:38:03] (ordfører for saken): Komiteen har behandlet denne saken fra representantene Korsberg, Horne og Thomsen om en ny fordeling av tippemidlene. Forslaget innebærer en fordeling hvor 64 pst. skal gå til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner. Dagens fordeling innebærer at idretten har 45,5 pst., 36,5 pst. går til kulturformål og 18 pst. til de samfunnsnyttige organisasjonene.

Et stort flertall mener at en endring av tippennøkkelen ikke skal gjøres gjennom et representantforslag i Stortinget. Regjeringen har varslet at det vil komme en idrettsmelding, og det vil være naturlig at eventuelle endringer i tippennøkkelen vil bli diskutert i den saken. Da vil man få en grundigere diskusjon om innretningen og konsekvensene. Det er også viktig å se en eventuelt økt støtte til idretten i en helhet. Det handler bl.a. om kriterier for tildeling av spillemidler til idrettsanlegg og veldig mange andre spørsmål som er relevante når man skal diskutere fordelingen av tippemidler.

Så registrerer jeg at Fremskrittspartiet har et stort hastverk i saken, men jeg klarer ikke å se at det er noe som haster så veldig. Av respekt for dem som er involvert, bør man ha en ganske grundig og skikkelig prosess. Fremskrittspartiet er også redd for at idretten ikke vil bli hørt, men når vi skal behandle idrettsmeldingen, vil jo den få en vanlig behandling i Stortinget, med mulighet for å diskutere med de involverte og også mellom oss representanter her i Stortinget.

Når idrettsmeldingen kommer – når regjeringen kommer med sitt forslag – er man med dette forslaget fra Fremskrittspartiet veldig godt forberedt på hva de mener om fordelingen av pengene fra Norsk Tipping, selv om de ikke er så opptatt av å beholde Norsk Tipping i seg selv.

Idretten har signalisert at det er behov for mer penger på anleggssiden, og det er veldig mange som står i kø. Vi i Senterpartiet er opptatt av at idretten skal få mer penger og flere muligheter. Senterpartiet har veldig stor forståelse for at mange er frustrert, når man har ventet i mange år, og vi ser fram til en debatt om idrettsmeldingen som tar for seg en helhet i norsk idrettspolitik.

Øyvind Korsberg (FrP) [15:41:02]: La meg starte med å takke saksordføreren for den jobben som er gjort.

Det er med stor glede jeg registrerer at det er en voldsom vilje til å endre tippennøkkelen. Det registrerer man når de politiske partiene har møter med idretten, med organisasjoner, i media og på landsmøter. Men når man kommer i denne salen, vil man ikke endre tippennøkkelen. Man vil altså endre tippennøkkelen uansett hvor man er rundt omkring i kongeriket, men når man er her – inne i denne salen der det avgjøres – vil man ikke endre tippennøkkelen.

Så har man litt ulike motiv for å mene at man ikke skal endre tippennøkkelen. Høyre skriver i sine merknader at man vil ha en bredere utredning enn et representantforslag. Da må jeg jo stille meg spørsmålet: Hvorfor fremmer Høyre av og til representantforslag da? Det er jo vår måte å kunne utøve politikk på. Hvis Høyre mener at dette er for dårlig utredet – Høyre har i over et halvt år ment at man skulle endre tippennøkkelen, like lenge som Arbeiderpartiet, som vedtok på sitt landsmøte å endre tippennøkkelen – så har Høyre hatt god tid til å gjøre de forberedelsene man mener burde vært gjort, men de har altså ikke gjort det.

Kristelig Folkeparti forholder seg passiv og venter til den varslede idrettsmeldingen kommer fra regjeringen. Hadde det vært håndballkamp, hadde Kristelig Folkeparti blitt avbrutt i angrep for å ha spilt passivt. Det må gå an å ha en litt mer optimistisk og framtidsrettet innstilling enn det som er tilfellet.

Årsaken til denne endringen er jo det enorme etterslepet man ser på anlegg rundt omkring i hele Norge, og det skrikende behovet idretten har for mer midler. Man har altså endret tippennøkkelen mange ganger tidligere – det er ikke det samme som å sende noen til månen. Det har vært gjort endringer av tippennøkkelen i denne salen flere ganger, så jeg tror man har et godt grunnlag og vet hva dette dreier seg om. Det man oppnår nå, er at man taper verdifull tid, som fører til et større etterslep, og idretten får dårligere rammevilkår.

Så merket jeg meg at flertallet i innstillingen – samtlige partier unntatt Fremskrittspartiet – sier:

«Det vil være naturlig å behandle eventuelle endringer i tippennøkkelen i forbindelse med nevnte stortingsmelding.»

Med andre ord: Man slår ikke fast at man skal endre, men man vil vurdere det. Så igjen skaper man usikkerhet om man i denne sal egentlig ønsker å endre tippennøkkelen, eller om man bare ønsker å gjøre det når man er i de foraene der det er riktig å gjøre det, når man møter idretten, når man møter organisasjonene og når man møter media. Så jeg synes de andre partiene driver med en drøy dobbeltkommunikasjon, og taperen er idretten i så måte.

Det har vært ganske interessant å lese fra Arbeiderpartiets landsmøte og ikke minst det Høyre – og for så vidt også Senterpartiet – har sendt ut av pressemeldinger etter at Arbeiderpartiet behandlet dette på sitt landsmøte. Det er listet opp argument etter argument for å endre tippennøkkel, hvor viktig det er å få gjort det, og ikke minst hvor viktig det er å få gjort det hurtig. Men når man kommer hit, gjelder tydeligvis ikke den type argumentasjon lenger.

Jeg må si jeg er ganske trist over at man ønsker å bruke eventuelt enda mer tid på å få endret tippennøkkel. Det burde ha vært fullt mulig å ha en mye mer aktiv og offensiv holdning i så måte.

Jeg registrerer at Fremskrittspartiet er det eneste partiet som står på for idretten i denne sal. De andre partiene gjør det ikke. På den bakgrunn fremmer jeg på vegne av Fremskrittspartiet og norsk idrett de to forslagene som står i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp de forslag han refererte til.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [15:46:13]: Det er mange anlegg som venter på finansiering. I tillegg kommer det også etter hvert betydelige utgifter i forbindelse med vedlikehold og ikke minst oppgradering av anlegg som brukes i internasjonale mesterskap.

Høyre mener det er viktig at idretten over hele landet har tilfredsstillende anlegg, og vi har lenge sett behovet for å styrke anleggsutbyggingen betydelig. Eksempelvis foreslo vi 600 mill. kr ekstra i bevilgninger over statsbudsjettet i forbindelse med krisepakken ved forrige finanskrise.

Høyre mener dagens modell, der statlige bidrag til idretten er knyttet til inntektene fra Norsk Tipping, er god. Den underbygger idrettens frie stilling, og den gir rom for den styringen idretten i dag har over midlene. Vi har i lys av det gitt klare signaler om en endring i tråd med den fordelingsnøkkel idretten selv har foreslått, nemlig at de midlene som i dag tilflyter kulturformålene via statsbudsjettet, kompenseres og går til utbygging av idrettsanlegg. Dette er en stor omlegging, som i virkeligheten betyr en betydelig uttelling over statsbudsjettet, fordi kulturandelen i tippennøkkel må kompenseres. Høyre mener det er nødvendig å utrede denne saken nærmere.

Jeg forstår at representanten Korsberg er «ganske trist», som representanten Korsberg selv uttrykte det, over at bl.a. Høyre ikke kan gi støtte til en endring i tippennøkkel i forbindelse med behandlingen av denne saken. Høyre skulle gjerne ha gjort det, men vi har helt siden vi gikk ut med vårt forslag om endring, gått og ventet på at idrettsmeldingen skulle komme. Høyre ser frem til behandlingen av idrettsmeldingen, og vi har i god tro gått og ventet på at den skulle komme i høst. Idretten selv ser også veldig frem til idrettsmeldingen, fordi man ønsker noen avklaringer, og idretten selv trodde også at idrettsmeldingen skulle komme i høst. Nå vet vi at den tidligst kommer til Stortinget til våren, og jeg er slett ikke sikker på at den kommer til behandling i Stortinget før sommeren. Det synes jeg er synd, for jeg tror det er viktig at vi får avklart en del av tingene spesielt knyttet til fordeling av

tippennøkkel. Høyre synes det er helt naturlig at vi tar en sann beslutning og gjør så store endringer i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om idretten.

Jeg håper at kulturministeren vil levere idrettsmeldingen til Stortinget i løpet av våren. Da får vi også behandlet endringene i tippennøkkel. Det ser Høyre frem til.

Ellers vil jeg takke saksordføreren for et veldig grundig og godt arbeid med denne saken.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:50:07]: I det siste har det vært diskutert mange ulike modeller når det gjelder tippennøkkel. Ulike aktører har sine agendaer, og det er forskjellige hensyn som skal avveies mellom de ulike interessene.

Av overskuddet til Norsk Tipping går i dag 45,5 pst. til idrett, 18 pst. til humanitære organisasjoner og 36,5 pst. til kultur, men av de 36,5 prosentene er det bare 12,2 pst. som går direkte til kulturformål – Den kulturelle skolesekken, kulturbygg og Frifond. Resten går som inntekt til statskassen. Det utgjør i dag ca. 930 mill. kr. Så kommer disse pengene tilbake til kulturen innbakt i tildelingen over statsbudsjettet. Det er viktig at vi finner gode løsninger som ikke svekker den totale satsingen på kultur. For eksempel vil det være fornuftig med en gradvis omlegging slik at mer av bevilgningene til Frifond, skolesekken og kulturbygg tas over statsbudsjettet. Det er også en av grunnene til at Kristelig Folkeparti bl.a. øker bevilgningen til Frifond i vårt alternative budsjett som snart legges fram.

Den løsningen Arbeiderpartiets landsmøte har valgt, og som reflekteres i dette representantforslaget, er for det første en sterk anerkjennelse av idrettens betydning ved at mer av overskuddet fra Norsk Tipping vil gå til idretten. For det andre kan en slik modell gi bedre forutsigbarhet for kulturen, og ikke minst kan det bety en mer ryddig struktur for tildelingene. Kristelig Folkeparti er derfor ikke avvisende til endringer i tippennøkkel.

Til representanten Korsberg, som så for seg stortingsbehandlingen som en håndballkamp og antydning at Kristelig Folkeparti ville blitt avblåst for passivt spill, vil jeg bare si at vi hadde ikke blitt avblåst, for dommeren hadde ikke vært til stede – kampen er ikke i gang, kampen kommer forhåpentligvis til våren.

Vi mener at det er viktig å styrke idrettens rammevilkår. Særlig viktig er det å redusere etterslepet på overføringer til idrettsanlegg. Eventuelle endringer av tippennøkkel må ses i lys av nettopp det. Og for Kristelig Folkeparti er det et helt soleklart premiss, og et krav, at kultursektoren totalt sett ikke taper på en eventuell endring. Derfor må vi se helheten i dette. Derfor vil vi komme tilbake til saken når vi skal behandle idrettsmeldingen fra regjeringen.

Aksel Hagen (SV) [15:52:53]: Jeg tror ikke representanten Korsberg er trist. Jeg tror heller ikke at representanten Korsberg er overrasket. Jeg tror representanten Korsberg ville ha blitt mer overrasket om Stortinget hadde gjort et slikt vedtak i dag. For som representanten Ropstad så godt får fram, er det en helhet her som skal fungere når vi nå eventuelt gjør noen endringer. Er det noe debatten så langt har vist, en debatt som jeg tror samtlige politis-

ke partier har tatt del i med liv og lyst – og en har kommet, foreløpig, med litt ulike løsninger – er det nettopp at for å komme fram til en ny helhetlig god pakke trengs det et seriøst grunnlagsarbeid. Slik sett tror jeg alle politiske partier er glad for at nettopp regjeringa har oppfattet at det er et ønske både i idretten, i kulturlivet og i det politiske miljø å få en god debatt rundt dette. Det får vi ved at vi får meldinga, som blir lagt til grunn for debatten vår. Så sjølsagt er det slik at det er i denne sal dette vedtaket skal gjøres. Men heldigvis, i denne salen ønsker de fleste politiske partier at vedtakene vi gjør, skal ta utgangspunkt i et godt beslutningsunderlag, og det vil vi få om en stund. Da vil vi også kunne få den gode debatten, og til slutt det gode vedtaket.

Statsråd Anniken Huitfeldt [15:54:27]: Representanten Korsberg hevder å snakke på vegne av idretten. Det er relativt overraskende med tanke på at norsk spillpolitikk vil bli totalt endret med Fremskrittspartiets politikk. Da hjelper det ikke mye å endre tippeneøkkel, da er det ingen penger å fordele. Det vil være en katastrofe for norsk idrett.

Det er heller ikke slik at Arbeiderpartiet eller andre har vært land og strand rundt og snakket om endringer i tippeneøkkel – bare ikke her. Hvis Fremskrittspartiet hadde tatt seg bryet med å lese Arbeiderpartiets landsmøtevedtak, står det at vi ønsker å endre tippeneøkkel under behandlingen av idrettsmeldingen. Da får representanten komme tilbake til meg og resten av regjeringen og klage dersom vi ikke gjør det vi har antydning i meldingen at vi vil gjøre. Vi får diskusjonen da, det er den ryddigste måten. Jeg har vært mange ganger i denne salen og fått kritikk for at vi fremmer saker i revidert nasjonalbudsjett, at vi ikke har en tilstrekkelig saksbehandling. Vel, vel, nå sier vi at vi ønsker å komme tilbake til denne saken under behandlingen av idrettsmeldingen. Der vil vi få anledning til å diskutere hva vi skal bruke eventuelle endringer til. Representanten Korsberg og andre har vært inne på breddeidretten, slik at barn og unge over hele landet kan ta del i idrettsaktiviteter. Det er nettopp den type spørsmål som må diskuteres når vi også diskuterer endringer i tippeneøkkel. For meg virker det mer som et godt, gammelt triks at man fremmer forslag som Arbeiderpartiets landsmøte har vedtatt – ikke på vegne av idretten. På det første ledermøte jeg var på i Norges idrettsforbund, kom idretten med ett krav til meg, og det var å endre tippeneøkkel slik at idretten fikk 60 pst. Arbeiderpartiet vedtok en endring av tippeneøkkel slik at idretten skulle få 64 pst. Det må kunne sies å være et langt bedre forslag for idretten enn det idretten selv hadde kommet med forslag om. Så dette vil vi komme tilbake til under behandlingen av idrettsmeldingen, som vi har sagt vi skal gjøre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [15:57:00]: La meg bare starte med fullstendig å avvise de beskyldningene som statsråden kommer med når det gjelder vårt alternative stats-

budsjett og den virkningen det har for norsk idrett. Vi har virkelig tatt til orde for både frivillige organisasjoner og idretten, og ønsker å støtte disse med midler.

Men det er egentlig ikke det jeg har tenkt å utfordre statsråden på. Når man leser innstillingen fra regjeringspartiene og for så vidt også de andre partiene, vil jeg si at det der sås tvil om man skal endre tippeneøkkel. Da er spørsmålet mitt til statsråden: Kommer statsråden i forbindelse med idrettsmeldingen til å fremme forslag om å endre tippeneøkkel i tråd med Arbeiderpartiets landsmøtevedtak?

Statsråd Anniken Huitfeldt [15:57:50]: Det vil du få svar på når idrettsmeldingen kommer, slik du vil få svar på alle andre spørsmål i den meldingen som regjeringen legger fram for Stortinget. Så hva som kommer i den enkelte melding, vil jeg presentere når meldingen legges fram.

Solveig Horne (FrP) [15:58:09]: Jeg må virkelig si at jeg begynner å bli mektig lei av kulturministerens arrogante holdning på denne talerstolen når det gjelder forslag fra Fremskrittspartiet. Hvem er du som kan begynne å påstå at Fremskrittspartiets forslag er triksing, og at vi ikke fremmer dette forslaget på idrettens vegne? Det har du ingen – overhodet ingen – forutsetninger for å uttale deg om. Fremskrittspartiet er i sin fulle rett til å fremme hvilket som helst forslag i denne salen og bli tatt på alvor for de forslagene vi kommer med. Når statsråden står på denne talerstol og påstår at Fremskrittspartiet svikter idretten, at vi ikke har politikk for idretten, og at det vil bli en katastrofe hvis Fremskrittspartiet kommer i regjering, da vil jeg jammen anbefale deg å lese Fremskrittspartiets budsjett, der vi satser på frivillighet og momskompensasjon som viktige saker for norsk idrett. Jeg vil spørre statsråden: Hva er det statsråden mener vil raseres i idretten med Fremskrittspartiets politikk?

Presidenten: Presidenten vil minne om at representantenes innlegg skal rettes til presidenten.

Statsråd Anniken Huitfeldt [15:59:25]: Fremskrittspartiets spillpolitikk vil rasere norsk idrett.

Solveig Horne (FrP) [15:59:31]: Beklager at jeg ikke henvendte meg til presidenten, men jeg skal gjøre det nå.

Når statsråden kan svare at Fremskrittspartiets spillpolitikk vil rasere idretten, er det lite kunnskap om det.

Det som regjeringens budsjett i år viser, er jo at det blir mindre penger til Norsk Tipping på grunn av at folk tipper mindre, og det blir da også mindre penger til idretten. Det å tillate andre utenlandske spill-selskaper som har sagt at de også vil gi en del av overskuddet til idretten, vil ikke si at idretten blir rasert.

Jeg vil gjenta mitt spørsmål: Er det andre saker i Fremskrittspartiets politikk statsråden mener vil rasere norsk idrettsliv?

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:00:25]: Det er først og fremst norsk spillpolitikk, men også det at Fremskrittsp-

partiet var imot grasrotandelen. Det ville ikke rasere norsk idrettspolitik, men det er et forslag som ville ført til en vesentlig svekkelse av mange lokale idrettslag.

Så vil jeg også si at som medlem av regjeringen taler ikke jeg på vegne av idretten eller norske pasienter eller norsk kulturliv. Jeg synes vel at politikere generelt skal være forsiktige med å tale på vegne av grupper som man påstår at man representerer. Derfor ønsker ikke jeg å snakke på vegne av idretten. Jeg synes heller ikke Fremskrittspartiet i denne sal har grunn til å snakke på vegne av idretten. La idretten snakke på vegne av seg selv, så får representanten Horne og jeg snakke på vegne av våre respektive partier. Det vil være en ryddig måte å føre en politisk diskusjon på.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at den reglementsmessige tiden for formiddagens møte er omme, men foreslår at vi ferdigbehandler denne saken før møtet avbrytes. – Det anses vedtatt.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Øyvind Korsberg (FrP) [16:01:55]: Debatten er vel for så vidt over, men når statsråden kommer med sånne påstander avlevert fra denne talerstolen, føler jeg behov for å ta ordet. Når statsråden nevner at Fremskrittspartiets spillpolitikk vil rasere idretten, er jo det fullstendig feil. Vi ønsker en omlegging, at utenlandske spillselskaper skal få muligheten til å etablere seg i Norge med en lisensordning, og der deler av omsetningen skal tilfalle norsk idrett på samme måte som med Norsk Tipping. Det er det regjeringen sier nei til. Det ville jo ha medført at det blir mer penger til idretten i Norge. For 5–10 mrd. kr blir altså sendt ut av landet. Disse midlene ville da forblitt i landet, og det ville generert mer inntekter til idretten.

Statsråden sier at Fremskrittspartiets politikk ville ha rasert idretten. Da vil jeg igjen be statsråden være konkret: Hvilke forslag er det som raserer idretten? Når statsråden kommer med sånne påstander, må også statsråden kunne være konkret og fortelle hvilke typer forslag som Fremskrittspartiet har kommet med, som raserer norsk idrett.

Statsråden viser til mange andre forslag. Kom opp på denne talerstolen, kjære statsråd, og fortell hvilke forslag som Fremskrittspartiet har fremmet, som raserer norsk idrett.

Jeg synes at i denne salen bør statsråden kunne holde seg til et forsvarlig og godt fair play-prinsipp når det gjelder idretten, og ikke komme med udokumenterte påstander om Fremskrittspartiets politikk. Jeg synes dette er en måte å argumentere på som drar en slik type debatt ned i søla.

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:03:59]: Jeg vil gjenta mitt svar fra i stad: Fremskrittspartiets spillpolitikk vil rasere norsk idrett, føre penger ut av landet, gi spillpenger til private aktører og gi mindre penger til idretten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13. (Votering, se side 413)

Vi har passert den reglementsmessige tiden for formiddagens møte. Møtet blir satt igjen kl. 18.

Møtet ble avbrutt kl. 16.05.

Stortinget gjenopptok sine forhandlinger kl. 18.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Stortinget fortsetter behandlingen av sakene på dagens kart.

S a k n r. 1 4 [18:00:06]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 (utvidet adgang til pålegg om trafikksikkerhetstiltak mv.) (Innst. 30 L (2011–2012), jf. Prop. 144 L (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talarlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Susanne Bratli (A) [18:01:03] (ordfører for saken): Vi skal nå behandle innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i vegtrafikkloven av 18. juni 1965 nr. 4, om utvidet adgang til pålegg om trafikksikkerhetstiltak mv. Regjeringen foreslår endringer i vegtrafikkloven § 40a. Forslaget innebærer en utvidelse av dagens adgang for departementet til å pålegge fylkeskommunene og Oslo kommune å utarbeide og gjennomføre trafikksikkerhetstiltak på veitrafikkområdet. Samtidig foreslås en ny hjemmel for departementet til å kunne pålegge kommunene å utarbeide og gjennomføre ulike trafikksikkerhetstiltak på skoleskysområdet

De foreslåtte endringene i § 40a vil bl.a. gi departementet hjemmel til ved forskrift å pålegge fylkeskommunene og kommunene å sørge for at skyssberettigede skoleelever får sitteplass med bilbelte ved skoleskyss i buss. En enstemmig komité tilrår lovendringen. Fremskrittspartiet har i tillegg et eget forslag som jeg regner med at de selv vil fremme og redegjøre for.

Trafikksikkerhet er for oss det viktigste grunnlaget for samferdselspolitikken. Det å sørge for at vi alle sammen kan ferdes trygt og sikkert, er viktig. Sikker transport av ungene våre til og fra skolen er et legitimt, et viktig og et riktig krav. Det er et paradoks at det er strenge regler for sikring av barn i bil, men at det i skolebuss lenge har vært fritt fram. Det har lenge vært både ståplasser i busser og busser uten setebelter. Men det er heldigvis store forbedringer rundt om i landet.

Flere fylkeskommuner har vært flinke på dette området

og forstått at de faktisk må ta ansvar for hva slags skyss de tilbyr skoleelevene. Så vidt jeg har oversikt over, er det nå bare tre fylkeskommuner som ikke har på plass krav om sitteplasser. Det er Akershus, Buskerud og Aust-Agder. Aust-Agder innfører krav om sitteplass fra 2013, Buskerud har krav om sitteplass der farten overstiger 60 km/t, mens Akershus har krav om sitteplass på reiser som overstiger 20 minutter og ved kjøring på motorvei.

Så langt er det altså kun én fylkeskommune som også har krav om setebelter, nemlig Nord-Trøndelag. Men vi vet at flere fylkeskommuner har lagt inn dette som krav i anbud som skal ut i løpet av forholdsvis kort tid. Så en del fylkeskommuner er godt i gang med denne jobben, men jeg må innrømme at jeg synes mange fylkeskommuner også er utrolig trege.

Det burde ha vært helt unødvendig med et statlig påbud i en så viktig sak, som handler om sikkerheten til ungene våre. Dette burde fylkeskommunene ha gjort på egen kjøll for lenge siden.

De to årene jeg har vært på Stortinget, har det vært tverrpolitisk enighet om at dette er en viktig sak, og jeg vil benytte anledningen til å berømme de andre partiene, kanskje spesielt Fremskrittspartiet, for deres engasjement. De har bidratt til å holde oppe trykket, gjennom bl.a. representantforslag, sist Dokument 8:65 S for 2009–2010.

Når vi nå vedtar denne lovendringen, er det altså departementet, gjennom forskrift, som skal pålegge fylkeskommunene å innføre krav om sitteplass og setebelte for skyssberettigede elever. Det er også denne forskriften som setter frist for når dette kravet skal innføres.

Vi er kjent med at Samferdselsdepartementet har sendt et forslag på høring, og at det ikke er konkludert om hva som blir den endelige forskriften.

Fra Arbeiderpartiets side vil jeg signalisere at vi ikke har god tid i denne saken, og vi mener at dette må på plass så raskt som mulig. Alle skolebarn må få samme sikkerhet i skolebussen som skolebarna har i Nord-Trøndelag.

Vi har også mottatt ønske fra bl.a. Motorførernes Avholdsforbund om at det må på plass et krav om alkohol også i skolebussene. Dette for å sikre at bussjåførene ikke kjører i ruspåvirket tilstand. Dette er et forslag vi har stor sympati for, men vi mener at det nå først er aller viktigst med setebelter og sitteplasser. Vi vil likevel gjøre oppmerksom på at lovendringen nå legger til rette for at dette kan tas inn som et krav ved revidering av forskriften på et senere tidspunkt. Også her vil jeg gjerne vise til hva som skjer i Nord-Trøndelag. Der vil nemlig det nye fylkesrådet gjennomføre en forsøksordning med alkohol i skolebusser. Dette forsøket vil vi følge med interesse.

Men det viktigste i dag er at vi vedtar lovendringen og fjerner et viktig hinder for å pålegge fylkeskommunene å sørge for sitteplass og setebelte for alle skyssberettigede skolebarn.

Bård Hoksrud (FrP) [18:05:38]: Egentlig er jeg veldig glad i dag. Men det har altså tatt åtte år før vi her i denne salen har kommet dit vi er nå – at vi endelig får et vedtak som sier at departementet får fullmakt til å følge opp og sørge for at alle barn i Norge får en sikker og trygg

skolebussituasjon mellom skole og hjem. Det har altså tatt åtte år. Det er nettopp derfor jeg også er litt lei meg i dag, for det betyr at det i tre år til fortsatt er mange elever i grunnskolen som må stå i bussen og risikere å ha verken sete eller setebelte under transport mellom skole og hjem.

Det handler om trygghet, og det handler om sikkerheten for noe av det jeg tror er det beste vi har, både vi i denne salen og alle andre der ute, nemlig ungene våre – at de skal ha en trygg og sikker skoletransport. For meg er det ikke så farlig, for mine barn behøver ikke å ta buss. Men jeg forventer at de som må ta buss, skal ha akkurat den samme muligheten som mine barn til en trygg og god skolevei. De kan gå eller bli kjørt til skolen i stedet for å måtte sitte, eller stå, på en utrygg skolebuss.

Jeg synes det er rart at ingen av de andre partiene i denne salen – i hvert fall ikke i innstillingen – har vært villige til å være med på å si at de ønsker å innføre dette så fort som overhodet mulig, å ha en frist om at det må være på plass før 1. januar 2013. Det ville i hvert fall si at da var vi offensive. Det alle de andre partiene nå går inn for, er nettopp det bransjen selv sier, at i løpet av skoleåret 2015/2016 har altså bransjen selv ordnet opp i dette, for da er alle disse bussene skiftet ut, og alle nye busser etter 1998 som ikke er typiske bybusser, har krav om setebelte. Da synes jeg det er lite offensivt. Jeg hører hva Arbeiderpartiet sier, og jeg er glad for å høre hva representanten Bratli sier, men jeg mener faktisk at det hjelper ikke bare å si at vi vil skynde oss å gjøre dette så fort vi kan, for i dag har vi muligheten til å si at alle barn skal ha trygg og god transport med sitteplass og setebelte i løpet av litt over ett år fram i tid.

Jeg synes det er trist at det diskusjonen dreier seg om, er hvem som har ansvaret for at det ikke skjer. Det er faktisk denne salen som har ansvaret for å fatte de nødvendige beslutninger som kan sørge for at fylkeskommunene får de nødvendige bevilgningene, slik at alle barn får den sikre og trygge skoletransporten som alle her er enige om at de skal ha. Men da synes jeg det er trist at mange skal måtte vente i tre år til.

Jeg er faktisk litt bekymret, for det vi ser nå, er at en del fylkeskommuner, når de innhenter nye tilbud, velger bybusser uten krav verken til setebelte eller sitteplass. Det er ofte færre sitteplasser i bybussene enn det det er i de tradisjonelle, vanlige bussene som mange bruker til og fra skolen som transportmiddel i dag. Det synes jeg er en bekymring som jeg virkelig håper at også samferdselsministeren tar på alvor, og kanskje også kan si litt om. Når vi nå endelig fatter de beslutningene vi gjør, og alle tror at nå skal alle barn få en sikker og trygg skoletransport, ender vi plutselig opp med at veldig mange fortsatt vil måtte stå i skolebussen i fremtiden, og ikke ha setebelte eller sitteplass, fordi man velger å innhente tilbud på busser som er unntatt fra bestemmelsene.

Som sagt, jeg er veldig glad for at vi nå endelig kommer så langt at det blir fattet en beslutning som gjør at det blir hjemlet at departementet kan pålegge fylkeskommunene å innføre dette. Jeg tror det handler om at man må dit, for når fylkeskommunene skal prioritere, prioriterer man

bort det som ikke er lovpålagt. Så prioriterer man det som er lovpålagt, og da er ikke skolebusstransport prioritert og krav om setebelte og sitteplass pålagt.

Når vi da har holdt på i åtte år – siste gang vi hadde dette oppe, var i forbindelse med et representantforslag i 2009–2010, og SINTEF-rapporten kom i 2008 – har departementet hatt lang tid på å ta de høringsrundene med fylkeskommunene og andre, slik at man faktisk kunne sørge for at alle skolebarn hadde en trygg og god transport fra 1. januar 2013.

Jeg vil derfor ta opp Fremskrittspartiets forslag og håper at vi kan få tilslutning til det her i kveld, slik at alle barn får en trygg og sikker skoletransport med offentlige transportmidler fra 1. januar 2013. Jeg utfordrer samferdselsministeren til å bli med på dette, slik at vi får innført dette så fort som overhodet mulig.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp det forslaget han refererte til.

Lars Myraune (H) [18:10:54]: Sikkerheten på veiene våre er noe av det som vi alle er opptatt av, og er det noe vi er spesielt opptatt av, er det sikkerheten for barna våre. For oss som er kommet til sjels år og alder og har barnebarn, er betydningen minst like stor.

Vi vet at mye er gjort i både kommuner og fylkeskommuner for å sikre skolebarna våre. En del har innført påbud allerede, og noe gjenstår. Derfor er vi glad for at regjeringen nå kommer med et påbud om at dette bør gjennomføres i hele landet.

Saksordføreren har redegjort grundig for både bakgrunnen og for saken. Jeg vil likevel nevne at en SINTEF-rapport som kom ut i 2008, konkluderte med at skaderisiko for stående passasjerer i en buss var seks–sju ganger høyere enn for sittende. Likeledes er det mange skader som er forhindret ved bruk av setebelte, det er også en kjensgjerning.

Når dette ikke har kommet helt i orden overalt ennå, er det fordi gamle busser som er på kontrakt, blir uforholdsmessig dyre å skifte ut, og likeledes er ombygging med hensyn til setebelte i gamle busser uforholdsmessig dyrt også. Dette ble jeg klar over da vi i Nord-Trøndelag, mitt hjemfylke, gradvis innførte dette påbudet – først gjennom at det skulle være forbudt å stå i midtgangen, og deretter, fra en viss dato, at det skulle være setebelte i alle skolebussene. Det hadde sammenheng med kontraktstiden, slik at man ikke var nødt til å vrake relativt nye busser. Vi vet at det er mange av de bussene som fortsatt er gode som transportmiddel, men som var vanskelige å få ut av den trafikken.

Høyre støtter helhjertet regjeringens forslag, men vil samtidig påpeke at fylkeskommunene bør gis mulighet til å gjennomføre det, altså at de gis økonomisk mulighet. Når Høyre ikke har falt ned på og støtter Fremskrittspartiets forslag, er det nettopp fordi det vil bli en uforholdsmessig dyr operasjon så lenge man har kontrakter gående i fylkeskommunene. Det andre er at vi har ennå ikke fått en klar dato fra departementet, for etter høringen skal det nå bearbeides. Når forskriften kommer ut, får vi håpe at

det blir satt et tidspunkt som gjør at ordningen kan tre i kraft så raskt som mulig.

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:14:08]: Eg er glad for at eit samla storting sluttar opp om det raud-grøne forslaget på dette området. Det er veldig flott, og det har vore jobba med det lenge. Alle partia er no einige om at dette er nødvendig. Det er bra.

Så er det trekt fram ei utfordring på dette med tidsfaktoren og kva tid dette skal skje. Då er det jo klart at her er det mange moglegheiter for å sjå om det er mogleg å finna løysingar. Saksordføraren frå Arbeidarpartiet var inne på at ein ønskte at dette skulle skje så raskt som mogleg. Ja, det er mitt utgangspunkt òg. Så er det spørsmål om det er mogleg å gjera det før, slik det har vore framme her, altså i 2013. Ja, det kan me jo diskutera. Det kan vera at me kan finna løysingar før det. Då trur eg me må vera veldig klare over kva dette dreier seg om, og faktisk prioritera trygg skuleveg og trygg busstransport for barn. Det betyr at me kanskje må spørja finansministeren om meir pengar i revidert nasjonalbudsjett viss me skal få det til før, eller så må me diskutera dette saman med kommunalministeren og samferdselsministeren for å finna ei løysing. Det er ikkje umogleg. Det kan skje. Eg trur me frå regjeringa si side er tente med å gå ein runde til på dette.

Det er veldig bra at nokre fylkeskommunar tek det ansvaret og følgjer det opp – mens andre ikkje gjer det. Så kan ein jo spørja seg kvifor dei andre kommunane ikkje gjer det. Har det noko med anbodets vesen å gjera – som høgresida pressar på? Anbodet gjer alt billegare heile tida. Berre me får anbod på alt, blir alt mogleg nesten gratis. Dette er ein illustrasjon på nettopp korleis dette er. Så lenge ein på ein måte ikkje har statlege eller fylkeskommunale busselskap, men har ein anbodspraksis, fører jo det til at ein leitar etter utveggar for å få dette så billeg som mogleg, sånn som høgresida ønskjer seg.

Eigentleg er dette ein illustrasjon på korleis ein fullbyrdar høgrepolitikk og framstegspartivirke, nemleg at ein leitar etter løysingar som kostar minst mogleg pengar, men som går ut over brukarane på eit eller anna vis. Eg høyrde ikkje at det blei pipe noko om det frå Framstegspartiets side då ein kjefta på gjennomføringsdatoen.

Så ei litt meir audmjuk tilnærming til heile problemstillinga trur eg me er tente med frå Stortingets side. Men som sagt: Eg ønskjer at ein skal finna ei raskare løysing på dette. Å venta i tre år er for lenge. Då må me diskutera korleis me kan løysa dette saman. Men Framstegspartiet burde gjerne foreslått at busselskapa kunne ta den belastninga, for det er jo på ein måte det som er utgangspunktet: busselskap som ikkje vil gjennomføra dette. Hadde fylkeskommunen styrt dette sjølv, kunne dei ha pålagt selskapet dette utan vidare, men anbodet gjer at det ikkje er mogleg. Då må me andre leita etter løysingar som sørgjer for at barn og unge i Noreg får ein sikrast mogleg buss-transport til og frå skulen. Det er eg innstilt på å vera med og bidra til – raskare enn det regjeringa legg opp til i dag. Men så får me høyra kva samferdselsministeren seier, om ho trur at finansministeren ikkje har dei pengane.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [18:17:51]: Jeg er veldig glad for at vi er kommet dit hen at vi finner en løsning på et tema som vi har diskutert veldig lenge. For trafikksikkerhet er viktig, både for store og for små.

Det er lang tids fokus på sitteplass og setebelte i buss som har gjort at flere fylkeskommuner har funnet en løsning på dette. Som saksordføreren ganske rett gjorde rede for, er det tre av 19 fylkeskommuner som ikke har løst problemet per dags dato. Det viser at det er fokus på det i de fleste fylkeskommunene.

Senterpartiet er som sagt fornøyd med at de nødvendige endringene foreslås, slik at vi får den forskriften på plass som gir hjemmel til å pålegge setebelter og sitteplasser i busser framover.

Samtidig må jeg si at jeg er faktisk litt lei meg for at det er noen fylkeskommuner som ikke har funnet løsninger for å få dette på plass før, for det fokuset har vært der i ganske mange år. Jeg håper at det engasjementet som er vist fra alle partier her i denne salen i dag, også i tidligere saker, smitter over på våre partifeller ute i fylkeskommunene, sånn at man ser behovet for å finne løsninger raskt.

Jeg synes det er synd at man må ha påbud og forskrifter for noe som burde være selvfølgelig, nemlig å sikre barna våre i transporten til og fra skolen, og derfor ønsker vi å gi fortjent ros til dem som faktisk har løst problemet. Vi har hørt eksempler på det i dag. Det er mange som man kunne ha trukket fram som faktisk gjennom smidige ordninger og diskusjoner med busselskapene har funnet en løsning for å få dette på plass, uavhengig av de avtalene man har, og det er som sagt de fleste av fylkeskommunene som har det. Det gjenstår tre stykker. Vi er alle utålmodige etter at også de siste skal finne løsninger for å få det på plass, sånn at det kommer alle barna i dette landet til gode. Det skal vi sammen bidra til å pushe på, for det bør være en selvfølge.

Knut Arild Hareide (KrF) [18:20:29] (leiar i komiteen): Eg har òg lyst til å slutte meg til den rosen som saksordføreren gav til Framstegspartiet for deira engasjement i nettopp denne trafiktryggleikssaka. Men eg vil leggje til at eg opplever at det har vore ein samla komité, og særleg medlemene frå regjeringsfraksjonen, som har vore opptekne av denne problemstillinga og vore med på å lyfte ho. Eg kan bl.a. sitere frå det Freddy de Ruiten sa i denne salen 10. juni:

«Jeg skal være den første til å innrømme at dette har tatt altfor lang tid. Vi forventer at vi finner en løsning raskt.»

No har vi vore med, som ein samla komité, og pressa det fram, og det er eg glad for.

Men eg er ikkje einig i at dette først og fremst er eit angrep på anbodsregimet, for ein vil finne veldig gode moglegheiter til å løyse dette innanfor dagens anbodsregime. Der står Kristeleg Folkeparti saman med nettopp SV i ein merknad der me

«viser til at fokuset på sitteplass og setebelte ved skoleskyss har vært et aktuelt tema lenge, og er skuffet over at mange fylkeskommuner ikke har tatt ansvar og

innført dette som krav ved inngåelse av kontrakter om skoleskyss.»

Altså: Det som har vore Kristeleg Folkepartis poeng med å gå inn i denne merknaden, er å vise at innanfor det regimet som fylkeskommunane har, kunne dei ha sett dette som eit krav. No løyser me i alle fall saka på sikt, men det er ikkje anbudsregimet i seg sjølv som har vore utfordringa her. Her har det vore viljen, bl.a. frå fylkeskommunanes side. Eg synest derfor merknaden som kom, er heilt på sin plass, og det er bra at SV og Kristeleg Folkeparti står saman om han.

Men eg stiller meg heilhjarta bak det som no kjem. Eg deler òg det som Lars Myraune sa i sin kommentar, om vurderingane og kost–nytte i forhold til tidsaspektet. Ja, eg hadde gjerne ønskt meg dette hurtigare, men no har me funne, meiner eg, ei god tryggleiksløysing for barna våre, kombinert med det me meiner er totalt sett fornuftig ut frå eit økonomisk perspektiv.

Det er ikkje omtalt så mykje i sjølve innstillinga, men her ligg det òg positive innstrammingar på alkoholområdet i forhold til trafikktryggleik, og ikkje overraskande sluttar Kristeleg Folkeparti positivt opp om det.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:23:37]: Alle skulebarn, uavhengig av kva fylke dei bur i, skal ha rett til trygg og sikker reiseveg til og frå skulen. Skuleskyssordninga er eit fylkeskommunalt ansvar, og regjeringa har ved fleire høve oppfordra fylkeskommunane til å setja i verk tryggleikstiltak for skulebarn i buss. Mange fylkeskommunar har lagt ned eit betydeleg arbeid for å styrkja trafikktryggleiken ved skuleskyssen, men det er framleis store forskjellar mellom fylka.

Det er to uttrykk som har gått igjen i dag. Det er ordet «glede», og det er ordet «utolmod», og eg deler begge to. Eg er veldig glad for at eit samrøystes storting gjev si tilslutning til regjeringa sitt forslag til endring i vegtrafikklova § 40a. Lovendringa vil gje Samferdselsdepartementet heimel til å vedta ei forskrift med krav om at fylkeskommunar og kommunar dimensjonerer skuleskyssstilbodet til dei med skyssrett ut frå at alle skal ha sitjeplass og bilbelte fastmontert.

Eg ber òg Stortinget vera merksam på at vi tek med kommunane inn i dette. Det er fordi vi i ettertid ikkje vil ha nokon diskusjon om aktivitetar knytte til skulen, som kommunane har ansvaret for. Dei skal òg inn i den same forskrifta.

Vi har hatt eit utkast til forskrift ute på høyring, og høyringa har vist brei støtte til lovendring. Eit spørsmål blir då: Skal vi skjera igjennom og trumfa igjennom ei forskrift før vi har fylkeskommunane med oss? Vi ser at det no skjer endringar når det blir inngått nye kontraktar, vi ser at det er stadig fleire som er merksame på dette, men vi veit at det er fylkeskommunar som har inngått juridiske avtalar som varer enno nokre år. Det er difor vi har sett ein sluttdato.

Men lat meg understreka: Eg deler ikkje berre gleda ved å få støtte til eit lovforslag; eg deler utolmodet etter å få ei forskrift på plass, som nettopp her har vorte understreka av fleire, så snart som mogleg.

Eg skal lova å ha høgtrykk på denne saka, på den dialogen som no må vera med fylkeskommunane. Det har vore litt vanskeleg å få fram dei reelle kostnadene, kva for økonomiske meirbelastningar dette eigentleg er for den enkelte fylkeskommune. Eg trur det er fordi det er nokon som ser at det – eigentleg – viss dei legg inn dette kravet i anbodet – ikkje betyr så veldig store kostnader. Men eg legg til grunn at når heimelen i dag blir vedteken, så er det òg eit mykje betre utgangspunkt for å få til ei rask avklaring.

Så er det slik at for fylkeskommunar som bruker i kontraktane sine bussar som er frå 1999 eller seinare, så er dette på plass automatisk. Det er desse andre som heng igjen. Eg vil berre understreke overfor representanten Hoksrud at eg lener meg ikkje på at bransjen ryddar opp i dette. Utolmodet er langt større enn det.

Lat meg til slutt berre seia eit par ord om trafikktryggleik. Det er då slik at – ja, eg ser at sekunda går, det er mogleg at eg heller skal gøyma det til ein sluttrunde. Men her er gledelige tal for tida når det gjeld talet på skadde og drepne i trafikken. Éin er ein for mykje. Men eg vil gjerne koma tilbake til utviklinga innan trafikktryggleik.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [18:29:35]: Med fare for hvordan man sier ting – statsråden sa noe slikt som at alle barn, uavhengig av hvilket fylke man bor i, skal få en trygg og god skoleskyss – omtrent noe slikt. Jeg er enig med statsråden og veldig glad for det. Statsråden sa også at saken har vært ute på høring. Da blir mitt spørsmål i forhold til Fremskrittspartiets forslag: Er det andre ting enn økonomien som gjør at man ikke kan innføre dette senest 1. januar 2013?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:30:13]: Det som er den store haken, er dei juridiske avtalane som er inngått i fleire fylkeskommunar. Det er slik at anboda går over ein viss periode, og det er det som gjer, når vi har fått oversikt over dei som har – kva skal vi seia – flest år igjen før dei skal inngå ein ny avtale, at vi synest vi på ein eller annan måte må ta omsyn til det. Men forskrifta skal på plass før den tida – lenge før den tida – fordi vi slik sett kan sikra at alle nye kontraktar som kjem framover, har krav om sitjeplassar og belte.

Knut Arild Hareide (KrF) [18:31:13]: Statsråden sa to ting. Det eine var at ho ikkje lener seg på bransjen, og det andre var at det har vore krevjande å få fram dei økonomiske realitetane ved dette. Når me veit at regjeringspartia saman med Kristeleg Folkeparti har lagt ut ein så tydeleg merknad med ei utfordring til fylkeskommunane, er mitt spørsmål til statsråden: Er statsråden villig til å ta med den utfordringa i sine møte med dei fylkeskommunane som ikkje leverer heilt på dette? Da tenkjer eg bl.a. på regjeringa sin kontaktkonferanse med fylkeskommunane, der eg meiner dette er eit veldig godt tema å ta opp.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:31:59]: Eg finn aller fyrst grunn til å seia at det er nok òg mange i

fylkeskommunane som gjerne skulle sett at dette kom på plass så fort som mogleg, så lat ikkje det henga igjen. Så er dette med kontaktkonferansen eit veldig godt tips. Fyrste gongen eg tok opp dette med fleire fylkeskommunar på ein gong, var i mitt møte med fylkeskommunane sine trafikktryggleiksutval. Eg var så glad og letta då eg reiste frå det møtet, for då skulle alle heim og ordna opp i sine respektive fylke. Etter det har nok nokre av dei treft på økonomiske barrierar, men heilt klart har nokre òg treft på juridiske problemstillingar som dei ikkje kunne klara å ordna på to eller tre månader. Men heilt klart: Dette skal vi halda trykk på i vår kontakt med fylkeskommunane.

Bård Hoksrud (FrP) [18:33:05]: Jeg registrerte at statsråden i sitt forrige svar på spørsmålet mitt svarte at det er anbudene som er problemet og utfordringen. Nå er det altså slik at sist gang vi behandlet denne saken her, i 2009/2010, hadde vi høring om nettopp dette, og da spurte vi bransjen om det var en problemstilling. Da sa de: Er det noen som betaler oss, både kjører vi og sørger for å ha busser som tilfredsstillende de kravene som dere setter. Det handler da faktisk om økonomien. Derfor blir jeg litt overrasket over at både statsråden og Langeland gjemmer seg bak anbudsregimet, som ikke har noe med dette å gjøre.

Det er derfor jeg utfordrer statsråden: Er det ikke slik at det er økonomien som til syvende og sist gjør at man ikke klarer å få på plass dette før det forslaget som ligger der nå? For, som sagt, da er det i orden, for da er stort sett alle de bussene som nå ikke har setebelte, skiftet ut. Jeg håper virkelig at statsråden kan svare ja, og konkret og tydelig på det. Er det ikke slik at det er økonomien som er grunnen til at statsråden ikke vil følge dette opp?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:34:08]: Det er ikkje slik at statsråden ikkje vil. Det er heller ikkje slik at dette er så enkelt som Hoksrud framstiller det. Og det er heller ikkje slik at statsråden har gøymt seg bak anbuds-systemet. Det er faktisk slik at her er det både nokre juridiske og nokre økonomiske avklaringar som må gjerast. Det er slik at statsråden og dei raud-grøne og eit samla storting – slik eg oppfattar det no – er glade for at vi no har teke fyrste trinn, lovheimelen er på plass, og vi er utolmodige etter å få ei forskrift på plass. Eg aktar ikkje å bruka lang tid på å få rydda i verken dei juridiske eller dei økonomiske avklaringane.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:35:32]: I fjor høst leste jeg en reportasje i Nordlys som gjorde et veldig sterkt inntrykk på meg. Det var om en seks år gammel jente i Nordreisa kommune i Nord-Troms som, som følge av at kommunen hadde måttet legge ned de fleste grendeskole- ne, hadde fått en skolevei der hun måtte ta skolebussen i nesten tre timer én vei. En ting er at det er ufattelig lenge for et lite barn, men det som også gjorde inntrykk, var at denne reisen foregikk usikret, uten bilbelte i bussen.

Jevnlig presenteres slike typer oppslag i media. Dette er ikke et unikt eksempel, og jeg vil si meg helt enig med saksordføreren, som har vært veldig tydelig på at her har fylkeskommunene et ansvar for skoleskyssen og for sikring av unger som tar buss. Det er mange fylker som har sviktet i forhold til dette.

Troms er et av de siste fylkene som nå har fått på plass et påbud om sitteplass til alle elever. Det er de færreste fylker som har et påbud om setebelter i alle skolebussene. Jeg har lyst til å gi honnør til saksordføreren, ikke bare for glitrende saksordførerskap, men for å ha vært en veldig viktig bidragsyter til at Nord-Trøndelag har vært – og er – et foregangsfylke når det gjelder trafikkisikring, og kanskje særlig når det gjelder unger i skolebuss. Saksordføreren har en fortid som fylkesråd for samferdsel i Nord-Trøndelag.

Jeg opplever at alle partiene er utålmodige i denne saken, ikke minst Arbeiderpartiet, og jeg er glad for at ministeren nå legger fram denne saken, som representerer en viktig milepæl. Så får vi komme tilbake til innføringstidspunktet for forskriften.

Når det gjelder kritikken fra Hoksrud og utålmodigheten og hastverket, vil jeg minne representanten på at Fremskrittspartiet sikret noen budsjetter sammen med Bondevik II-regjeringen. Hvis det var sånn at det var økonomien det handlet om, kunne representanten tatt ansvar for dette da.

Jeg er glad for at et solid flertall også fra opposisjonen anerkjenner det grepet regjeringen og samferdselsministeren nå har tatt i denne saken.

Skoleskyssordningen er et fylkeskommunalt ansvar. Dessverre ser vi oss nå nødt til å la staten overprøve dette ansvaret, men det viser seg at dette er helt nødvendig, skal vi sikre det kjæreste vi har.

Arne Sortevik (FrP) [18:38:32]: Til Bjørnflaten: Det er sånn at også i løpet av de seks siste år har Fremskrittspartiet en rekke ganger jaget på denne saken, og det har jo vært med en rød-grønn regjering. Jeg tror at både de som er glade i dag, og de som er glade og utålmodige, har en god dag, for vi kommer i hvert fall et viktig skritt videre.

Så er jeg på vegne av Fremskrittspartiet svært enig med saksordføreren – dette burde faktisk være en helt unødvendig sak. Det burde være unødvendig at vi må lage en forskrift for å sikre skolebarn i buss, og det er merkelig at denne saken har tatt så lang tid, og at det fortsatt skal ta en del tid, fordi vi altså ikke kan komme helt i mål, slik det ser ut, med et regjeringsopplegg før oppstarten av skoleåret 2015/2016. Nå ble jeg i hvert fall litt beroliget av å høre på statsråden, som forsikrer at hun også låner øre til de utålmodige. Det er bra.

I Fremskrittspartiet har vi problemer med å se at det skal være så store praktiske og – faktisk – økonomiske problemer knyttet til en fullstendig gjennomføring av dette tiltaket før oppstart i 2015/2016, og jeg vil igjen vise til det næringen selv sier, at det lar seg løse. Det er sannsynligvis heller ikke snakk om store investeringer/store kostnader her, så dette burde man kunne finne en grei løsning på.

Vi snakker altså om en forskrift som vi dessverre er nødt til å få på plass, og som burde være unødvendig.

Jeg står med en annen forskrift i hånden. Det er en 28 siders forskrift om transport av levende dyr. Den kom i 2001. Det er faktisk sånn at man kan utlede at det er bedre sikring på transport av levende dyr enn det vi faktisk opplever med det kjæreste av det vi eier, for å sitere foregående taler, nemlig våre barn, når de blir nødt til å ta buss til skolen. Det er sånn – uten at jeg skal gå inn i disse 28 sidene – at fra kravet om at det skal «settes opp egnede skillevegger for å gi støtte til dyr under transporten», er det ikke lang vei til setebelte. Det står at enhver transportør skal ha gyldig godkjenningbevis for transporten. Det er ikke lang vei til transport av skolebarn i buss, med setebelte. Likevel skal noen måtte vente kanskje helt frem til oppstarten av skoleåret 2015/2016. Det er i alle fall unødvendig, og oppfordringen er at samferdselsministeren låner begge ørene til de utålmodige.

Åshild Karoline Haugland (FrP) [18:41:45]: Det har vært en veldig stor glede for meg å overvære denne debatten, for den har stort sett handlet om viktigheten av trafiksikkerhet. Jeg har også vært med på denne debatten i Aust-Agder fylkesting, men der har debatten kun handlet om penger.

Langeland snakket innledningsvis i denne debatten om at det er høyresidens anbudsprosess som har ført til at dette tiltaket ikke er gjennomført, men det kan jeg veldig enkelt dementere. I Aust-Agder har posisjonen bestått av de samme partiene som utgjør posisjonen på Stortinget: Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet – og Kristelig Folkeparti, som ved forrige valg valgte å være røde, men som er blitt blå igjen etter dette valget. Posisjonen i Aust-Agder har ikke hatt busstilbud på anbud, og de har ikke bilbelte i bussene sine. De har inngått en fastprisavtale med et selskap, og krav om setebelte i buss vil være en direkte utgiftspost – en utgiftspost de rød-grønne i Aust-Agder ikke har funnet penger til å dekke opp.

Denne saken er blitt trenert nok. Høsten 2006 ba Stortinget regjeringen om å vurdere behovet for en lov- og forskriftsendring. I dag – i 2011, fem år senere – debatteres saken, og ingen vet helt riktig når endringen skal bli innført.

Norge har masse penger, og dem burde vi bruke på å sikre skoleelever i buss. Vi har råd til å innføre det i dag hvis viljen er til stede. Det er ikke de rød-grønne i Aust-Agder villige til. Så jeg har en anmodning til regjeringen om å gi partikollegene sine en opplæring og gi dem penger. Vi må sikre skoleelevene i buss også i Aust-Agder, til tross for at de rød-grønne partiene i fylket ikke har ønsket å bruke penger på det, og til tross for at busselskapet selv ikke der er under anbud.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:44:08]: Det har vært en underlig debatt. Vi har sittet og hørt skryt av Fremskrittspartiet og andre som har gått i bresjen for å prøve å få igjenom at barn skal sikres i buss. Vi har hørt at det har vært satt stor pris på. Det er klart at det burde vært satt stor pris på, men det som er underlig, er at vi har debatten. Enkelte

prøver til og med å si at dette har med anbudsprosesser å gjøre.

Da vil jeg sammenligne med redningsutstyr i båt. I hurtigbåter er det krav om at alle må ha redningsvest til samtlige passasjerer om bord. I ferjer, som også er ute på anbud, er det krav til sikkerhetsutstyr og redningsutstyr for samtlige passasjerer som en har konsesjon til å føre over fjorden.

Selv i taxinæringen er det krav om å ha setebelte til enhver passasjer, og skal du ha med barn, skal barnet – også i drosje – sikres med stol. Det er da underlig at når vi kommer til buss – altså skolebuss som permanent fører barn til og fra skolen – skal vi ikke kunne innføre dette kravet før om et gitt antall år. Jeg er veldig overrasket, for jeg har ikke hørt noen stille spørsmål når det gjelder redningsutstyr i båt. Jeg har ikke hørt noen sette spørsmålstegn ved at man fjernet det unntaket som drosjenæringen hadde i sin tid. Det tok man altså bort, og det var ingen lange prosesser. Det var ikke snakk om at denne forskriften kanskje skulle tre i kraft om ett, to, tre eller fire år. Nei, det ble gjort der og da.

Jeg er veldig forundret over hvorfor vi ikke når det gjelder barna, når vi den ene etter den andre har stått og snakket om at det er det kjæreste vi har, skal sikre dem om bord i skolebussen. Det kjæreste vi har. Vi skal sikre dem i våre egne biler, vi skal sikre dem på båter, på ferger, i taxi – alle andre steder enn der vi skal føre dem til skolen. Jeg ber Stortinget om å tenke seg om én gang til.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [18:46:50]: Eg er einig med representanten Nesvik i at det kan koma ein del underlege både synspunkt og kommentarar. Til dømes er det slik at ein av dei få høyringsinstansane som har vore skeptisk til denne lovendringa om å innføra ei forskrift, er Hordaland fylkeskommune. Vi veit kva parti som sit i posisjon der, og vi veit kven som har leiaren i samferdselsutvalet. Så eg trur, med tilvising til det som vart sagt frå Aust-Agder, at her er det nok fleire frå ulike parti som kan rydda litt i fylkeskommunane.

Det som eg eigentleg bad om ordet for, var: Kva er det vi snakkar om her når det gjeld ulukker? Lat oss da vera merksame på at det ikkje finst eigen statistikk over ulukker med skulebarn under skuleskyss, men Statens vegvesen har undersøkt kor mange barn mellom 5 og 15 år som har vorte skadde eller drepne i ulukker dei siste åtte åra, der dei sat i ein buss og ulukka fann stad mellom kl. 07 og kl. 17: Ein person er drepne. Denne sat ikkje i ein buss i rute, men i ein annan buss/turvogn. Fire er hardt skadde. Alle desse sat i ein minibuss/buss i rute. Eg meiner, som eit samrøystes storting, at trass i dette, viser SINTEF-rapporten både faren ved å opphalda seg på ståplass og faren ved å ikkje bruka belte. Det har vi sett i fleire undersøkingar, og det er difor det er så viktig å vera føre-var og få dette på plass.

Til slutt har eg har lyst å understreka når det gjeld trafikktryggleik, som dette òg handlar om, at det i 2010 var 208 trafikkdrepne. Det er 208 for mange. Det er likevel slik at vi må tilbake til 1954 for å finna tilsvarande låge tall, trass i at trafikken er mangedobla. Så langt i år er det 146

trafikkdrepe. Det er 146 for mange, men det er likevel 40 færre enn i 2010. Det viser at kombinasjonen av trygge vegar og tiltak overfor førarar er viktig å vareta. Eg vil i tillegg understreka at da må vi òg få forskrifter på plass så snart som mogleg på dette feltet som gjeld skuleskyss.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:50:14]: Jeg er litt overrasket over statsråden. Statsråden går altså på talerstolen for å fortelle og prøve å innbille oss at det er Hordaland fylkeskommune som er med på å hindre dette. Statsråden bruker som unnskyldning at det var denne fylkeskommunen som uttalte seg negativt. Det er ikke det saken dreier seg om. Denne saken dreier seg om denne salens – altså den lovgivende forsamling og ikke minst også statsråden og regjeringen – mulighet til å skrive en forskrift som nettopp pålegger bruk av setebelte i buss. Det blir jo enda mer merkverdig når statsråden begynner å snakke om at her har det ikke vært nok ulykker. Da begynner jeg å lure på hva vi holder på med.

Saken dreier seg om hvorvidt man skal pålegge nettopp disse skolebussene bl.a. setebelte, som etter min mening burde være en selvfølgelighet når det gjelder skolebarn. Jeg blir litt forundret, for meg bekjent, har den rødgrønne regjeringen sittet seks år i posisjon – seks år. Nå har man i hvert fall kommet ett steg nærmere, for i dag har i hvert fall ikke statsråden klaget – jo, unnskyld, hun har visst klaget på budsjetter som de tidligere regjeringene hadde den gangen, og nå har hun til og med begynt å ta fylkeskommunen i Hordaland.

Det dreier seg om vilje. Denne regjeringen har ikke vist vilje til å få disse tingene opp på bordet, få regelverket på plass og sørge for at disse tingene kommer i orden. Hvis det er penger det er snakk om, burde man i hvert fall funnet rom til det tidligere. Det er i hvert fall ingen tidligere regjering som har hatt mer penger å rutte med enn den sittende, hvis det er det som er spørsmålet.

Jeg stiller meg undrende til dette faktum: Dette dreier seg ikke om Hordaland fylkeskommune. Det dreier seg heller ikke om andre fylkeskommuner. Det dreier seg om at regjeringen ikke har gjort jobben sin.

Freddy de Ruiten (A) [18:52:46]: Først til representanten Haugland: Jeg tok en liten sjekk på hva som hadde skjedd i fylkestinget i Aust-Agder, og saken er nok litt mer sammensatt, uten å gå inn på detaljer der. Men det er helt klart at vi tar selvkritikk på at vi kanskje ikke har vært flinke nok her, men det er det nok mange andre partier som heller ikke har vært, verken i fylkene eller på sentralt hold. Derfor er det gledelig at vi har kommet dit vi er i dag. Jeg er ikke opprørt over statsråden, slik representanten Nesvik er. Jeg er veldig fornøyd med statsråden. At statsråden her sammen med oss sier at hun er utålmodig og har dårlig tid, borger for et godt og raskt resultat.

Det er også logisk, og jeg står også for det jeg sa i 2005 da Fremskrittspartiet fremmet representantforslag – at jeg hadde aldri sendt min datter som da var 9 år i en usikret buss, stående, på vei til skolen. Det står jeg for i dag. Jeg er veldig glad for det lokale trykket som har vært ute i fylkene – alle medieoppslagene og alle engstelige foreldre

som har stått på. Det tror jeg har ført oss dit vi er i dag, og jeg tror det har ført til at veldig mange fylker har tatt tak på egen hånd. Så kan en selvfølgelig diskutere om en ikke burde hatt et lovverk på plass tidligere. Det tror jeg mange av oss er enig i. Jeg sikrer min sønn i bil, jeg sikrer meg selv. Jeg sikrer meg selv når jeg reiser til flyplassen med flybussen, der er det beltepåbud. Jeg sikrer meg selv når jeg tar ekspressbussen til Oslo, der er det beltepåbud, osv.

Men hvem teller vel de tapte slag på seierens dag? La oss nå smile, være litt fornøyde og dele utålmodigheten med hverandre og si at dette får vi til raskt. Jeg er ganske sikker på at det ikke tar lang tid før barna er sikret og har både sitteplass og setebelte på vei til skolen og til andre aktiviteter, som statsråden sa.

Bård Hoksrud (FrP) [18:55:14]: Statsråden svarte i stad at det handler ikke bare om økonomi, det handler også om juridiske forhold som gjorde at det var vanskelig å få på plass en ordning fort. Jeg trodde det var sånn at hvis det var politisk vilje til å gjøre det, var det mulig å gjøre mye veldig fort – både i denne sal og andre steder. Men ja, det handler om at man faktisk må finne det økonomiske rommet, for utfordringen for mange av fylkeskommunene er jo at de ikke har de pengene som gjør at de kan sørge for å gjennomføre dette. Dette er altså ikke en lovpålagt oppgave. Det betyr at dette blir en kamp mellom de oppgavene som fylkeskommunen har ansvaret for, og som er lovpålagte, og de oppgavene som ikke er lovpålagte. Da blir det sånn at det er de oppgavene som ikke er lovpålagte, som taper, og det betyr at dette er et av de områdene som taper den kampen.

Det er vel en fire–fem år siden representanten Freddy de Ruiten var på denne talerstolen og sa at han aldri ville at hans barn skulle transporteres på den måten som mange, mange hundre barn transporteres på hvert eneste år – med offentlige skyssmidler eller offentlige kommunikasjonsmidler – som ikke er lov i en privatbil, men som er fullt lovlig så lenge det er det offentlige som har ansvaret, og så lenge man ikke må sørge for at det følger penger med.

Jeg synes at noe av det verste med denne saken – at man ikke klarer nå å få en enighet om at vi sier at fra 1. januar 2013 skal alle barn være sikret et setebelte og en sitteplass på bussen – er at hver gang jeg, representanten Freddy de Ruiten eller alle andre i denne salen som er her nå, setter seg på en ekspressbuss, så er vi både garantert et sete å sitte på, og vi er garantert setebelte, men for ungene våre klarer vi ikke å få på plass en ordning før 1. januar 2013 for at de skal ha den samme tryggheten som vi har når vi setter oss på offentlige transportmidler. Men det er kanskje sånn at vi kan betale litt ekstra for det, og da er det greit, da får man det. Men for ungene våre vil vi altså ikke, eller får vi ikke til det samme, før senest skoleåret 2015/2016.

Det er heller ikke sånn at ungene våre kjøres rundt i de beste og flotteste bussene. I mitt fylke kjenner jeg til mange av de bussene som brukes til skoletransporten. Jeg har av og til vært oppe og levert barnehagebarn og kjørt med bussene. Da har de som skulle ha drevet opplæring, sagt at de må kjøre bussen hjem igjen, for den er ikke for-svarlig å kjøre med. Det er de bussene en del bruker til

skoletransport. Ingen andre ville ha akseptert dem, men vi skal fortsatt akseptere i tre år til at barn ikke får en skikkelig trygg skoletransport, som statsråden har sagt at man er opptatt av. Men jeg håper virkelig at statsråden lytter med begge ørene og tar med seg de signalene som kommer. Bransjen er villig. Det handler om å finne de økonomiske virkemidlene. Da vil bransjen stille opp, og de vil sørge for at alle får en trygg og god skoleskyss. Det gjør de fra 1. januar 2013, hvis vi bare finner pengene.

Susanne Bratli (A) [18:58:35]: Dette ble en merkelig debatt – med utgangspunkt i det gledelige at et enstemmig storting i dag faktisk vil vedta en endring av veitrafikkloven som legger til rette for at departementet kan vedta en forskrift som gjør at fylkeskommunene blir pålagt å stille krav om sitteplass og setebelte. Det virker ikke som om det er det debatten handler om – debatten handler om alt mulig annet. Politisk vilje var et stikkord her nettopp. Ja, det handler om politisk vilje, og det handler om politisk vilje i fylkeskommunene. Jeg vet ikke hvor mange kilometer asfalt det ville ha krevd eller tilsvart å ha innført krav i de ulike fylkeskommunene, men i noen fylkeskommuner er det ikke mange kilometer vi snakker om. Ja, det handler om at man må prioritere i fylkeskommunene òg. Det var det vi gjorde i Nord-Trøndelag, da vi innførte kravet, fordi vi syntes det var viktigere enn mye av det andre. Det blir håpløst å sitte og diskutere ulike politiske farger, de ulike fylkeskommunene, for her sitter vi, alle partiene faktisk, med skitt langt oppover leggene i denne saken i ulike fylkeskommuner rundt omkring, dessverre.

Punkt 1: Loven blir endret. Vi får mulighet til å innføre krav til fylkeskommunene om sitteplass og setebelte i skolebussene.

Punkt 2: Tidspunktet for når dette blir innført, er ikke bestemt. Det har vært en forskrift ute på høring med antydning om et foreslått tidspunkt, som ikke er bestemt. Den diskusjonen fortsetter.

På vegne av Arbeiderpartiet har jeg sagt det før i dag, og jeg gjentar det: Vi er utålmodige. Vi vil ha dette på

plass så raskt som mulig. Det vil vi arbeide for internt i regjeringen. Det handler om politisk vilje. Det handler om vilje til å prioritere. Den viljen har Arbeiderpartiet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14. (Votering, se side 414)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da ser det ut til at Stortinget er klar til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

I Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen gjøres følgende endring for den resterende del av stortingsperioden 2009–2013:

Geir Pollestad trer ut som varamedlem.

Janne Sjelmo Nordås velges som nytt varamedlem.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Sak nr. 2 ble det votert over under behandlingen av saken.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2011 blir bevilget under følgende kapitler:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1792	1	Norske styrker i utlandet Driftsutgifter, forhøyes med	100 000 000
		fra kr 1 451 511 000 til kr 1 551 511 000	

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen:

I

I lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen gjøres følgende endringer:
Lovens tittel skal lyde:

Lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen (*sivilombudsmannsloven*)

§ 4 første ledd bokstav a skal lyde:

a) forhold som *Stortinget har tatt standpunkt til*.

§ 7 annet ledd oppheves.

§ 7 nåværende tredje ledd blir annet ledd og skal lyde:

Ombudsmannen kan kreve bevisoptak ved domstolene etter reglene i *domstoloven* § 43 annet ledd. Rettsmøtene er ikke offentlige.

§ 9 annet ledd skal lyde:

Ombudsmannen har taushetsplikt med omsyn til opplysninger han får i sin tjeneste om forhold av personlig karakter. Taushetsplikten gjelder også opplysninger om drifts- og forretningshemmeligheter og informasjon som er gradert i henhold til sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen. Taushetsplikten varer ved også etter ombudsmannens fratreden. Den samme taushetsplikt påhviler hans personale.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2012.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Trond Helleland satt fram i alt åtte forslag på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for arbeidstillatelse som faglært/spesialist, slik at kravene til kompetanse i større grad bestemmes av arbeidsgiverne.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forenkle prosedyrene for forlengelse/fornyelse av arbeidstillatelser.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere forenkling/end-

ring av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre språkopplæring som en rettighet for ledigmeldte arbeidsinnvandrere fra EØS-land.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne taket på antallet som kommer inn under spesialistkvoten.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere innføringen av «Blått kort» etter modell fra EUs «Blue Card» i Norge.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre/forenkle prosessen med å søke om å få tildelt personnummer for arbeidsinnvandrere.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:150 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Michael Tetzschner, Siri A. Meling og Per-Kristian Foss om å sikre vekstfremmende arbeidsinnvandring – vedlegges protokollen.

Presidenten: Venstre har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 71 mot 24 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.10.55)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 27 (2010–2011) – om årsmelding 2010 for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten har Robert Eriksson satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) skal lyde:

I

§ 15-13 a Opphør av arbeidsforhold grunnet alder, oppheves.

II

Loven trer i kraft straks.»
 Presidenten antar at Venstre vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 75 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.12.01)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov om folketrygd, lov om Statens pensjonskasse og i enkelte andre pensjonslover (presiseringar mv. i samband med pensjonsreforma)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal § 42 tredje ledd nytt fjerde punktum lyde:

Dersom medlemmet dør før omregningstidspunktet ved 65 eller 67 år, skal pensjonsgrunnlaget ved beregningen av enke- eller enkemannspensjon og barnpensjon etter kapittel 7 omregnes ved at det oppreguleres med lønnsveksten fra fratredelsestidspunktet og fram til virkningstidspunktet for pensjonen.

II

I midlertidig lov 29. juni 1951 nr. 34 om tillegg til lover av 13. desember 1946 om 1) Krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og 2) Krigspensjonering for militærpersoner skal del III nr. 4 lyde:

Fra 1. januar 2011 reguleres krigspensjon under utbetaling i samsvar med lønnsveksten fram til fylte 67 år. Fra fylte 67 år reguleres krigspensjon under utbetaling i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. *Ved første regulering etter fylte 67 år gjelder bestemmelsen i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 42 første ledd andre punktum tilsvarende.* Ved reguleringen benyttes de reguleringsfaktorer Kongen fastsetter etter folketrygdloven § 19-14 åttende ledd. Reguleringen skjer årlig med virkning fra 1. mai.

III

I lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder skal § 3c tredje ledd nytt tredje punktum lyde:

Dersom medlemmet dør før omregningstidspunktet ved 67 år, skal pensjonsgrunnlaget ved beregningen av enke-

eller enkemannspensjon og barnpensjon omregnes ved at det oppreguleres med lønnsveksten fra fratredelsestidspunktet og fram til virkningstidspunktet for pensjonen.

IV

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser blir disse endringane gjorde:

§ 23 nr. 1 andre ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for særtillegg fra folketrygden, for *tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd, for tillegg fastsatt etter §§ 5-4 tredje ledd og 5-8 fjerde ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden*, for ventetillegg fra folketrygden for tilleggspensjon og for den delen av arbeidsavklaringspengene og overgangsstonad etter folketrygdloven kapittel 11 og 15 som overstiger folketrygdens grunnbeløp.

§ 23 nr. 2 femte ledd bokstav b skal lyde:

b. når økningen skyldes poengopptjening i folketrygden etter uttak av *hel* tjenestepensjon for årene da pensjonisten fylte *67 til 75 år*.

§ 24 nr. 1 første ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Basispensjonstillegg etter folketrygdloven § 19-9 tredje ledd, *tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd og tillegg beregnet etter §§ 5-4 tredje ledd og 5-8 fjerde ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden* samordnes som særtillegg, jf. § 23. Samordningsfradragene divideres med det aktuelle forholdstallet som er fastsatt etter folketrygdloven § 19-7, *med unntak av samordningsfradrag for tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd og tillegg beregnet etter §§ 5-4 tredje ledd og 5-8 fjerde ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden.*

V

I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd skal § 57 nr. 1 andre ledd nytt andre punktum lyde:

Ved første regulering etter fylte 67 år gjelder bestemmelsen i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 42 første ledd andre punktum tilsvarende.

VI

I lov 22. juni 1962 nr.12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 39 tredje ledd nytt fjerde punktum lyde:

Dersom medlemmet dør før omregningstidspunktet ved 65 eller 67 år, skal pensjonsgrunnlaget ved beregningen av ektefellepensjon etter kapittel VI og barnpensjon etter kapittel VII omregnes ved at det oppreguleres med lønnsveksten fra fratredelsestidspunktet og fram til virkningstidspunktet for pensjonen.

VII

I lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter skal § 4 c tredje ledd nytt tredje punktum lyde:

Dersom medlemmet dør før omregningstidspunktet ved

67 år, skal pensjonsgrunnlaget ved beregningen av enke- eller enkemannspensjon og barnepensjon omregnes ved at det oppreguleres med lønnsveksten fra fratredelsestidspunktet og fram til virkningstidspunktet for pensjonen.

VIII

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd blir disse endringane gjorde:

§ 2-9 første ledd bokstav b skal lyde:

b) stønad og pensjon etter kapitlene 4 (arbeidsløshet), 6 (grunnstønad og hjelpestønad), 7 (gravferd), 11 (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader), 12 (uførepensjon), 15 (enslig mor eller far), 16 (tidligere familiepleier), 17 (gjenlevende ektefelle), 18 (barnepensjon), 19 (alderspensjon) og 20 (ny alderspensjon), eller

§ 2-13 første ledd skal lyde:

For en person som har bosatt seg i Norge etter 1992, og som mottar en utenlandsk pensjonsytelse som svarer til minstepensjon for enslige, omfatter medlemskapet ytelse etter kapitlene 6, 12, 16, 17, 18, 19 og 20 bare i perioder da vedkommende har pensjongivende inntekt eller mottar pensjon fra folketrygden.

§ 3-1 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Til alderspensjon ytes det pensjonstillegg etter § 19-9, se også § 3-3 første ledd tredje punktum.

§ 3-4 første ledd skal lyde:

Minstepensjonen er minste pensjonsytelse etter folketrygdloven kapittel 12 og 17 for en pensjonist som har full trygdetid (40 år) og mottar ugradert ytelse.

§ 3-4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Minste pensjonsytelse for en alderspensjonist framgår av §§ 19-8 og 20-9.

I § 3-25 første ledd første punktum og § 3-26 femte ledd første punktum skal «eller tidsbegrenset uførestønad» strykast.

§ 3-30 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Vår vedkommende mindre enn 100 prosent arbeidsufør på grunn av yrkesskaden, beregnes en så stor del av alderspensjonen etter særbestemmelsene i første ledd som svarer til den graderte uførepensjonen fastsatt etter § 12-18 andre ledd.

§ 3-30 tredje ledd tredje punktum blir oppheva.

§ 4-4 femte ledd skal lyde:

Når grunnbeløpet blir regulert etter § 1-4, skal endringen i kravet til minsteinntekt først gjelde fra og med den andre påfølgende mandagen etter at det nye grunnbeløpet ble fastsatt.

§ 11-4 fjerde ledd bokstav a skal lyde:

a) mottar ytelse som gjenlevende ektefelle etter kapit-

tel 17 på nivå med *minste pensjonsnivå* etter § 19-8 eller garantipensjon etter § 20-9 beregnet med full trygdetid, eller

§ 12-4 tredje ledd bokstav a skal lyde:

a) mottar ytelse som gjenlevende ektefelle etter kapittel 17 på nivå med *minste pensjonsnivå* etter § 19-8 eller garantipensjon etter § 20-9 beregnet med full trygdetid, eller

§ 12-12 andre ledd tredje punktum blir oppheva. Nogjeldande fjerde punktum blir tredje punktum.

§ 12-18 fjerde ledd blir oppheva.

§ 13-2 andre ledd siste strekpunkt skal lyde:
– alderspensjon står i § 19-20.

§ 19-2 andre ledd skal lyde:

Vilkåret om tre års trygdetid i første ledd gjelder ikke for

- a) *den som ved fylte 67 år hadde rett til uførepensjon ved yrkesskade,*
- b) *den som fyller vilkårene for rett til pensjon i §§ 17-3 og 17-4 og i enten § 17-5 eller § 17-10 og*
- c) *flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.*

§ 20-7 a første ledd første punktum skal lyde:

Den som mottar uførepensjon med tilleggspensjon beregnet på grunnlag av framtidige pensjonspoeng (§§ 3-17, 3-18 og 3-21), får for hvert kalenderår han eller hun har mottatt slik pensjon en pensjonsopptjening på grunnlag av en antatt inntekt.

§ 20-10 nytt sjette ledd skal lyde:

Ved endringer i medlemskap som påvirker pensjonen, skal pensjonen omregnes. Departementet gir forskrifter med nærmere regler om omregning.

§ 21-6 første ledd andre punktum skal lyde:

Skjer det en endring i forhold som har betydning for graderingen av en ytelse til livsopphold etter kapittel 12, 15, 16 eller 17, kan det fattes nytt vedtak bare hvis endringen er vesentlig.

§ 22-10 tredje ledd bokstav i skal lyde:

i) alderspensjon (kapittel 19 og 20)

§ 22-16 andre ledd bokstav b blir oppheva. Dei nogjeldande bokstavane c og d blir nye bokstavar b og c.

§ 22-16 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Trekk kan foretas i ytelse som nevnt i andre ledd, i alderspensjon og i krigspensjon og pensjon etter yrkesskadetrygdloven.

IX

Endringane i avsnitt I til VII trer i kraft straks og har verknad frå 1. januar 2011. Endringa i samordningslova

§ 23 nr. 2 femte ledd bokstav b har likevel verknad frå 1. januar 2010.

Endringane i avsnitt VIII trer i kraft straks. Endringane i folketrygdlova §§ 20-7 a, 21-6 og 22-16 har verknad frå 1. januar 2010. Endringane i folketrygdlova §§ 3-1, 3-4, 3-30, 4-4 og 20-10 har verknad frå 1. januar 2011. Endringane i folketrygdlova §§ 12-18 og 19-2 har verknad frå 1. januar 2012. Uførepensjon til personar over 67 år blir rekna om til alderspensjon med verknad frå 1. januar 2012. Ved denne omrekninga skal forholdstalet 1,005 nyttast for personar fødde i 1944 og forholdstalet 1,000 for personar fødde i 1943. Er uførepensjonisten fødd i 1942 eller tidlegare, skal det ikkje nyttast forholdstal.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Laila Marie Reiertsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig sak knyttet til organisatorisk modell for yrkesskader og forslag til nye yrkesskadersregler, og at en slik sak legges frem innen april 2012. »

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling

Forslagene nr. 2 og 3, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre, som er omdelt på representantenes plasser i salen, er ikke tatt opp og vil derfor ikke bli votert over.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:138 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om endring av regelverket for yrkesskadeforsikring – vedlegges protokollen.

Presidenten: Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 52 mot 47 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.13.58)

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i å sette i kraft skatteavtalen mellom Norge og India, undertegnet i New Delhi 2. februar 2011.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i betalingsystemloven og finansieringsvirksomhetsloven mv. (gjennomføring av EØS-regler som svarer til direktiv 2009/44/EF og direktiv 2009/110/EF)

I

Lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak oppheves.

II

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 1 første ledd annet punktum lyde:

Mottak av midler som nevnt i *finansieringsvirksomhetsloven § 4c-1 første ledd* utgjør ikke innskudd dersom de mottatte beløp umiddelbart byttes mot elektroniske penger utstedt av et e-pengeforetak.

III

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 1-2 første ledd nr. 7 oppheves.

§ 1-3 første ledd ny nr. 7 skal lyde:

7. *e-pengeforetak med tillatelse etter § 4c-2.*

§ 1-4 første ledd ny nr. 6 skal lyde:

6. *e-pengeforetak med tillatelse etter § 4c-2,*

Nåværende nr. 6 blir ny nr. 7.

§ 2a-6 første ledd ny bokstav f skal lyde:

f) *e-pengeforetak*,

Nåværende § 2a-6 første ledd bokstav f og g blir nye bokstav g og h.

§ 3-16 skal lyde:

§ 3-16 *Virksomhetens omfang*

Finansieringsforetak kan bare drive finansieringsvirksomhet og valutavirksomhet samt virksomhet som naturlig henger sammen med dette. *Finansieringsforetak kan også gis tillatelse til å drive virksomhet som betalingsforetak etter § 4b-2 første ledd, eller tillatelse til å drive virksomhet som e-pengeforetak etter § 4c-2. I så fall kan det settes som vilkår at slik virksomhet drives i eget foretak.*

Vedtektene skal ha bestemmelser om hva slags finansieringsvirksomhet, valutavirksomhet, betalingstjenestevirksomhet og e-pengevirksomhet det enkelte foretak skal kunne drive.

Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at et foretak midlertidig driver eller deltar i driften av annen virksomhet i den utstrekning det er nødvendig for å få dekning av krav. Finanstilsynet kan kreve at foretaket opphører med slik virksomhet innen en fastsatt frist.

§ 4b-1 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. foretak som utsteder betalingsmidler i form av elektroniske penger etter reglene i kapittel 4c,

Nytt kapittel 4c skal lyde:

Kapittel 4c. E-pengevirksomhet

§ 4c-1 *Utstedelse av elektroniske penger*

Med elektroniske penger menes en elektronisk lagret pengeverdi, representert ved en fordring på utstederen, som er utstedt etter mottak av midler for å utføre betalingstransaksjoner, og som er anerkjent som betalingsmiddel av andre foretak enn utstederen.

Elektroniske penger kan bare utstedes av foretak som har tillatelse til å drive virksomhet som e-pengeforetak, og institusjoner som nevnt i § 1-4 første ledd nr. 1 og 4. Norges Bank og postgirokontorer kan også utstede elektroniske penger når dette følger av ellers gjeldende lovgivning.

Finansieringsforetak eller betalingsforetak kan gis tillatelse til å drive virksomhet som e-pengeforetak.

E-pengeforetak med hovedsete i annen stat i EØS kan etablere og drive e-pengevirksomhet gjennom filial eller drive grensekryssende virksomhet her i riket uten tillatelse etter denne lov, dersom foretaket har tillatelse til å drive virksomhet i hjemstaten og er undergitt tilsyn fra myndighetene der. Dette gjelder bare virksomhet som foretaket kan drive etter tillatelse i hjemstaten, og som Norge etter EØS-avtalen er forpliktet til å anerkjenne.

§ 4c-2 *Konsesjon til e-pengeforetak*

Tillatelse til å drive virksomhet som e-pengeforetak gir

adgang til å utstede elektroniske penger og, med mindre annet er fastsatt i tillatelsen, til å utføre:

- a) *én eller flere former for betalingsoverføring og andre betalingstjenester som omfattes av finansavtaleloven § 11 første ledd,*
- b) *omsetning av valuta i forbindelse med utstedelse av elektroniske penger og betalingstransaksjoner med utlandet, jf. reglene i kapittel 4a,*
- c) *kredittytting innenfor fastsatte kredittgrenser ved gjennomføringen av oppdrag om betalingsoverføring dersom kreditten ikke ytes av midler mottatt ved utstedelse av elektroniske penger eller betalingsoverføring, og er kortsiktig og skal tilbakebetales senest innen 12 måneder.*

Et e-pengeforetak kan også gis tillatelse etter § 3-3 til å drive virksomhet som finansieringsforetak. I så fall kan det settes som vilkår at slik virksomhet drives i eget foretak.

Et e-pengeforetak har ikke adgang til å motta innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler fra allmennheten. Betalingsmidler som et e-pengeforetak har mottatt fra kunder som betaling for elektroniske penger, skal uten ugrunnet opphold omgjøres til elektroniske penger. E-pengeforetak har ikke adgang til å svare renter av elektroniske penger.

Betalingsmidler som et e-pengeforetak har mottatt ved utstedelse av elektroniske penger, skal plasseres på særskilte konti som betrodde midler uten at foretakets øvrige kreditorer eller andre kan søke dekning i midlene. Det samme gjelder betalingsmidler som e-pengeforetaket mottar fra kunder i forbindelse med utføringen av betalingsoverføring som omfattes av første ledd.

§ 4c-3 *Alminnelige regler, forskrifter mv.*

Reglene i §§ 2-2 til 2-5, § 3-2, § 3-6 samt §§ 3-8 til 3-15 og § 4b-4 gjelder tilsvarende for e-pengeforetak.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om e-pengeforetak, herunder regler om organisering, virksomhet, kapitalkrav, eierforhold, sikring av midler, innløsning av elektroniske penger, bruk av agenter og oppdragstakere, vilkår for tillatelse, tilbakekall av tillatelse, nemndsbehandling av tvister og tilsyn.

Departementet kan i forskrift unnta visse former for e-pengevirksomhet og e-pengeforetak helt eller delvis fra bestemmelser om e-pengeforetak gitt i eller i medhold av lov.

IV

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 35 sjettede ledd tredje punktum lyde:

For elektroniske penger som definert i finansieringsvirksomhetsloven § 4c-1 gjelder likevel første til fjerde ledd med mindre institusjonen ikke kan sperre kontoen eller betalingsinstrumentet.

V

I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1-2 nytt annet ledd skal lyde:

Verdipapiroppgjørssystemene skal ha en operatør som er ansvarlig for etablering og drift, og som er organisert som nevnt i § 2-4 første ledd i denne lov.

§ 1-3 første ledd skal lyde:

Med deltaker menes avregningsentral, oppgjørsbank, sentral motpart, *operatør for annet system* og annen institusjon eller foretak som deltar i et interbanksystem eller verdipapiroppgjørssystem.

§ 1-3 nytt ellefte ledd skal lyde:

Med samvirkende system menes to eller flere system der operatørene har gjort avtale med hverandre om utføring av oppdrag på tvers av systemene. En ordning som er innført mellom samvirkende systemer, utgjør ikke et system.

§ 4-1 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder bare systemer med minst tre deltakere, *i tillegg til operatør, eventuell oppgjørsbank, eventuell sentral motpart og eventuell avregningsentral*, som har avtalt at norsk lovgivning skal anvendes for systemet i samsvar med § 4-3 og som er meldt til EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med § 4-5.

§ 4-2 første ledd skal lyde:

Avtaler om avregning og oppgjør kan gjøres gjeldende etter sitt innhold selv om det innledes insolvensbehandling hos en deltaker *i det aktuelle systemet, i et samvirkende system, eller en systemansvarlig for et samvirkende system som ikke selv er en deltaker*, når oppdraget er lagt inn i systemet før det er innledet insolvensbehandling.

§ 4-2 tredje ledd skal lyde:

Dersom et oppdrag blir lagt inn i systemet etter at det er innledet insolvensbehandling etter første ledd, og oppdraget gjennomføres *i løpet av virkedagen insolvensbehandlingen* innledes, gjelder første ledd tilsvarende dersom *operatøren* kan godtgjøre at operatøren ikke hadde eller burde hatt kunnskap om at insolvensbehandlingen var innledet *på det tidspunktet retten til å tilbakekalle ordren bortfalt. Systemet skal i sine regler fastsette hva som menes med virkedag, og som dekker oppgjør både på dagen og på natten og omfatte alle hendelser i løpet av syklusen til systemet.*

§ 4-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser, herunder unntak fra dekningsloven, om bruk av en deltakers disponible midler til å gjennomføre oppgjør på oppgjørsdagen i forbindelse med innledning av insolvensbehandling hos deltakeren.

§ 4-4 første ledd skal lyde:

Sikkerhet som er stilt overfor *en sentralbank innenfor EØS-området, en operatør, eller en deltaker i interbanksystem eller verdipapiroppgjørssystem*, kan ikke omstøtes etter dekningsloven § 5-7.

§ 4-5 første ledd skal lyde:

Operatøren for interbanksystemer som nevnt i § 4-1 skal gi melding til Norges Bank om hvem som er deltaker i systemet, og om endringer med hensyn til deltakerne. Operatøren for et verdipapiroppgjørssystem som nevnt i § 4-1 skal gi tilsvarende melding til Finanstilsynet.

§ 4-5 annet ledd skal lyde:

Norges Bank skal gi melding til EFTAs overvåkingsorgan om systemer og operatører for systemene som omfattes av kapitlet her, og gi melding om innledning av insolvensbehandling hos en deltaker i et slikt system.

VI

I lov 23. mai 2003 nr. 35 om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester skal § 6 første ledd bokstav h lyde:

h) utstedelse av elektroniske penger av en institusjon som går inn under et unntak *gitt i medhold av finansieringsvirksomhetsloven § 4c-3 tredje ledd*, og

VII

I lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd bokstav c skal lyde:

c) finansiell sikkerhet: *kontante innskudd, finansielle instrumenter og gjeldsfordringer*,

§ 2 første ledd ny bokstav g skal lyde:

g) *gjeldsfordring: pengekrav som oppstår som følge av at en kredittinstitusjon bevilger kreditt i form av et lån til en debitor som ikke er forbruker.*

§ 4 første ledd første punktum skal lyde:

Det kan avtales at sikkerhetshaver skal ha bruksrett til stilt finansiell sikkerhet, *men slik bruksrett kan ikke avtales til gjeldsfordringer.*

VIII

I lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) skal § 7 første ledd bokstav f oppheves.

IX

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 8-1 første ledd nr. 6 oppheves.

Nåværende nr. 7 blir nytt nr. 6.

§ 17-4 nytt åttende ledd skal lyde:

(8) Når Statens innkrevingsentral er pålagt å innkreve gebyr som nevnt i første til fjerde ledd, kan den inndrive kravene ved trekk i lønn og lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inn-

drive kravene ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd.

X

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelser skal tre i kraft til ulik tid.

Verdipapirhandelloven § 17-4 nytt åttende ledd får virkning også ved innføring av gebyr mv. som har forfalt før endringen trer i kraft.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Til denne saken er det satt fram ett forslag, fra Jørund Rytman på vegne av finanskomiteen. Forslaget lyder:

«Vedtaket til lov om verdipapirfond (verdipapirfondloven)

§ 6-7 annet ledd annet punktum skal lyde:

Plasseringer i henhold til § 6-6 annet ledd nr. 1 til 2 kan likevel utgjøre inntil 20 prosent av fondets eien- deler, hvis de finansielle instrumentene er utstedt av ulike selskap i samme konsern.»

Forslaget fra Jørund Rytman på vegne av finansko- miteen er en endring i innstillingen til § 6-7 annet ledd annet punktum. Dette kommer til erstatning for innstil- lingen under samme paragraf. Det voteres derfor over innstillingen og forslaget i samme votering.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v
om verdipapirfond (verdipapirfondloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1 Virkeområde

(1) Loven gjelder verdipapirfond, forvaltningen av verdipapirfond og øvrig virksomhet som drives av forvaltningsselskap etter denne lov.

(2) Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kontinentalsokkelen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 1-2 Definisjoner

(1) I denne lov forstås med:

1. *Verdipapirfond (fond):* selvstendig formuesmasse opp- stått ved kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av per- soner mot utstedelse av andeler i fondet og som for det vesentlige består av finansielle instrumenter og/eller innskudd i kredittinstitusjon.
2. *Forvaltningsselskap:* aksjeselskap eller allmennaksje- selskap med tillatelse etter § 2-1 eller tilsvarende utenlandsk selskap.
3. *Verdipapirfondsforvaltning:* kollektiv portefølje- forvaltning, administrasjon og markedsføring herunder salg, av verdipapirfond.
4. *UCITS:* verdipapirfond som følger reglene i kapittel 6 eller tilsvarende bestemmelser i direktiv 2009/65/EF og som er etablert i en EØS-stat.
5. *Nasjonale fond:* verdipapirfond som følger reglene i kapittel 7.
6. *Spesialfond:* verdipapirfond som følger reglene i §§ 7-2 til 7-7.
7. *Betydelig eierandel:* direkte eller indirekte eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i et forvaltningsselskap, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innfly- telse over forvaltningen av selskapet. Like med aksje- eiers egne aksjer regnes aksjer som eies av aksjeeiers nærstående.
8. *Omsettelige verdipapirer:*
 1. aksjer og andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer,
 2. obligasjoner og andre gjeldsinstrumenter og
 3. alle andre verdipapirer som gir rett til å erverve et- hvert slikt omsettelig verdipapir ved tegning eller ombytting.
9. *Nærstående:*
 1. ektefelle eller en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold,
 2. mindreårige barn til vedkommende selv, samt mindreårige barn til en person som nevnt i bokstav a som vedkommende bor sammen med,
 3. selskap innen samme konsern som vedkommende,
 4. selskap hvor vedkommende selv eller noen som er nevnt i bokstav a, b eller e har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven eller allmennaksjeloven § 1-3 annet ledd eller selskapsloven § 1-2 annet ledd, eller selskap hvor vedkommende selv eller noen som er nevnt i bokstav a, b eller e har eller kontrol- lerer minst 20 prosent av stemmerettighetene eller selskapets kapital, og

5. noen som det må antas at vedkommende har forpliktende samarbeid med når det gjelder å gjøre bruk av rettighetene som eier av et finansielt instrument.
10. *Varig medium*: en innretning som gjør det mulig for en investor å lagre informasjon adressert personlig til vedkommende investor. Informasjonen må være tilgjengelig for fremtidig bruk i et tidsrom som er tilstrekkelig for informasjonens formål, og informasjonen må kunne reproduseres uforandret.

§ 1-3 Forvaltning av verdipapirfond

(1) Verdipapirfond skal forvaltes av et forvaltningsselskap i samsvar med reglene i denne lov. Dette medfører ingen innskrenkning i aksjeselskapers, allmennaksjeselskapers og andre selskapers adgang til utstedelse av egne aksjer og andeler.

§ 1-4 Annen lovgivnings anvendelse

(1) Lov om aksjeselskaper, lov om allmennaksjeselskaper og lov om sameige gjelder ikke for verdipapirfond.

(2) Departementet kan i forskrift fastsette at lov om verdipapirhandel med forskrifter skal gjelde for virksomhet som nevnt i § 2-1 annet og tredje ledd nr. 1.

§ 1-5 Forskriftshjemler

(1) Departementet kan i forskrift fastsette at loven helt eller delvis skal gjelde forvaltning av fond som plasserer sine midler i andre formuesgjenstander enn de som er nevnt i § 1-2 første ledd nr. 1.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om virksomhet som er undergitt denne lov.

(3) Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere regler om godtgjørelsesordninger i forvaltningsselskap for verdipapirfond. Bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-22 gjelder tilsvarende.

Kapittel 2. Forvaltningsselskap

§ 2-1 Krav om tillatelse

(1) Verdipapirfondsforvaltning kan bare drives av aksjeselskap eller allmennaksjeselskap med tillatelse fra Finanstilsynet.

(2) Forvaltningsselskap med tillatelse etter første ledd kan gis tillatelse til å drive aktiv forvaltning av investorers portefølje av finansielle instrumenter på individuell basis og etter investors fullmakt, jf. verdipapirhandelloven § 2-1 første ledd nr. 4.

(3) Forvaltningsselskap med tillatelse etter annet ledd kan gis tillatelse til å yte følgende tilleggstjenester:

1. investeringsrådgivning som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-1 første ledd nr. 5
2. oppbevaring og forvaltning av fondsandeler.

(4) Finanstilsynet kan stille vilkår for tillatelsen. Deres hensynet til andelseierne eller allmenne interesser tilsier det, kan Finanstilsynet i særlige tilfelle stille nye vilkår eller endre gjeldende vilkår for forvaltningsselskapets tillatelse.

§ 2-2 Søknad om tillatelse

(1) Søknad om tillatelse skal inneholde opplysninger

som viser at de lovbestemte krav til forvaltningsselskap er oppfylt.

(2) Søknaden skal inneholde driftsplan med beskrivelse av forvaltningsselskapets organisering, selskapets vedtekter samt fremstilling av selskapets interne rutiner for forhold som nevnt i §§ 2-9, 2-11, 2-12 og 2-13.

(3) Søknaden skal avgjøres snarest mulig og senest seks måneder etter at fullstendig søknad ble mottatt.

§ 2-3 Vilkår for tillatelse

(1) Det er et vilkår for tillatelse at styremedlemmer og ledende ansatte oppfyller kravene tilandel og erfaring som nevnt i § 2-7 første og annet ledd.

(2) Søknad om tillatelse kan avslås hvis aksjeeier med betydelig eierandel i selskapet ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av selskapet.

(3) Forvaltningsselskapet skal ha forretningskontor og hovedkontor i Norge.

(4) Forvaltningsselskapets vedtekter og endringer i disse skal godkjennes av Finanstilsynet.

(5) Tillatelse kan bare gis etter samråd med myndighetene i vedkommende EØS-stat dersom søkeren er:

1. datterforetak av verdipapirforetak, kredittinstitusjon, forvaltningsselskap for verdipapirfond eller forsikringsselskap med tillatelse i annen EØS-stat,
2. datterforetak av et morselskap for foretak som nevnt i nr. 1 med tillatelse i annen EØS-stat, eller
3. kontrollert av de samme fysiske eller juridiske personer som kontrollerer et foretak som nevnt i nr. 1 med tillatelse i en annen medlemsstat.

§ 2-4 Tilknyttet virksomhet som kan drives av forvaltningsselskap

(1) Finanstilsynet kan samtykke i at forvaltningsselskap kan drive virksomhet som har tilknytning til de tjenester selskapet har tillatelse til etter § 2-1.

(2) Departementet kan gi nærmere regler om forvaltningsselskapers adgang til å drive tilknyttet virksomhet.

§ 2-5 Erverv og avhendelse av betydelig eierandel

(1) Erverv av betydelig eierandel i forvaltningsselskap kan bare gjennomføres etter at erververen har sendt Finanstilsynet melding om dette. Det samme gjelder erverv som medfører at eierandelen utgjør eller overstiger 20 prosent, 33 prosent eller 50 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i selskapet.

(2) Finanstilsynet kan nekte slikt erverv dersom aksjeeieren ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av forvaltningsselskapet.

(3) Avhendelse av betydelig eierandel i forvaltningsselskap kan bare gjennomføres etter at avhenderen har sendt Finanstilsynet melding om dette. Det samme gjelder ved avhendelse av eierandel som medfører at eierandelen kommer under 20 prosent, 33 prosent eller 50 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i selskapet.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om erverv og avhendelse av eierandel, herunder regler om meldeplikt for forvaltningsselskapet.

§ 2-6 *Styre og daglig leder*

(1) Forvaltningsselskapets styre skal ha minst fem medlemmer.

(2) Andelseierne i de verdipapirfond som selskapet forvalter, velger minst en tredel av styrets medlemmer. Valgene skjer på valgmøter som innkalles og gjennomføres etter regler som fastsettes i forvaltningsselskapets vedtekter. På valgmøtet justeres stemmeretten slik at andelseiere som eier lik verdi, får likt antall stemmer. Beregningen skal gjøres på grunnlag av andelsverdi etter sist kunngjorte kurs. En andelseier kan stemme ved fullmektig.

(3) De styremedlemmene som ikke velges av andelseierne, velges av forvaltningsselskapets generalforsamling. De styremedlemmene som er valgt av generalforsamlingen, utgjør selskapets styre inntil valg er foretatt på første valgmøte.

(4) For begge grupper styremedlemmer velges minst halvparten så mange varamedlemmer.

(5) Et forvaltningsselskap, skal ha en daglig leder.

§ 2-7 *Krav til tillitsvalgte og ansatte i forvaltningsselskap*

(1) Den som faktisk leder virksomheten i et forvaltningsselskap, skal ha relevant erfaring fra markeder for finansielle instrumenter. I tillegg skal daglig leder og annen person som faktisk leder virksomheten, ha ført en hederligandel og opptrådt i samsvar med god forretningsskikk ved handel med finansielle instrumenter. Styremedlemmer skal oppfylle nødvendige krav til hederligandel og erfaring.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om styremedlemmers og ledende ansattes krav til uavhengighet,andel og erfaring.

(3) Styremedlem som velges av andelseierne, kan ikke være aksjeeier, tillitsvalgt eller ansatt i forvaltningsselskap eller hos depotmottaker.

(4) Forvaltningsselskap skal opplyse Finanstilsynet om skifte av ledende ansatte og styremedlemmer.

(5) Reglene om egenhandel i verdipapirhandelloven kapittel 8 gjelder for tillitsvalgte og ansatte.

(6) Ansatte, tillitsvalgte og personer med bestemmende innflytelse i forvaltningsselskap har taushetsplikt om det de i sin virksomhet får kjennskap til om andres forhold med mindre noe annet er bestemt i lov eller forskrifter. Taushetsplikten omfatter også enhver som utfører oppdrag for forvaltningsselskapet.

§ 2-8 *Ansvarlig kapital*

(1) Et forvaltningsselskap skal ha en ansvarlig kapital som er forsvarlig med hensyn til virksomhetens art og omfang. Den ansvarlige kapitalen skal til enhver tid utgjøre et beløp i norske kroner som minst svarer til 125 000 euro.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler for hva som skal anses som ansvarlig kapital, stille ytterligere krav om ansvarlig kapital, samt gjøre unntak fra kravet til kapital i første ledd.

§ 2-9 *Utkontraktering*

(1) Et forvaltningsselskap kan sette bort utførelsen av

bestemte oppgaver til et annet foretak etter nærmere regler fastsatt ved forskrift av departementet.

(2) Forvaltningsselskapet skal gi melding til Finanstilsynet før avtale om bortsetting av virksomhet settes i verk.

§ 2-10 *Tilknyttede agenter*

(1) Et forvaltningsselskap kan benytte tilknyttede agenter for å markedsføre sine tjenester samt formidle ordre om andeler i verdipapirfond. Slik virksomhet krever ikke tillatelse etter verdipapirhandelloven § 9-1. Bestemmelsene gitt i eller i medhold av verdipapirhandelloven § 10-16 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 2-11 *Organisering av virksomheten*

(1) Et forvaltningsselskap skal, sett hen til de verdipapirfond som forvaltes, innrette sin virksomhet slik at selskapet har:

1. gode administrasjons- og regnskapsrutiner og kontroll- og sikkerhetsordninger,
2. tilfredsstillende interne kontrollmetoder, som blant annet omfatter regler for personlige transaksjoner for selskapets ansatte, og som sikrer at forvaltningsselskapet forvalter verdipapirfondens midler i samsvar med vedtekter for verdipapirfondene og gjeldende regler.

(2) Styret og daglig leder skal utarbeide interne retningslinjer i samsvar med første ledd.

(3) Et forvaltningsselskap skal være organisert på en slik måte at risikoen for interessekonflikt mellom foretaket og dets kunder, mellom to kunder, mellom en kunde og et verdipapirfond eller mellom to verdipapirfond begrenses til et minimum.

(4) Forvaltningsselskap med tillatelse etter § 2-1 annet ledd kan ikke plassere kundens midler i verdipapirfond forvaltet av selskapet, med mindre kunden har gitt skriftlig samtykke til dette.

(5) Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om organisering av forvaltningsselskapets virksomhet.

§ 2-12 *Risikostyring*

(1) Et forvaltningsselskap skal ha systemer for risikostyring som til enhver tid sikrer overvåking og måling av risikoen ved posisjonene og deres bidrag til porteføljens samlede risikoprofil.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om risikostyring.

§ 2-13 *Kundeklager*

(1) Et forvaltningsselskap skal ha interne rutiner for behandling av kundeklager.

(2) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om klagebehandling, herunder at forvaltningsselskap skal være tilknyttet en klageordning.

§ 2-14 *Forvaltningsselskapets kompetanse*

(1) Forvaltningsselskapet treffer alle disposisjoner over fondet.

(2) Forvaltningsselskapet utøver de rettigheter som

knytter seg til de finansielle instrumenter selskapet forvalter.

(3) Stemmerett for verdipapirfondets aksjer kan bare utøves etter fullmakt fra styret. Vedtak om slik fullmakt er bare gyldig så lenge flertallet av styremedlemmene som er valgt av andelseierne, er enig i det.

§ 2-15 God forretningsskikk

(1) Et forvaltningsselskap skal utøve sin virksomhet i samsvar med god forretningsskikk.

(2) Forvaltningsselskapet skal påse at verdipapirfondenes og andelseiernes interesser og markedets integritet ivaretas på beste måte ved at det:

1. opptrer ryddig og korrekt i utøvelsen av sin virksomhet,
2. utviser den nødvendige kompetanse, omhu og interesse i sin opptreden,
3. har og effektivt benytter de ressurser og de framgangsmåter som er nødvendige for å kunne utøve virksomheten på en god måte,
4. bestreber seg på å unngå interessekonflikter ved blant annet å sørge for at andelseiernes og fondenes interesser går foran forvaltningsselskapets, samt at enkelte fond eller andelseiere ikke usaklig tilgodeses på bekostning av andre fond eller andelseiere.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende for selskaps ansatte og tillitsvalgte og for personer og selskap som har slik innflytelse over forvaltningsselskapet som nevnt i aksjeloven og allmennaksjeloven § 1-3 annet ledd eller selskapsloven § 1-2 annet ledd.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til god forretningsskikk.

Kapittel 3. Forvaltningsselskapers grenseoverskridende virksomhet

§ 3-1 Melding om norske forvaltningsselskapers virksomhet i annen EØS-stat

(1) Et forvaltningsselskap som vil utøve virksomhet i annen EØS-stat, skal gi Finanstilsynet melding om dette. Meldingen skal inneholde opplysninger om hvor selskapet vil utøve virksomhet. Meldingen skal også inneholde en virksomhetsplan som beskriver hvilke tjenester som skal ytes, selskapets risikostyringssystemer og hvilke tiltak som vil iverksettes for å kunne foreta utbetalinger til andelseiere, innløse andeler, holde informasjon tilgjengelig og behandle kundeklager.

(2) Melding om etablering av filial skal i tillegg inneholde følgende opplysninger:

1. hvordan filialen skal være organisert,
2. adresse i vertslandet der dokumenter kan innhentes, og
3. navn på ledende ansatte i filialen.

(3) Dersom et forvaltningsselskap skal markedsføre UCITS i en annen EØS-stat uten filialetablering, og verdipapirfondet forvaltes av selskapet, er det tilstrekkelig med melding etter § 9-2.

§ 3-2 Oversendelse av melding til vertslandsmyndighet i annen EØS-stat

(1) Ved melding om utøvelse av virksomhet etter § 3-1 direkte fra forretningssted i Norge skal Finanstilsynet innen én måned etter at meldingen er mottatt, oversende denne til myndigheten i vertslandet. Finanstilsynet skal opplyse om eventuelle erstatningsordninger som har til formål å verne investorer. Finanstilsynet skal gi forvaltningsselskapet melding om oversendelsen som fra dette tidspunkt kan starte virksomhet i vertslandet.

(2) Dersom meldingen omfatter utøvelse av verdipapirfondsforsvaltning, skal Finanstilsynet vedlegge en bekrefteelse på at forvaltningsselskapet har tillatelse til å forvalte UCITS og eventuelle begrensninger i tillatelsen.

(3) Ved melding om etablering av filial i en annen EØS-stat skal Finanstilsynet innen to måneder etter at meldingen er mottatt, oversende denne til myndigheten i vertslandet med opplysninger og eventuell bekrefteelse som nevnt i første og annet ledd. Finanstilsynet skal gi forvaltningsselskapet melding om oversendelsen. Filialen kan starte virksomhet når den får en meddelelse fra myndigheten i vertslandet, eller to måneder etter at meldingen om etablering av filial er oversendt vertslandsmyndigheten.

(4) Melding om etablering av filial skal ikke oversendes hvis Finanstilsynet antar at forvaltningsselskapets administrative organisering eller økonomiske stilling ikke er god nok i forhold til den planlagte virksomheten. Unnlatt oversendelse er enkeltvedtak, og skal begrunnes overfor forvaltningsselskapet innen to måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt alle opplysninger i saken.

(5) Forvaltningsselskapet skal informere Finanstilsynet og myndigheten i vertslandet skriftlig før det gjennomfører endringer i det som tidligere er opplyst. Der det er etablert filial, skal informasjon om endring gis minst én måned før endringen gjennomføres.

(6) Finanstilsynet skal gi melding til myndigheten i vertslandet ved endringer i erstatningsordninger som skal verne filialens kunder og endringer i forvaltningsselskapets tillatelse.

§ 3-3 Forvaltningsselskap etablert i annen EØS-stat – virksomhet i Norge

(1) Utenlandsk forvaltningsselskap som omfattes av EØS-reglene som svarer til rådsdirektiv 2009/65/EF (UCITS-direktivet), kan utøve virksomhet som beskrevet i § 2-1 i Norge direkte fra forretningsstedet i en annen EØS-stat eller gjennom etablering av filial. Foretaket må ha rett til å drive slik virksomhet i hjemlandet.

(2) Innen to måneder etter at Finanstilsynet har mottatt melding fra myndighetene i en annen EØS-stat om etablering av filial, skal Finanstilsynet forberede tilsynet med forvaltningsselskapets virksomhet og opplyse selskapet om reglene for god forretningsskikk som gjelder for virksomheten. Filialen kan starte virksomhet i Norge to måneder etter at Finanstilsynet har mottatt meldingen, eller ved mottak av opplysninger etter første punktum.

(3) Forvaltningsselskapet kan starte virksomhet direkte fra forretningsstedet i en annen EØS-stat når myndigheten i hjemlandet har sendt melding til Finanstilsynet.

(4) Forvaltningsselskapet skal informere Finanstilsynet skriftlig om endring i opplysninger om virksomheten

i Norge før endringen gjennomføres. Endringer i opplysninger om etablering av filial kan ikke gjennomføres før én måned etter at det er gitt informasjon om endring.

(5) For utenlandsk forvaltningsselskap som utøver verdipapirfondforvaltning knyttet til UCITS etablert i Norge, gjelder bestemmelsene i kapittel 4, 5, 6 og 8.

(6) For utenlandsk forvaltningsselskap som utøver virksomhet gjennom etablering av filial, gjelder regler om god forretningsskikk fastsatt i denne lov eller med hjemmel i denne lov.

(7) Dersom utenlandsk forvaltningsselskap skal markedsføre UCITS i Norge uten filialetablering, og verdipapirfondet forvaltes av selskapet, er det tilstrekkelig med melding etter § 9-3.

(8) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om virksomhetsutøvelse og etablering av filial i Norge for forvaltningsselskap fra andre EØS-stater.

§ 3-4 Andre utenlandske forvaltningsselskapers virksomhet i Norge

(1) Finanstilsynet kan gi et utenlandsk forvaltningsselskap som ikke omfattes av § 3-3, tillatelse til å drive virksomhet som beskrevet i § 2-1 i Norge direkte fra forretningsstedet i utlandet eller gjennom etablering av filial. Selskapet må ha rett til å drive slik virksomhet i hjemlandet og være underlagt betryggende tilsyn der.

(2) Selskap som driver virksomhet direkte fra forretningsstedet i hjemlandet, skal ha en representant her i riket med tilstrekkelige fullmakter til å ivareta interessene til investorer i Norge.

(3) Før selskapet starter virksomhet i Norge, skal det være etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom myndigheten i hjemlandet og Finanstilsynet.

(4) Lovens bestemmelser, med unntak av § 2-1 første ledd, § 2-3 første ledd, § 2-6, § 2-7 tredje ledd og § 11-4 annet ledd, gjelder for det utenlandske foretaket. En filial skal ha forretningskontor i Norge.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utenlandske forvaltningsselskapers virksomhetsutøvelse og etablering av filial i Norge.

Kapittel 4. Verdipapirfond

§ 4-1 Tillatelse til etablering av verdipapirfond

(1) Etablering av verdipapirfond krever tillatelse fra Finanstilsynet. Tillatelse gis for hvert enkelt fond. Tillatelse til å etablere UCITS kan gis forvaltningsselskap med tillatelse fra en annen EØS-stat. Denne bestemmelsen gjelder tilsvarende når et forvaltningsselskap med tillatelse fra en annen EØS-stat søker om å overta forvaltningen av et norsk UCITS.

(2) Søknad om tillatelse skal inneholde:

1. fondets vedtekter fastsatt av forvaltningsselskapets styre,
2. avtale med depotmottaker,
3. informasjon om eventuell avtale om utkontraktering.

(3) Det skal gis tillatelse til etablering av verdipapirfond hvis Finanstilsynet godkjenner at forvaltningsselskapet forvalter det aktuelle fondet, og lovens krav til

vedtekter, depotmottaker og eventuell utkontraktering er oppfylt.

(4) Ved søknad fra forvaltningsselskap med tillatelse fra en annen EØS-stat kan Finanstilsynet be den aktuelle myndigheten i forvaltningsselskapets hjemland om klargjøring og informasjon vedrørende den dokumentasjon som er mottatt etter annet ledd, og meldingen etter § 3-3. Forvaltningsselskapet må ha rett til å drive virksomhet i Norge etter bestemmelsene i § 3-3.

(5) Dersom et norsk forvaltningsselskap vil forvalte fond etablert i en annen EØS-stat, skal Finanstilsynet gi myndighetene i fondets hjemland tilsvarende informasjon om og klargjøring av dokumentasjon som nevnt i fjerde ledd senest ti arbeidsdager etter at disse har bedt om det.

(6) Søknad om etablering av verdipapirfond skal avgjøres innen to måneder etter at Finanstilsynet har mottatt fullstendig søknad.

§ 4-2 Skifte av forvaltningsselskap

(1) Finanstilsynet kan gi tillatelse til at et forvaltningsselskap overfører forvaltningen av et verdipapirfond til et annet forvaltningsselskap. Finanstilsynet kan stille vilkår om gjennomføringstidspunkt, og hvordan overføringen skal offentliggjøres. Bestemmelsen i § 4-1 tredje ledd gis tilsvarende anvendelse.

§ 4-3 Retten til å bruke betegnelsen verdipapirfond

(1) Betegnelsen verdipapirfond skal fremgå av fondets navn. Verdipapirfond har enerett til bruk av denne betegnelse i navnet eller ved omtale av sin virksomhet. Hvert fond skal ha et navn som klart skiller det fra andre fond.

§ 4-4 Vedtektenes innhold

- (1) Et verdipapirfond skal ha vedtekter som angir:
1. verdipapirfondets og forvaltningsselskapets navn,
 2. regler for plassering av verdipapirfondets midler etter kapittel 6 og en angivelse av verdipapirfondets risikoprofil,
 3. retningslinjer for utdeling og reinvestering av utbytte et verdipapirfond mottar, om det skal være adgang til utdeling av salgsgevinster og om verdipapirfondet skal utdele utbytte,
 4. grunnlaget for beregningen av forvaltningsgodtgjørelse, samt angivelse av kostnader som nevnt i § 4-6 første ledd som kan kreves dekket av fondet,
 5. opplysning om forvaltningsselskapet skal ha godtgjørelse fra andelseierne, og i så fall hvordan denne godtgjørelsen skal beregnes og fordeles mellom andelseierne,
 6. tegnings- og innløsningsgebyrer,
 7. når fondet er åpent for tegning og innløsning,
 8. regler for eventuell utdeling av midler fra fondet til frivillige organisasjoner, herunder hvem som kan tilgodeses, hvor stor andel av fondets midler som kan deles ut, hvordan utdelingen beregnes, samt betydningen for beregningen av den løpende innløsningsverdien på andelene,
 9. hvorvidt fondet skal ha ulike andelsklasser og hva som kjennetegner de enkelte andelsklassene.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hva vedtekter skal inneholde når et verdipapirfond plasserer midler i derivater.

§ 4-5 Lik rett i fondet – andelsklasser

(1) Hver andel i et verdipapirfond gir lik rett i fondet.

(2) Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at et verdipapirfond kan ha flere andelsklasser etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.

(3) Dersom et verdipapirfond har andelsklasser, skal ikke andelseiere i én andelsklasse tilgodeses på bekostning av andelseiere i en annen andelsklasse. Kostnader som utelukkende kan henføres til én andelsklasse, skal ikke belastes andelseiere i en annen andelsklasse.

(4) Dersom et verdipapirfond har andelsklasser, skal andelseiere i samme andelsklasse likebehandles. Andeler i samme andelsklasse gir lik rett i fondet

§ 4-6 Kostnader

(1) Forvaltningsgodtgjørelsen skal dekke alle kostnader ved verdipapirfondsforvaltningen. Følgende kostnader kan i tillegg dekkes av fondet:

1. transaksjonskostnader ved fondets plasseringer,
2. betaling av eventuelle skatter fondet ilegges,
3. renter på låneopptak som nevnt i § 6-10 og
4. ekstraordinære kostnader som er nødvendige for å ivareta andelseiernes interesser.

(2) For kostnader som nevnt i første ledd nr. 4 gjelder følgende:

1. Forvaltningsselskapets styre må beslutte at kostnaden kan belastes fondet. Et flertall av de andelseiervalgte styremedlemmene må ha stemt for en slik beslutning.
2. Forvaltningsselskapet skal opplyse art og omfang av påløpte og forventede kostnader i årsrapport og halvårsrapport. Departementet kan i forskrift gi regler om informasjon til andelseierne om ekstraordinære kostnader.

(3) Ved et verdipapirfonds plassering i andeler i verdipapirfond forvaltet av samme forvaltningsselskap som det investerende fond, kan det ikke belastes tegnings- eller innløsningsgebyr.

§ 4-7 Utdeling av verdipapirfondets midler

(1) Verdipapirfondets midler kan bare utdeles til andelseierne eller frivillige organisasjoner som har et nasjonalt omfang og som oppfyller vilkårene i skatteloven § 6-50 første ledd og annet ledd annet punktum.

§ 4-8 Beregning og kunngjøring av andelsverdi

(1) Forvaltningsselskapet skal beregne og kunngjøre andelsverdien minst en gang i uken, og oftere dersom vedtektene bestemmer det.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om beregning og kunngjøring av andelsverdi, herunder fastsette krav til hyppigere beregning og kunngjøring.

§ 4-9 Tegning av andeler

(1) Et verdipapirfond skal være åpent for tegning av andeler minst to ganger i måneden.

(2) Tildeling av andeler skal skje til kursen ved første beregning av tegningskurs etter tegningen. Kursen skal kunngjøres.

(3) Ved beregningen av tegningskurs skal markedsverdien av fondets portefølje legges til grunn.

§ 4-10 Andelseierregister – forvalterregistrering

(1) Forvaltningsselskapet skal føre et andelseierregister der andelseierne er angitt med navn, fødselsdato eller foretaksnummer, adresse og nummer på andelene.

(2) Eier flere en andel i fellesskap, skal de oppnevne én enkelt til å opptre som andelseier overfor forvaltningsselskapet.

(3) Andelseierne skal gis melding når andelene er registrert i andelseierregisteret, med mindre andelseieren frasier seg denne retten.

(4) En forvalter kan føres inn i den fortegnelsen som er nevnt i første ledd i stedet for andelseieren etter nærmere regler gitt av departementet i forskrift. En forvalter kan ikke delta i andelseiermøtet uten fullmakt fra den reelle eieren av andelene.

§ 4-11 Virkning av registrering i andelseierregisteret

(1) Eieren av en andel er legitimert til å motta utbytte og delta i valgmøte og andelseiermøte når vedkommende er registrert i andelseierregisteret.

§ 4-12 Innløsning av andeler

(1) Et verdipapirfond skal være åpent for innløsning minst to ganger i måneden.

(2) En andelseier kan kreve innløsning av sine andeler, med mindre annet følger av avtale om innskuddspensjon etter innskuddspensjonsloven eller individuell pensjonsordning etter lov om individuell pensjonsordning. En andelseier som krever innløsning, skal ha sine andeler innløst i kontanter.

(3) Ved særskilt avtale med større andelseiere kan forvaltningsselskapet avgrense det antall andeler som disse kan kreve innløst innen fastsatte tidsrom.

(4) Innløsningen skal skje til andelens verdi ved første beregning av innløsningskursen etter at innløsningskravet er mottatt, med fradrag for innløsningskostnader. Kursen skal kunngjøres. Ved beregning av innløsningskursen skal markedsverdien av fondets portefølje legges til grunn.

(5) Krav om innløsning kan ikke trekkes tilbake uten forvaltningsselskapets samtykke. Dette gjelder likevel ikke innløsningskrav som er fremsatt etter at retten til innløsning er suspendert.

(6) Oppgjør skal gjennomføres snarest mulig og senest to uker etter at kravet om innløsning er fremsatt.

(7) Under stenging av børs eller andre ekstraordinære forhold, samt i særlige tilfeller der det er berettiget ut fra hensynet til andelseiernes interesser, kan forvaltningsselskapet med samtykke fra Finanstilsynet helt eller delvis utsette verdiberegningen og utbetalingen av innløsningskrav.

(8) Dersom andelseiernes eller allmennhetens interesser tilsier det, kan Finanstilsynet pålegge forvaltningsselskapet å suspendere innløsningsretten helt eller delvis.

§ 4-13 *Forbud mot utstedelse og innløsning i visse tilfeller*

(1) Andeler i fondet må ikke utstedes eller innløses etter at forvaltningsselskapet har fattet vedtak om avvikling etter § 5-7, eller etter at tillatelsen er bortfalt eller tilbakekalt etter § 11-5.

§ 4-14 *Endring av vedtekter*

(1) Endringer i verdipapirfondets vedtekter kan bare besluttes dersom flertallet av de andelseiervalgte styremedlemmene i forvaltningsselskapet har stemt for endringen. Dette gjelder ikke der verdipapirfond forvaltes av forvaltningsselskap med tillatelse i en annen EØS-stat.

(2) Beslutning om vedtektsendringer som nevnt i § 4-4 første ledd nr. 2 til 9 må ha samtykke fra andelseiermøtet etter reglene i § 4-17.

(3) Endringer i vedtektene skal godkjennes av Finanstilsynet. Ved søknad om vedtektsendring skal styreprotokollen vedlegges. Ved endringer som nevnt i annet ledd skal det også vedlegges innkalling til andelseiermøte, informasjon til andelseierne og referat fra andelseiermøtet.

(4) Vedtektsendringene skal godkjennes dersom lovens krav til innhold i vedtekter og prosedyrene for vedtektsendringer er oppfylt.

(5) Vedtektsendringene kan ikke gjennomføres før de er offentliggjort.

(6) Andelseierne har rett til gebyrfri innløsning av sine andeler ved endringer som nevnt i annet ledd. For vedtektsendring som nevnt i § 4-4 første ledd nr. 9, gjelder retten til gebyrfri innløsning kun de andelseiere som berøres av endringen. Retten gjelder til fem arbeidsdager før vedtektsendringene gjennomføres.

§ 4-15 *Informasjon til andelseierne ved vedtektsendring*

(1) Ved godkjenning av vedtektsendringer i andelseiermøte skal innkallingen til andelseiermøte inneholde informasjon som gjør andelseierne i stand til å foreta en velfundert vurdering av forslaget.

(2) Informasjonen skal minst omfatte:

1. redegjørelse for hva vedtektsendringen går ut på,
2. begrunnelse for vedtektsendringen og hvorfor endringen anses å være i andelseierens interesse,
3. konsekvenser for andelseierne, herunder endringer i forventet avkastning og risiko,
4. opplysninger om retten til gebyrfri innløsning, herunder frist for å kreve gebyrfri innløsning.
5. forventet tidspunkt for gjennomføring av vedtektsendringen.

§ 4-16 *Andelseiernes rådighet og ansvar*

(1) Hver andelseier har en ideell part i verdipapirfondet som svarer til vedkommendes andel av samlede utstedte fondsandeler.

(2) Andelseiere kan ikke kreve deling eller avvikling av verdipapirfondet.

(3) Utover andelsinnskuddet er andelseierne ikke ansvarlig for fondets forpliktelser.

(4) Andelseiere plikter ikke å gjøre ytterligere innskudd i fondet.

§ 4-17 *Andelseiermøte*

(1) Andelseiermøtet skal:

1. samtykke til vedtektsendringer som nevnt i § 4-14 annet ledd, og
2. samtykke til beslutning om fusjon, jf. § 5-5.

(2) På andelseiermøtet gir hver andel én stemme. I verdipapirfond med ulike andelsklasser justeres stemmeretten slik at andelseiere som eier lik verdi, får likt antall stemmer. Beregningen skal gjøres på grunnlag av andelsverdi etter sist kunngjorte kurs. Beslutning om vedtektsendring som nevnt i § 4-14 annet ledd som utelukkende har betydning for andelseiere i enkelte andelsklasser, skal tas av andelseiere i den eller de berørte andelsklassene.

(3) Minst 75 prosent av representerte andeler i andelseiermøtet må stemme for beslutning som nevnt i første ledd.

(4) Andelseiermøtet innkalles av forvaltningsselskapets styre med minst to ukers frist.

(5) En andelseier har rett til å få drøftet spørsmål som meldes skriftlig til styret innen én uke før andelseiermøtet holdes. Andelseiermøtet kan ikke treffe vedtak som binder fondet eller forvaltningsselskapet.

(6) Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om innkalling og gjennomføring av andelseiermøte. Finanstilsynet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravet om andelseiermøte i første ledd nr. 1.

Kapittel 5. Fusjon og avvikling av verdipapirfond

§ 5-1 *Fusjon av verdipapirfond*

(1) Fusjon av verdipapirfond gjennomføres ved:

1. at alle rettigheter og forpliktelser i ett eller flere overdragende fond overføres til et eksisterende overtakende fond, andelseiere i overdragende fond får andeler i overtakende fond og ved at overdragende fond oppløses, eller
2. at alle rettigheter og forpliktelser i to eller flere overdragende fond overføres til et nyetablert overtakende fond, andelseiere i de overdragende fondene får andeler i overtakende fond og ved at de overdragende fondene oppløses.

(2) Andelseierne i overdragende fond kan i begge tilfeller gis inntil 10 prosent av andelsverdien i kontanter.

§ 5-2 *Tillatelse til fusjon av verdipapirfond*

(1) Fusjon av verdipapirfond krever tillatelse fra Finanstilsynet. Forvaltningsselskap for overdragende fond skal søke om tillatelse til fusjon.

(2) Søknad om tillatelse skal vedlegges:

1. utkast til fusjonsavtale,
2. bekreftelse fra depotmottakere som nevnt i § 5-3 tredje ledd,
3. utkast til informasjon som skal sendes andelseierne, jf. § 5-4,
4. prospekt og nøkkelinformasjon for overtakende fond dersom det er etablert i en annen EØS-stat,

5. dokumentasjon på at det er inngått avtale med depotmottaker eller revisor om utarbeidelse av bekreftelse etter at fusjonen er gjennomført, jf. § 5-6.

(3) Hvis Finanstilsynet mener søknaden er ufullstendig, skal Finanstilsynet sende melding om dette til forvaltningsselskapet innen ti virkedager etter at søknaden er mottatt.

(4) Finanstilsynet kan kreve endringer i informasjonen som skal sendes andelseierne, hvis den ikke oppfyller kravene i § 5-4.

(5) Ved grensekryssende fusjon der norsk UCITS er overdragende fond, skal Finanstilsynet oversende dokumentasjon som nevnt i annet ledd til tilsynsmyndigheten i overtakende UCITS hjemland.

(6) Søknaden skal behandles innen 20 arbeidsdager etter at fullstendig søknad er mottatt. Tillatelse skal gis hvis:

1. bestemmelsene i §§ 5-1 til 5-3 og § 5-6 er fulgt,
2. overtakende UCITS kan markedsføres i de samme land som overdragende UCITS, og
3. myndighetene i overdragende og overtakende fonds hjemland mener informasjonen som skal sendes andelseierne, tilfredsstillende kravene i § 5-4.

(7) Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke ved grensekryssende fusjoner hvor norsk UCITS er overtakende fond. Tillatelse til slike fusjoner gis av tilsynsmyndigheten i overdragende UCITS hjemland. Finanstilsynet kan be om endringer i informasjonen til andelseierne i det norske fondet innen 15 arbeidsdager etter at utkast til slik informasjon er mottatt.

§ 5-3 *Krav til fusjonsavtale mv.*

(1) En fusjonsavtale skal behandles av styrene i forvaltningsselskapet til overdragende og overtakende fond. Flertallet av styremedlemmer som er valgt av andelseierne, må stemme for fusjon. Dette gjelder likevel ikke der verdipapirfond forvaltes av forvaltningsselskap med tillatelse i en annen EØS-stat.

(2) Fusjonsavtalen skal inneholde:

1. identifikasjon av type fusjon og fond,
2. begrunnelse for fusjon,
3. forventet virkning for andelseiere i de fusjonerende fondene,
4. prinsipper for verdsettelse av fondenes eiendeler og eventuelle forpliktelser,
5. metode for beregning av bytteforholdet,
6. planlagt gjennomføringsdato,
7. prinsipper for overdragelse av eiendeler og bytte av andeler,
8. eventuelle vedtekter for det nyetablerte overtakende fondet.

(3) Depotmottakerne for overdragende og overtakende fond skal bekrefte at opplysninger som nevnt i første ledd nr. 1, 6 og 7 oppfyller kravene i loven og fondets vedtekter.

§ 5-4 *Informasjon til andelseiere ved fusjon*

(1) Informasjon om fusjonsplaner skal gis andelseierne i overdragende og overtakende fond etter at det er gitt til-

latelse til fusjon og minst 30 dager før rettighetene som beskrevet i § 5-5 annet ledd utløper.

(2) Informasjonen skal gjøre andelseierne i stand til å foreta en velfundert vurdering av fusjonen, herunder utøvelse av stemmerett på andelseiermøte og rettigheter som beskrevet i § 5-5 annet ledd. Informasjonen skal omfatte følgende:

1. begrunnelse for fusjon,
2. konsekvenser for andelseierne, herunder endringer i investeringsstrategi, kostnader, forventet avkastning, periodisk rapportering, mulig resultatsvikt, og hvis aktuelt, en tydelig advarsel om fusjonen kan medføre endringer i andelseiernes skattemessige behandling,
3. beskrivelse av andelseierens rettigheter i forbindelse med fusjonen, herunder retten til å motta supplerende opplysninger, retten til å motta kopi av bekreftelse som nevnt i § 5-6, rettighetene beskrevet i § 5-5 annet ledd samt fristen for disse,
4. relevante prosedyrebestemmelser og planlagt gjennomføringsdato,
5. nøkkelinformasjon for overtakende fond.

(3) Hvis et av fondene har meldt markedsføring i en annen EØS-stat, skal informasjonen også gis på det aktuelle landets språk eller annet språk godkjent av myndighetene i dette landet.

(4) Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om informasjon til andelseiere, herunder hvordan informasjon skal gis.

§ 5-5 *Gjennomføring av fusjon*

(1) Fusjon kan gjennomføres når det er gitt tillatelse etter § 5-2 og andelseiermøtet i overdragende og overtakende fond har samtykket til fusjon, jf. § 4-17.

(2) Andelseierne i overtakende og overdragende fond har rett til gebyrfri innløsning av sine andeler eller til å bytte sine andeler i fondet som skal fusjoneres, med andeler i et eventuelt annet fond med tilsvarende investeringsmandat som forvaltes av samme forvaltningsselskap. Innløsnings- og bytteretten gjelder til fem arbeidsdager før gjennomføringsdatoen for fusjonen.

(3) Administrative kostnader ved fusjonen kan ikke belastes fondet eller andelseierne.

(4) Finanstilsynet kan gjøre unntak fra plasseringsreglene i kapittel 6 i inntil seks måneder etter gjennomføringen.

(5) Gjennomføring av fusjonen skal offentliggjøres. Offentliggjøring kan ikke skje før en depotmottaker eller uavhengig godkjent revisor har gitt bekreftelse på gjennomføring etter § 5-6. Etter offentliggjøring av gjennomføringen kan det ikke reises påstand om at fusjonen er ugyldig. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om offentliggjøring.

§ 5-6 *Bekreftelse på gjennomføring*

(1) Forvaltningsselskapet for overtakende fond skal påse at en depotmottaker eller uavhengig godkjent revisor bekrefter følgende etter at fusjonen er gjennomført:

1. at fusjonen er gjennomført i tråd med de prinsippene som er fastsatt i fusjonsavtalen for verdsettelse av fon-

denes eiendeler og eventuelle forpliktelser, jf. § 5-3 første ledd nr. 4,

2. eventuell kontantbetaling per andel, jf. § 5-1 annet ledd, og
3. metoden for beregning av bytteforholdet og at det faktiske bytteforholdet er fastsatt i henhold til den metode for beregning av bytteforholdet som fusjonsavtalen fastsetter, jf. § 5-3 første ledd nr. 5.

(2) Revisor for det overdragende og det overtakende fondet skal regnes som uavhengig etter første ledd.

(3) Bekreftelsen skal være tilgjengelig for andelseiere og tilsynsmyndigheter.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om bekreftelse som nevnt i første ledd, herunder at bekreftelsen skal omfatte flere forhold.

§ 5-7 Avvikling av verdipapirfond

(1) Avvikling av et verdipapirfond krever tillatelse fra Finanstilsynet. Søknad om tillatelse til avvikling skal begrunnes. Det kan settes vilkår for tillatelsen som utfyller eller supplerer bestemmelsene i denne paragraf.

(2) Alle andelseiere skal gis informasjon om avviklingen etter at Finanstilsynet har gitt tillatelse. Informasjonen skal minst omfatte følgende:

1. begrunnelse for avviklingen,
2. konsekvenser for andelseierne,
3. kostnader,
4. planlagt dato for når avviklingen skal være gjennomført, herunder tidspunkt for når andelseierne skal få utbetalt verdien av sine andeler.

(3) Fondet og andelseierne skal ikke belastes kostnader i forbindelse med avviklingen.

(4) Forvaltningsselskapet skal sørge for at det utarbeides et avviklingsoppgjør for fondet, og at dette revideres.

(5) Forvaltningsselskapet skal påse at en uavhengig godkjent revisor, etter at avviklingen er gjennomført, bekrefter at fondet og andelseierne ikke er belastet kostnader i forbindelse med avviklingen. Fondets revisor skal regnes som uavhengig etter første punktum. Revisors bekreftelse skal være tilgjengelig for andelseiere og tilsynsmyndigheter.

(6) I tilfeller der et verdipapirfond overfører netto eiendeler til annet eksisterende eller nyetablert fond og skal avvikles på det tidspunkt gjenstående forpliktelser er dekket, gjelder bestemmelsene i §§ 5-2 til 5-6 tilsvarende.

(7) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan avvikling skal skje.

Kapittel 6. Plassering av verdipapirfondets midler

I. Generelle bestemmelser

§ 6-1 Generelt om investeringsområde

(1) Et verdipapirfonds midler kan etter nærmere bestemmelser i dette kapitlet plasseres som innskudd i kredittinstitusjon og i følgende finansielle instrumenter:

1. omsettelige verdipapirer som angitt i § 1-2 første ledd nr. 8,
2. verdipapirfondsandeler,
3. pengemarkedsinstrumenter,

4. derivater etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.

(2) Et verdipapirfond kan, uavhengig av investeringsalternativene i denne paragraf, besitte likvide midler.

(3) Departementet kan gi nærmere regler om plassering i finansielle instrumenter.

§ 6-2 Verdipapirfondsandeler

(1) Verdipapirfondets midler kan plasseres i verdipapirfondsandeler forutsatt at verdipapirfondet det plasseres i, etter sine vedtekter maksimalt kan investere 10 prosent av fondets eiendeler i verdipapirfondsandeler.

(2) Plasseringer i verdipapirfond som ikke er UCITS, kan samlet utgjøre inntil 30 prosent av fondets eiendeler hvis følgende betingelser er oppfylt:

1. verdipapirfondet og forvaltningen av det er underlagt betryggende tilsyn i hjemlandet, og det er etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i hjemlandet og Finanstilsynet,
2. andelseiernes interesser er beskyttet minst på linje med andelseiere i UCITS,
3. det rapporteres to ganger årlig om aktivitetene i de verdipapirfondene det investeres i.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om plassering i verdipapirfond som er etablert i land utenfor EØS-området.

§ 6-3 Pengemarkedsinstrumenter

(1) Verdipapirfondets midler kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som normalt handles på pengemarkedet, er likvide og kan verdifastsettes til enhver tid.

§ 6-4 Innskudd i kredittinstitusjon

(1) Verdipapirfondets midler kan plasseres som innskudd i kredittinstitusjon dersom:

1. innskuddet kan kreves tilbakebetalt innen en frist på maksimalt 12 måneder, og
2. kredittinstitusjonen har sitt vedtektsfestede hjemsted i en EØS-stat, eller kredittinstitusjonen har sitt vedtektsfestede hjemsted i et tredjeland og er underlagt betryggende tilsyn.

§ 6-5 Krav til likviditet

(1) Verdipapirfondets midler kan plasseres i finansielle instrumenter som:

1. er opptatt til offisiell notering eller omsettes på et regulert marked i en EØS-stat, herunder et norsk regulert marked, som definert i direktiv 2004/39/EF art. 4 (1) nr. 14 og børsloven § 3 første ledd,
2. omsettes på et annet regulert marked i en EØS-stat som fungerer regelmessig og er åpent for allmennheten,
3. er opptatt til offisiell notering på børs i et land utenfor EØS-området eller som omsettes i slikt land på et annet regulert marked som fungerer regelmessig og er åpent for allmennheten, dersom børs og marked er angitt i verdipapirfondets vedtekter, eller
4. er nytstedte dersom et vilkår for utstedelse er at det søkes om opptak til handel på børs eller marked som

nevnt i nr. 1 til 3. Opptak til handel må skje senest ett år etter tegningsfristens utløp.

(2) Verdipapirfondets midler kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som omsettes på annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 3 dersom utstedelsen eller utstederen av instrumentet er regulert med det formål å beskytte investorer og sparemidler, og instrumentene er:

1. utstedt eller garantert av en EØS-stat, en EØS-stats regionale eller lokale offentlige myndigheter, sentralbank i en EØS-stat, Den europeiske sentralbank, Den europeiske union, Den europeiske investeringsbank, et tredjeland, delstat i en forbundsstat eller av offentlig internasjonal organisasjon der EØS-stater deltar,
2. utstedt av et selskap, hvis verdipapirer omsettes på regulerte markeder nevnt i første ledd nr. 1 til 3,
3. utstedt eller garantert av en institusjon som er underlagt tilsyn i henhold til EØS-regler, eller som er underlagt annet betryggende tilsyn, eller
4. utstedt av en annen emittent etter godkjenning av tilsynsmyndigheten i henhold til EØS-regler som svarer til direktiv 2009/65/EF art. 50 (1) bokstav h fjerde strekpunkt.

(3) Inntil ti prosent av et verdipapirfonds midler kan plasseres i andre finansielle instrumenter enn de som er nevnt i første og annet ledd.

(4) Første til tredje ledd er ikke til hinder for at et verdipapirfonds midler kan plasseres i verdipapirfondsandeler.

(5) Verdipapirfondets midler kan plasseres i derivater som omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 4 etter forskrift fastsatt av departementet.

§ 6-6 Plasseringsbegrensninger – fondets midler

(1) Verdipapirfondets beholdning av finansielle instrumenter skal ha en sammensetning som gir en hensiktsmessig spredning av risikoen for tap.

(2) Verdipapirfondets plasseringer i finansielle instrumenter kan overfor samme utsteder ikke overstige:

1. 5 prosent av fondets eiendeler,
2. 10 prosent av fondets eiendeler dersom den samlede verdi av slike plasseringer som nevnt i dette punkt ikke overstiger 40 prosent av fondets eiendeler,
3. 35 prosent av fondets eiendeler der omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter er utstedt eller garantert av en EØS-stat, en EØS-stats lokale offentlige myndigheter, et tredjeland eller av en offentlig internasjonal organisasjon der EØS-stat deltar, eller
4. 25 prosent av fondets eiendeler der de finansielle instrumentene er obligasjoner med fortrinnsrett etter finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt IV eller tilsvarende utenlandske obligasjoner utstedt av foretak hjemmehørende i en EØS-stat. Dersom fondet plasserer mer enn 5 prosent av sine eiendeler i obligasjoner som nevnt i foregående punktum, utstedt av samme foretak, kan samlet plassering i slike obligasjoner ikke overstige 80 prosent av fondets midler.

(3) Verdipapirfondets plasseringer i verdipapirfondsandeler tilhørende ett verdipapirfond kan ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler.

(4) Alternativt kan et verdipapirfonds plasseringer i

innskudd hos én kredittinstitusjon ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler.

§ 6-7 Unntak og presiseringer – plasseringsbegrensninger

(1) Et verdipapirfond kan, innenfor 20 prosent av fondets eiendeler, anvende følgende plasseringsbegrensninger samtidig overfor samme utsteder:

1. § 6-6 annet ledd nr. 1 eller 2,
2. § 6-6 fjerde ledd om innskudd i kredittinstitusjon og
3. regler fastsatt i forskrift om motpartsrisiko ved unoterte derivater.

(2) Selskap innenfor samme konsern, som definert i regnskapsloven § 1-3 eller i overensstemmelse med anerkjente internasjonale regnskapsregler, anses for å være samme utsteder for så vidt gjelder plasseringsgrensene i denne paragraf, §§ 6-6 og 6-8. Plasseringer i henhold til § 6-6 annet ledd nr. 1 til 4 kan samlet ikke overstige 20 prosent av fondets eiendeler, hvis de finansielle instrumentene er utstedt av ulike selskap i samme konsern.

(3) Etter tillatelse fra Finanstilsynet kan inntil 100 prosent av et verdipapirfonds eiendeler plasseres i omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter som nevnt i § 6-6 annet ledd nr. 3. Slik tillatelse kan bare gis dersom Finanstilsynet anser at andelseierne gis beskyttelse tilsvarende den beskyttelse andelseiere har ved investeringer i verdipapirfond som plasserer et fonds midler i henhold til § 6-6 annet ledd nr. 3. Følgende vilkår må være oppfylt for at det kan gis slik tillatelse:

1. Verdipapirfondets plasseringer må omfatte minst seks ulike utstedelser, og plasseringer fra én og samme utstedelse må ikke overstige 30 prosent av verdipapirfondets samlede eiendeler.
2. I verdipapirfondets vedtekter, prospekt og salgsmateriale skal det inntas opplysning om at verdipapirfondet har tillatelse som omhandlet i dette ledd. Det skal i tillegg angis hvilke land, lokale offentlige myndigheter eller internasjonale offentlige organisasjoner som har utstedt eller garantert de omsettelige verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene.

(4) Plasseringsbegrensningene i § 6-6 annet ledd, § 6-8 og tredje ledd i paragrafen her gjelder ikke tegning i emisjoner i henhold til fortrinnsrett for finansielle instrumenter som verdipapirfondet eier.

§ 6-8 Unntak fra plasseringsbegrensninger for indeksfond

(1) Et verdipapirfonds plasseringer i aksjer og obligasjoner utstedt av samme utsteder kan utgjøre inntil 20 prosent av fondets eiendeler når følgende betingelser er oppfylt:

1. det fremgår av fondets vedtekter at investeringene skal etterligne sammensetningen av en bestemt aksje- eller obligasjonsindeks,
2. indeksens sammensetning er tilstrekkelig diversifisert,
3. indeksen representerer et relevant sammenligningsgrunnlag for det marked som indeksen refererer til,
4. indeksen offentliggjøres på en tilfredsstillende måte.

(2) Den fastsatte grensen i første ledd kan forhøyes til 35 prosent fra en utsteder når det er nødvendig av hensyn til spesielle markedsforhold.

§ 6-9 Plasseringsbegrensninger – eierandel hos utsteder

(1) Verdipapirfondets plasseringer kan ikke overstige:

1. 10 prosent av aksjekapitalen eller den stemmeberettigede kapital i ett selskap,
2. 10 prosent av obligasjonene eller 10 prosent av pengemarkedsinstrumentene fra samme utsteder med mindre obligasjonene eller pengemarkedsinstrumentene er utstedt eller garantert av en EØS-stat, en EØS-stats lokale offentlige myndigheter, et tredjeland eller av offentlig internasjonal organisasjon der EØS-stater deltar,
3. 25 prosent av andelene i ett verdipapirfond.

(2) Verdipapirfond som forvaltes av samme forvaltningsselskap, må ikke samlet eie en så stor andel av den stemmeberettigede kapital i ett selskap at forvaltningsselskapet kan utøve vesentlig innflytelse over forvaltningen av selskapet.

§ 6-10 Opptak av lån

(1) Forvaltningsselskapet kan ikke oppta lån på vegne av et verdipapirfond, pådra fondet kausjons- eller garantipliktelser eller stille verdipapirfondets midler som sikkerhet. Forvaltningsselskapet kan ikke selge finansielle instrumenter fondet ikke eier, med mindre departementet gir nærmere regler om dette i forskrift.

(2) Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet opptar kortsiktige lån for inntil ti prosent av fondets eiendeler og stiller fondets midler som sikkerhet for oppfyllelse av derivatkontrakter.

(3) Departementet kan gi nærmere regler om sikkerhetsstillelse etter annet ledd.

§ 6-11 Utlån av finansielle instrumenter

(1) Forvaltningsselskapet kan på vegne av verdipapirfondet låne ut verdipapirfonds finansielle instrumenter. Utlån av finansielle instrumenter kan bare skje gjennom medvirkning av verdipapirforetak eller oppgjørssentral.

(2) Departementet kan gi nærmere regler om utlån av finansielle instrumenter.

II. Fond i ett fond

§ 6-12 Fond i ett fond

(1) Et UCITS (tilføringsfond) kan, uavhengig av § 6-9 første ledd nr. 3, gis tillatelse av Finanstilsynet til å plassere minst 85 prosent av sine eiendeler i andeler i et annet UCITS (mottakerfond) etablert i en EØS-stat. Eventuelle resterende midler skal plasseres i:

1. likvide midler, eller
2. finansielle derivater for sikringsformål, etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.

(2) Departementet kan fastsette nærmere regler om tilføringsfondets plasseringer.

§ 6-13 Søknad

(1) Søknad om tillatelse etter § 6-12 skal vedlegges:

1. vedtekter, nøkkelinformasjon og prospekt for begge fond,
2. avtalen mellom fondene eller interne forretningsregler,
3. avtalen mellom fondenes depotmottakere og fondenes revisorer,
4. informasjon ved omgjøring til et tilføringsfond og bytte til nytt mottakerfond.

(2) Hvis mottakerfondet er etablert i en annen EØS-stat, skal søknaden vedlegges bekreftelse fra myndighetene i den aktuelle staten på at mottakerfondet oppfyller regler i sitt hjemland tilsvarende § 6-15 første ledd nr. 2 og 3.

(3) Tillatelse skal gis innen 15 arbeidsdager etter at komplett søknad er mottatt. Tillatelse skal bare gis der kravene i §§ 6-12 til 6-21 til tilføringsfond, dets depotmottaker og revisor samt mottakerfond er oppfylt.

§ 6-14 Konvertering til tilføringsfond og bytte av mottakerfond

(1) Dersom et verdipapirfond konverteres til et tilføringsfond, eller et tilføringsfond bytter mottakerfond, skal andelseierne ha rett til gebyrfri innløsning av sine andeler. Senest 30 dager før endringen gjennomføres skal andelseierne gis opplysninger om:

1. myndighetenes godkjenning av at fondet kan investere i slikt mottakerfond,
2. nøkkelinformasjon for tilførings- og mottakerfondet,
3. tidspunkt for når investeringer i mottakerfondet starter, eller når investeringen vil overstige grensen angitt i § 6-6 tredje ledd,
4. retten til gebyrfri innløsning innen 30 dager.

(2) Informasjonen som nevnt i første ledd skal gis på det offisielle språket i de EØS-stater hvor fondet markedsføres, eller annet språk godkjent av myndighetene i vertslandet.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan informasjonen til andelseierne skal gis. Departementet kan også gi nærmere regler for verdsetting og revisjon samt depotmottakers oppgaver i tilfeller der tilføringsfondet overfører hele eller deler av sin portefølje til mottakerfondet mot utstedelse av andeler.

§ 6-15 Mottakerfond

(1) Som mottakerfond regnes UCITS som:

1. har minst én andelseier som er tilføringsfond,
2. ikke selv er tilføringsfond, og
3. ikke eier andeler i et tilføringsfond.

(2) Dersom et mottakerfond har minst to andelseiere som er tilføringsfond, er mottakerfondet unntatt fra kravet i § 1-2 første ledd om at verdipapirfond skal motta kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av personer. Et mottakerfond som bare har ett eller flere tilføringsfond som andelseier i en annen EØS-stat, er unntatt fra kravet i § 9-2 om å melde markedsføring av verdipapirfond.

(3) Mottakerfondet kan ikke kreve tegnings- eller innløsningsgebyr fra tilføringsfondet.

(4) Mottakerfondet skal informere Finanstilsynet om hvilke tilføringsfond som investerer i fondet.

(5) Mottakerfondet skal påse at informasjon som tilfø-

ringsfondet, dets forvaltningsselskap, offentlige myndigheter og depotmottaker og revisor til tilføringsfondet har krav på, er tilgjengelig i rett tid.

§ 6-16 *Tilføringsfond*

(1) Tilføringsfondet skal overvåke virksomheten i mottakerfondet basert på informasjon mottatt fra forvaltningsselskapet til mottakerfondet, depotmottaker og revisor.

(2) Investorer har fra tilføringsfondet rett til vederlagsfri kopi av mottakerfondets prospekt, årsrapport og halvårsrapport.

(3) Tilføringsfondet skal gi sin depotmottaker den informasjon om mottakerfondet som er nødvendig for at depotmottaker kan oppfylle sine forpliktelser.

(4) All godtgjørelse som mottas fra mottakerfondet, skal tilføres tilføringsfondet.

(5) Tilføringsfondet skal oversende mottakerfondets prospekt, nøkkelinformasjon og års- og halvårsrapport til Finanstilsynet når mottakerfondet er etablert i en annen EØS-stat.

§ 6-17 *Prospekt og rapporter mv. for tilføringsfond*

(1) Prospekt for tilføringsfond skal i tillegg til opplysninger som nevnt i § 8-2, inneholde opplysninger som fastsatt av departementet i forskrift.

(2) I årsrapport for tilføringsfondet skal det opplyses om samlede kostnader og godtgjørelser i tilførings- og mottakerfond. I års- og halvårsrapport for tilføringsfondet skal det fremgå hvor tilsvarende rapporter for mottakerfondet kan innhentes.

(3) I salgsmateriale for tilføringsfondet skal det fremgå at fondet plasserer sine midler i et mottakerfond.

§ 6-18 *Forholdet mellom tilførings- og mottakerfond*

(1) Mottakerfondet plikter å gi tilføringsfondet dokumenter og informasjon som er nødvendig for at tilføringsfondet kan oppfylle pliktene etter denne loven med forskrifter. Tilføringsfondet skal ha avtale med mottakerfondet som sikrer dette. Avtalen skal gjelde fra det tidspunkt tilføringsfondets investering i mottakerfondet vil overstige grensen angitt i § 6-6 tredje ledd.

(2) Der fondene er forvaltet av samme selskap, kan avtalen erstattes av interne rutiner.

(3) Fondene skal gjennom hensiktsmessige tiltak koordinere tidspunkt for beregning og offentliggjøring av andelsverdi.

(4) Tilføringsfondet kan midlertidig suspendere innløsningsretten eller stoppe utstedelse av andeler i samme grad som mottakerfondet gjør dette. Vilkårene i § 4-12 syvende ledd gjelder ikke i et slikt tilfelle.

(6) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om avtalen, interne forretningsregler og koordinerings tiltak etter tredje ledd.

§ 6-19 *Revisor*

(1) Hvis fondene ikke har samme revisor, skal revisorene inngå avtale om utveksling av informasjon for å sikre at de begge kan oppfylle sine forpliktelser, herunder samordning av revisjonsberetninger etter annet og tredje

ledd. Avtalen skal gjelde fra det tidspunkt tilføringsfondet foretar investeringer i mottakerfondet.

(2) Revisor skal i revisjonsberetningen for tilføringsfondet ta i betraktning revisjonsberetningen for mottakerfondet. Hvis fondene har ulikt regnskapsår, skal mottakerfondets revisor utarbeide en ad hoc rapport på balansedagen for tilføringsfondet.

(3) Revisjonsberetningen for tilføringsfondet skal omtale uregelmessigheter som er tatt opp i revisjonsberetningen for mottakerfondet, og tilføringsfondets revisor skal uttale seg om betydningen av dette for tilføringsfondet.

(4) Overholdelse av de plikter revisor er pålagt etter dette kapittel, skal ikke anses som brudd på taushetsplikt etter lov, forskrift eller avtale, og skal ikke medføre ansvar for revisor eller noen som handler på revisors vegne.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet i avtalen mellom revisorene.

§ 6-20 *Depotmottaker*

(1) Hvis fondene ikke har samme depotmottaker, skal depotmottakerne inngå avtale om utveksling av informasjon for å sikre at de begge kan oppfylle sine forpliktelser. Avtalen skal gjelde fra det tidspunkt tilføringsfondet foretar investeringer i mottakerfondet.

(2) Depotmottaker for mottakerfondet skal gi mottakerfondets hjemlandsmyndighet og forvaltningsselskap og depotmottaker for tilføringsfondet informasjon om forhold vedrørende mottakerfondet som kan ha negative konsekvenser for tilføringsfondet.

(3) Overholdelse av de plikter depotmottaker er pålagt etter dette kapittel, skal ikke anses som brudd på taushetsplikt etter lov, forskrift eller avtale, og skal ikke medføre ansvar for depotmottaker eller noen som handler på depotmottakers vegne.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet i avtalen mellom depotmottakerne og hvilke forhold som depotmottaker i mottakerfondet skal informere om etter annet ledd.

§ 6-21 *Avvikling og fusjon i mottakerfond*

(1) Hvis mottakerfondet avvikles, skal tilføringsfondet avvikles hvis ikke Finanstilsynet godkjenner at investeringen overføres til et annet mottakerfond eller godkjenner at tilføringsfondet omdannes til UCITS som ikke er et tilføringsfond.

(2) Bestemmelsen i første ledd gjelder tilsvarende ved fusjon av mottakerfondet. I slike tilfeller kan Finanstilsynet i tillegg godkjenne at plasseringen videreføres i fusjonert fond.

(3) Avvikling av mottakerfond kan tidligst gjennomføres tre måneder etter at mottakerfondet har informert sine andelseiere og tilføringsfondets hjemlandsmyndighet om avviklingsbeslutningen.

(4) Fusjon av mottakerfond kan tidligst gjennomføres 60 dager etter at mottakerfondet har gitt tilsvarende informasjon som angitt i § 5-4 til sine andelseiere og tilføringsfondets hjemlandsmyndighet.

(5) Bestemmelsene i første og fjerde ledd gjelder tilsvarende dersom et mottakerfond etablert i en annen EØS-stat

fisjonerer. I så fall kan Finanstilsynet i tillegg godkjenne at plasseringen videreføres i fisjonert fond.

(6) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om tilsynsmyndighetens godkjenning i forbindelse med avvikling og fusjon i mottakerfondet og eventuelt fisjon i utenlandsk mottakerfond. Departementet kan også gi nærmere regler om avvikling av tilføringsfond etter denne paragraf, herunder regler som fraviker § 5-7.

Kapittel 7. Nasjonale fond

§ 7-1 Nasjonale fond som ikke er spesialfond

(1) Finanstilsynet kan gi samtykke til at verdipapirfond, som ikke er UCITS-fond, fraviker følgende av lovens bestemmelser:

1. plasseringsreglene i kapittel 6 med unntak av §§ 6-1, 6-4, 6-8, 6-10 og 6-11, og
2. bestemmelsene om tegning og innløsning i § 4-9 første ledd og § 4-12 første ledd.

(2) Det skal fremgå av fondets vedtekter hvilke lovbestemmelser som er fraveket, og på hvilken måte.

(3) Verdipapirfond med samtykke til å fravike lovens alminnelige plasseringsbestemmelser skal betegnes som verdipapirfond med særskilt plasseringsstrategi. Prospektet skal presisere de avvik som er gjort fra lovens alminnelige plasseringsbestemmelser.

(4) Verdipapirfond som har samtykke til å utstede andeler i en begrenset tidsperiode, skal betegnes som verdipapirfond med begrenset inngang. Verdipapirfond som har samtykke til å innløse andeler i en begrenset tidsperiode, skal betegnes som verdipapirfond med begrenset utgang. Verdipapirfond som har samtykke til begge begrensninger, skal betegnes som verdipapirfond med begrenset inngang og utgang. I prospektet skal det redegjøres særskilt for ordningen med begrenset tegnings- eller innløsningsperiode. Det skal opplyses om tegnings- eller innløsningsperioden, hva som er formålet med ordningen, og hva ordningen innebærer for andelseierne.

(5) Verdipapirfond som har vedtektsfastsatte begrensninger med hensyn til hvem som kan tegne andeler i fondet, skal betegnes som verdipapirfond med begrenset krets av innskytere. I prospektet skal det redegjøres særskilt for begrensningen. Det skal opplyses hva som er formålet med begrensningen og hvem som kan tegne andeler i fondet.

(6) Samtykke etter denne paragrafen kan ikke gis til UCITS som er gitt tillatelse etter § 4-1.

(7) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om og unntak fra krav til nøkkelinformasjon i §§ 8-3 og 8-4.

§ 7-2 Spesialfond

(1) Spesialfond er verdipapirfond som er betegnet spesialfond i stadfestede vedtekter. § 4-3 gjelder tilsvarende for spesialfond.

(2) Spesialfond og forvaltning av spesialfond er unntatt fra bestemmelsene i § 4-6 tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd, §§ 6-2, 6-3, 6-5, 6-6 og 6-10. Forvaltningsselskapet kan likevel ikke pådra fondet kausjons- eller garantiforpliktelser.

(3) Et spesialfonds midler kan bare plasseres i verdi-

papirfondsandeler dersom fondet og forvaltningen av det er underlagt betryggende tilsyn i hjemlandet, og det er etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i forvaltningsselskapets hjemland og Norge.

§ 7-3 Opplysningskrav for spesialfond

(1) Vedtektene for spesialfond skal angi fondets investeringsområde, strategi, risikorammer og metode for styring av risiko for fondet. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til hvorledes vedtektene skal utformes for å tilfredsstille kravene i første punktum. Departementet kan i forskrift kreve at ytterligere informasjon om risiko og styring av risiko skal fremgå av vedtektene for spesialfond.

(2) Forvaltningsselskap for verdipapirfond skal umiddelbart gi melding om brudd på bestemmelser i fondets vedtekter som nevnt i første ledd, og skal innen rimelig tid gi en skriftlig redegjørelse for forholdet til Finanstilsynet.

(3) For spesialfond skal forvaltningsselskapet beregne og kunngjøre andelsverdien på de tidspunkter fondet er åpent for utstedelse eller innløsning av andeler, og hver gang forvaltningsgodtgjørelsen beregnes i tilknytning til endelig belastning. Forvaltningsselskapet skal dessuten beregne og kunngjøre andelsverdien så ofte det er nødvendig for å føre en forsvarlig kontroll med at fondets risiko overholdes, og minst hver sjette måned. Dersom fondets risikostruktur tilsier det, kan Finanstilsynet kreve at beregning og kunngjøring av andelsverdien skal skje hyppigere. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til beregning og kunngjøring av andelsverdi for spesialfond.

(4) Spesialfond som kan begrense utstedelse av andeler, skal betegnes som spesialfond med begrenset inngang. Spesialfond som kan begrense innløsning av andeler i perioder, skal betegnes som spesialfond med begrenset utgang. Spesialfond som kan begrense både utstedelse og innløsning av andeler i perioder, skal betegnes som spesialfond med begrenset inngang og utgang. Spesialfond som har vedtektsfastsatte begrensninger med hensyn til hvem som kan tegne andeler, skal betegnes som spesialfond med begrenset krets av innskytere.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om og unntak fra krav til nøkkelinformasjon i §§ 8-3 og 8-4.

§ 7-4 Styring av risiko i spesialfond

(1) Systemet for styring av risiko som nevnt i § 2-12 skal gjøre det mulig med nøyaktig og uavhengig vurdering av verdien av fondets eiendeler.

(2) Forvaltningsselskap for spesialfond skal minst hver sjette måned utarbeide en rapport som beskriver forholdet mellom fondets risikoprofil, jf. § 7-3 første ledd, og den risiko fondet faktisk har pådratt seg i rapporteringsperioden. Rapporten skal sendes samtlige andelseiere, depotmottakeren og Finanstilsynet.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til system for risikostyring og rapport som nevnt.

§ 7-5 Innløsning av andeler i spesialfond

(1) Spesialfond kan i fondets vedtekter begrense inn-

løsningsretten ut over det som følger av § 4-12. Fondet må være åpent for innløsning minst én gang hvert kalenderår. Finanstilsynet kan gi samtykke til at spesialfond fraviker bestemmelsen i annet punktum.

§ 7-6 Særlige bestemmelser om depotmottaker for spesialfond

(1) Depotmottakeren skal kontrollere forvaltningsselskapets beregning av forvaltningsgodtgjørelse.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om depotmottakers oppgaver etter denne paragrafen.

§ 7-7 Salg og markedsføring av spesialfond

(1) Ved markedsføring av spesialfond og tilsvarende utenlandsk innretning (utenlandsk spesialfond) skal det fremgå klart at det er tale om spesialfond.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om salg og markedsføring av spesialfond, herunder hvem spesialfond kan tilbys til.

Kapittel 8. Pliktig informasjon til investor

§ 8-1 Årsregnskap, årsberetning og halvårsrapport

(1) Forvaltningsselskapet skal for hvert verdipapirfond offentliggjøre:

1. årsrapport med årsregnskap og årsberetning innen fire måneder fra regnskapsårets utgang,
2. én halvårsrapport innen to måneder etter utløpet av rapportperioden.

(2) Dersom et verdipapirfond er delt inn i ulike andelsklasser, skal innholdet i rapportene tilpasses dette.

(3) Halvårsrapporten skal minst inneholde opplysninger om:

1. fondets finansielle instrumenter med angivelse av utsteder, antall, pålydende, verdi av hver enkelt post, de børser eller markeder de finansielle instrumentene omsettes på, samt angivelse av kostpris på kjøpte finansielle instrumenter,
2. bankinnskudd,
3. gjeld som påhviler fondet,
4. antall utstedte andeler,
5. verdien av en andel med fradrag av innløsningsgebyr,
6. det tidspunkt som oppgavene under punktene 1 til 5 knytter seg til,
7. samlede forpliktelsener som følger av verdipapirfondets transaksjoner foretatt i rapporteringsperioden,
8. avkastning i rapporteringsperioden, samt avkastning hvert av de siste fem år,
9. andre forhold som må antas å være av interesse for andelseierne, og som er nødvendig for å bedømme verdipapirfondets utvikling og status.
10. forvaltningsgodtgjørelsen,

(4) Årsrapport og halvårsrapport skal på anmodning fra investor være tilgjengelig vederlagsfritt slik det er fastsatt i prospekt og nøkkelinformasjon. Investor kan be om vederlagsfri kopi av dokumentene.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til ytterligere informasjon i årsrapport og halvårsrapport.

§ 8-2 Prospekt

(1) Forvaltningsselskapet skal offentliggjøre prospekt for hvert verdipapirfond det forvalter. Prospektet skal inneholde den informasjon som kreves for å kunne foreta en velbegrunnet bedømmelse av fondet og risikoen forbundet ved investering i fondet. Prospektet skal inneholde en klar og forståelig forklaring av fondets risikoprofil. Verdipapirfondets vedtekter skal vedlegges prospektet.

(2) Prospektet skal gis investor vederlagsfritt på anmodning. Prospektet kan gis investor på et varig medium eller gjennom et nettsted. Investor har rett til vederlagsfri kopi av prospektet.

(3) Prospektet skal oppdateres ved endringer av betydning.

(4) Prospekt for verdipapirfond etablert her i riket, skal sendes Finanstilsynet før det innbys til tegning. Tilsvarende gjelder endringer i prospektet.

(5) Forvaltningsselskapets styre er ansvarlig for at prospektet fyller de krav som følger av lov og forskrift. Styret skal avgi en erklæring om at opplysningene i prospektet, så langt styret kjenner til, er i samsvar med de faktiske forhold og at det ikke forekommer utelatelser som er av en slik art at de kan endre prospektets betydningsinnhold.

(6) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innhold og formidling av prospekt.

§ 8-3 Innhold i nøkkelinformasjon

(1) Forvaltningsselskap skal utarbeide nøkkelinformasjon for hvert fond det forvalter. Nøkkelinformasjon skal gjøre det mulig for investor å foreta en investeringsbeslutning på informert grunnlag.

(2) Nøkkelinformasjonen skal inneholde følgende:

1. identifisering av fondet,
2. kort beskrivelse av investeringsmandat,
3. presentasjon av historisk avkastning eller antatt avkastning,
4. informasjon om kostnader og tilknyttede gebyrer,
5. risiko- og avkastningsprofil, herunder veiledning og advarsler om risiko knyttet til investering i fondet,
6. angivelse av hvor og hvordan prospekt, årsrapport og halvårsrapport er tilgjengelig, på hvilket språk dokumentene er utformet og at disse dokumentene er kostnadsfritt tilgjengelige,
7. opplysning om at nøkkelinformasjon ikke alene gir grunnlag for ansvar, hvis ikke informasjonen er villende, unøyaktig eller inkonsistent i forhold til opplysninger i prospekt.

(3) Vesentlige forhold i informasjonen skal holdes oppdatert. En oppdatert versjon av nøkkelinformasjonen skal være tilgjengelig på forvaltningsselskapets nettsted.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innhold i nøkkelinformasjon, format og fremstilling.

§ 8-4 Plikt til å gi nøkkelinformasjon

(1) Forvaltningsselskap og den som opptrer på selskaps vegne og under selskapets ansvar, skal gi investorer nøkkelinformasjon før tegning av andeler. Nøkkelinformasjon kan gis på et varig medium eller gjennom et nett-

sted. Investor har rett til vederlagsfri kopi av informasjonen.

(2) Nøkkelinformasjon for verdipapirfond etablert her i riket, skal sendes Finanstilsynet før det innbys til tegning. Tilsvarende gjelder endringer i informasjonen.

(3) Også andre som med hjemmel i denne loven eller annen lov har rett til å selge eller gi råd til investorer vedrørende investeringer i verdipapirfond, plikter å gi nøkkelinformasjon til sine kunder. Forvaltningsselskapet plikter på anmodning å gi nøkkelinformasjon til andre som selger eller gir råd vedrørende verdipapirfond, og til leverandører av produkter der verdipapirfond inngår.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om vilkårene for å gi nøkkelinformasjon på annet varig medium enn papir eller gjennom et nettsted som ikke er et varig medium.

§ 8-5 Språk

(1) Opplysninger og informasjon som skal gis til investorer eller myndigheter etter bestemmelser i eller i medhold av denne lov, skal gis på norsk med mindre departementet i forskrift eller Finanstilsynet ved enkeltvedtak bestemmer noe annet.

§ 8-6 Rapporteringsplikt til sentral database

(1) Departementet kan i forskrift fastsette regler om forvaltningsselskaps plikt til å gi informasjon om verdipapirfond til informasjonsordning for finansielle tjenester.

§ 8-7 Informasjon om andelsbeholdning m.v.

(1) Andelseierne skal periodevis få informasjon om sin beholdning av andeler i fondet. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om slik informasjon.

Kapittel 9. Salg og markedsføring av verdipapirfond

§ 9-1 Salg og innløsning av verdipapirfondsandeler

(1) I tillegg til forvaltningsselskaper kan salg av nyutstedte andeler og innløsning av andeler forestås av kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirforetak med tillatelse til å yte tjenester som nevnt i verdipapirhandeloven § 2-1 første ledd nr. 2.

§ 9-2 Markedsføring av norske UCITS i annen EØS-stat

(1) Forvaltningsselskap som ønsker å markedsføre norske UCITS i annen EØS-stat skal gi Finanstilsynet melding om dette. Som vedlegg til meldingen skal følge siste versjon av fondets vedtekter, prospekt og nøkkelinformasjon, i tillegg til fondets siste årsrapport og eventuell halvårsrapport. Vedleggene skal utarbeides på et språk som tillates i vertslandet.

(2) Finanstilsynet skal senest ti arbeidsdager etter at komplett melding er mottatt, oversende denne og en bekreftelse på at fondet er et UCITS til vedkommende myndigheter i vertslandet. Finanstilsynet skal straks underrette forvaltningsselskapet om oversendelsen. Forvaltningsselskapet kan starte markedsføringen fra dette tidspunktet.

(3) Forvaltningsselskapet skal holde oppdaterte og

oversatte dokumenter som nevnt i første ledd elektronisk tilgjengelig.

(4) Forvaltningsselskapet skal gi vedkommende myndighet i vertslandet melding om endringer i dokumentene og opplyse hvor dokumentene er elektronisk tilgjengelig. Endringer i hvordan fondet markedsføres eller endringer vedrørende andelsklasser kan ikke gjennomføres før vedkommende myndighet i vertslandet har fått skriftlig melding om det fra forvaltningsselskapet.

(5) Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om melding og bekreftelse som nevnt i denne paragrafen. Ved markedsføring etter denne paragraf gjelder ikke § 8-5. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om på hvilket språk melding og bekreftelse kan utformes.

§ 9-3 Markedsføring av utenlandske UCITS i Norge

(1) UCITS etablert i en annen EØS-stat kan markedsføres i Norge etter at vedkommende myndighet i fondets hjemland har oversendt Finanstilsynet melding om markedsføring. Meldingen skal vedlegges en bekreftelse på at fondet er et UCITS, og siste versjon av fondets vedtekter, prospekt, nøkkelinformasjon, siste årsrapport og eventuell halvårsrapport.

(2) Fondet skal gi melding til Finanstilsynet om endringer i dokumenter som nevnt i første ledd samtidig som det skal opplyses hvor dokumentene er elektronisk tilgjengelig. Fondet skal i tillegg gi skriftlig melding til Finanstilsynet før det gjennomføres endringer i hvordan fondet markedsføres eller vedrørende andelsklasser.

(3) Fondet skal i samsvar med denne lov gjøre det som er nødvendig for å kunne foreta utbetalinger til andelseierne, innløse andeler og gi slik informasjon som kreves i fondets hjemland når det gjelder prospekt, nøkkelinformasjon, års- og delårsrapporter og kunngjøring av kurser.

(4) Salg i Norge av andeler i verdipapirfondet må skje direkte fra hovedkontoret til forvalteren av verdipapirfondet, gjennom et representasjonskontor i Norge eller gjennom forvaltningsselskap med tillatelse etter §§ 2-1, 3-3 eller 3-4, kredittinstitusjon med rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, forsikringsselskap med rett til å drive forsikringsvirksomhet i Norge eller verdipapirforetak med rett til å yte investeringstjenester i Norge.

(5) Ved markedsføring etter denne paragraf gjelder ikke § 8-5. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om på hvilket språk melding, bekreftelse og øvrige dokumenter med etterfølgende endringer kan utformes. I tillegg kan det fastsettes nærmere regler om informasjonsplikt utover det som følger av denne paragrafen.

§ 9-4 Markedsføring av utenlandske verdipapirfond som ikke er UCITS

(1) Utenlandsk verdipapirfond som ikke omfattes av EØS-regler som svarer til rådsdirektiv 2009/65/EF, kan markedsføres i Norge etter tillatelse fra Finanstilsynet. Slik tillatelse kan gis dersom:

1. forvalteren av verdipapirfondet har oversendt slike opplysninger til tilsynsmyndigheten som departemen-

- tet fastsetter i forskrift eller som tilsynsmyndigheten krever,
2. det er etablert tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i forvaltningsselskapets hjemland og Norge,
 3. verdipapirfondet og forvaltningen av det er underlagt betryggende tilsyn i hjemlandet,
 4. verdipapirfondet og forvaltningen av det oppfyller de krav som gjelder for å drive virksomheten i hjemlandet, og disse kravene gir investorer i Norge beskyttelse minst på linje med den beskyttelse de har ved investering i nasjonale fond,
 5. forvalteren av verdipapirfondet gjør det som er nødvendig for her i riket å kunne foreta utbetalinger til deltakerne, innløse andeler og gi den informasjon som foretaket skal utarbeide i henhold til reglene i hjemlandet, og
 6. salg i Norge av andeler i verdipapirfondet skjer gjennom forvaltningsselskap med tillatelse etter §§ 2-1, 3-3 eller 3-4, kredittinstitusjon med rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, forsikringsselskap med rett til å drive forsikringsvirksomhet i Norge eller verdipapirforetak med rett til å yte investeringstjenester i Norge.

(2) Finanstilsynet kan sette vilkår for tillatelse etter første ledd for å sikre beskyttelsen av investorer i Norge. Det kan settes vilkår om plikt til å gi opplysninger til investorer og myndigheter og om hvordan salg av andeler i Norge skal skje.

(3) Finanstilsynet kan kalle tilbake tillatelse etter første ledd dersom

1. kravene i første ledd nr. 4, 5 eller 6 ikke lenger er oppfylt,
2. vilkår for tillatelsen er brutt,
3. regler fastsatt i medhold av § 9-5 ikke er overholdt, eller
4. krav i § 8-5 om språk ikke er overholdt.

§ 9-5 Forskriftshjemmel

(1) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hva som regnes som salg og markedsføring, og om hvordan salg og markedsføring i Norge skal skje.

Kapittel 10. Depotmottaker

§ 10-1 Plikt til å ha depotmottaker

(1) Forvaltningsselskap skal utpeke en depotmottaker for fondet. Skifte av depotmottaker krever tillatelse fra Finanstilsynet.

(2) Verdipapirfondets midler skal oppbevares eller føres på konti i et verdipapirregister av én depotmottaker.

(3) Depotmottakeren skal kontrollere at:

1. disposisjoner over fondet, herunder handel for fondet, tegning og innløsning, skjer i samsvar med lov, forskrift og fondets vedtekter,
2. andelsverdien beregnes i samsvar med lov, forskrift og fondets vedtekter,
3. transaksjoner for fondet gjennomføres innen alminnelige oppgjørsfrister, og

4. utbytte eller annen avkastning på fondets midler anvendes i samsvar med lov, forskrift og fondets vedtekter.

§ 10-2 Avtale med depotmottaker

(1) Forholdet mellom forvaltningsselskapet, verdipapirfondet og depotmottakeren skal reguleres ved skriftlig avtale.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet i avtalen.

§ 10-3 Krav til depotmottaker

(1) Depotmottaker skal være kredittinstitusjon med vedtektsfestet hjemsted i en EØS-stat og skal være etablert i Norge.

(2) Finanstilsynet kan samtykke i at en kredittinstitusjon etablert i Norge med vedtektsfestet hjemsted utenfor EØS-området kan være depotmottaker dersom institusjonen er underlagt betryggende tilsyn og regulering i hjemlandet.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til depotmottaker, godkjenning av ledelsen i et depotmottakerforetak og om plikt for foretaket til å melde fra til Finanstilsynet om endringer i ledelsen.

§ 10-4 Instruks fra forvaltningsselskapet

(1) Depotmottakeren må ikke etterkomme instruks fra forvaltningsselskapet som er i strid med lov, forskrift eller fondets vedtekter.

(2) Hvis depotmottaker mener at en instruksjon fra forvaltningsselskapet er i strid med lov, forskrift eller fondets vedtekter og forholdet ikke rettes innen rimelig tid, skal depotmottakeren varsle Finanstilsynet om dette.

Kapittel 11. Erstatning, tilsyn, straffebestemmelser

§ 11-1 Erstatning

(1) Forvaltningsselskap er ansvarlig for tap som påføres fondet ved forsømmelser i forretningsførselen. For depotmottaker gjelder tilsvarende ansvar for tap som påføres ved forsømmelser i depotmottakeroppfølgingen.

§ 11-2 Tilsyn

(1) Finanstilsynet fører tilsyn med overholdelse av denne lovs bestemmelser.

§ 11-3 Opplysningsplikt

(1) Forvaltningsselskap skal gi Finanstilsynet de opplysninger som kreves om forhold som gjelder selskaps virksomhet. Tilsvarende gjelder for forvaltningsselskaps tilknyttede agenter og depotmottaker for så vidt gjelder virksomheten etter denne lov. Finanstilsynet kan kalle sammen styret i forvaltningsselskap og depotmottaker og har rett til å være representert i valg møte og andelseier møte som nevnt i §§ 2-6 og 4-17.

(2) Dersom det er risiko for at forvaltningsselskap for verdipapirfond ikke vil kunne oppfylle de fastsatte kapitalkrav, eller det inntreffer andre forhold som kan innebære stor risiko knyttet til driften av selskapet, skal

selskapet umiddelbart gi melding om dette til Finanstilsynet.

§ 11-4 Pålegg om retting

(1) Finanstilsynet kan gi forvaltningsselskap pålegg om retting dersom selskapet ikke har overholdt sine plikter etter bestemmelser i lov eller forskrift, eller har handlet i strid med konsesjonsvilkår. Det samme gjelder dersom selskapets organer ikke har overholdt selskapets eller fondenes vedtekter, eller egne interne retningslinjer fastsatt etter bestemmelser i lov eller forskrift. Pålegg kan også gis for å hindre framtidig handlemåte som vil være i strid med første og annet punktum.

(2) Finanstilsynet kan gi forvaltningsselskap pålegg om retting dersom selskapets ledelse eller styre ikke løpende oppfyller kravene til hederlig vandel og erfaring.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende dersom Finanstilsynet underrettes av tilsynsmyndigheter i en annen EØS-stat om at et norsk forvaltningsselskap har overtrådt regler som gjelder for foretakets virksomhet i vedkommende land. Finanstilsynet skal i tilfelle underrette vedkommende myndighet om hvilke pålegg som blir gitt.

(4) Dersom en aksjeeier ikke har gitt melding til Finanstilsynet etter § 2-5 eller har ervervet aksjer i strid med disse bestemmelsene, kan Finanstilsynet gi pålegg om at stemmerettighetene tilknyttet aksjene ikke kan utøves.

§ 11-5 Tilbakekall og bortfall av tillatelse

(1) Forvaltningsselskapets tillatelse til å drive virksomhet faller bort hvis forvaltningsselskapet kommer under konkurs- eller offentlig akkordforhandling.

(2) Finanstilsynet kan helt eller delvis kalle tilbake tillatelsen dersom forvaltningsselskapet:

1. ikke gjør bruk av tillatelsen innen tolv måneder, gir uttrykkelig avkall på tillatelsen eller har opphørt å drive virksomhet i mer enn seks måneder,
2. har fått tillatelsen ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter,
3. ikke lenger oppfyller de vilkår som ble stilt for tillatelsen,
4. foretar alvorlige eller systematiske overtredelser av vedtekter for fond som det forvalter, eller av bestemmelser gitt i eller i medhold av lov,
5. gjør seg skyldig i mislige forhold som gir grunn til å frykte at en fortsettelse av virksomheten kan skade allmenne interesser, eller
6. ikke etterkommer pålegg gitt i medhold av § 11-4.

(3) Når tillatelse til å drive verdipapirfondsforvaltning bortfaller eller blir kalt tilbake, skal verdipapirfond selskapet forvalter avvikles eller overføres til et annet forvaltningsselskap.

(4) Dersom tillatelsen til et forvaltningsselskap som driver virksomhet i en annen EØS-stat bortfaller eller blir kalt tilbake, skal tilsynsmyndighetene i vertsstaten underrettes.

§ 11-6 Straff

(1) Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer § 1-3 første punktum, § 2-1 første ledd, § 2-4, § 2-7 femte ledd, § 2-9, § 3-1, § 3-2, § 4-1 første ledd, § 4-6, § 4-7, §§ 6-1 til 6-9, § 6-10 første ledd, § 6-11, § 8-2, § 8-3, § 10-1 annet ledd, § 11-3, § 11-4 første, annet eller fjerde ledd, § 12-1 eller § 12-2, eller regler eller tillatelser gitt i medhold av nevnte bestemmelser.
2. grovt eller gjentatte ganger overtrer § 2-15.
 - (2) Medvirkning straffes på samme måte.
 - (3) Påtale finner bare sted når allmenne hensyn krever det.

Kapittel 12. Tilsyn med utenlandsk forvaltningsselskap med hovedsete i en annen EØS-stat mv.

§ 12-1 Opplysningsplikt

(1) Finanstilsynet kan til statistisk bruk pålegge utenlandske forvaltningsselskap som driver virksomhet i henhold til § 3-3, å avgi rapporter om sin virksomhet.

(2) Finanstilsynet kan kreve de opplysninger fra utenlandske forvaltningsselskap som anses nødvendige for å kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten her i landet, overholdes.

§ 12-2 Pålegg om retting mv.

(1) Finanstilsynet kan gi forvaltningsselskap som driver virksomhet i henhold til § 3-3, pålegg om retting, herunder opphør av virksomhet her i landet, dersom virksomheten drives i strid med lov eller forskrift. Finanstilsynet kan treffe tiltak for å hindre nye overtredelser dersom pålegg ikke etterkommes.

(2) Før pålegg gis skal tilsynsmyndighetene i forvaltningsselskapets hjemland varsles og gis anledning til å treffe tiltak for å bringe det lovstridige forhold til opphør.

(3) Hvis det er nødvendig for å verne interessene til andelseierne og andre som mottar tjenester fra forvaltningsselskapet, kan Finanstilsynet treffe nødvendige tiltak uten slikt varsel som nevnt i annet ledd.

(4) Dersom tillatelsen til et forvaltningsselskap som er etablert i en annen EØS-stat tilbakekalles, skal Finanstilsynet treffe tiltak for å hindre at selskapet fortsatt driver virksomhet her i landet.

(5) Dersom Finanstilsynet gir pålegg om opphør av forvaltning av norsk verdipapirfond, eller forvaltningsselskapets tillatelse tilbakekalles etter fjerde ledd, skal verdipapirfond selskapet forvalter her i landet, avvikles eller overføres til et annet forvaltningsselskap.

§ 12-3 Tilsyn ved markedsføring av utenlandske UCITS

(1) Finanstilsynet kan gi verdipapirfond som markedsføres i henhold til § 9-3, pålegg om retting dersom markedsføringen utøves i strid med § 9-3 tredje eller femte ledd.

(2) Finanstilsynet kan treffe nødvendige tiltak for å beskytte investorer her i landet, herunder hindre fremtidig markedsføring dersom regler i verdipapirfondets hjemland ikke følges. Før tiltak treffes, skal verdipapirfondets hjemlandsmyndighet varsles.

§ 12-4 *Tilsynssamarbeid*

(1) Vedkommende myndigheter i en EØS-stat kan anmode Finanstilsynet om å samarbeide om utøvelse av tilsyn i Norge dersom dette er nødvendig for vedkommende myndigheters kontroll eller håndhevelse. Finanstilsynet kan gjennomføre tilsynet selv, eller tillate at det andre landets myndigheter gjennomfører tilsynet.

(2) Etter forhåndsmelding til Finanstilsynet kan vedkommende myndigheter i forvaltningsselskapets hjemland, i samarbeid med Finanstilsynet, foreta stedlig kontroll i filial etablert i henhold til § 3-3.

(3) Annet ledd er ikke til hinder for at Finanstilsynet kan foreta den stedlige kontroll som anses nødvendig for å kontrollere at de regler som gjelder for filialens virksomhet her i landet, overholdes.

(4) Departementet kan gi nærmere regler om tilsynssamarbeid og utveksling av informasjon mellom myndigheter.

Kapittel 13. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

§ 13-1 *Ikrafttredelse*

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

(2) Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til ulik tid.

(3) Departementet kan gi overgangsregler.

§ 13-2 *Endringer i andre lover*

(1) Fra den tid loven gjelder, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) oppheves.

Votering:

Komiteens innstilling med endringen i § 6–7 annet ledd annet punktum ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Til denne saken er det satt fram ett for-

slag, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen bevilge midler tilsvarende statsgarantien for ungdoms-OL til investering i barne- og ungdomsidretten over hele landet.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.16.58)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet stiller garanti overfor Den internasjonale olympiske komité om fullfinansiering av olympiske vinterleker for ungdom i 2016 på Lillehammer, i samsvar med retningslinjene i denne proposisjonen.

II

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet gir tilsagn om et statlig tilskudd på 232 mill. kroner til organisasjonen for forberedelse og gjennomføring av olympiske vinterleker for ungdom i 2016 på Lillehammer. Det forutsettes at Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og Lillehammer kommune tildeles arrangementet.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Til denne saken er det satt fram i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om at ny fordelingsnøkkel for tippemidlene skal innebære en fordeling hvor 64 pst. går til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å sikre at 100 pst. av tippemidlene skal gå rett til kultur og idrett, og ikke fordeles via statsbudsjettet.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:144 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Solveig Horne og Ib Thomsen om ny fordelingsnøkkel for tippemidlene – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 73 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.18.07)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Til denne saken er det satt fram ett forslag, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at ingen skolebarn må transporteres i skolebusser uten setebelter eller tilstrekkelig antall sitteplasser etter første 1. januar 2013, og merkostnadene dette medfører innarbeides i statsbudsjettet for 2013.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.18.46)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i vegtrafikkloven (utvidet adgang til pålegg om trafikksikkerhetstiltak mv.)

I

I vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven)

§ 22 a tredje ledd annet punktum skal lyde:

Blodprøve og spyttprøve kan tas av lege, sykepleier eller bioingeniør.

§ 40 a annet ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om at fylkeskommunen, i Oslo Oslo kommune, pålegges å utarbeide og gjennomføre ulike tiltak knyttet

til trafikksikkerhet, herunder tiltak på vegnettet og tiltak i tilknytning til skoleskyss.

§ 40 a nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi regler om at kommunen pålegges å utarbeide og gjennomføre ulike trafikksikkerhetstiltak i tilknytning til skoleskyss.

II

I lov 17. desember 2010 nr. 91 om endringer i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (endringer relatert til ruspåverka køyring m.m.) gjøres følgende endringer i avsnitt I:

Endringen av § 22 skal lyde:

§ 22 *Ruspåvirkning av motorvognfører*

Ingen må føre eller forsøke å føre motorvogn når han er påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel.

Har han større alkoholkonsentrasjon i blodet enn 0,2 promille eller en alkoholmengde i kroppen som kan føre til så stor alkoholkonsentrasjon i blodet, eller større alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften enn 0,1 milligram per liter luft, regnes han i alle tilfeller for påvirket av alkohol i henhold til bestemmelsene i loven.

Overstiger konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel grenser fastsatt i forskrift gitt med hjemmel i loven, eller en mengde slikt middel i kroppen som kan føre til så stor konsentrasjon av slikt middel i blodet, regnes han i alle tilfeller for påvirket i forhold til bestemmelsene i loven. Dette gjelder likevel ikke hvor overskridelsen skyldes legemiddel inntatt i henhold til gyldig resept.

Villfarelse med hensyn til alkoholkonsentrasjonens størrelse fritar ikke for straff. Det samme gjelder villfarelse med hensyn til størrelsen av konsentrasjonen av annet berusende eller bedøvende middel, med mindre slikt middel er inntatt i henhold til gyldig resept, jf. tredje ledd.

Fører av motorvogn må ikke nyte alkohol eller ta annet berusende eller bedøvende middel i de første seks timene etter at han er ferdig med kjøringen, når han forstår eller må forstå at det kan bli politietterforskning på grunn av kjøringen. Dette forbudet gjelder likevel ikke etter at blodprøve eller utåndingsprøve er tatt, eller politiet har avgjort at slik prøve ikke skal tas.

Departementet kan gi forskrift om grenser for konsentrasjoner i blodet av annet berusende eller bedøvende middel som nevnt i tredje ledd og § 31 annet ledd.

Endringen av § 31 annet ledd og § 33 nr. 1 nytt tredje ledd oppheves.

Ny endring skal lyde:

§ 31 skal lyde:

§ 31 *Alminnelige straffebestemmelser*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter

eller med fengsel inntil ett år, dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebud. På samme måte straffes overtredelse av vilkår i enkeltvedtak i medhold av denne lov og brudd på forbud etter §§ 35 og 36. Overtredelse er forseelse, uansett straffens størrelse. Den som ved bruk av motorvogn uaktsomt volder betydelig legemsskade eller en annens død, straffes etter straffeloven § 238 eller § 239.

Den som overtrer § 22 første ledd, straffes som regel

- a) med bot ved alkoholkonsentrasjon i blodet til og med 0,5 promille eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften til og med 0,25 milligram per liter luft, *eller ved nærmere bestemt konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel,*
- b) med bot og betinget *eller ubetinget* fengsel ved alkoholkonsentrasjon i blodet over 0,5 til og med 1,2 promille eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften over 0,25 til og med 0,6 milligram per liter luft, *eller ved nærmere bestemt konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel,*
- c) med bot og *ubetinget* fengsel ved alkoholkonsentrasjon i blodet over 1,2 *promille* eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften over 0,6 *milligram* per liter luft, *eller ved nærmere bestemt konsentrasjon i blodet av annet berusende eller bedøvende middel.*

Påvirkningsgraden hos førere som har inntatt legemiddel i henhold til gyldig resept, vurderes konkret.

Ved utmåling av straffen etter annet ledd tas særlig hensyn til graden av påvirkning og hvilke farer kjøringen har medført. Den som overtrer § 22 første ledd, jf. § 31 annet ledd bokstav a, og som tidligere er straffet etter § 22 første ledd, jf. § 31 annet eller *fjerde* ledd, straffes som regel med bot eller bot og betinget fengsel. Den som overtrer § 22 første ledd, jf. § 31 annet ledd bokstav b eller c, og som tidligere er straffet etter § 22 første ledd, jf. § 31 annet eller *fjerde* ledd, straffes som regel med bot og ubetinget fengsel.

Den som ellers ville ha blitt idømt bot og ubetinget fengsel for overtredelse av § 22 første ledd, kan i stedet idømmes bot og betinget fengsel med vilkår om program mot ruspåvirket kjøring som nevnt i straffeloven § 53 nr. 3 bokstav e.

Overtredelse av § 22 *femte* ledd straffes med bot og fengsel.

For parkeringsovertredelser av regler gitt i medhold av § 8 første ledd fastsetter Kongen tilleggsavgift.

Andre parkeringsovertredelser og overtredelser av forbud mot stans straffes bare dersom parkeringen eller stansen har voldt eller kunne ha voldt alvorlig trafikkhindring eller fare for person eller gods. Ellers ilegges gebyr etter § 31 a.

Etter nærmere regler gitt av Kongen kan det ilegges gebyr istedet for straff også ved overtredelse av andre regler gitt i eller i medhold av denne lov.

III

Loven trer i kraft straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 15 [19:19:28]

Referat

1. (39) Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (samleproposisjon hausten 2011) (Prop. 7 L (2011–2012))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen
2. (40) Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2009/28/EF om å fremme bruken av energi fra fornybare kilder (fornybardirektivet) (Prop. 4 S (2011–2012))
3. (41) Samtykke til inngåelse av avtale mellom Kongeriket Norges regjering og Kongeriket Sveriges regjering om et felles marked for elsertifikater av 29. juni 2011. (Prop. 5 S (2011–2012))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes energi- og miljøkomiteen som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis
4. (42) Endringer i lov om folkebibliotek (Prop. 6 L (2011–2012))
5. (43) Endringer i kontantstøtteleven (Prop. 8 L (2011–2012))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes familie- og kulturkomiteen
6. (44) Prop. 1 S Tillegg 2-5 (2011–2012) Budsjettkapitlene i Prop. 1 S Tillegg 2 (2011–2012) foreslås fordelt på rammeområder og sendt de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Inns. 1 S (2011–2012)) (Prop. 1 S Tillegg 2 (2011–2012))
Enst.: Sendes finanskomiteen
7. (45) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Bent Høie og Sonja Irene Sjøli om bedre kvalitet og pasientsikkerhet i helsetjenesten (Dokument 8:5 S (2011–2012))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen
8. (46) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om umiddelbar oppfølging av tiltakene for bekjempelse av vold-

- tekt slik skissert i NOU 2008:4 (Voldtektsutvalget) (Dokument 8:12 S (2011–2012))
9. (47) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Mette Hanekamhaug, Åse Michaelsen, Bente Thorsen, Solveig Horne, Kari Kjønnaas Kjos, Karin S. Woldseth, Siv Aida Rui Skattem, Åshild Karoline Haugland og Laila Marie Reiertsen om et opprør mot voldtektsbølgen (Dokument 8:14 S (2011–2012))
10. (48) Representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl og Anders B. Werp om bedre evaluering av ekstraordinære hendelser i politiet, som grunnlag for utvikling av ny kunnskap og styrket terrorberedskap (Dokument 8:15 S (2011–2012))
Enst.: Nr. 8–10 sendes justiskomiteen
11. (49) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regulering av papirløse innvandre i Norge (Dokument 8:13 S (2011–2012))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet er hevet? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 19.20.
